

KADIR HAS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
HUKUK ANABİLİM DALI

**SPORUN İTİBARSIZLAŞTIRILMASI KAPSAMINDA
SPORCU SÖZLEŞMELERİNİN KULÜP TARAFINDAN
HAKLI NEDENLE FESHİ**

OYTUN AZKANAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İSTANBUL, HAZİRAN, 2022

OYTUN AZKANAR

Yüksek Lisans Tezi

2022

**SPORUN İTİBARSIZLAŞTIRILMASI KAPSAMINDA
SPORCU SÖZLEŞMELERİNİN KULÜP TARAFINDAN
HAKLI NEDENLE FESHİ**

OYTUN AZKANAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Özel Hukuk Programı'nda yüksek lisans derecesi için gerekli kısmi şartların yerine getirilmesi amacıyla Kadir Has Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'ne teslim edilmiştir.

İstanbul, Haziran, 2022

ONAY

OYTUN AZKANAR tarafından hazırlanan **SPORUN İTİBARSIZLAŞTIRILMASI KAPSAMINDA SPORCU SÖZLEŞMELERİNİN KULÜP TARAFINDAN HAKLI NEDENLE FESHİ** başlıklı bu çalışma jürimiz tarafından **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi, Alara Efsun YAZICIOĞLU (Danışman) .....

Kadir Has Üniversitesi

Prof. Dr., Nuray EKŞİ .....

Özyeğin Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi, Deniz UGAN ÇATALKAYA .....

Kadir Has Üniversitesi

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

_____
Prof. Dr. Mehmet Timur Aydemir
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü
Onay Tarihi: 20/06/2022

ARAŐTIRMA ETİĞİ VE YAYIN YÖNTEMLERİ BİLDİRİMİ

Ben, OYTUN AZKANAR;

- Hazırladığım bu Yüksek Lisans tezinin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve başka çalışmalardan yaptığım alıntıların kaynaklarını kurallara uygun biçimde belirttiğimi;
- Bu Yüksek Lisans tezinin başka bir eğitim kurumunda bir derece veya diplomaya sunulan veya kabul edilen herhangi bir materyal içermediğini;
- "Yükseköğretim Kurulu Etik Davranış İlkeleri" uyarınca hazırlanan "Kadir Has Üniversitesi Akademik Etik İlkeleri"ni takip ettiğimi onaylıyorum.

Buna ek olarak, bu çalışma ile ilgili ortaya çıkabilecek herhangi bir usulsüzlük iddiasının, üniversite mevzuatına uygun olarak disiplin işlemi ile sonuçlanacağını kabul ediyorum.

Oytun AZKANAR

Tarih ve İmza (GG/AA/YY)

Oğlum Orhun'a...

TEŞEKKÜR

Bu çalıőmanın gerçekleőmesinde değerli bilgilerini ve gürőőlerini benimle paylaőan saygıdeğer danışman hocam, Dr. Öğr. Üyesi Alara Efsun YAZICIOğLU'na, özellikle Türkiye'de spor hukukuna çok değerli katkılarda bulunan Prof. Dr. Nuray EKŞİ, Dr. Öğr. Üyesi Deniz UGAN ÇATALKAYA, Av. Mert YAŞAR ve Emir GÜNEY hocalarıma,

Dünyada spor hukukunun geliőimi adına büyük emek veren ve spor hukukuyla tanışmama vesile olan Richard McLAREN ve Hayden OPIE hocalarıma,

Ayrıca bu çalışma sırasında desteklerini bir an olsun benden esirgemeyen eőim ve aileme sonsuz teőekkürlerimi sunarım.

SPORUN İTİBARSIZLAŞTIRILMASI KAPSAMINDA SPORCU SÖZLEŞMELERİNİN KULÜP TARAFINDAN HAKLI NEDENLE FESHİ

ÖZET

Sporun günümüzde sadece bir faaliyet olarak değil aynı zamanda büyük bir sektör olarak da varlığını sürdürmeye devam etmesi, sporcular ile kulüpler arasındaki hukuki ilişkilerin de önem kazanmasına neden olmaktadır. Özellikle profesyonel sporcular ile kulüpler arasında akdedilen sporcu sözleşmelerinin detaylı olarak düzenlenmesi, sporcu ile kulüp arasında yaşanabilecek olası ihtilafların çözüme kavuşturulması noktasında kilit bir role sahiptir. İşveren konumunda olan kulüpler ile işçi konumunda yer alan sporcular arasında yapılan sözleşmelerde, sporcuların kulüplerinin talimatlarına uyma yükümlülükleri vurgulanmaktadır. Sporcuların bu yükümlülükleri kapsamında, kulüplerinin, kendilerinin veya iştilal ettikleri sporun itibarını zedeleyen veya zedeleyebilecek uygunsuz davranışlardan da kaçınma zorunlulukları bulunmaktadır. Sporcuların olumsuz davranışlarıyla sporu itibarsızlaştırmaları halinde sözleşmelerinin feshedilmesi de dahil olmak üzere farklı türden yaptırımlarla karşılaştıkları bilinmektedir. Bu çalışmada sporu itibarsızlaştıran sporcuların sözleşmelerinin, Türk hukuku ve spor hukuku kapsamında, kulüpleri tarafından haklı nedenle derhal feshedilme ihtimali üzerinde durulacaktır. Spor hukuku kapsamında özellikle CAS içtihadı ve Türk hukuku kapsamında ise TBK hükümleri bu çalışmamızda bize yol gösterecektir. Spor hukukuna ilişkin uygulamalarda özellikle CAS ve FIFA tarafından verilen kararlarda sözleşme feshinin *ultima ratio* olarak değerlendirilmesi gerektiği vurgulanarak, fesihten önce daha uygun tedbirlerin alınmasının ve feshin son çare olarak uygulanmasının gerektiği belirtilmektedir. TBK uyarınca ise kanımızca sporcu ile kulüp arasında imzalanan sözleşmelerde, derhal haklı nedenle fesih sebeplerine detaylı olarak yer verilmişse, kulübün hizmet sözleşmesini derhal feshetme imkanı bulunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: İtibar, Spor, CAS, TFF, Sporcu, Hizmet, Sözleşme, Uygunsuz Davranış, Zedeleme

TERMINATION OF THE SPORTSPERSON CONTRACTS WITH JUST CAUSE BY SPORTS CLUBS WITHIN THE SCOPE OF SPORT DISREPUTATION

ABSTRACT

The fact that sports continue to exist not only as activity but also as a large sector makes the legal relations between athletes and clubs ever more important. The detailed arrangement of the athlete contracts concluded between professional athletes and clubs plays a key role in resolving possible conflicts that may arise between athletes and clubs. In the contracts made between clubs as employers and athletes as workers, the obligations of the athletes to comply with the instructions of their clubs are emphasized. Within the scope of these obligations, it is mandatory for athletes to avoid inappropriate behaviors that damage or may damage the reputation of their clubs, themselves or the sport they are engaged in. When athletes disrepute the sport with negative behaviors, they could face different types of sanctions including the termination of their contracts. In this study, it is emphasized that the possibility of contracts of athletes who disrepute the sport can be terminated immediately by their clubs for just cause under Turkish law and sports law. Within the scope of sports law, especially CAS jurisprudence; and within the scope of Turkish law, the provisions of the Turkish Code of Obligations will guide us. It is emphasized that the termination of the contract should be considered as the *ultima ratio* under the sports law as it pertains to practice; this has been the case especially in the decisions taken by CAS and FIFA; and the paper states that more suitable measures should be taken before a termination; and a termination should be applied as a last resort. In our opinion, under the Turkish Code of Obligations, if an agreement between an athlete and a club includes the detailed reasons for an immediate termination with just cause, the club would be entitled to terminate the service agreement immediately.

Keywords: Reputation, Sports, CAS, TFF, Sportsperson, Service, Agreement, Misbehavior, Disrepute

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT	vii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi
1. GİRİŞ	1
2. SPORCU TARAFINDAN SPORUN İTİBARSIZLAŞTIRILMASI.....	4
2.1 SPORUN İTİBARSIZLAŞTIRILMASI KAVRAMI	4
2.1.1 Sporcu tarafından bir davranışta bulunulması	5
2.1.2 Sporcunun sporu itibarsızlaştırabilecek uygunsuz bir davranışta bulunması ..	9
2.1.3 Sporcunun Uygunsuz Davranışı Sebebiyle Spora Zarar Verilmiş Olması	24
2.1.4 Zarar neticesinde ilgili sporun kamuoyu nezdindeki itibarının düşmesi	31
2.2 SPORUN İTİBARSIZLAŞTIRILMASI HÜKMÜNÜN YERİ.....	37
2.2.1 Spor kuruluşlarının kendi iç tüzük veya talimatları	38
2.2.2 Sporcu sözleşmeleri	42
2.2.3 Toplu iş sözleşmeleri.....	43
2.3 ROL MODELLER VE SPORUN İTİBARSIZLAŞTIRILMASI.....	45
2.4 TERS ETİK HÜKÜM MADDELERİ	49
2.5 SPORUN İTİBARSIZLAŞTIRILMASI HÜKÜMLERİNE İLİŞKİN CAS YAKLAŞIMI	52
2.5.1 <i>Nicholas D'Arcy v. AOC</i>	53
2.5.2 <i>Mikhailo Zubkov v. FINA</i>	55
2.5.3 <i>Chris Jongewaard v. AOC</i>	57
2.5.4 <i>Adrian Mititelu Marin v. RFF</i>	59
2.5.5 <i>Bernardo Rezende & Mario da Silva Pedreira Junior v. FIVB</i>	61
2.5.6. <i>Mitchell Whitmore v. ISU</i>	63
2.5.7. Değerlendirme.....	65
2.6 FIFA DRC VE SPORUN İTİBARSIZLAŞTIRILMASI HÜKÜMLERİNE YÖNELİK YAKLAŞIMI.....	66
2.6.1 Genel olarak	66

2.6.2 Haklı nedenle sporcu sözleşmesinin feshine ilişkin FIFA DRC yaklaşımı ...	67
2.6.3 FIFA tüzüğünde yer alan haklı nedenle fesih sebepleri	70
2.6.4 Uygunsuz davranışlar ve sporun itibarsızlaştırılmasına ilişkin FIFA DRC yaklaşımı	71
2.6.5 Değerlendirme.....	72
2.7 SPORUN İTİBARSIZLAŞTIRILMASI İDDİALARI KARŞISINDA İLERİ SÜRÜLEBİLECEK İNSAN HAKLARI SAVUNMALARI.....	74
2.7.1 Sporun itibarsızlaştırılması ve özel hayatın gizliliği.....	74
2.7.2 Sporun itibarsızlaştırılması ve ifade özgürlüğü.....	78
2.7.3 Sporun itibarsızlaştırılması ve masumiyet karinesi.....	86
3. TÜRK HUKUKU VE SPOR HUKUKU KAPSAMINDA SPORCU SÖZLEŞMELERİNİN HAKLI NEDENLE DERHAL FESHİ.....	90
3.1 SPORCUNUN HUKUKİ STATÜSÜ VE HİZMET SÖZLEŞMESİ	90
3.1.1 Sporcunun hukuki statüsü	90
3.1.2 Hizmet sözleşmesi.....	91
3.1.3 Sporcu sözleşmesinin şekli	100
3.2 SPORCU SÖZLEŞMESİNDE TARAFLARIN BORÇLARI	107
3.2.1 Hizmet sözleşmesinde tarafların borçları.....	108
3.2.2 Ulusal federasyonların düzenlemeleri uyarınca tarafların hak ve yükümlülükleri	120
3.2.3 UEFA tarafından getirilen düzenleme (anlaşma) kapsamında futbolcu ve kulüplerin yükümlülükleri.....	128
3.3 TBK KAPSAMINDA SPORCU SÖZLEŞMESİNİN KULÜP TARAFINDAN HAKLI NEDENLE DERHAL FESHİ.....	129
3.3.1 Hizmet Sözleşmesinin Haklı Nedenle Feshi Usulü	134
3.3.2 4857 sayılı İş Kanunu'nda yer alan işveren açısından haklı nedenle fesih sebepleri	135
3.3.3 Ulusal federasyonların talimatları kapsamında işçi ve işverenin fesih hakkı	140
3.4 SPORUN İTİBARSIZLAŞTIRILMASI HÜKÜMLERİNİN TBK'NİN HAKLI NEDENLE FESHE İLİŞKİN HÜKÜMLERİ KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ	147

3.4.1 Genel olarak	147
3.4.2 Son çare (<i>Ultima Ratio</i>) ilkesi	147
3.4.3 Ölçülülük İlkesi	156
3.4.4 Sporun itibarsızlaştırılması hükümlerinin TBK uyarınca değerlendirilmesi	159
4. SONUÇ	161
KAYNAKÇA	165
ÖZGEÇMİŞ	178

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AFE	: Asociacion de Futbolistas Espanoles
AFF	: Arjantin Futbol Federasyonu
AFK	: Asya Futbol Konfederasyonu
AFL	: Australian Football League
AIC	: Associazione Italiana Calciatori
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
AOC	: Australia Olympic Committee
Bkz	: Bakınız
CAS	: Court of Arbitration for Sport
CGF	: Kıbrıs Jimnastik Federasyonu
DRC	: Dispute Resolution Chamber
E	: Esas
FFA	: Football Federation Australia
FFF	: Filistin Futbol Federasyonu
FIG	: Federation Internationale de Gymnastique
FIFA	: Fédération Internationale de Football Association
FINA	: Federation Internationale de Natation
FIVB	: Fédération Internationale de Volleyball
GSGM	: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü
HD	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
ISU	: International Skating Union
ITF	: International Tennis Federation
İFF	: İsrail Futbol Federasyonu
K	: Karar
KNSB	: Koninklijke Nederlandse Schaatsenrijders Bond
MLB	: Major League Baseball
MLS	: Major League Soccer

NBA	: National Basketball Association
NFL	: National Football League
NHL	: National Hockey League
NRL	: National Rugby League
PFA	: Professional Footballers' Association
PFĐ	: Profesyonel Futbolcular Derneği
RFF	: Romanian Football Federation
Spor-Emek-Sen	: Devrimci Sporcu Emekçileri Sendikası
TAF	: Türkiye Atletizm Federasyonu
TBF	: Türkiye Basketbol Federasyonu
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TĐK	: Türk Dil Kurumu
TFF	: Türkiye Futbol Federasyonu
THF	: Türkiye Hentbol Federasyonu
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TVF	: Türkiye Voleybol Federasyonu
UÇK	: Uyuşmazlık Çözüm Kurulu
UEFA	: Union of European Football Associations
UNFP	: Union Nationale des Footballeurs Professionels
USS	: United States Speed Skating
VVCS	: Vereniging Van Contractspelers

1. GİRİŞ

Sporun sadece sporcular tarafından gerçekleştirilen fiziksel aktivitelerden ibaret olmadığı günümüzde kabullenilen bir gerçektir. Özellikle profesyonel olarak icra edilen spor dallarında, sporcuların yanı sıra seyirciler, kulüpler, kulüp çalışanları, ulusal ve uluslararası federasyonlar, medya ve sponsorlar gibi birçok paydaş da yer almaktadır. Sporun dev bir ekonomi haline dönüşmesinde ise hiç şüphesiz ki bu paydaşların önemli rolleri bulunmaktadır.

Sporun küresel çapta büyük bir ekonomi haline dönüşmesi kaçınılmaz olarak birtakım disiplinlerle etkileşim haline girmesine de neden olmaktadır. Sporun uluslararası alanda icra edilebilmesinin mümkün olması uluslararası ilişkiler disipliniyle olan ilişkisine, özellikle futbolda UEFA tarafından gündeme getirilen finansal fair-play uygulaması sporun ekonomi disipliniyle olan ilişkisine, devletlerin birbirlerine üstünlük sağlamak adına spora destek vermelerine ve hatta zaman zaman etik ve kural dışı eylemlerde bulunmaları (Rusya'da gerçekleştirilen devlet destekli sistematik doping örneği) sporun siyasetle olan ilişkisine örnek olarak gösterilebilecektir.

Sporun hukukla olan ilişkisine ise özel olarak değinmekte fayda vardır. Spor birçok farklı hukuk disipliniyle etkileşim halindedir. Sporculara verilecek cezaların disiplin hukukuyla, bu cezaların mevcut yönetmeliklerde açık olarak yer alma zorunluluğunun kanunilik ilkesiyle, dolayısıyla insan hakları hukukuyla ve ceza hukukuyla, sporcu sözleşmelerinde doğan uyuşmazlıkların borçlar hukukuyla, sporcuların vatandaşlıklarına ilişkin sorunların milletlerarası özel hukukla ilgili olması bu etkileşime örnek olarak gösterilebilecektir.

Profesyonel sporcuların hukuka ihtiyaç duydukları anlardan birisi de, kulüpler ve/veya sponsorlarıyla yapmış oldukları sözleşmelerin doğru yorumlanıp uygulanabilmesine gereksinim duydukları zamanlardır. Benzer durum, sporcuların görev aldıkları kulüpler açısından da geçerlidir. Bu nedenledir ki profesyonel sporcu sözleşmelerinde yer alacak maddelerin dikkatli bir şekilde kaleme alınması gerekmektedir. Karşılıklı hak ve yükümlülükleri düzenleyen sporcu sözleşmelerinde, genel hükümlerin yanı sıra,

sporcuların icra ettikleri sporu itibarsızlaştırmamaları gerektiği yönündeki hükümlere de rastlanabilmektedir. Öte yandan sporcuların sözleşmelerinde ilgili ulusal ve/veya uluslararası federasyonların kurallarına uygun davranma yönünde de yükümlülükleri bulunmaktadır. İlgili ulusal ve/veya uluslararası federasyon düzenlemelerinde de sporcuların sporun itibarını zedelememe yükümlülüklerine ilişkin hükümlere yer verildiği bilinmektedir.

Sporun itibarının zarar görmemesi sadece kulüpler açısından değil, sporun diğer paydaşları açısından da oldukça önemlidir. Netice itibarıyla spora verilmiş olan bir zarar, kimin tarafından verildiğine bakılmaksızın, sporun tüm paydaşlarını doğrudan etkileyebilecektir. Örneğin, sporcunun uygunsuz bir davranışı sebebiyle, bahse konu spora ilişkin değer kamuyu nezdinde azalması, öncelikle sponsorları etkileyecektir. Sponsorların desteğinin çekilmesi neticesinde ise hem kulüpler maddi olarak zarar görecektir hem de sporcular kulüplerinin maddi zarar görmeleri neticesinde daha düşük ücretler karşılığında aynı sporu yapmaya devam etmek zorunda kalabileceklerdir. Dolayısıyla sporun itibarına verilecek bir zararın sporun paydaşları arasında domino taşı etkisi yaratabilmesi mümkündür.

Çalışmamız kapsamında, sporun itibarının sporcu tarafından zedelenmesi halinde, bu durumun Türk hukuku ve spor hukuku kapsamında kulüplere haklı nedenle sporcu sözleşmelerini derhal feshetme imkanı verip vermeyeceği analiz edilecektir.

İlk bölümde öncelikle sporun itibarsızlaştırılması kavramı detaylı olarak açıklanacak ve sporun sporcu tarafından itibarsızlaştırılmasının hangi şartlar altında mümkün olabileceği hakkında detaylı bilgi verilecektir. Sporun itibarsızlaştırılması kavramının yerinin belirlenmesi ve hangi sözleşme veya talimatlarda sporcuların bunlara uyma mükellefiyetlerinin olduğu hakkında da yine bu bölümde değerlendirmelerde bulunulacaktır. Sporun itibarsızlaştırılmaması yönünde hareketlerine daha fazla dikkat etmesi gerektiği ileri sürülen rol modellerin durumları da yine bu bölümde değerlendirilerek, rol model kavramı üzerinde açıklamalar yapılacaktır. Sporcu tarafından kulübün etik hükümlere aykırı hareket etmesi ihtimaline istinaden sporcu sözleşmesine eklenebilecek ters etik hüküm maddeleri de ilk bölümdeki çalışmamız içerisinde yer alacaktır. Sporun itibarsızlaştırılmasına ilişkin CAS ve FIFA DRC yaklaşımı örnek vakalar çerçevesinde birinci bölümde incelenecektir. İlk bölümde son olarak, sporcunun

sporu itibarsızlaştırdığı iddialarına karşı ileri sürebileceği insan haklarına dayalı savunmaları, örnek CAS kararları ışığında değerlendirilecektir.

Çalışmamızın ikinci bölümü ise Türk hukuku ve spor hukuku kapsamında sporcu sözleşmelerinin haklı nedenle derhal feshine ilişkin olacaktır. Bu kapsamda öncelikle sporcuların Türk hukuku özelinde hukuki statüleri belirlenecek ve sporcu sözleşmelerinin şekli özelliklerine yer verilecektir. Sporcu sözleşmelerine gerek ulusal gerekse de uluslararası federasyon ve kuruluşların düzenlemelerinde oldukça fazla yer verilmesinden ötürü, bu düzenleme ve talimatlara da ayrıca bu başlık altında değinilecektir.

Özel hukuka tabi diğer sözleşmelerde olduğu gibi sporcu sözleşmelerinde de tarafların hak ve yükümlülükleri oldukça önem arz etmektedir. Sözleşmelerde tarafların hak ve yükümlülüklerine aykırı davranmaları, sözleşmenin feshine dahi yol açabilecek kadar ağır sonuçlara neden olabilmektedir. Dolayısıyla sporcu sözleşmelerinde de hem kulüplerin hem de sporcuların hak ve yükümlülüklerinin neler olduğu yine ikinci bölümde bahsedilecek konular arasında yer alacaktır.

Türkiye'deki liglerde mücadele eden sporcuların kulüpler ile akdettikleri sözleşmelerin nitelikleri TBK kapsamına girdiğinden bu kanun kapsamında sporcu sözleşmelerinin hangi durumlarda kulüpler tarafından feshedilebileceği de ayrıca ele alınan konulardan birisi olacaktır.

Son olarak, sporun itibarsızlaştırılması hükümleriyle TBK'nın haklı nedenle feshe ilişkin hükümleri bir arada değerlendirilerek hem CAS'ın hem FIFA DRC'nin hem de TBK'nın bu konudaki yaklaşımları incelenecektir.

2. SPORCU TARAFINDAN SPORUN İTİBARSIZLAŞTIRILMASI

2.1 Sporun İtibarsızlaştırılması Kavramı

Sporun itibarsızlaştırılması gerek CAS gerekse de çeşitli ulusal düzenlemelerde geçerli olarak kabul edilen ve sporcuyla kulübü arasında akdedilmiş olan sözleşmelerde de kendine yer bulan bir maddedir. Sporun itibarsızlaştırılması kavramı etik hükümler veya davranış hükümleri ana başlıklarının altında yer alan bir kavram olarak da karşımıza çıkmaktadır¹.

İtibara ilişkin hükümlere oyuncu ve kulüp arasında akdedilen sözleşmelerde rastlanabileceği gibi, sponsorluk sözleşmelerinde de bu tip hükümlere sıklıkla yer verildiği görülmektedir². Ancak bu çalışma kapsamında sporcu ve kulüp ile imzalanan sözleşmelerde yer alan itibarsızlık hükümlerine odaklanılacaktır.

*Chappel v TCN Channel*³ davasında Avustralya yargısı, bir kişinin sporu itibarsızlaştırabilmesi için, bu kişinin eyleminin kendi çıkarlarından ziyade spora zarar vermiş olması ve bu eylemin halka duyurulmuş olması koşullarını bir arada aramaktadır⁴. Nitekim *George* da “sporun itibarsızlaştırıldığını söyleyebilmek için bir kişinin uygunsuz bir davranışta bulunması yeterli olmayıp, o spora ilişkin halk arasındaki düşüncenin bu davranış sonucunda değerinin düşmesinin gösterilmesinin zorunlu olduğunu” ifade etmektedir⁵.

Sporun itibarsızlaştırılması kavramının da içinde yer aldığı etik hükümler ise “yetenekli olan tarafın, kendisinin veya ilgili kuruluşun kamuoyu nezdindeki imajını olumsuz etkileyebilecek ve kınanmaya değer bir davranış veya tutumda bulunması halinde, sözleşmenin diğer tarafına (genellikle yetenekli olmayan tarafa), sözleşmeyi feshetme

---

¹ Caroline Epstein, ‘Morals Clauses: Past, Present and Future’ (2015) 5(1) The New York University Journal of Intellectual Property and Entertainment Law 72, 79

² Daniel Auerbach, ‘Morals Clauses as Corporate Protection in Athlete Endorsement Contracts’ (2005) 3(1), DePaul Journal of Sports Law & Contemporary Problems 1, 3

³ (1988) 14 NSWLR 153

⁴ Martin Kosla, ‘Disciplined for Bringing a Sport Into Disrepute – A Framework for Judicial Review’ (2001) 25(3) Melbourne University Law Review 654, 666

⁵ Patrick George, ‘Sport in Disrepute’ (2009) 4(1) Australian and New Zealand Sports Law Journal 24, 36

veya diğerk tarafa karşı cezalandırıcı bir tutum alma hakkı veren sözleşmesel hüküm” olarak tanımlanmıştır⁶.

Sporun itibarsızlaştırılmasına yönelik yapılan tanımlardan yola çıkarak söz konusu hükmün ihlal edilebilmesi için; (1) sporcu tarafından bir davranışta bulunulması, (2) söz konusu davranışın uygunsuz bir davranış olması, (3) bu davranış sebebiyle spora zarar verilmiş olması ve (4) ortaya çıkan zarar sonucunda, o sporun kamuoyu nezdindeki itibarının düşmüş olması gerektiğini söylemek mümkündür.

Sporcu tarafından sporun itibarsızlaştırılmasına yönelik yukarıda bahsetmiş olduğumuz unsurların yoruma açık olmaları sebebiyle detaylı olarak incelenmelerinde fayda bulunmaktadır.

2.1.1 Sporcu tarafından bir davranışta bulunulması

Sporcu tarafından sporun itibarsızlaştırılması hükümlerinin ihlal edilebilmesi için bir davranışta bulunulmasının gerekli olduğu ileri sürülmüşse de, söz konusu davranışın icrai bir davranış olarak mı yoksa ihmali bir davranış olarak mı meydana gelmesi gerektiği konusunda net bir görüş bulunmamaktadır.

Öncelikle belirtmek gerekir ki sporcu tarafından sporun itibarsızlaştırılması hükümlerine aykırı davranılması için sporcunun davranışının mutlak surette ceza hukuku anlamında bir suç oluşturması şart değildir. Sporcunun davranışı ceza hukuku kapsamında suç teşkil ediyorsa, bu durumun sporun itibarını zedeleyici bir davranış olması kuvvetle muhtemeldir. Ancak davranış ceza hukuku anlamında suç teşkil etmese de sporu itibarsızlaştıran bir davranış olması ihtimali bulunmaktadır. Dolayısıyla ceza hukuku anlamındaki icrai ve ihmali davranış neticesinde oluşan suçların, itibarsızlaştırma hükümleri açısından mutlak bağlayıcılık taşımayacağını söylemek yerinde olacaktır.

Ceza hukukunda bilindiği üzere suçlar hareketin şekline göre icra suçları ve ihmal suçları olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. İhmal suçlarının temelinde kişinin yapmak zorunda olduğu bir eylemi yapmaması yatmaktadır. İcrai suçlar ise failin yapma şeklindeki bir

---

⁶ Fernando M. Pinguelo ve Timothy D. Cedrone, ‘Morals? Who Cares About Morals? An Examination of Morals Clauses in Talent Contracts And What Talent Needs To Know’ (2009) 19(2) Seton Hall Journal of Sports and Entertainment Law 347, 351

hareketi gerçekleştirmesiyle oluşmaktadır⁷. Bu noktada çalışmamız açısından önemli olan nokta sporcu tarafından sporun itibarsızlaştırılması hükümlerinin hem icrai hem de ihmali davranış neticesinde gerçekleştirilip gerçekleştirilemeyeceğinin tartışılmasıdır.

Sporun itibarsızlaştırılması hükümlerinin ihlal edildiği örnekler bakıldığında bu hükümlerin icrai davranışlar sonucunda ihlal edildikleri görülmüşse de kanımızca ihmali davranışlarla da bu hükümlerin ihlal edilebilmeleri mümkündür.

Sporun itibarsızlaştırılmasına yönelik hükümlerin icrai davranışlarla ihlal edilmelerine örnek olarak *Ben Cousins* olayı gösterilebilecektir. Avustralya’da, 2007 yılında, AFL tarafından sporun itibarını zedelediği gerekçesiyle ceza alan ilk sporcu olan Ben Cousins, arabasında uyuşturucu çıkması üzerine gözaltına alınmıştır. Hemen akabinde uyuşturucu bulundurmamak ve sürücü değerlendirme testinden imtina etmek suçlarından da ceza alması üzerine sporu itibarsızlaştırdığı gerekçesiyle AFL tarafından 12 ay boyunca futboldan men cezası almış ve kulübü West Coast Eagles tarafından sözleşmesi feshedilmiştir⁸. Başka bir örnekte ise Canterbury Bulldogs oyuncuları, 21 yaşındaki bir kıza tecavüzle suçlanmaları üzerine yapılan soruşturmada, delil yetersizliğinden dolayı cezai soruşturmaya konu edilmemişlerdir. Ancak NRL tarafından kulübe 350.000 doları ertelemeli olmak üzere toplam 500.000 dolar para cezası kesilmiştir. Söz konusu cezanın gerekçesi ise oyuncuların sporu itibarsızlaştırmaları, uygun kıyafet standartlarını sağlamamaları ve oyuncuların medyaya karşı davranışları olmuştur⁹.

İhmali davranışlar neticesinde de benzer şekilde bir ihlalin gerçekleşip gerçekleşmeyeceğinin de tartışılması gerekmektedir. Kanımızca ihmali davranışlarla da sporun itibarının zedelenmesi mümkün olmakla birlikte bu durumun sporcu ve kulüp arasındaki sözleşmeye açık bir şekilde dercedilmesi zorunludur. *George* da sporcunun ihmal suretiyle dikkatsiz bir şekilde bir başkasının yaralanmasına veya ölümüne sebep olmasının itibarsız bir davranış olarak görülebileceğini ifade etmiştir¹⁰. Bu kapsamda,

---

⁷ Önder Tozman, ‘İhmal Suçlarında Teşebbüs ve Gönüllü Vazgeçme’ (2009) 84 Türkiye Barolar Birliği Dergisi 160, 160

⁸ Peter Kelly ve Christopher Hickey, ‘Bringing The Game Into Disrepute: The Ben Cousins Saga, Sports, Entertainment, Player Welfare And Surveillance In The Australian Football League’ (2012) 3(1) Asia-Pacific Journal of Health, Sport and Physical Education 35, 38

⁹ Paul T. Jonson, Sandra Lynch ve Daryl Adair, ‘The Contractual And Ethical Duty For A Professional Athlete To Be An Exemplary Role Model: Bringing The Sport And Sportsman Into Unreasonable And Unfair Disrepute’ (2013) 8(1) Australian and New Zealand Sports Law Journal 55, 73

¹⁰ George (n 5) 31

sokak ortasında fiziki şiddete maruz kalan bir kadına karşı, söz konusu şiddeti durdurabilecek durumda olan dünya şampiyonu bir boksörün hiçbir şey yapmayarak yanından geçip gitmesi, olimpiyat şampiyonu bir yüzücünün denizde boğulmakta olan bir kişiyi gördüğü halde umursamayarak müdahalede bulunmaması ve Formula-1 şampiyonu olan bir sürücünün emniyet kemerini takmadan özel aracıyla trafiğe çıkması ve kaza yapması gibi örnekler ihmali davranış suretiyle ortaya çıkabilecek uygunsuz davranışlara örnek olarak gösterilebilecektir.

İleriki bölümlerde de değinileceği üzere sporun itibarsızlaştırılmasına ilişkin hükümler yalnızca sporcuyla kulüp arasındaki sözleşmelerde yer almamaktadır. Bazı liglerde bulunan standart oyuncu sözleşmelerinde de bu tip hükümlere yer verildiği görülmektedir. Örneğin, MLB standart oyuncu sözleşmesi paragraf 7(1)(b); “oyuncu iyi bir vatandaş ve iyi bir sporcu olmaya yönelik davranışlarda bulunmazsa, bu gibi davranışlarda bulunmayı reddederse veya ihmal ederse .... kulüp sözleşmeyi feshedebilir.” hükmüne yer vermiştir¹¹.

Öte yandan, NBA Standart Oyuncu Sözleşmesi’nde ise; “Oyuncu her zaman kamusal alanda tam ve düzgün bir şekilde giyinir ve her zaman (basketbol sahası içinde ve dışında) kendisi en yüksek ahlak, dürüstlük, adil oyun ve sportmenlik standartlarına uygun olarak davranır ve kulüp, lig veya profesyonel sporlar için zararlı olacak veya bu varlıklardan herhangi birini alaya veya küçümsemeye tabi kılacak hiçbir şey yapmaz.” hükmüne yer vermiştir¹².

Her iki örnek karşılaştırıldığında, MLB Standart Oyuncu Sözleşmesi’nin ilgili paragrafının açık metninden de anlaşılacağı üzere, oyuncu iyi bir vatandaş ve iyi bir sporcu olmaya yönelik davranışları hem icrai hem de ihmali davranışlarıyla gerçekleştirmezse kulüp tarafından sözleşmesi feshedilebilecektir. Diğer taraftan NBA Standart Oyuncu Sözleşmesi’nde oyuncunun ihmali davranışlarının sporu itibarsızlaştıracağına dair herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

Sporun itibarsızlaştırılmasına yönelik davranışın taksirle de işlenip işlenemeyeceğinin de tartışılması gerekmektedir. Bilindiği üzere kast ve taksir kavramları ceza hukukunda

---

¹¹ Jan Stiglitz, ‘Player Discipline in Team Sports’ (1995) 5(2) Marquette Sports Law Journal 167, 169 ff.

¹² Tomas Gabris, ‘Behaviour Clauses in Sports: Basic Rights of Sportsmen’ (Master thesis, Tillburg University 2010) 28

suçun manevi unsurlarını oluşturmaktadır. Daha önce de belirttiğimiz üzere sporcu tarafından gerçekleştirilen ve sporun itibarını zedeleyen davranış her zaman ceza hukuku anlamında suç teşkil etmeyebilmektedir. Ancak ceza hukuku anlamında suç teşkil eden bir davranış büyük ihtimalle sporun itibarını da zedeleyecektir. Bu noktada suçun manevi unsuru önem kazanmaktadır.

Kast ve taksir kavramları 5237 sayılı TCK'da tanımlanmıştır. TCK madde 21(1) kastı, "suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesi" şeklinde tanımlanmıştır. Suçun bir diğer manevi unsuru olan taksir ise yine TCK madde 22(2)'de "dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyerek gerçekleştirilmesi" olarak kendine yer bulmuştur.

Sporun itibarının zedeleyen davranışların kasten işlenmesine ilişkin yaptırım uygulanması açısından bir sorun bulunmamakta olup, bu tip davranışlar çoğunlukla disiplin cezaları veya sözleşme fesihleriyle cezalandırılmaktadır. Ancak taksirle işlenen davranışların da sporun itibarını zedelemesi mümkün olabilmektedir. Örneğin, Formula-1 şampiyonu bir sürücünün özel aracıyla trafikte ilerlerken önüne bakmayarak bir yayaya çarpması ve ölümüne sebebiyet vermesi halinde taksirle istenmeyen bir davranış ortaya çıkacaktır. Elbette ki, söz konusu davranışın sporun itibarını ne derecede etkilediği ayrıca tartışılması gereken bir konudur. Ancak söz konusu örnekte sporun itibarının zedelendiği varsayılırsa sürücü tarafından gerçekleştirilen davranışın taksirle gerçekleştiğinden şüphe bulunmamaktadır.

Benzer şekilde bir gülle atma sporcusunun antrenman sırasında etrafında insanların olup olmadığını kontrol etmeksizin gülle atması ve güllenin antrenman sahasındaki bir kişiye isabet edip onu yaralaması durumunda da yine taksir sonucunda gerçekleşen bir davranışın varlığından bahsedilebilecektir.

Sporcu tarafından herhangi bir uygunsuz davranışta bulunulmasa da sporcunun sporun itibarını zedelediği iddiasının ileri sürülebilmesi ihtimalinin de dikkate alınması gerekmektedir. Konuyu somutlaştırabilmek için bir örnek üzerinden gitmekte fayda bulunmaktadır. Rusya'nın Ukrayna'yı işgal etmesinin akabinde, dünyaca ünlü bir sporcunun Rusya'ya ait Gazprom şirketiyle şahsi sponsorluk anlaşması yaptığı varsayımında, sporcunun uygunsuz bir davranışı olmasa dahi söz konusu anlaşmanın

işgalci bir devleti destekler nitelikte olduğu ileri sürülerek sporcunun sporun itibarını zedelediğinin ileri sürülmesi ihtimali bu kapsamda tartışılabilir.

Sporun amacının öncelikle dostluk, barış ve kardeşliği sağlamak ve pekiştirmek olduğu söylenebilecektir. Dünyaca ünlü bir sporcunun henüz savaş devam ederken işgalci bir devletin en büyük şirketlerinden birisiyle sponsorluk anlaşması yapması elbette ki tüm dünyada gündem olacak ve söz konusu spor ile sporcunun davranışı kamuoyu nezdinde ilişkilendirilebilecek ve sporun itibarının zedelenmesi de mümkün olabilecektir. Öte yandan, sporcu ile bir şirket arasında hukuka uygun olarak yapılan bir sözleşme dolayısıyla sporcuya sporu itibarsızlaştırdığı gerekçesiyle ceza verilmesinin hakkaniyete uygun olmadığı da ileri sürülebilecektir. Sporcu tarafından savaşa açık bir şekilde destek verilmediği, bu yönde bir tutum ve davranış içerisinde bulunmadığı veya söz konusu sözleşmeyi işgalci devletin politikalarına destek vermek için yapmadığı varsayımlarında, sporcu tarafından uygunsuz bir davranışta bulunulmadığı için sporu itibarsızlaştırmasının da mümkün olamayacağı kanaatindeyiz.

İcrai veya ihmali, kasten veya taksirle gerçekleşen her davranış tek başına sporcu ile kulübü arasındaki sözleşmenin, sporunun itibarsızlaştırılması hükümleri çerçevesinde, feshine sebep olmayacaktır. Bunun için kasten veya taksirle gerçekleşen icrai veya ihmali davranışın uygunsuz olup olmadığının tespiti önem arz etmektedir.

2.1.2 Sporcunun sporu itibarsızlaştırabilecek uygunsuz bir davranışta bulunması

2.1.2.1 Genel olarak

Sporcunun sporun itibarsızlaşmasına neden olabilecek uygunsuz davranışı, sporun itibarsızlaştırılması hükümlerinin ihlal edilmesi için gerekli olan unsurlardan bir diğeridir. Ancak “uygunsuz davranışın” ne olduğunun belirlenmesi herkes açısından farklılık arz edebileceği için söz konusu kavramın içinin doldurulması gerekmektedir.

TDK’ya göre “uygunsuz” kelimesi; “uymayan, yakışık almayan, yaraşmayan, münasebetsiz, namünasip, kötü davranışlarda bulunan, çirkin hareketleri olan” anlamlarına gelmektedir¹³. Her ne kadar söz konusu tanımlar “uygunsuz” kelimesini

¹³ <<https://sozluk.gov.tr/>> erişim tarihi: 16.10.2021

tanımlamaya çalışsa da objektif olarak değerlendirilmesi zor bir kavram karşımıza çıkmaktadır. Böyle bir durumda *mala in se / mala in prohibita* ayırımına gitmekte fayda bulunmaktadır. Şöyle ki; bazı davranışların kötü davranışlar olduğu yönünde toplumda genel bir kanı bulunmaktadır. Örneğin, hayvanlara eziyet etmek, bir başkasının malına veya canına sebepsiz yere kastetmek, başkalarını küçümseyici açıklamalarda veya davranışlarda bulunmak gibi davranışlar “kötü davranışlar” olarak genel kabul görmüşlerdir ve bu davranışların bazılarında hukuk düzeni tarafından da yaptırım uygulanmıştır (*mala in se*). Ancak bazı davranışların iyiliği veya kötülüğü tamamen subjektif değerlendirmelere göre farklılık arz etmektedir ve bu davranışların ihlali sırf birtakım kurallarla yasak olmaları sebebiyle disiplin cezalarına konu olabilmektedirler (*mala in prohibita*). Örneğin, çok önemli bir maçtan bir gece önce bir futbolcunun gece kulübüne giderek sabaha kadar eğlenmesi ve gittiği mekândaki insanlarla ağız dalaşına girmesi oyuncunun kulübü açısından “uygunsuz davranış” olarak değerlendirilebilecekse de oyuncu açısından normal bir davranış olarak değerlendirilebilecektir.

2.1.2.2 Sporu itibarsızlaştıran uygunsuz davranışlar

Uygunsuz davranışların nelerden ibaret olduğunun itilaf konusu edilmemesi için bazı düzenlemelerde (Davranış Kuralları, Lig Tüzükleri, sporcu sözleşmeleri gibi) hangi tür davranışların uygunsuz sayılacağına açıkça yer verilmiştir. Örneğin, FFA Davranış Kuralları madde 2’de hangi davranışların sporu itibarsızlaştırdığına ilişkin detaylı bir düzenleme mevcuttur. Buna göre; ayrımcılık, cinsel taciz, saldırgan, müstehcen, kışkırtıcı veya hakaret edici dil kullanımı, jestler, tezahüratlar da dahil olmak üzere saldırgan davranışlar, nefret veya şiddete yönelik kışkırtıcı davranışlar, seyirci veya kalabalığın şiddeti, maç yetkilerine yönelik aşağılayıcı veya küfürlü kelimeler kullanma veya jestlerde bulunma veya tehdit etme, sahte bir belgenin oluşturulması, bir belgenin veya imzanın sahteciliği, yanlış bir talebin yapılması veya öngörülen bir formda yanlış veya yanıltıcı bilgi verilmesi, FFA Tüzüklerini veya FFA Tüzüklerini ihlal etmeye teşvik etmek amacıyla bir oyuncuya veya bir yetkiliye bir fayda veya avantaj sunmak da dahil olmak üzere yolsuzluk, şahsi menfaat sağlama amacıyla görevi kötüye kullanma, bir suç işlenmesi veya bir suçtan dolayı suçlanma, genel olarak FFA veya futbolun itibarını ve

iyi niyetini esaslı şekilde zedeleyen başka herhangi bir hareket, davranış veya açıklama futbolu itibarsızlaştıran davranışlar olarak sayılmıştır¹⁴.

Sporcu ve kulüp tarafından hangi uygunsuz davranışların sporun itibarının zedelenmesine sebebiyet vereceğinin önceden belirlenmesi taraflara olası ihtilaflarda hukuki güvenlik sağlayacak olsa da bazı uygunsuz davranışların sporu itibarsızlaştırıp itibarsızlaştırmadıkları somut olay bazında değerlendirilmelidir. Sporun itibarsızlaştıran uygunsuz davranışlar tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de yaşanmaktadır. Bu tip davranışlara örnek olarak Beşiktaş’ın eski futbolcusu Pascal Nouma’nın davranışları gösterilebilecektir. Beşiktaş ile Fenerbahçe arasında 20 Nisan 2003 tarihinde oynanan müsabakada, Beşiktaş’ın Fransız oyuncusu Pascal Nouma attığı golün ardından elini sortunun içine sokarak Fenerbahçe tribünlerine karşı bir hareket yapmıştır. Söz konusu karşılaşmanın derbi müsabakası olması ve Türkiye’de milyonlarca kişi tarafından izlendiği de göz önüne alındığında kamuoyunda büyük bir tepki doğmuştur. Bu hareketin ardından dönemin Beşiktaş başkanı Serdar Bilgili yapmış olduğu açıklamada söz konusu davranışın Türk örf ve adetlerine uygun olmadığını ve yönetim kurulu olarak Pascal Nouma’nın sözleşmesini feshettiklerini açıklamıştır¹⁵. Sporun itibarsızlaştırılması kapsamında Pascal Nouma’nın yaptığı hareketin uygunsuz bir hareket olduğu şüphe götürmezdir. Bu uygunsuz hareketin bir derbi maçta yapılması, her ne kadar televizyonda bu görüntüler yayınlanmasa da, olaya ilişkin fotoğrafların medyada yayımlanmasıyla birlikte futbolun itibarını zedelemiştir. Sporcunun daha önce saha içinde rakip takım oyuncusuna tokat attığı¹⁶, antrenman sahasına tuvaletini yaptığı¹⁷, maçın hakemine küfür ettiği¹⁸ ve başka bir rakip takım oyuncusuna da kafa attığı¹⁹ bilinmektedir. Dolayısıyla sporcunun tarafından sistematik olarak gerçekleştirilen uygunsuz hareketlerin basında yer alması neticesinde futbolun itibarının zedelenmiş olduğu söylenebilecektir.

---

¹⁴ FFA Code of Conduct, <<https://www.footballaustralia.com.au/sites/ffa/files/2017-09/National%20Code%20of%20Conduct.pdf>> erişim tarihi 16.10.2021

¹⁵ <<http://arsiv.ntv.com.tr/news/211907.asp>> erişim tarihi:3.11.2021

¹⁶ <<https://www.milliyet.com.tr/skorer/noumanin-cezasi-dort-mac-5336648>> erişim tarihi: 05.04.2022

¹⁷ <<https://www.hurriyet.com.tr/orasi-tuvalet-degil-nouma-39231805>> erişim tarihi: 05.04.2022

¹⁸ <<https://www.milliyet.com.tr/skorer/noumadan-iskoc-hakeme-kufur-2357428>> erişim tarihi: 05.04.2022

¹⁹ <<https://www.hurriyet.com.tr/noumaya-3-mac-ceza-39225730>> erişim tarihi: 05.04.2022

Sporun itibarsızlaştırılmasına saha içinde olduğu kadar saha dışında da sporcular tarafından yapılan uygunsuz davranışlar konu olabilmektedir. Bu davranışlara Beşiktaşlı futbolcu Gökhan Töre tarafından gerçekleştirilen olaylar örnek olarak gösterilebilecektir.

İlk olarak 15 Ekim 2013 tarihinde bir barda Türk Milli Takımı oyuncularını Ömer Toprak ve Hakan Çalhanoğlu ile Gökhan Töre arasında bir olay yaşanmıştır. Gökhan Töre, yanındaki bir arkadaşıyla Ömer Toprak ve Hakan Çalhanoğlu'nun kaldığı otel odasına gitmiş ve bu oyuncuların yanlarındaki arkadaşını yumruklayarak dövmüş ve yanında getirdiği diğer arkadaşı da silahıyla Ömer Toprak ve Hakan Çalhanoğlu'nu tehdit etmiştir²⁰. Söz konusu olayın basına yansımaları sonrasında da milli takımın ve dolayısıyla da futbolun itibarı zedelenmiştir.

Bu olaydan yaklaşık sekiz ay sonra, 21 Nisan 2014 tarihinde, gitmiş olduğu bir barda havaya ateş açılması sonucu Gökhan Töre omuzundan vurulmuş ve bu olay medyanın büyük ilgisini çekmiştir.

Son olarak, Gökhan Töre 27 Haziran 2016 tarihinde eğlenmek için gittiği bir gece kulübünde kendisinin fotoğrafını çekmek isteyen bir kişiye küfür etmiş, ardından da arbede yaşanmıştır. Kavga ettiği kişinin Gökhan Töre'ye silah çekmesi sonucunda futbolcu mekandan ayrılmıştır²¹.

Sporun itibarsızlaştırılması kapsamında, Gökhan Töre örneğindeki olaylar benzer türde ve tekrar eden olaylardır. Dolayısıyla futbolcunun kulübü tarafından bu davranışlarından dolayı uyarıldığı kabul edilmelidir. Söz konusu uygunsuz davranışlar kamuoyu gündemine gelmiştir ve halk arasında öncelikle futbolcunun sonrasında ise milli takımın ve kulübünün itibarı zedelenmiştir. Futbolcu, milli takım ve futbol kulübünün ise futbolun paydaşları arasında yer aldığı tartışmasıdır. Dolayısıyla Gökhan Töre tarafından gerçekleştirilen hareketler, futbolun paydaşlarına zarar vererek futbolun halkın gözündeki değerinin düşmesine neden olabilecek türden hareketlerdir.

Türk futbolunda sporun itibarsızlaştırılması kapsamında Emre Belözoğlu örneğinin de incelenmesinde fayda olduğu düşünülmektedir. Emre Belözoğlu'nun ismi birçok defa futbol dışı olaylarla anılmıştır. Örnek olarak, 2005 yılında Türk Milli Takımı'nın İsviçre

²⁰ <<https://www.ntvspor.net/futbol/beni-vurmakla-tehdit-etti-579e1825c873cc3eb4247cdf/>> erişim tarihi: 3.11.2021

²¹ <<https://www.posta.com.tr/bodrumda-gokhan-toreye-silah-cektiler-350579/>> erişim tarihi: 3.11.2021

maçı sonrasında sahada ve koridorda rakip takım oyuncularına saldıranlar arasında olması, 2007 yılında yine milli takımın Macaristan maçı sonrasında basın tribününe “kol” hareketi yapması ve rakip takım oyuncusuna “gırtlığını keserim” işareti yapması gösterilebilir²². Söz konusu davranışların dışında Emre Belözoğlu hakkında ırkçılık iddiaları da gerek İngiltere’de Newcastle United’da oynadığı dönemde gerekse de Fenerbahçe’de oynadığı dönemde gündeme gelmiştir. 30 Aralık 2006 tarihinde Everton’a karşı oynadığı maçta rakip takım oyuncusu Yobo’ya, bu maçın bir ay sonrasında Bolton Wanderers takımında oynayan El Hadji Diouf’a, 1 Mart 2006 tarihinde ise Watford’un defans oyuncusu Alhassan Bangura’ya ırkçılık içeren sözler söylediği iddia edilmiştir. Emre Belözoğlu, İngiltere Futbol Federasyonu tarafından yargılanmış ancak yeterli delil bulunmadığı için suçlu bulunmamıştır. Emre Belözoğlu Türkiye’ye döndükten sonra ise, 15 Nisan 2012 tarihinde, Fenerbahçe-Trabzonspor maçında rakip takım oyuncusu Zokora’ya “Fucking Negro” sözünü söylediği iddia edilmiştir. Zokora’nın şikayetçi olması üzerine 17 Haziran 2014 tarihinde ise Anadolu 17. Sulh Ceza Mahkemesi’nin kararıyla 2 ay 15 gün hapis cezası almış ve bu ceza ertelenmiştir²³.

İrkçılığa ilişkin özellikle FIFA ve UEFA’nın sıfır tolerans yaklaşımı²⁴ da dikkate alındığında futbolcunun diğer olaylarının yanı sıra ırkçılığa ilişkin hakkındaki iddialar mahkeme kararıyla sabit bulunmuş, sporcunun ünlü bir futbolcu olması sebebiyle de söz konusu olaylar medyada geniş bir şekilde kendisine yer bulmuş ve halkın gözünde futbolun itibarının zedelenmesine sebebiyet vermiştir.

Saha içinde ve saha dışında yaşadığı olaylarla gündeme gelen bir diğer Türk futbolcu da Arda Turan’dır. Emre Belözoğlu gibi Arda Turan da birçok uygunsuz davranışta bulunmuş ve bu davranışları basına yansıtmıştır. Arda Turan’ın Galatasaray’da oynadığı 2010 yılında antrenmanda takım arkadaşı Caner Erkin’e yumruk atarak dudağını patlatması, 2009 yılında Fenerbahçe ile oynanan bir karşılaşmada rakip takım oyuncusu Semih Şentürk’e yumruk atması, 2006 yılında Bordeaux maçında rakip takım oyuncusu Jurietti’ye kafa atması, Türk Milli Takımı’nın Makedonya ile yaptığı maç sonrasında uçakta gazeteci Bilal Meşe’ye saldırması bu uygunsuz davranışlara örnek olarak

²² <<https://www.milliyet.com.tr/skorer/emre-belozoglunun-vukuatlari-1977667/>> erişim tarihi: 3.11.2021

²³ <<https://www.aa.com.tr/tr/spor/emre-belozogluna-hapis-cezasi/150327/>> erişim tarihi: 3.11.2021

²⁴ <<https://www.thelocal.ch/20140805/uefa-states-zero-tolerance-policy-towards-racism/>> erişim tarihi: 05.04.2022, < <https://www.thenews.com.pk/print/504352-fifa-calls-for-zero-tolerance-towards-racism>> erişim tarihi: 05.04.2022

gösterilebilecektir²⁵. Ancak Arda Turan'ın en çok basında yer bulan olayı, 10 Ekim 2018 tarihli bir eğlence mekanında Arda Turan'ın Özlem Şahin isimli bir kadına “Güzel kadınsın. Evli olmasaydın seni kaçırmazdım.” diyerek cinsel tacizde bulunduğu iddia edilmiştir. Daha sonra yaşanan kavgada ise Arda Turan'ın Özlem Şahin'in eşi Berkay'a kafa attığı, Berkay'ın hastaneye götürüldüğü ve Arda Turan'ın da hastaneye yanında ruhsatsız silahla gittiği iddia edilmiştir. Arda Turan'ın ruhsatsız silahı Berkay'a uzatarak kendisini vurabileceğini söylediği ve Berkay'ın Arda'nın elindeki tabancayı alıp koltuğa bırakması üzerine Arda'nın silahı alarak yere doğru ateş ettiği video görüntülerinden de anlaşılmıştır. Arda Turan bu olay sonucunda cinsel taciz suçundan beraat etmekle birlikte, korku, kaygı veya panik yaratacak şekilde silahla ateş etmek, ruhsatsız silah bulundurmak ve kasten yaralama suçlarından toplam 2 yıl 8 ay 15 gün hapis cezası almıştır. Ancak bu ceza için hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmiştir. Berkay ve eşi Özlem Şahin'in cinsel taciz yönünden verilen beraat kararının bozulmasına ilişkin itirazı sonucunda İstanbul 25. Bölge Adliye Mahkemesi ise bozma kararı vermiştir²⁶

Çalışmamızın birinci bölümünde de belirttiğimiz üzere, sporcu tarafından gerçekleştirilen ve adli nitelik taşıyan uygunsuz davranışların kamuoyunda bilinmesi o sporun halk nezdinde değerini düşürecek ve sporcu tarafından spor itibarsızlaştırılacaktır. Arda Turan özelinde ise tıpkı Emre Belözoğlu örneğinde olduğu gibi sporcunun davranışları adli bir vaka da teşkil etmektedir.

Türkiye'deki örneklerden de görüldüğü üzere sporcu tarafından gerçekleştirilen ırkçılık, cinsel taciz, ahlak kurallarına aykırılık, tehdit, hakaret ve yaralama gibi aynı zamanda suç da teşkil eden hareketler sporun itibarını zedelemektedir.

Sporcu tarafından gerçekleştirilen ve sporu itibarsızlaştırma ihtimali olan her davranışın tek tek ilgili düzenlemelerde yer alması oldukça zordur. Ancak FFA örneğinde olduğu gibi söz konusu uygunsuz davranışların önceden belirlenmiş olması da sporcu ve kulüp arasında uygunsuz davranış sebebiyle ortaya çıkacak ihtilafların en aza indirilmesi açısından doğru bir yaklaşımdır. Söz konusu davranışların *numerus clausus* olarak belirlenmiş olması evrensel bir hukuk normu olan kanunilik ilkesi açısından belirlenebilir

²⁵ <<https://www.fotomac.com.tr/galeri/futbol/dunden-bugune-arda-turanin-tum-vukuatlari/18/>> erişim tarihi: 3.11.2021

²⁶ <<https://www.trthaber.com/haber/spor/arda-turan-hakkindaki-beraat-karari-bozuldu-548735.html/>> erişim tarihi: 3.11.2021

olma ve öngörülebilirlik şartlarını yerine getirerek sporcuların kulüpler tarafından haksız nedenle cezalandırılmalarının önüne geçebilecektir.

Sporcu sözleşmesinde, ilgili davranış kurallarında, lig tüzüklerinde veya toplu iş sözleşmelerinde sporun itibarsızlaştırılmasına yönelik hükümlere açık bir şekilde yer verilmemesi halinde ne olacağına ilişkin olarak ise *George*, CAS tarafından itibarsızlık davranışına ilişkin genel testin uygulanabileceği görüşündedir. Bu test itibarsız bir davranış, “bir kişinin itibarını zedeleme, o kişinin itibarını halktan sıradan bir kişinin gözünde önemli ölçüde düşürmek” şeklinde tanımlamaktadır²⁷.

Uygunsuz davranışların neler olduğuna ilişkin kulüp ile sporcu arasındaki sözleşmeler büyük öneme sahiptir. Hangi tür davranışların itibar hükümlerini tetikleyeceğine dair sözleşmede açıkça bilgi verilmesi her iki tarafın da, olası uyuşmazlıkların çözümü noktasında, faydasına olacaktır²⁸. Bu tip sözleşmelerde yer verilecek uygunsuz davranışlara örnek olarak; tutuklanma veya suçlu bulunma, uygunsuz sosyal medya kullanımı, celbedilme, hakkında iddianame düzenlenmesi, polis tarafından ifadesinin alınması ve olumsuz ailevi olaylar gösterilebilir²⁹. Uluslararası spor federasyonlarının tüzüklerinde belirtilen ve sporun itibarsızlaştırılmasına sebebiyet verecek hususlara aykırı diğer davranışlar da uygunsuz davranış kapsamında yer alacaktır.

2.1.2.3 Sporu itibarsızlaştıran uygunsuz davranışlar ve *ne bis in idem* ilkesi

Sporcu ile kulüp arasında akdedilmiş olan sözleşmede yer alan uygunsuz bir davranışın, aynı anda birden fazla sözleşme maddesini ihlal edip edemeyeceği de ayrı bir tartışma konusu olabilecektir. Bir örnekle açıklamak gerekirse, sporcu A ve kulüp B arasında yapılan sözleşmenin 5. maddesi gereği “A’nın doping yaptığına ilişkin ilgili kuruluş tarafından verilen kararın kesinleşmesi halinde, B tarafından A’ya disiplin cezası olarak 50.000 USD para cezası verilebilecektir.” hükmünün yer aldığını varsayalım. Aynı sözleşmenin 17. maddesinde ise “Sporcu A’nın sporu itibarsızlaştıran bir davranışta bulunması halinde kulüp tarafından sözleşmesi haklı nedenle feshedilebilecektir.” maddesinin yer aldığını düşünelim. Sporcu A’nın doping yapması ve bu kararın

²⁷ George (n 5) 31

²⁸ Jonson, Lynch ve Adair (n 9) 70

²⁹ Kira N. Buono, ‘Athletes Sacked By Moral Turpitude Clauses: Presumed Guilty Unless Proven Innocent’(2015) 41(2) New England Journal on Criminal and Civil Confinement 367, 384

kesinleşmesi halinde söz konusu davranış hem sözleşmenin 5. maddesini hem de 17. maddesini ihlal edebilecektir. Böyle bir örnekte birden fazla soru gündeme gelecektir: Kulüp her iki maddeyi de birden uygulayıp hem para cezası hem sözleşme feshi uygulayabilir mi? Kulübün, kendi takdirinde olmak kaydıyla, sadece bir maddeyi uygulama şansı mı vardır? Kulüp her iki maddeyi de uygulayabilir mi?

Sporcu A ve Kulüp B arasındaki sözleşmede öncelikle belirtilmesi gereken husus 17. maddede yer alan itibarsızlık hükmünün oldukça geniş bir şekilde kaleme alınmış olmasıdır. Kanımızca söz konusu hükmün bu şekilde geniş olarak ele alınması, *Davies*'in de vurguladığı üzere, ticaretin makul olmayacak biçimde sınırlandırılması anlamına gelebilecektir³⁰. Ancak yine de belirtmekte fayda vardır ki sporda doping kullanımı uygunsuz bir davranış olarak kabul edilecektir.

Sporun itibarsızlaştırıldığından bahsedebilmek için söz konusu davranışın meydana gelmesi tek başına yeterli olmayıp bunun kamuoyu tarafından da bilinir olması gerekmektedir. Dolayısıyla sporcunun doping kullanımı tek başına sporun itibarsızlaştırılması hükümlerine aykırılık oluşturmayacaktır. Ancak söz konusu eylem sporcu A ve kulüp B arasındaki sözleşmenin 7. maddesini ihlal etmektedir. Netice olarak, sporcu A'nın doping kullandığına ilişkin kararın kesinleşmesinin akabinde kulüp B tarafından yalnızca madde 7'ye dayanılarak para cezası verilebileceğini, sözleşmede sporun itibarsızlaştırılmasına neden olacak davranışlara açıkça yer verilmemiş olması ve uygunsuz davranışın kamuoyu tarafından bilinmemiş olduğu varsayımında sporcu B'nin sözleşmesini, sporu itibarsızlaştırdığı gerekçesiyle, haklı nedenle feshetmenin mümkün olamayacağını söylemek doğru olacaktır.

Sporcuların sporun itibarına zarar verecek davranışlarının birden fazla yönetmelik, talimat veya sözleşme hükmünü ihlal etmesi halinde *ne bis in idem* ilkesinin uygulanması da gündeme gelebilecektir. Örneğin yukarıda verilen örnekte hareketle sporcu A'nın doping yapması hem bağlı bulunduğu federasyonun disiplin talimatına hem kulüp iç disiplin talimatına hem de ilgili spor dalının bağlı bulunduğu uluslararası federasyonunun talimatına aykırılık oluşturabilecek ve her bir talimat uyarınca ayrı ayrı disiplin cezası verilmesi gündeme gelebilecektir. Böyle bir durumda doping yapmak her üç sportif

---

³⁰ Chris Davies, 'The International World Of Sport And The Liability For Off-field Indiscretions' (2011) 23(1) Bond Law Review 41, 64

kuruluşun mevzuatında da belirli bir disiplin cezasını haiz olabilecektir. Ayrıca doping yapmak sporu itibarsızlaştıran bir hareket olması sebebiyle de yine bu üç sportif kuruluşun disiplin talimatlarındaki sporun itibarsızlaştırılması hükümlerinin ihlaline neden olabilecek uygunsuz davranışlar arasında gösterilebilecektir. Böyle bir durumda sporcuya uygulanacak yaptırımın ne olacağı sorusu akıllara gelebilecektir.

Ne bis in idem ilkesi, “aynı fiilden dolayı aynı kişi hakkında birden çok dava açılmaması veya hüküm verilmemesini”³¹ ifade etmektedir. Söz konusu ilke uyarınca, sona eren bir uyuşmazlık hakkında yeni bir yargı yapılması da mümkün değildir³². *Ne bis in idem* ilkesine ilişkin olarak 5271 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu’nun 223/7. maddesinde ise “Aynı fiil nedeniyle, aynı sanık için önceden verilmiş bir hüküm veya açılmış bir dava varsa davanın reddine karar verilir.” hükmüne yer verilmiştir.

Spor hukuku açısından ise *ne bis in idem* ilkesine CAS kararlarında yer verildiği görülmektedir³³. CAS *Wydad Athletic Club* kararında *ne bis in idem*’i de içeren *res judicata*’nın İsviçre kamu düzeni kapsamında dikkate alınması gereken bir hukuk ilkesi olduğuna³⁴, ancak bu ilkenin tahkim veya mahkeme kararları için geçerli olduğuna ve spor federasyonlarının disiplin kurulu kararlarının tahkim veya mahkeme kararı niteliğinde olmadığına da vurgu yapmıştır³⁵. CAS söz konusu kararda İsviçre Federal Mahkemesi’ne de atıfta bulunarak, mahkemenin *res judicata*’nın daha önce görülmüş ve kesin hükme bağlanmış bir davanın yeniden açılması halinde bu durumun ikinci hakimi bağlayacağına yer vermiştir³⁶.

CAS’ın *ne bis in idem* ilkesine olan yaklaşımı da dikkate alınarak örneğimize geri döndüğümüzde sporcu A tarafından gerçekleştirilen doping kullanma eylemi sonucunda kulübü B ve bağlı bulunduğu ilgili ulusal ve uluslararası spor federasyonları tarafından ayrı ayrı disiplin cezaları verilmesi, söz konusu kuruluşların verdikleri kararların tahkim veya mahkeme kararı niteliğinde olmadığı için, mümkün olabilecektir. Kısacası bir

³¹ Mustafa Özen, ‘Non Bis İn İdem (Aynı Fiilden Dolayı İki Kez Yargılama Olmaz) İlkesi (2010) 14(1) Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 389, 391

³² M. Emin Artuk, Ahmet Gökçen, M. Emin Alşahin ve Kerim Çakır, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (13. Baskı, Adalet 2019) 1160

³³ *Wydad Athletic Club v. Confederation Africaine de Football (CAF) & Esperance Sportive de Tunis* [2019] CAS 2019/A/6483, *Cruzeiro EC v. FIFA* [2019] CAS 2019/A/6278, *Cruzeiro EC v. FC Zarya Luhansk* [2019] CAS 2019/A/5805, *Samir Arab v. UEFA* [2018] CAS 2018/A/5800

³⁴ [2019] CAS 2019/A/6483, para 117

³⁵ *Ibid*, para 121

³⁶ *Ibid*, para 119

sportif kuruluş tarafından disiplin cezası verilmesi diğerleri tarafından da ceza verilmesine engel teşkil etmeyecektir. Diğer taraftan sözleşmenin kulüp B tarafından, doping kullanma eyleminin sporun itibarsızlaştırılması hükümlerine aykırılık teşkil etmesi sebebiyle, haklı nedenle feshedilmesi de sözleşmesel bir ilişkinin sona ermesi olduğundan diğer verilen disiplin cezalarından bağımsız olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Sonuç olarak sporcu A, doping kullanması nedeniyle bahsetmiş olduğumuz her üç sportif kuruluştan da ayrı ayrı ceza alabilecektir. A'nın sözleşmesinin kulüp B tarafından haklı nedenle sporun itibarsızlaştırılması hükümleri kapsamında feshedilmesinin mümkün olup olamayacağı konusunda ise tartışma bulunmaktadır. Kanımızca kulüp B tarafından sözleşme ilişkisinin daha fazla sürdürülmesini haklı kılamayacak derecede önemli bir ihlal sporcu A tarafından gerçekleştirilmiş olduğundan sözleşmenin haklı nedenle B tarafından feshedilmesi mümkün olabilecektir. Diğer taraftan FIFA DRC ise disiplin cezası olarak sözleşmenin feshedilmesinin ancak son çare olarak uygulanması gerektiğini, öncelikle sözleşme feshinden daha hafif sonuçlar doğuracak uyarı, para cezası, geçici süreli kadro dışı bırakma gibi disiplin cezalarının uygulanması gerektiği görüşündedir³⁷.

2.1.2.4 Uygunsuz davranış ve suç ilişkisi

Sporcunun davranışlarının aynı zamanda adli anlamda suç teşkil etmesinin sporun itibarsızlaştırılması için önemli olup olmadığı da tartışılması gereken bir başka konudur. Sporcu ile kulüp arasındaki sözleşmelerde konusu adli anlamda suç teşkil eden bir davranışın sporun itibarsızlaştırılması hükümlerini tetikleyeceğine dair hükümler konulması elbette mümkündür ve böyle bir durum olası ihtilafların önüne geçebilecektir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken nokta, davranışın yalnızca konusunun suç teşkil etmesinin yeterli olup olmadığı mı yoksa bu davranış sonucunda sporcunun ifadesinin alınması, göz altına alınması, tutuklanması veya hakkında mahkumiyet kararının verilmesi ve bu kararın kesinleşmesinin gerekip gerekmediği midir³⁸?

Bu gibi olasılıklara da sporcu ve kulüp arasındaki sözleşmede detaylı olarak yer verilmesi mümkündür. Ancak sözleşmede bu gibi durumların detaylı olarak yer almaması halinde

---

³⁷ FIFA, *Commentary on the Regulations on the Status and Transfer of Players*, (2021 ed), 116

³⁸ Buono (n 29) 384

farklı görüşler ortaya çıkabilmektedir. *George*, ciddi bir suçta sebebiyet veren bir davranışın itibara zarar verdiğini ve itibarı zedelediğini ileri sürmektedir. Ancak saldırganlık, sarhoşluk ve uyuşturucu bağımlılığı gibi davranışların da suç oluşturmaları bile itibarsız davranışlar olduğunu da ayrıca belirtmiştir³⁹. *Buono* ise bir sporcunun yaptığı davranışın adli anlamda cezai niteliğe sahip olması durumunda sporcu sadece suçlu bulunursa sözleşmesinin feshedilmesi gerektiğini söylemektedir⁴⁰. *Gabris* ise, uyuşturucu kullanmanın, önemli bir uygunsuz davranış olması sebebiyle, sözleşmenin derhal feshine neden olabilecek geçerli bir sebep olabileceğini, ancak “etik” veya “disipline ilişkin” uygunsuz davranışların sözleşmenin derhal feshine neden olamayacağını öncelikle uyarı veya para cezası gibi daha uygun bir cezanın verilmesi gerektiğini ileri sürmektedir⁴¹. Öğretide ileri sürülen farklı görüşlerden de yola çıkarak, konusu suç teşkil eden, ciddi boyuttaki uygunsuz davranışların (uyuşturucu kullanımı, cinsel taciz, rüşvet almak veya vermek gibi) sporu itibarsızlaştırdığı, ancak konusu suç teşkil etmeyen davranışların ise sporcu ile kulüp arasında akdedilen sözleşmede detaylandırılmadığı takdirde sporu itibarsızlaştırıp itibarsızlaştırmadığı hakkında farklı yorumlar yapılabileceği değerlendirilmektedir.

2.1.2.5 Zımnî hüküm

Sporcu ile kulüp arasında yapılan sözleşmede itibarsızlık hükümlerine açıkça yer verilirse de, kulübün oyuncunun itibarı zedeleyici bir davranışta bulunması halinde sözleşmeyi haklı nedenle feshetme yetkisi olup olmadığının da tartışılması gerekmektedir. TBK madde 1; “Sözleşme tarafların iradelerini karşılıklı ve birbirine uygun olarak açıklamalarıyla kurulur. İrade açıklaması açık veya örtülü olabilir.” hükmüne yer vermektedir. Ayrıca yine TBK madde 19; “Bir sözleşmenin türünün ve içeriğinin belirlenmesinde ve yorumlanmasında, tarafların yanlışlıkla veya gerçek amaçlarını gizlemek için kullandıkları sözcüklere bakılmaksızın, gerçek ve ortak iradeleri esas alınır.” hükmünü haizdir.

---

³⁹ George (n 5) 31

⁴⁰ Buono (n 29) 392

⁴¹ Gabris (n 12) 52

TBK'nın her iki hükmü bir arada değerlendirildiğinde ise, "Sözleşme yorumunun amacı TBK md. 19/I anlamında tarafların gerçek iradesinin tespittir"⁴². Dolayısıyla her ne kadar sporcu ile kulüp arasında akdedilmiş olan sözleşmede açıkça sporun itibarsızlaştırılmasına yönelik hükümler bulunmasa da, bu yönde hükümlerin zımnen kabul edilmiş olduğuna dair taraflar arasında bir uyuşmazlık bulunmaması halinde, teorik olarak sporun itibarsızlaştırılmasına ilişkin hükümlerin sözleşmede mevcut olduğu kabul edilmelidir. Ancak bu durum şüphesiz ki birtakım sorunları da beraberinde getirecek olup, sözleşmede açıkça bu yönde bir hüküm bulunmaması halinde sporcunun kendi aleyhine yorumlanacak bir hükmü kabul etmesinin beklenmesi pek mümkün olamayacaktır. Ayrıca Türk hukuku kapsamında da işçi niteliğini haiz sporcu aleyhine haklı nedenle sözleşmenin feshi sebeplerinin kapsamının genişletilmesi de mümkün olamamaktadır.

Sözleşmede açıkça yer almayan hükümlerin zımnen sözleşmede yer bulabileceğine ilişkin Avustralya'da verilmiş olan bir karara da değinmekte fayda bulunmaktadır. *BP Refinery (Westernport) Pty Ltd v. Shire of Hastings*⁴³ davasında Privy Council, zımni hükmün; makul ve adil olması, sözleşmenin etkinliği için zorunlu olması yani bu hüküm olmadan sözleşmenin etkin olamaması, sözleşmede bu hükmün açıkça ima edilmiş olması, açık bir ifadeyi anlatabilir olması ve sözleşmenin herhangi bir hükmüyle çelişmiyor olması şartlarının bulunması halinde mevcut olduğunu kabul etmiştir⁴⁴.

2.1.2.6 Uygunsuz davranışın meydana geldiği yer

Uygunsuz davranış konusunda incelenmesi gereken bir diğer konu ise söz konusu davranışın meydana geldiği yerdir. Bu konuda genel olarak öğretilde uygunsuz hareketin saha içinde veya saha dışında olup olmadığına, bununla bağlantılı olarak da uygunsuz davranışın sporla ilgili olup olmadığına yönelik bir ayrıma gidilmiştir. *Kosla*, sporcunun saha dışındaki uygunsuz davranışlarının adli bir suç niteliğini haiz olması durumunda sporun itibarsızlaştırılması kapsamında değerlendirilebileceğini, ancak bunun için söz

---

⁴² Nurcihan Özdoğan, 'Sözleşmenin Yorumunda Gerçek İradesinin Tespiti' (2017) 8(1) İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 33, 48

⁴³ (1977) 180 CLR 266

⁴⁴ David Thorpe, 'CEOs and Domestic Tribunals – The Rights and Risks of Penalising Athletes for Off-field Misconduct' (2011) 14 Sport Management Review 269, 273

konusu davranışın kişinin spordaki kamusal görevlerine ilişkin performansını olumsuz etkilemesi gerektiğini ileri sürmüştür⁴⁵. *George*, sporcuların profesyonelleştikçe ve seçimleri yaşamlarını ve kariyerlerini etkilemeye başladıkça sporla davranışları arasında bir bağlantı olmadığı söylemelerinin mazeret olamayacağını çünkü sporculardan her zaman en iyi davranışın beklenildiğini ifade etmektedir⁴⁶. Diğer taraftan her ne kadar kişinin özel hayatındaki ve sahayla ilgisi olmayan davranışının kişinin sosyal sorumluluklarına ve sporun faaliyetlerine zarar verebilme ihtimalini kabul etse de, sporcunun her zaman rol model veya örnek vatandaş olma zorunluluğunun bulunmasını gereksiz gören görüşler de mevcuttur⁴⁷. *Davies*, saha dışı uygunsuz bir davranışa ceza verilebileceğini söylemekle birlikte, cezanın bahse konu olaya uygun olmasını aksi takdirde makul olmayan cezaların ticaretin haksız sınırlandırılması kapsamına gireceğini vurgulamıştır⁴⁸. *Gabris* ise, genel olarak saha içi ve görev sırasındaki veya görev dışındaki davranışın cezaya izin veren bir davranış olabilmesi için iş ilişkisi üzerinde etkisinin olması gerektiğini, bu sebepten işverenin işinin (en azından muhtemelen) uygunsuz davranıştan dolayı etkilenmiş olması gerektiği görüşündedir⁴⁹.

Konuya ilişkin olarak Avustralya New South Wales eyaleti yüksek yargısı tarafından verilen bir karara da değinmekte fayda vardır. Söz konusu dava her ne kadar spora ilişkin olmasa da iş dışındaki uygunsuz davranışla ilgili yaklaşımı göstermesi açısından faydalı olacaktır. *Ziems v Prothonotary of the Supreme Court of New South Wales*⁵⁰ davasının konusunu bir avukatın alkollüyken trafik kazası yapması ve başka bir sürücüyü kasıtlı öldürme suçundan iki yıl hapis cezası alması sonucunda barodan atılması oluşturmaktadır. Bu davada Yüksek Mahkeme mahkumiyet kararının avukatın avukatlık görevini profesyonelce yapmasıyla bir ilgisinin ve öneminin olmadığı kanısına vararak bu sebepten avukatın mesleğini yapamamasına bu davranışın neden olamayacağına hükmetmiştir⁵¹. Her ne kadar bu karar iş dışındaki uygunsuz davranışın yapılan meslekle ilgili olmaması halinde o mesleğin yapılmasına engel teşkil etmeyeceği şeklinde algılansa

---

⁴⁵ Kosla (n 4) 673

⁴⁶ George (n 5) 40

⁴⁷ Jonson, Lynch ve Adair (n 9) 70

⁴⁸ Davies (n 30) 67 ff

⁴⁹ Gabris (n 12) 37

⁵⁰ (1957) 97 CLR 279

⁵¹ Jonson, Lynch ve Adair (n 9) 77

da, sporcularda durumun farklı olduğu açıktır. Öncelikle özellikle elit sporcular medyanın ve milyonlarca kişinin gözü önündedirler. Yaptıkları her hareket ve verdikleri her beyanat geniş kitlelere oldukça hızlı bir şekilde ulaşmaktadır. Şüphesiz ki bu durum elit sporcuların, daha sonraki bölümlerde detaylı olarak açıklanacağı üzere, rol model statüleri sebebiyle baskı unsuru oluştursa da, sportif anlamda sporu itibarsızlaştırma ihtimallerini de artırmaktadır. Kısacası, özellikle rol model statüsüne sahip elit bir sporcunun davranışlarının geniş kitlelerce bilinmesi, sıradan bir avukatın davranışının bilinmesine göre daha yüksektir. Dolayısıyla New South Wales Yüksek Mahkemesi tarafından verilen kararın sporun itibarsızlaştırılması kapsamında dikkate alınmasının çok da mümkün olmadığı düşünülmektedir.

Kanımızca, sporu itibarsızlaştıran uygunsuz davranışların saha içinde veya saha dışında gerçekleşmesinin önemi yoktur. Ancak burada önemli olan nokta sporcu ile kulüp arasındaki sözleşmede “saha içi-saha dışı” ayrımı yapıp yapılmadığıdır. İlgili sözleşmede “saha içi” şeklinde bir ayırım yapıldığı takdirde artık “saha dışında” gerçekleşen bir uygunsuz davranıştan ötürü kulübün sporcunun sözleşmesini haklı nedenle feshedemeyeceği söylenebilecektir.

Bu konuda üzerinde durulması gereken bir başka nokta ise hangi davranışların “saha dışı” uygunsuz davranış kapsamında değerlendirilmesi gerektiğidir. Sözleşmede bu yönde bir hüküm bulunması, yani saha dışı uygunsuz davranışların tek tek sayılması şüphesiz ki olası ihtilafları önleyecektir. Ancak bu yönde bir hüküm bulunmaması halinde saha dışı uygunsuz davranış kapsamına hangi davranışlar alınmalıdır?

Saha dışı uygunsuz davranıştan söz edilebilmesi için; işverenin menfaatinin, itibarının veya şöhretinin zarar görmüş olması, işveren açısından güven kaybının veya yeterlilik kaybının oluşması, söz konusu davranışın işçinin işçi olarak görevlerine uygun düşmemesi, işçi ve işveren arasında ciddi bir zarara sebebiyet vermesi ve işçinin yükümlülüklerini yerine getirmesine engel teşkil etmesi gerekmektedir⁵². *Rose v Telstra Corporation Ltd*⁵³ davasında ise işverenin işçinin sözleşmesini bazı durumlarda iş saati dışındaki davranışlarından dolayı da geçerli bir şekilde feshedebileceğine

⁵² James J. Paterson, ‘Disciplining Athletes for Off-field Indiscretions: A Comparative Review Of The Australian Football League And The National Football League’s Personal Conduct Policies’ (2009) 4(1) Australian and New Zealand Sports Law Journal 105, 137

⁵³ [1998] IRCommA 1592; [1998] AIRC 1592

hükmedilmiştir. Ancak bunun için söz konusu davranışın, objektif olarak, işçi ve işveren ilişkisine ciddi şekilde zarar verici bir davranış olması, söz konusu davranışın işverenin menfaatlerini zedelemesi ve işçinin işçi olarak yükümlülüklerine aykırılık teşkil etmesi gerektiği de belirtilmiştir⁵⁴.

2.1.2.7 Uygunsuz davranış ve sosyal medya

Sporcuların sosyal medya kullanımları neticesinde sporun itibarını zedeleyecek uygunsuz davranışların ortaya çıkma ihtimali de incelenmesi gereken bir diğer konudur. Günümüzde teknolojinin de hızla gelişmesi neticesinde özellikle genç nüfus arasında sosyal medya kullanımı oldukça yaygın bir hal almaktadır. Kişilerin düşüncelerini oldukça geniş bir şekilde ifade etmelerine olanak sağlayan sosyal medya siteleri ve uygulamaları, aynı zamanda sporcular tarafından da sıklıkla kullanılmaktadır. Özellikle elit veya rol model statüsünde olan sporcuların milyonlarca takipçisinin olduğu da bilinen bir gerçektir. Ancak bu popülerlik sporcuların uygunsuz davranışlarının sosyal medya aracılığıyla saniyeler içerisinde tüm dünyaya yayılmasını ve sporun itibarsızlaştırılması riskini de beraberinde getirmektedir. Nitekim özellikle Twitter aracılığıyla İngiltere Premier Ligi'nde oynayan birçok oyuncu atmış oldukları tweetler yüzünden cezalar almıştır⁵⁵.

Sporcuların sosyal medya aracılığıyla yapmış oldukları açıklamalar da sporun itibarsızlaştırılmasına sebebiyet verebilecektir. Açıklamaların sosyal medya aracılığıyla yapılması söz konusu davranışın kamuoyunun bilgisine sunulması şartını da derhal gerçekleştirmiş olacağı için sporcular açısından ayrı bir risk teşkil edecektir. Diğer taraftan sporcuların iş saatleri dışındaki sosyal medya paylaşımlarının işverenler tarafından takip edilmesi de farklı sorunları gündeme getirebilecektir. *Gabison*, işçilerin iş saatleri dışında gözetlenmesinin özel hayatı ihlal sorunlarına yol açacağını, sporcuları ve işçileri sosyal medya paylaşımları sebebiyle cezalandırmanın ifade özgürlüğü sorunlarını gündeme getirebileceğini ileri sürmektedir. *Gabison*, ayrıca işverenlerin kendi

⁵⁴ Glen Barlett ve Regan Sterry, 'Regulating The Private Conduct Of Employees' (2012) 7(1) Australian and New Zealand Sports Law Journal 91, 95

⁵⁵ Kevin Carpenter ve Adam Pendlebury, 'Tweeting The Game Into Disrepute: Regulation of Social Media by Governing Bodies – Lessons From English Football' (2015) (1) International Sports Law Review 1, 2 ff

itibarlarını zedeleme riski bulunduğundan, işçilerin sosyal medya paylaşımlarını kontrol etmek istediklerini, bu durumun da istihdam ayrımcılığı sorununu gündeme getireceğini ifade etmiştir⁵⁶.

Sporcuların sosyal medya paylaşımlarının içeriklerinin sınırsız olması, sporun itibarsızlaştırılması tehlikesine yol açacaktır. Bir örnekle açıklamak gerekirse, beş milyon takipçisi olan sporcu A'nın Twitter üzerinden yapmış olduğu ırkçılığı destekler nitelikteki bir paylaşımı, spora ve hatta insanlığa karşı en büyük tehditlerden biri olan ırkçılığın artmasına neden olabilecek ve sporla ırkçılığı yan yana getirmiş olacaktır. Şüphesiz ki böyle bir durumda sporcu A'nın paylaşımı sporu itibarsızlaştıracaktır. Ancak şunu da vurgulamakta fayda vardır ki, sporcuların sporu itibarsızlaştırabileceği gerekçesiyle her türlü paylaşımlarının işveren kulüpleri veya ligler aracılığıyla engellenmesi de ifade özgürlüğü açısından ciddi sorunlara yol açabilecektir. Bu noktada yapılması gereken en doğru davranış ifade özgürlüğü ile sporun itibarsızlaştırılması arasındaki dengenin iyi bir şekilde kurulmasıdır⁵⁷.

Sporcu tarafından gerçekleştirilen uygunsuz davranışlar sporun itibarsızlaştırılması kapsamında olması gereken bir unsur olup, tek başına yeterli olmamaktadır. Söz konusu uygunsuz davranışların ayrıca spora zarar vermesi de gerekmektedir.

2.1.3 Sporcunun Uygunsuz Davranışı Sebebiyle Spora Zarar Verilmiş Olması

Sporcu tarafından meydana getirilen uygunsuz davranışın sporu itibarsızlaştırabilmesi için söz konusu davranışın spora zarar vermesi gerekmektedir. Zarar kavramı TDK tarafından “Bir şeyin, bir olayın yol açtığı çıkar kaybı veya olumsuz, kötü sonuç, dokunca, ziyan, mazarrat” olarak tanımlanmıştır⁵⁸. Ancak zarar kavramının hukuki açıdan söz konusu tanımdan daha geniş olduğu bir gerçektir. Zarar kavramını hukuki olarak incelemeye başlamadan önce “menfaat” kavramının sporun itibarsızlaştırılması kapsamında tartışılması, zarar ve menfaat arasındaki ilişkiyi belirlemek açısından yerinde olacaktır.

---

⁵⁶ Garry A. Gabison, ‘The Gray Problem: Should Athletes Be Punished For Their Social Media Posts’ (2017) (13) DePaul Journal of Sports Law 31, 34

⁵⁷ Kosla (n 4) 674

⁵⁸ <<https://sozluk.gov.tr/>> erişim tarihi: 16.10.2021

Kelly ve Hickey AFL örneğinden yola çıkarak, AFL'in belirli bölgesel ve küresel spor eğlence sektöründe kendi marka değerinin olduğunu ve bu itibarını korumaya çalıştığını söylemektedir⁵⁹. Diğer bir deyişle AFL örneğinde korunan menfaat aslında ligin marka değeridir. *Buono*, etik hükümlerin amacının kulübü ve sporcuyla ahlak dışı davranışlardan korumak olduğunu ileri sürmektedir⁶⁰. *Gabris* ise sporun itibarsızlaştırılması hükümleriyle korunan en önemli şeyin işverenin menfaati olduğunu dile getirmiştir⁶¹. Spor federasyonlarının itibarlarını sürdürme ve marka değerlerini koruma konusunda yönetsel hakları ve görevlerinin bulunduğu da yine öğretide gündeme getirilmiştir⁶². *Davies* de itibarsızlık hükümlerinin amacının sporun marka değerini korumak olduğunu açıkça ifade etmiştir⁶³. *Law* ise, etik hükümlerin gerçek anlamlarının sözleşmeden sözleşmeye geçişle birlikte bu tip hükümlerin aynı amaca hizmet ettiğini, bu amacın da ünlü olan kişinin davranışını kısıtlamak olduğunu ileri sürmüştür⁶⁴.

Öğretide yer alan görüşler çerçevesinde, sporun itibarsızlaştırılması hükümlerinin amacının ligin, kulübün ve oyuncunun marka değerini korumak ve marka değerini azaltıcı davranışta bulunan sporculara sözleşme feshi de dahil olmak üzere gerekli yaptırımları uygulamak olduğu sonucuna varılabilecektir. Sporun itibarsızlaştırılması hükümleri veya daha geniş anlamda etik hükümler, ilk bakışta her ne kadar sporcuların aleyhine gibi görünse de sporcuların da marka değerini korumaya hizmet ettiği dikkate alındığında onların da menfaatlerini korumaktadır. Ahlak dışı uygunsuz bir davranışta bulunan sporcunun kamuoyu nezdindeki itibarı azaldığında kendisiyle çalışmak isteyen başka kulüpler bulması da zor olacaktır. Sporcunun sporun itibarsızlaştırılması hükümlerine riayet etmesi hem kulübünün ve ligin marka değerini azaltmayacak, hem de kendi saygınlığını ve spor pazarındaki değerini düşürmemiş olacaktır⁶⁵.

Sporun itibarsızlaştırılması hükmüyle korunan menfaate karşı verilebilecek zararların neler olabileceği de oldukça büyük önem arz etmektedir. Sporun itibarına zarar veren davranışların sadece suçlanan kişinin maddi ve manevi çıkarlarını değil, aynı zamanda

---

⁵⁹ Kelly ve Hickey (n 8) 44

⁶⁰ Buono (n 29) 380

⁶¹ Gabris (n 12) 32

⁶² Jonson, Lynch ve Adair (n 9) 77

⁶³ Davies (n 30) 64

⁶⁴ Nathan Law, 'Manufacturing A Run: How Major League Baseball Can Use The Morals Clause To Clean Up Baseball' (2015) 48(2) The John Marshall Law Review 539, 550

⁶⁵ Janine Kim Young ve Matthew J. Parlow, 'Off-court Misbehaviour: Sports Leagues and Private Punishment' (2009) 99(3) Journal of Criminal Law and Criminology 573, 583

sporu da olumsuz şekilde etkilemesi gerekmektedir. Bir şahsın davranışının spora zarar verebilmesi iki şekilde mümkün olabilmektedir. Bunlardan ilki, kişinin davranışının kişinin kamusal görevlerini veya sportif işlevlerini yerine getirmesi konusunda kişisel kapasitesini olumsuz etkilemesi halidir. İkinci durumda ise, kişi belirli bir standarda sahip olarak halkın gözü önüne getirildiyse ve bu standardın halk nazarında değeri düşüyse spora zarar veren davranış gerçekleşmiş demektir⁶⁶.

Her durumda gerçek bir zararın ortaya çıktığını ispat etmek oldukça zor bir durumdur. Özellikle bazı itibarsızlık hükümlerinin ihlal edilebilmesi için “sporunun, sporun veya sportif kuruluşun” itibarsızlaştırılması zorunlu tutulmuşsa ve bunlara ilişkin yeterli delil veya belge de bulunmuyorsa, sporcuya sporun itibarsızlaştırılması hükümleri kapsamında ceza vermek mümkün olamayabilecektir. Bu nedenle sporun itibarsızlaştırılmasına yönelik hükümler geniş tutulmak suretiyle uygunsuz davranışın “sporun itibarsızlaştırılmasına etki etme ihtimali” veya “sporun itibarına etki etme eğilimi” gibi ifadeler kullanılarak tam bir zararın ortaya çıkmasına ihtiyaç duyulmaması sağlanmaya çalışılmaktadır⁶⁷. *Gabris*, itibarsızlık hükmüyle korunan en önemli menfaatin işverenin menfaati olduğu düşüncesinden hareketle, mahkemenin sözleşmenin, etik dışı davranış sebebiyle ve davranış hükümlerine aykırılık oluşturması gerekçesiyle, feshedildiğine karar vermesi durumunda dahi bu davranışın işveren üzerindeki gerçek veya potansiyel zararlarını incelemek zorunda olduğunu ve böyle bir zararın tespit edilememesi halinde sporcuya ceza uygulanamayacağını ileri sürmektedir⁶⁸.

Uygunsuz davranış sonucunda oluşan zarara ilişkin olarak üzerinde durulması gereken bir diğer husus da, sözleşmeyi sporun itibarsızlaştırılması hükümlerine dayanarak fesheden kulübün, ne tür zararlara uğradığını ortaya koyması gerektiğidir. Bu noktada kulübün sponsorluk kayıpları, itibar kaybı, bilet veya lisanslı ürünlerinin satışlarının azalması gibi hususlar kulüplerin mülkiyete dayalı gerekçeleri kapsamında ileri sürebilecekleri hususları oluşturmaktadır⁶⁹.

Türk hukuku açısından ise zarar kavramına borçlar hukuku çerçevesinde değinmekte fayda bulunmaktadır. TBK madde 49’da; “Kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına

---

⁶⁶ Kosla (n 4) 669

⁶⁷ George (n 5) 35

⁶⁸ Gabris (n 12) 52

⁶⁹ Kim Young and Parlow (n 65) 591

zarar veren, bu zararı gidermekle yükümlüdür. Zarar verici fiili yasaklayan bir hukuk kuralı bulunmasa bile, ahlaka aykırı bir fiille başkasına kasten zarar veren de, bu zararı gidermekle yükümlüdür.” hükmüne yer verilmiştir.

Geniş anlamda zarar, “bir kişinin malvarlığında veya şahıs varlığında meydana gelen eksilme” olarak tanımlanmaktadır⁷⁰. Zarar türleri ise maddi zarar ve manevi zarar başlıkları altında incelenebilmektedir. Maddi zarar türleri ise kendi içerisinde fiili zarar, yoksun kalınan kar, kişiye verilen zarar, şeye verilen zarar, diğer zararlar, doğrudan zarar, dolaylı zarar, menfî zarar ve müspet zarar olmak üzere ayrılmaktadır⁷¹. Çalışmamızın konusu açısından sporcu tarafından gerçekleştirilen uygunsuz davranışların söz konusu zarar türlerinin hangileri kapsamında değerlendirilebileceği önem arz etmektedir.

Fiili zarar, “zarar görenin malvarlığının mevcut net durumunda iradesi dışında meydana gelen fiili azalmayı” ifade etmektedir⁷². Sporcunun saha içerisinde olay yaratarak kulübe ait kamera, ekran, sportif teçhizat gibi eşyalara zarar vermesi neticesinde fiili zararın oluşacağını kabul etmek mümkündür. Aynı zamanda sporcu davranışıyla kulübünün ceza almasına da sebebiyet vermişse bu da fiili zarara örnek olarak gösterilebilecektir.

“Yoksun kalınan kar, olayların normal akışına, genel hayat tecrübelerine göre malvarlığında meydana gelebilecek artışların zarar verici fiil nedeniyle kısmen veya tamamen önlenmesi sonuç meydana gelen azalmayı (zararı) ifade etmektedir”⁷³. Elit bir futbolcunun tecavüz suçundan dolayı ceza alması neticesinde kulübünün o futbolcunun forma satış gelirlerinden mahrum kalması veya bilet satış rakamlarının düşmesi durumunda kulüp açısından yoksun kalınan kar sebebiyle zarar oluştuğu ileri sürülebilecektir.

Kişiye verilen zarar ise “öldürme veya beden bütünlüğünün ihlali sonunda malvarlığında meydana gelen eksilmeleri” ifade etmektedir⁷⁴. Kanımızca sporcu tarafından kişiye karşı verilen bir zarar varsa, örneğin sporcunun rakibine karşı yapmış olduğu bir hareket sonucunda rakibinin spor hayatı sona ermişse, bu durumda rakibi tarafından sporcuya karşı bir tazmin talebinde bulunulabilecekse de kulüp açısından kişiye verilen zarar

⁷⁰ Fikret Eren, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (23. Baskı, Yetkin 2018) 545

⁷¹ Ibid 550-555

⁷² Ibid

⁷³ Ibid

⁷⁴ Ibid

sebebiyle ancak sporcunun rakibine karşı yapmış olduğu hareketin sonucunda kulübüne karşı yükümlülüklerini yerine getirme imkanı kalmamışsa kulüp açısından zarar oluşabilecektir. Bahsetmiş olduğumuz örnekte kasten rakibini ısırarak elini kullanamamasına ve rakibinin icra ettiği atıcılık sporunu gerçekleştirememesine sebebiyet veren bir sporcuya ömür boyu spordan men cezası verilmişse, bu durumda kulübü tarafından, zarar oluştuğu iddiasında bulunulabilecektir.

Şeye verilen zarar, “maddi malların ihlali dolayısıyla doğan zarar”⁷⁵ olup, fiili zarar için vermiş olduğumuz örnek burası için de geçerli olacaktır.

“Zarar verici olayın uygun sonucu olan her zarar doğrudan zarar, diğerleri ise dolaylı zararlardır”⁷⁶. Ünlü bir sporcunun saha dışında kavgaya karışması ve bu olayın basında yer almasının kulübünün marka değerine zarar verdiği açık olup, bu durumda doğrudan zarardan bahsedilebilecektir. Aynı örnekte sporcunun kavgaya karışması sonucu kulübün sponsorluk anlaşmalarının feshedilmesi halinde ise dolaylı zarardan söz edilebilecektir. Ancak bu durumda uygunsuz davranış sergileyen sporcunun, kulübü tarafından sözleşmesinin feshedilmesi için kulübün zarar görmesi gerektiğinden, sporcunun davranışı yüzünden kulübün de zarara uğradığının ispatı gerekecektir.

Menfi zarar ve müspet zarar kavramları ise sözleşmenin kurulmamasına, geçerli olmamasına veya ifa edilmemesine ilişkin zararlara ilişkin olduğundan konumuzla ilgisi bulunmamakta olup, ayrıca değinilmeyecektir.

Manevi zarar ise “bir kimsenin kişilik değerlerinde (kişi varlığına, manevi değerlerinde) iradesi dışında meydana gelen eksilmeyi ifade eder”⁷⁷. Manevi zarar için doktrinde objektif ve sübjektif teori olmak üzere iki farklı görüş bulunmaktadır⁷⁸. Objektif teori hukuka aykırı bir saldırının şahıs varlığında objektif olarak bir eksilme getirmesi halinde manevi zararın oluştuğunu ileri sürmektedir. Sübjektif teoriyi destekleyen *Lorenz* duygusal zararın oluşması için kişilik değerleri ihlal edilenin acı ve elem duyması gerektiğini ileri sürmektedir⁷⁹. Ayrıca, *Lorenz* tazmini gerekli olan manevi zarar olarak yalnızca ihlalden doğan ruhsal acı ve ıstırapların ancak bedensel veya ruhsal bir hastalığa

---

⁷⁵ Ibid

⁷⁶ Ibid

⁷⁷ Ibid 556

⁷⁸ Ibid

⁷⁹ Ibid 557

sebebiyet vermesi halinde tazmini gereken bir manevi zararı oluşturacağını iddia etmektedir⁸⁰.

Manevi zarara ilişkin sübjektif teorinin kabul edilmesi halinde, tüzel kişiler, doğal olarak, elem veya ıstırap duyarak fiziksel veya bedensel bir zarara uğrayamayacağı için manevi bir zarar oluşmayacaktır. Böyle bir durumda sözleşmeli sporcusunun uygunsuz davranışı sebebiyle itibarı zedelenen bir kulübün manevi zarara uğradığını ileri sürerek sporcusuyla olan sözleşmesini feshetmesi veya sporcudan manevi tazmin talebinde bulunması mümkün olamayacaktır.

Objektif görüşün kabul edilmesi halinde ise tam tersi bir durum söz konusu olacaktır ve kişilik hakkının veya değerlerinin zedelenmesi kulüp açısından tek başına manevi zarar teşkil edebilecektir. Burada üzerinde durulması gereken husus ise objektif görüşün kabul edildiği varsayımında, kulübün sporcusunun sözleşmesini haklı nedenle fesih yetkisine mi sahip olduğu, yoksa sporcudan sadece kulüp değerlerini zedelediği iddiasıyla manevi tazminat talebinde mi bulunabileceğidir. Kanımızca bu soruların her ikisine de olumlu cevap vermek mümkündür. Şöyle ki, bir sporcunun sporu itibarsızlaştırabilmesi için öncelikle uygunsuz davranışının bir zarar meydana getirmesi gerektiğini belirtmiştik. Ancak zararın maddi bir zarar mı yoksa manevi bir zarar mı olması gerektiği konusunda herhangi bir açıklık bulunmamakla birlikte her iki zarar türünün de sporun itibarsızlaştırılması için yeterli olduğu söylenebilir. Diğer taraftan sporcunun uygunsuz davranışı sebebiyle itibarı zedelenen bir kulübün bunu ispatlayabilmesi halinde oyuncunun sözleşmesini haklı nedenle feshetme hakkına sahip olmasının yanında uğramış olduğu zararların tazmini için de sporcusuna başvurma hakkı bulunmaktadır. Nitekim Yargıtay da Türk hukukunda tüzel kişilerin manevi tazminat talep edebileceklerini vurgulayan kararlar vermektedir⁸¹.

Türk hukukunda zarar kavramına ilişkin yapmış olduğumuz açıklamalarda tüzel kişilerin de manevi zarara uğrayabileceğini ileri sürmüşsek de bir noktayı vurgulamakta fayda bulunmaktadır. Sporun itibarsızlaştırılması için spora zarar verilmiş olma şartı bulunmaktadır. Bu noktada “spor” teriminin içerisinde doldurulması gerekmektedir.

---

⁸⁰ Ibid 558

⁸¹ Yargıtay HGK, 4-687/26, 01.02.2012 www. kazanci.com.tr erişim tarihi 15 Temmuz 2022; Yargıtay HGK, 4-213/70, 22.01.2016 www. kazanci.com.tr erişim tarihi 15 Temmuz 2022

Spor, TDK'ya göre "Bedeni veya zihni geliştirmek amacıyla kişisel veya toplu olarak gerçekleştirilen, bazı kurallara göre uygulanan hareketlerin tümü" olarak tanımlanmıřtır⁸². Bu durumda söz konusu kavramın herhangi bir tüzel veya gerçek kişiyi işaret etmediği açıktır. Peki, bu durumda "sporun zarar görmesi" ile kastedilen Şey nedir?

Spor, gunumuzde farklı paydaşların bir araya gelerek oluşturdukları sözlük tanımının ötesine geçmiş bir faaliyettir. Sporun, sporcular, antrenörler, seyirciler, medya, hakemler, yöneticiler, spor kulüpleri, spor federasyonları, vakıflar, dernekler, sponsorlar, uluslararası spor kuruluşları gibi pek çok paydaşı bulunmaktadır. Söz konusu paydaşlar ise, sayılan örneklerden de anlaşılacağı üzere, gerçek veya tüzel kişi niteliğini haizdirler. Dolayısıyla spora zarar verilmesi aslında sporu oluşturan tüm bu paydaşlara zarar verilmesi anlamına gelmektedir ki zaten aksi bir durumda "sporda zarar" oluşması mümkün olamayacaktır. Bu noktada önemli olan bir diğer husus ise sporcunun uygunsuz davranışının sporu itibarsızlaştırabilmesi için hangi paydaşın ya da paydaşların zarar gormŐ olması gerektiğidir. Örneğin sporcunun spor sahası dışında ařırđ alkol alarak saldırgan davranışlarda bulunması halinde bu durum ilgili federasyon tarafından sporcuya ceza verilmesini gerektiren bir durum olarak grlmeyebileceks ve bir sonraki müsabakada da mücadele edebileceği için kulübü bir zarara uğramayabilecektir. Ancak söz konusu durumda bu davranış çocuklarını alkolden uzak tutmak isteyen ve o sporun seyircisi olan ailelerin gözünde hoş karşılanmayabilecektir. Bu durumda kanımızca, spora zarar verilmiş olması için, her bir olayda özel olarak değerlendirilmesi kaydıyla, sporun paydaşlarından bir tanesine zarar verilmiş olması yeterli olacaktır. Gerçekten de aslında bu paydaşlardan birine verilmiş olan bir zarar diğer paydaşları da etkileyebilecektir. Aynı örnekten devam edersek sporcunun alkol alarak saldırgan davranışlarda bulunması o sporun bağlı bulunduğu federasyonun imajını, o sporu icra ettiği ligin marka değerini, taraftarların o spora olan algılarını ve kendi kulübünün itibarını tehlikeye atabilecektir.

Sporcunun uygunsuz davranışı sebebiyle spora zarar verilmiş olması da sporun itibarsızlaştırılmış sayılması için tek başına yeterli olmamakta, bu uygunsuz davranışın sebep olduğu zarar neticesinde o sporun kamuoyu nezdindeki itibarının azalması da gerekmektedir.

---

⁸² <<https://sozluk.gov.tr/>> erişim tarihi: 17.10.2021

2.1.4 Zarar neticesinde ilgili sporun kamuoyu nezdindeki itibarının düşmesi

Sporun sporcu tarafından itibarsızlaştırılabilmesi için gerekli olan son unsur, sporcunun uygunsuz davranışının sonucunda spora verilmiş olan zararın, o sporun kamuoyu nezdindeki itibarını düşürmesidir⁸³. Sporcu tarafından bir uygunsuz davranış gerçekleştirilmiş olsa ve bu davranış spora gerçekten zarar vermiş olsa dahi kamuoyunun bu davranıştan haberinin olmaması halinde sporcunun sözleşmesini sporun itibarsızlaştırılması hükmüne dayanarak feshetmek mümkün olmayacaktır. Ancak şüphesiz ki “kamuoyu tarafından bilinme” kavramı soyut bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durumu somutlaştırmak için bazı tanımlar yapılmıştır.

Kosla, “kamuoyu tarafından öğrenilme” kavramını bir sporcunun yaptığı uygunsuz davranışın herkes tarafından bilinmesi olarak açıklamaktadır. Bunun olabilmesi için de uygunsuz davranışa ilişkin bilginin kamusal alan içerisine girmesi gerektiğini ileri sürmüştür, kamusal alanın ise herkesin rahatlıkla bilebileceği veya ulaşabileceği veya yeterli sayıda kişi tarafından bilinen ve artık sır olarak saklanamayacak durumları ifade etmek için kullanılacağı fikrini ortaya atmıştır. *Kosla*, ayrıca kamusal alanın sporun itibarsızlaştırılması hükümleri çerçevesinde tüm dünyaya duyurulma değil, suçlanan kişinin dahil olduğu sporun yapıldığı çevre olarak değerlendirilmesi gerektiğini de ileri sürmüştür. Suçlanan kişinin eylemine ilişkin bilginin medyada yayımlanmaması ancak büyük bir çaba gösterilmeksizin o spora dahil olan insanlar tarafından veya ilgili taraflarca öğrenilmesi durumunda da kamuya açıklık şartının sağlanmış olacağı da *Kosla* tarafından iddia edilmektedir⁸⁴. *Kosla*, saha dışı davranışlar açısından da sporcuların özel hayatlarındaki davranışların otomatik olarak kamuya açıklık şartını yerine getirmiş sayılamayacağını, uygunsuz bir davranışın sır olarak kaldığı sürece kişinin özel hayatında gerçekleşse dahi halka duyurulmamışsa sporun itibarsızlaştırılmasından bahsedilemeyeceğini vurgulamıştır⁸⁵.

Kamuoyu tarafından öğrenilme unsuru her ne kadar *Kosla* tarafından somutlaştırılmaya çalışılmışsa da bazı sorunların bulunduğu gerçektir. Öncelikle belirtmek gerekir ki TDK’ya göre kamuoyu, “Bir konuyla ilgili halkın genel düşüncesi” anlamına

---

⁸³ George (n 5) 36

⁸⁴ *Kosla* (n 4) 667

⁸⁵ *Ibid* 668

gelmektedir⁸⁶. Ancak halkın genel düşüncesinin o sporun itibarıyla ilgili olarak düşünüş gösterip göstermediğini tespit etmek her zaman çok kolay olamayacaktır. Şüphesiz ki, saha içerisinde rakibine yumruk atarak onun görme yetisini kaybetmesine sebebiyet veren veya saha dışında tecavüz suçundan dolayı cezası kesinleşen bir sporcunun davranışı toplumdaki sıradan ve makul bir kişi tarafından hoş karşılanmayacaktır. Ancak durum her koşulda böyle değildir. Bir kişiyi itibarsızlaştıran davranışların neler olduğunun çok farklı çeşitleri olmakla birlikte bunlar o toplumun standartlarına göre belirlenmektedir⁸⁷.

Bir sporcunun uygunsuz davranışının o sporun itibarını zedeleyip zedelediğini günümüzde öğrenebileceğimiz en uygun yer, kanımızca, sosyal medyadır. Bir sporcunun davranışı sonrasında toplumdaki insanların sosyal medyada verdikleri tepkiler o spora zarar verilip verilmediğini, şayet verildiyse bunun derecesinin ne olduğunu gösterebilecektir. Örneğin, bir futbolcunun saha içinde maç bittikten sonra rakibine tekme atıp ayağını kırması neticesinde sosyal medyada verilen tepkiler belirleyici olabilecektir. Twitter üzerinden örneğimize devam edersek, futbolcunun uygunsuz davranışının hemen akabinde açılan başlıklarda futbolun “trend topic” olması ve insanların bu başlık altında futbola ilişkin olumsuz yorumlarda bulunmaları futbolun itibarının zedelenmesine en azından bir karine oluşturabilecektir. Şüphesiz ki, Twitter kamuoyu görüşünü yüzde yüz yansıtan bir sosyal medya uygulaması değildir. Ancak sporun itibarının halk nezdinde zedelenmesini yüzde yüz ölçebilecek bir mekanizma da bulunmamaktadır. Elbette ki diğer kitle iletişim araçlarıyla da uygunsuz davranış kamuoyuna duyurulabilir. Örneğin gazeteler aracılığıyla da söz konusu uygunsuz davranış halka aktarılabilir ancak kamuoyunun tepkisinin gazete ile ölçülmesine imkan bulunmamaktadır. Kabul etmek gerekir ki, önerimiz birtakım soruları beraberinde getirebilecektir. Bir sporun itibarının zedelenmesi için o sporun Twitter’da “trend topic” olması gerekli midir? O spora ilişkin sporcunun uygunsuz davranışı nedeniyle bir başlık açılmaması kamuoyuna duyurulma şartının yerine gelmediği anlamına mı gelecektir? Uygunsuz davranışa ilişkin ne kadar tweet atılması halinde spor itibarsızlaştırılmış olur? Elbette ki bu soruların cevapları tartışmaya açıktır. Twitter bu konuda referans alınacak tek mecra da olmayabilir. Söz konusu uygunsuz davranışın Youtube’da milyonlarca insan tarafından izlenmesi ve futbola ilişkin kötü yorumlarda bulunulması halinde de futbolun itibarının

---

⁸⁶ <<https://sozluk.gov.tr/>> erişim tarihi: 17.10.2021

⁸⁷ Jonson, Lynch ve Adair (n 9) 70

zedelendiğinden bahsetmek mümkün olabilecektir. Bu durumda Twitter örneği için sorduğumuz sorular burada da gündeme gelebilecektir. Ancak kamuoyunun genel görüşünü yansıtması adına sosyal medya mecralarının göz ardı edilmemesi gerektiğini düşünmekteyiz. Konuya ilişkin olarak *Kosla*'nın kamusal alan tanımı da söz konusu görüşümüzü destekler niteliktedir.

Kosla, yukarıda da belirttiğimiz üzere, kamusal alanı “herkesin rahatlıkla bilebileceği veya ulaşabileceği veya yeterli sayıda kişi tarafından bilinen ve artık sır olarak saklanamayacak durumları” ifade etmek için kullanmıştır. Günümüzde tüm insanların rahatlıkla bilebileceği ve ulaşabileceği veya yeterli sayıda kişi tarafından bilginin edinilebileceği ve artık sır kapsamına girmeyeceği mecralar sosyal medya mecraları olmaktadır. *Kosla*'nın kamusal alan konusundaki görüşlerinde ise katıldığımız ve katılmadığımız noktalar bulunmaktadır. Öncelikle, *Kosla*'nın sporun itibarsızlaştırılması için tüm dünyaya duyurulmanın gerekli olmadığı yönündeki görüşüne katılmaktayız. Gerçekten de her toplumun her spora gösterdiği ilgi ve alaka aynı seviyede değildir. Örneğin Amerikalı bir sporsever için beyzbol, buz hokeyi veya Amerikan futbolu öncelikli sporlar arasında yer alırken, Brezilyalı bir sporsever için futbol öncelikli spor olarak değerlendirilebilecektir. Dolayısıyla NHL'de bir sporcunun yaptığı uygunsuz bir davranış Brezilyalı bir sporseverin gözünde buz hokeyinin değerini düşürmeyebilecektir. İnsanların verdiği tepkilerin kültürel farklılıklardan kaynaklanması sporun itibarsızlaştırılması açısından büyük önem arz etmese de sporun itibarsızlaştırılması hükümlerinin ihlal edilmesi açısından önemlidir. Şöyle ki, itibarsız bir davranışta bulunan bir sporcu her halükarda sporun itibarsızlaştırılması hükümlerine aykırı davranmış olmayacaktır. Bu noktada itibarsız davranış ile sporun itibarının zedelenmesi hükümlerinin ayırımının dikkatli yapılması gerekmektedir. Sporun itibarsızlaştırılması hükümlerine aykırı davranılabilmesi için bu olayın kamuoyuna duyurulması ve kamuoyu nezdinde o sporun itibarının zedelenmesi gerekmektedir. Dolayısıyla bir kültürde itibarsız olan bir davranış aslında farklı kültürlerde de itibarsız olabilir ancak kamuoyu tarafından aynı tepki gösterilmeyebilir. Dolayısıyla davranış her ne kadar her iki toplum nezdinde itibarsız da olsa sporun toplum nezdinde itibarı zedelenmemişse sporcunun sporun itibarsızlaştırılması hükümlerine aykırı davrandığı ileri sürülemez. Bu noktadan hareketle uygunsuz davranışın tüm dünya tarafından bilinmesine gerek olmadığı; yalnızca meydana geldiği toplumdaki insanların gözünde o sporun değerini düşürmesinin

yeterli olduğu çıkarımı yapılabilecektir. *Kosla*'nın kamusal alan konusundaki katılmadığımız görüşü ise “suçlanan kişinin dahil olduğu sporun yapıldığı çevre” tarafından uygunsuz davranışın bilinmesinin yeterli olacağı düşüncesidir. Kanımızca bu düşünce sporcular açısından sporun itibarsızlaştırılması hükümlerinin uygulanmasını kolaylaştırmaktadır.

Her sporun büyük bir çevresi bulunmamaktadır. Örneğin, Türkiye’de futbol oldukça geniş bir çevreye sahipken, curling görece olarak daha dar bir çevreye hitap etmektedir. Dolayısıyla curlingde meydana gelen olumsuz bir davranışın daha az sayıdaki kişiler tarafından bilinmesi, sporcu açısından sporun itibarsızlaştırılması hükmünün ihlali anlamına gelebilecek iken, futbolda bu durum tam tersi olup, daha fazla sayıda insan tarafından bu durumun bilinmesi gerekmektedir. Bu durum da her iki sporcunun aynı uygunsuz davranışı yaptığı varsayımında birisi için sözleşmenin feshine sebebiyet verebilecek bir uygunsuz davranış, diğeri için sözleşmenin feshine sebebiyet vermeyebilecektir.

Sporun kamuoyu gözündeki itibarının düşmesiyle ilgili olarak *George* ise farklı bir noktaya temas etmiştir. *George*, uygunsuz davranış içerisinde bulunan sporcuya, ilgili spor kuruluşu tarafından bir ceza verileceğine yönelik kamuoyunda bir beklenti varsa ve bu beklenti karşılanmamışsa söz konusu davranışın etkisinin spor kuruluşunun veya sporun itibarını zedeleyeceğini ileri sürmüştür. Diğeri bir deyişle, spor kuruluşunun veya sporun etkilenen itibarı, doğrudan sporcunun davranışından kaynaklanmamakta, dolaylı olarak oyuncuyla ilgili spor kuruluşunun devam eden ilişkisinden kaynaklanmaktadır⁸⁸.

George'un yaklaşımına ilişkin olarak tartışılması gereken konu böyle bir durumda da oyuncunun, sporu itibarsızlaştırdığı gerekçesiyle, sözleşmesinin haklı nedenle kulüp tarafından feshedilip edilemeyeceğidir. Bu soruya cevap verebilmek için sporun itibarsızlaştırılması tanımının hatırlanmasında fayda vardır. Oyuncunun sporu itibarsızlaştırabilmesi için uygunsuz bir davranış sonucunda o spora zarar vermesi ve bu zararın da söz konusu sporun kamuoyu nezdindeki itibarını zedelemesi gerekmektedir. Dolayısıyla sporcuya uygunsuz davranışı dolayısıyla adli veya idari bir yaptırım uygulanması şartı aranmamaktadır. Elbette ki uygunsuz davranış neticesinde ilgili yargı merci tarafından sporcuya adli bir ceza verilebilecektir. Ancak söz konusu olay kriminal

---

⁸⁸ George (n 5) 37

bir vaka olmasına karşın herhangi bir şekilde cezalandırılmasa dahi kulüp tarafından, sporun itibarı zedelenmişse, oyuncunun sözleşmesi haklı nedenle feshedilebilir çünkü esasen bu durumda uygunsuz bir davranış sonucunda spor zarar görmüştür ve ceza verilip verilmemesi önemli değildir.

Kamuoyunun ceza verileceğine ilişkin bir beklenti içerisinde olması ve ceza verilmemesi halinde spora zarar verenin ilgili sportif kuruluş mu yoksa sporcu mu olduğu ise yine tartışılması gereken bir konudur. Kamuoyunun cezaya ilişkin beklentisi olmasına rağmen ceza verilmemesi halinde o sporun kamuoyu nezdindeki itibarının düşmesi mümkündür. Ancak her ne kadar bir ceza verilse de bu cezanın kamuoyunun beklentilerini karşılamaması durumunda ne olacağına da ayrıca değinilmelidir. Kanımızca kamuoyunun ceza verileceğine ilişkin beklentisi karşılanmamışsa yine de sporcunun sporu itibarsızlaştırdığından bahsedilebilir ki bu durumda sporcu ve sportif kuruluşun birlikte sporu itibarsızlaştırdıkları söylenebilir. İkinci durumda yani verilen cezanın beklentileri karşılamaması ve o sporun kamuoyu nezdindeki itibarının düşmesi durumunda ise ilgili sportif kuruluşun tek başına sorumluluğunun doğacağı yani böyle bir durumda verilen cezanın halk tarafından az bulunması halinde artık sporcunun az ceza almasından dolayı sporun itibarını zedelemesinin mümkün olmayacağını düşünmekteyiz.

George, saha içindeki uygunsuz davranışların çoğunun halka açık olduğunu söylemekte dolayısıyla saha içindeki bir davranışın kamuoyunun bilgisi dahilinde olacağını ifade etmektedir⁸⁹. *George*, ayrıca bir davranışa ilişkin bilginin gizli olması halinde de kamuoyunun bilgisinden söz edilemeyeceğini ileri sürmüştür. Bu duruma örnek olarak ise, bir sportif kuruluşa özgü bir bilginin, bu sportif kuruluşa ait bir bilgi olması sebebiyle halka açık olmayacağını, ancak bilginin gizli olmaması ve genel kullanıma açık olması halinde ise söz konusu bilginin her koşulda ulaşılabilir olması sebebiyle artık gizli olarak değerlendirilemeyeceğini göstermiştir⁹⁰.

George'un gizli bilgilerin halkın bilgisi dahilinde olmayacağını ve dolayısıyla sporcunun sporu itibarsızlaştırmasının mümkün olmayacağı yönündeki görüşüne katılmakla birlikte, söz konusu durumun olumsuz bir sonuç doğurabileceğine de

---

⁸⁹ Ibid 38

⁹⁰ Ibid 39

değirmekte fayda görüyoruz. Sporcu tarafından uygunsuz bir davranış gerçekleştirildiğini ve bunun sadece kulüp yöneticileri tarafından bilindiğini varsayalım. Böyle bir durumda zaten sporcusundan memnun olmayan bir kulüp yöneticisinin oyuncusunun uygunsuz davranışını sosyal medyada veya basın yoluyla kamuoyuna duyurması halinde sporcunun hala sporu itibarsızlaştırdığı gerekçesiyle sözleşmesinin haklı nedenle feshedilmesi mümkün olabilecek midir? Bu gibi bir durumda öncelikle sporun itibarsızlaştırılmasına ilişkin tanım dikkate alındığında gereken şartların oluştuğu görülmektedir. Netice itibariyle oyuncu tarafından bir uygunsuz davranış gerçekleştirilmiş ve bu davranış kamuoyu tarafından öğrenilmiş ve sporun değeri düşmüştür. Ancak burada oyuncunun uygunsuz davranışının kamuoyu tarafından öğrenilmesine ve sporun itibarının düşmesine neden olan taraf, sporcunun kulüp yöneticisidir. Dolayısıyla gizli olan ve kamuoyu tarafından bilinmeyen bir bilgiyi oyuncuyu kulüpten göndermek için halka açıklamak suretiyle sporun itibarını düşüren kişi aslında kulüp yöneticisidir. Bahsetmiş olduğumuz bu örnek TMK madde 2’de yer alan dürüstlük hükümlerine de aykırılık teşkil etmektedir. TMK madde 2/2 “Bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaz.” Hükmüne yer vermiştir. Dolayısıyla gizli bir bilginin sporcunun dışında bir kişi tarafından sırf sporcunun sporun itibarsızlaştırılması hükümlerine aykırı davranmasını sağlamak amacıyla ifşa edilmesi durumunda sporcunun sporu itibarsızlaştırdığından söz etmenin mümkün olamayacağı düşüncesindeyiz.

Bu bölümle ilgili son olarak “itibarın zedelenmesi” kavramına da değirmekte fayda bulunduğu düşünmektedir. TDK’ya göre itibar, saygınlık anlamına gelmektedir⁹¹. American Heritage Sözlüğü’nün yapmış olduğu tanımda ise itibarın, kamuoyu tarafından yapılan genel bir değerlendirme olduğu ileri sürülmüştür. Bu değerlendirme içerisinde, kamuoyunun, bir kişi ya da bir şeyin geçmiş davranışlarına ya da özelliklerine dayanarak ne kadar takdir edildiği ve beğenildiğine dair genel düşünceler yatmaktadır⁹². İlgili tanımlardan da yola çıkılarak aslında soyut bir kavram olan itibarın zedelenip zedelenmediğini ölçmek oldukça zor olmaktadır. Konuyu aydınlatma amacıyla CAS “bir

⁹¹ <<https://sozluk.gov.tr/>> erişim tarihi: 17.10.2021

⁹² Emel Esen, ‘Türkiye’deki ve Dünya’daki İtibar Ölçümlerinin Karşılaştırılması’ (2011) 31(2) Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi 289, 290

kişinin itibarını zedeleme, o kişinin itibarını halktan sıradan bir kişinin gözünde önemli derecede düşürmektir”⁹³ demekle konuya ilişkin bir standart getirmeye çalışmaktadır.

Sporcunun sporu itibarsızlaştırabilmesi için uygunsuz davranışı sonucunda spora zarar verilmiş olması, bu zararın kamuoyu tarafından öğrenilmiş olması ve bunun sonucunda sporun itibarının düşmesi gerektiğinden bahsetmiştik. Burada değinilmesi gereken bir başka nokta ise uygunsuz davranış kamuoyu tarafından öğrenilse dahi sporun itibarının zedelenmemiş olmasının mümkün olup olamayacağıdır. Şöyle ki, bazı toplumlarda bazı sporlar o toplumların hayatlarında çok önemli yer tutmaktadır. Bu durum aslında sporcunun uygunsuz davranışıyla sporu itibarsızlaştırmasında dikkate alınacak olan ölçütün belirli bir yerle veya ülkeyle sınırlandırılabilmesinin mümkün olup olmayacağı konusunu gündeme getirmektedir. Örneğin Türkiye’de bir futbolcunun rakibine maç sonunda milyonlarca izleyicinin önünde tükürmesi ve tokat atması Türkiye’de futbolu itibarsızlaştırırken, Avustralya’da itibarsızlaştırmayabilir mi? Daha önce de vurguladığımız üzere hangi hareketlerin sporu itibarsızlaştırdığı toplumların değer yargılarına göre belirlenmektedir. Her ne kadar tükürme ve tokat atma hemen hemen tüm toplumlarda uygunsuz bir davranış ve sporun itibarını zedeleyen bir davranış olarak görünse de, bazı davranışların toplumdan topluma itibarsız bir davranış olup olmadıkları farklılık arz edebilmektedir. Örneğin Japonya’da boks maçı başlamadan rakibinin önünde sporcunun selam verme amacıyla eğilmemesi uygunsuz bir davranış olarak kabul edilebilecekken, İtalya’da bu durum önemsizdir. Dolayısıyla bir sporcunun uygunsuz davranışının sporun itibarına zarar verdiğini söyleyebilmek için tüm dünyadaki değer yargılarını ölçü almak söz konusu sporcuya haksızlık etmek anlamına gelebilecektir. Bu sebepten uygunsuz davranışın sporun itibarına zarar verebilmesi veya değerini düşürebilmesi için o davranışın yapıldığı toplumda kabul gören değerlere göre uygunsuz olması gerektiğini düşünmekteyiz.

2.2 Sporun İtibarsızlaştırılması Hükümünün Yeri

Sporun itibarsızlaştırılmamasına yönelik hükümlerin sadece sporcu sözleşmelerinde değil, toplu iş sözleşmeleri ve ulusal ve uluslararası spor federasyonlarının kendi iç tüzük

---

⁹³ *D’Arcy v AOC* [2008] CAS 2008/A/1539

ve düzenlemelerinde de yer aldığı bilinmektedir. Bu sebepten söz konusu düzenlemelerin detaylı olarak incelenmesinde fayda bulunmaktadır.

2.2.1 Spor kuruluşlarının kendi iç tüzük veya talimatları

Ulusal ve uluslararası spor kuruluş veya federasyonlarının kendi iç düzenlemelerinde de sporun itibarsızlaştırılmasına ilişkin hükümler çoğunlukla yer almaktadır. Bu noktada uluslararası ve ulusal federasyon veya kuruluşların düzenlemeleri açısından ikili bir ayrıma gidilerek her iki tip düzenlemenin de detaylı olarak incelenmesinin daha uygun olacağı düşünülmektedir.

2.2.1.1 Uluslararası spor kuruluşlarının iç düzenlemeleri

Uluslararası alanda dünya futbolunu yöneten en üst düzey kuruluş olan FIFA'nın disiplin talimatında, sporun itibarsızlaştırılması hükümlerine yer vermesi oldukça önemlidir. FIFA Disiplin Talimatı'nın son versiyonu olan 2019 versiyonunun 11. maddesinin 2. fıkrasına göre, futbolu ve/veya FIFA'yı itibarsızlaştırıcı davranışlarda bulunan herkes cezalandırılabilir⁹⁴. Ancak hangi tür davranışların bu madde kapsamında cezalandırılabileceğine detaylı olarak yer verilmemiştir. Ayrıca ilgili maddede "itibarsızlaştırıcı davranışlarda bulunma" durumundan bahsedilmiş olup, itibarın zedelenme ihtimalinden bahsedilmemiştir. Dolayısıyla itibarın zedelenmiş olduğunun FIFA tarafından iddia edilmesi halinde uğranılan zararı ispat yükü de FIFA üzerinde kalmıştır.

Avrupa futbolunun uluslararası alandaki en üst yönetsel organı olan UEFA'nın 2020 Disiplin Talimatı Genel Davranış İlkeleri başlığı altındaki 11. maddesinde kulüpler ve oyuncuların oyun kurallarıyla birlikte UEFA'nın tüzük, yönetmelik, direktif ve kararlarına da saygı duyma ve etik davranış ilkeleri, sadakat, saygınlık ve sportmenliğe ilişkin kurallara uyma zorunluluklarına yer verilmiştir. Aynı maddenin 2. fıkrasında ise

---

⁹⁴ FIFA Disciplinary Code 2019, <<https://digitalhub.fifa.com/m/1b1c85f7bbc8b3e6/original/i8zsik8xws0py18uay9i-pdf.pdf>> erişim tarihi: 17.10.2021

davranışıyla futbolu veya özellikle UEFA'yı itibarsızlaştıran kişinin ilk fıkradaki ilkeyi ihlal ettiğine vurgu yapılmıştır⁹⁵.

ITF Davranış Kuralları madde 14'de ise yetkililerin sosyal medya kanalları da dahil olmak üzere, makul olmayacak şekilde tenis etkinliğine, oyuncuya oyuncu destek personeline veya yönetim organına saldırgan nitelikte ve tenis etkinliğinin, oyuncunun, diğer yetkililerin, yönetim organının itibarını zedeleyici nitelikte açıklama yapmaları yasaklanmıştır⁹⁶.

FIVB Etik Kuralları madde 10.1'de de "Taraflar dolandırıcılık veya yolsuzluk içeren herhangi bir eylemden kaçınacaklardır. FIVB'nin veya genel olarak voleybol sporunun itibarını zedeleyecek şekilde hareket etmemek zorundadırlar." ifadesine yer verilerek FIVB'nin itibarının korunması sağlanmaya çalışılmıştır.

2.2.1.2 Ulusal spor kuruluşlarının iç düzenlemeleri

Ulusal spor kuruluşları itibarsızlık hükümlerine, genel itibarıyla, uluslararası spor kuruluşlarına kıyasla daha ayrıntılı şekilde düzenlenebilmektedir. Örneğin ABD'de MLS, NBA, MLB ve NFL'de yer alan davranış kuralları ve bunlarla bağlantılı etik kurallar ve itibar hükümleri söz konusu ligler tarafından oldukça ayrıntılı düzenlenmiştir⁹⁷.

Avustralya'da ise FFA Davranış Kuralları madde 2'de, hangi davranışların Avustralya Futbol Federasyonu'nu ve futbolu itibarsızlaştıracak açıkça belirtilmiş ve yoruma çok az yer bırakılmıştır⁹⁸.

Yine Avustralya'da, Yüzme Federasyonu sporculardan beklentiyi bir adım öteye taşımıştır. Davranış Kuralları'nın Sporculardan Rol Model Olma Beklentisini Gözleme başlıklı 4. maddesinin d bendinde, sporculardan yüzme sporu için pozitif birer rol model olma beklentisinin bulunduğu belirtilmiştir. İlgili Davranış Kuralları'nda ayrıca sporcuların, kendilerinin veya Yüzme Avustralya'nın, ilgili kişilerin veya ilgili

⁹⁵ UEFA Disciplinary Regulations 2020, <https://www.aemef.org/archivos_documentos/16088238670a1.pdf> erişim tarihi: 17.10.2021

⁹⁶ ITF Code of Conduct for Officials, <<https://www.itftennis.com/media/2511/2021-code-of-conduct-for-officials.pdf>> erişim tarihi: 17.10.2021

⁹⁷ J. Haskell Murray, 'Morality Clauses And Escrow Accounts In Sports Contracts' (2018) 17(2) Virginia Sports and Entertainment Law Journal 119, 144-150

⁹⁸ FFA Code of Conduct, <<https://www.footballaustralia.com.au/sites/ffa/files/2017-09/National%20Code%20of%20Conduct.pdf>> erişim tarihi: 17.10.2021

tarafların itibarlarını zedeleyici herhangi bir eylemde, münakaşada, alay veya aşağılayıcı davranışta bulunmamaları gerektiği hüküm altına almıştır⁹⁹.

İngiltere ePremier Lig Davranış Kuralları madde 6.3 ise; hiçbir oyuncunun Ligin, herhangi bir kulübün, yarışmanın, Lig Ortaklarının veya EA'in itibarını zedeleyecek herhangi bir davranışta veya açıklamada bulunamayacağını vurgulamıştır. Söz konusu kuralların 6.4. maddesinde ise 6.3. maddenin sosyal medya aracılığıyla içeriğin yayımlanması, paylaşılması, yüklenmesi veya dağıtılması veya herhangi bir başka yöntemle online yayın yapılmasını da kapsadığı belirtilmiştir¹⁰⁰.

Türkiye'de ise durum biraz daha farklıdır. Genel olarak, ilgili federasyonların talimatlarında itibarsızlık hükümlerine yer verilmediği söylenebilecektir. Bazı disiplin talimatlarında ise konuya ilişkin olarak çok geniş kapsamlı ifadelere yer verilmiştir.

TFF Etik Kurulu Talimatı'na baktığımızda çalışma konumuz kapsamında incelediğimiz itibarsızlaştırma hükümlerine ilişkin ayrıntılı bir düzenlemenin bulunmadığı anlaşılmaktadır. TFF Futbol Disiplin Talimatı'nda ise yalnızca Davranış Kuralları başlıklı 55/10. maddesinin konumuzla bağlantısı olduğu düşünülmektedir. Söz konusu maddede;

Bu Talimat kapsamındaki kişiler, başkalarının onurunu ve kişisel itibarını korumak, saygı göstermek ve emniyet altına almakla yükümlüdür. Başkalarını izole etmek, dışlamak ya da onuruna zarar vermek amacıyla yapılan sistematik, düşmanca ve tekrarlanan nitelikteki eylemlerde ve cinsel tacizde bulunmak yasaktır.

İfadelerine yer verilmiştir¹⁰¹. Ancak bu madde de oldukça yetersizdir. Öncelikle Türk futbolunun itibarının zedelenmemesi gerektiğine ilişkin bir ibare bulunmamaktadır. “Başkalarının onur ve kişisel itibarından” bahsedilmekle birlikte, sporcunun kendini itibarsızlaştırmasından da bahsedilmemektedir. Ayrıca hangi eylemlerin söz konusu madde kapsamına gireceği oldukça dar ve sınırlı bir şekilde sayılmış, yalnızca sistematik düşmanca ve tekrarlanan nitelikteki eylemlerle cinsel taciz yasaklanmıştır. “Sistematik düşmanca eylem” ile kastedilenin ne olduğu da belirsizdir.

⁹⁹ Swimming Australia, Swimmer & Team Member Code of Conduct, <<https://www.swimming.org.au/sites/default/files/assets/documents/Swimmer%20%26%20Team%20Member%20Code%20of%20Conduct.pdf>> erişim tarihi: 17.10.2021

¹⁰⁰ The 2020/21 ePremier League Code of Conduct, <https://epl-docs.s3.eu-west-2.amazonaws.com/Code_of_Conduct.pdf> erişim tarihi: 17.10.2021

¹⁰¹ TFF Futbol Disiplin Talimatı, <<https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Futbol-Disiplin-Talimati.pdf>> erişim tarihi: 17.10.2021

TBF Disiplin Talimatı'nın Sportmenliğe Aykırı Hareket başlıklı 29/1. maddesi ise kanımızca TFF Futbol Disiplin Talimatı madde 55/10'a göre daha iyi kaleme alınmıştır. Ancak, yine de söz konusu hükmün de sporun itibarsızlaştırılması açısından yetersiz kaldığı görüşünderiz. İlgili maddede;

Sportmenliğe veya spor ahlakına aykırı hareket eden, tutum ve davranışlarıyla TBF'nin saygınlığını zedeleyen ya da basketbolun değerini düşüren basketbolcu ve kulüp görevlilerine 1 ila 3 müsabakadan men ile en üst erkekler basketbol ligi için 15.000.-TL'den 75.000.-TL'ye kadar, en üst kadınlar basketbol ligi ve en üst erkekler basketbol liginin bir alt ligi için 5.000.-TL'den 25.000.-TL'ye kadar, diğer büyükler ligleri için 1.500.-TL'den 7.500.-TL'ye kadar, alt yaş kategorileri için 500.-TL'den 2.500.-TL'ye kadar para cezası verilir.

hükmüne yer verilmiştir¹⁰². Söz konusu madde hükmüyle TBF'nin ve basketbolun itibarı korunmaya çalışılmışsa da sporcunun kendini itibarsızlaştırması durumundan bahsedilmemiştir. Ayrıca hangi davranışların saygınlığı zedeleyici veya itibar düşürücü olduğu da belirtilmemiştir.

TVF Disiplin Talimatı'nda ise sporun itibarsızlaştırılmasına ilişkin doğrudan bir hüküm bulunmayıp, yalnızca ilgili talimatın Kasıtlı Fiiller başlıklı 33/2. maddesinde;

Millî takımların prestijine ve millî takım kamp - hazırlık dönemlerinin motivasyon ve ciddiyetine, voleybolun, imajına ve marka değerine zarar verebilecek, yayılmasını, ilgi görmesini ve gelişimini olumsuz etkileyebilecek şekilde gerçeğe aykırı beyanat verilmesi ve açıklama yapılması, davranışlarda bulunulması...

disiplin ihlali olarak değerlendirilmiştir¹⁰³. Bu madde kapsamında voleybolun imajı ve marka değeri korunmak istenmiştir. Voleybolu itibarsızlaştırmanın korunmak istenen değerlere zarar vereceği açıktır. Ancak bu maddede vurgulanan tek olumsuz davranış "gerçeğe aykırı beyanat verilmesi ve açıklama yapılması, davranışlarda bulunması" hususudur. Kanımızca sadece gerçeğe aykırı açıklamalar ve davranışlar voleybolun itibarsızlaştırılması veya imaj ve marka değerine zarar verilmesini önleme açısından yeterli olmayabilecektir. Kaldı ki, ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilecek açıklamaların, gerçeğe aykırı olsalar dahi, disiplin yaptırımına tabi olmaları, ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilebileceğinden, hukuken çok da uygun olmayabilecektir.

¹⁰² TBF Basketbol Disiplin Talimatı, <<https://www.tbf.org.tr/docs/default-source/mevzuat/yonergeler/disiplin-talimati.pdf?sfvrsn=4/>> erişim tarihi: 17.10.2021

¹⁰³ TVF Disiplin Talimatı, <<https://www.tvf.org.tr/tvf-talimatlar-yeni/>> Erişim tarihi: 17.10.2021.

TVF Disiplin Talimatı'nda yer alan yukarıda bahsetmiş olduğumuz madde, THF Disiplin Talimatı madde 33/2'de de aynen korunmuştur. Dolayısıyla TVF Disiplin Talimatı için yapmış olduğumuz açıklamalar, THF Disiplin Talimatı için de geçerlidir.

Son olarak TAF Disiplin Talimatı madde 24.1'de de "Sportmenliğe veya spor ahlakına aykırı hareket eden, tutum ve davranışlarıyla TAF'ın saygınlığını zedeleyen" sporcu ve yöneticilere de disiplin cezası uygulanacağı belirtilmiş olup, hangi davranışların saygınlık zedeleyici davranış olduğu belirtilmemiş ve bu noktada ilgili federasyona geniş bir takdir hakkı verilmiştir¹⁰⁴.

2.2.2 Sporcu sözleşmeleri

Sporun itibarsızlaştırılmasına ilişkin hükümlerle birden fazla yerde karşılaşılabilmektedir. Kulüp ile oyuncu arasında yapılan sözleşmelerde bu hükümlere yer verilmesi ve bu hükümlere aykırı davranmanın müeyyidelerinin neler olacağının önceden detaylı olarak belirlenmesi hem sporcu hem de kulübü açısından ileride oluşabilecek uyuşmazlıkların çözümünde oldukça yararlı olacaktır. Özellikle futbol gibi bazı sporların organizasyonunu düzenleyen liglerde sporcuyla kulüp arasında standart bir sözleşme imzalanmaktadır. TFF tarafından hazırlanmış Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi, Major Lig Beyzbol Oyuncusu Sözleşmesi, Profesyonel Basketbol Oyuncu Sözleşmesi gibi sözleşmeler buna örnek olarak gösterilebilecektir.

Bazı tek tip sözleşmelerin içeriğinde ise zaten sporun itibarsızlaştırılmasına yönelik hükümler yer aldığından kulüpler tarafından ayrıca sözleşmeye buna ilişkin bir madde eklenmesine gerek bulunmamaktadır. Major Lig Beyzbol Oyuncusu Sözleşmesi'nde, oyuncuların herhangi bir zamanda kişisel davranışlarını iyi bir vatandaş ve iyi bir sporcuya uygun bir şekilde yerine getirmekte veya kendisini birinci sınıf durumda tutmakta veya kulübün antrenman kurallarına uymakta başarısız olması, bunu reddetmesi veya ihmal etmesi halinde kulübe sözleşmeyi feshetme yetkisi tanınmıştır¹⁰⁵. İngiltere Premier Lig Standart Oyuncu Sözleşmesi'nin 3.2.5. maddesinde ise;

¹⁰⁴ TAF Disiplin Talimatı, <http://www.taf.org.tr/wp-content/uploads/2016/02/Disiplin_talimati_16.12.2015.pdf> Erişim tarihi: 17.10.2021.

¹⁰⁵ Gabris (n 12) 28

Oyuncu bilerek ya da bilmeyerek, kulübü veya oyuncuyu itibarsızlaştırma ihtimali bulunan veya oyuncunun veya kulübün kuralları ihlal etmesine sebebiyet verebilecek veya kulübe yetkililerine, çalışanlarına veya herhangi bir maç görevlisine zarar verebilecek herhangi bir şeyi yazmayacağını, söylemeyeceğini veya yapması gereken bir şeyi yapmayı ihmal etmeyeceğini kabul eder.

hükmüne yer verilmiştir¹⁰⁶. Ancak söz konusu sözleşmenin 10. maddesi uyarınca kulüp tarafından oyuncunun sözleşmesinin feshedilebilmesi için üç durumdan birisinin gerçekleşmiş olması gerekmektedir: 1) ağır bir davranış ihlali, 2) standart sözleşmenin ek-1 bölüm-1 uyarınca oyuncuya son bir yazılı uyarı verilmiş olması, 3) oyuncunun üç ay veya daha fazla bir hapis cezasıyla mahkum edilmesi. Hemen belirtmek gerekir ki ağır bir davranış ihlali, aynı sözleşmenin 1.1. maddesinde, hırsızlık veya dolandırıcılık, kasten kulüp malına ciddi ölçüde zarar verme, yasaklı madde, kullanma, bulundurma veya trafğine aracılık etme, oyuncunun performansına etki edecek ölçüde alkol kullanımı, bu sözleşmenin herhangi bir maddesini ihlal etme veya uymama olarak sayılmıştır.

Türkiye’deki uygulamalara bakıldığında ise TFF Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi’nde futbolun itibarsızlaştırılmasına yönelik herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Benzer şekilde THF Standart Oyuncu Sözleşmesi ve TVF Tek Tip Sözleşmesi’nde de sporun itibarsızlaştırılmasına ilişkin hükümlere yer verilmemiştir.

2.2.3 Toplu iş sözleşmeleri

Avrupa’da ve dünyanın birçok yerinde sporcu sendikalarıyla karşılaşmak mümkündür. İngiltere ve Galler’de PFA, İtalya’da AIC, Hollanda’da VVCS, Fransa’da UNFP ve İspanya’da AFE bunlara örnek olarak gösterilebilmektedir¹⁰⁷. Türkiye’de ise PFD her ne kadar sendika olarak olmasa da dernek olarak futbolcuların haklarını korumak adına faaliyet göstermektedir.

Sporda toplu iş sözleşmesi “profesyonel sporda kulüpler ile oyuncular arasındaki hukuki ilişkiyi belirlemeyi amaçlayan sözleşmeler” olarak tanımlanmıştır. Toplu iş sözleşmelerinin amacının futbolcu birlikleriyle lig arasında bir uzlaşmaya varmak ve işçiler için tatmin edici sözleşmeler elde etmek için müzakere etmek olduğunu ileri sürülmüştür.

¹⁰⁶ Premier League Contract

<<https://static1.squarespace.com/static/579f1eef2e69cf81541f5565/t/57bc6605e58c62993057c155/1471964677468/standard%2Bpl%2Bcontract.pdf/>> erişim tarihi: 17.10.2021

¹⁰⁷ Oytun Azkanar, ‘The Need for an Effective Players’ Association in Turkish Football in the Light of Sports Law and Legal Regulations in Turkey’ (2016) 6(2) Human Rights Review 49, 51

Sporda toplu iş sözleşmeleri her ne kadar Amerika Birleşik Devletleri'nde doğmuşsa da bugün Avrupa'da da birçok ülkede sporda benzer türde toplu iş sözleşmeleri yapılmaktadır¹⁰⁸.

Türkiye'de ise durum Amerika ve Avrupa'dan daha farklıdır. 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu gereğince; İşkollarındaki İşçi Sayıları ve Sendikaların Üye Sayılarına İlişkin 2022 Ocak Ayı İstatistikleri Hakkında Tebliğ uyarınca, Türk sporunda faaliyet gösteren Spor-Emek-Sen, tek spor sendikası konumundadır. Ancak söz konusu sendikanın 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu uyarınca toplu iş sözleşmesi yapma yetkisi bulunmamaktadır. İlgili Kanunda;

Madde-41(1): Kurulu bulunduğu işkolunda çalışan işçilerin en az yüzde birinin üyesi bulunması şartıyla işçi sendikası, toplu iş sözleşmesinin kapsamına girecek işyerinde başvuru tarihinde çalışan işçilerin yarısından fazlasının, işletmede ise yüzde kırkının kendi üyesi bulunması halinde bu işyeri veya işletme için toplu iş sözleşmesi yapmaya yetkilidir.

(2) İşletme toplu iş sözleşmeleri için işyerleri bir bütün olarak dikkate alınır ve yüzde kırk çoğunluk buna göre hesaplanır.

(5) Bir iş kolunda çalışan işçilerin yüzde birinin tespitinde Bakanlıkça her yıl ocak ve temmuz aylarında yayımlanan istatistikler esas alınır. Bu istatistiklerde her bir işkolundaki toplam işçi sayısı ile işkollarındaki sendikaların üye sayıları yer alır. Yayımlanan istatistik, toplu iş sözleşmesi ve diğer işlemler için yeni istatistik yayımlanıncaya kadar geçerlidir. Yetki belgesi almak üzere başvuran veya yetki belgesi alan işçi sendikasının yetkisini daha sonra yayımlanacak istatistikler etkilemez.

Hükümlerine yer verilmiştir.

2022 Ocak ayı istatistiklerine bakıldığında ise Spor-Emek-Sen'in üye sayısının 17 olduğu, bu sayının ise bağlı bulunduğu Konaklama ve Eğlence İşleri İşkolu'nun %0,01'ine tekabül ettiği görülmektedir¹⁰⁹. İlgili kanun hükümleri göz önüne alındığında Spor-Emek-Sen'in o iş kolunda çalışan işçilerin %1'inin kendi üyesi olmadığı açıktır. Ayrıca Spor-Emek-Sen'in toplu iş sözleşmesi yapmak istediği iş yerinde çalışan işçilerin en az yarısından bir fazlasını da kendi üyesi yapamadığı açıktır. Dolayısıyla Türkiye'deki tek spor sendikası olan Spor-Emek-Sen'in toplu iş sözleşmesi yapma imkanı hukuken bulunmamaktadır.

Türkiye'de hem spor sendikalarının üye sayısının yetersiz olması, hem de buna bağlı olarak toplu iş sözleşmesi yapamamaları sebebiyle, ABD ve Avrupa'daki örneklerinin

¹⁰⁸ Ibid 67

¹⁰⁹ 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu Gereğince; İşkollarındaki İşçi Sayıları ve Sendikaların Üye Sayılarına İlişkin 2022 Ocak Ayı İstatistikleri, <https://www.csgb.gov.tr/media/88077/2022_ocak.pdf> erişim tarihi: 04.04.2022

aksine, itibarsızlık hükümlerine toplu iş sözleşmelerinde yer verilme imkanı da hukuken mümkün değildir. Diğer taraftan yurt dışındaki örneklere bakıldığında, örneğin MLS’de, NHL’de ve MLB’de toplu iş sözleşmelerinin tamamının standart oyuncu sözleşmesini de içerdikleri ve bu sözleşmelerde etik kurallara yer verildiği bilinmektedir. Benzer şekilde İtalyan basketbolunda 2003 yılından beri yapılmakta olan toplu iş sözleşmelerinde oyuncuların iyi bir vatandaş gibi davranma, yaşam tarzı rehberlerini takip etme, bazı davranışlardan kaçınma gibi yükümlülükleri bulunmaktadır¹¹⁰.

2.3 Rol Modeller ve Sporun İtibarsızlaştırılması

Rol model kavramı sporun itibarsızlaştırılması hükümlerinin uygulama alanı bulması açısından oldukça önemlidir. Sporda rol model veya lider nitelikteki kişilere, sporun itibarsızlaştırılmasına yönelik hükümlerin daha kolay uygulanabileceği ve bu kişilere ilişkin standartların daha yüksek olduğu yönünde görüşler mevcuttur¹¹¹. İngiltere Milli Takımı eski kaptanı Lawrence Dallaglio, uyuşturucu kullandığına ilişkin iddiaların gazetelerde yer alması üzerine, sporu itibarsızlaştırdığı gerekçesiyle ceza almış ve kendisi milli takım kaptanı olması sebebiyle standartların daha yüksek olacağı ileri sürülmüştür. Benzer şekilde “sporun seçkin elçisi” olarak görülen Mark Bosnich’in maç sırasında rakip takım oyuncularına Hitler selamı verdiği ve sporu itibarsızlaştırdığı gerekçesiyle aldığı cezada da kendisinin rol model olması sebebiyle sporun itibarını rahatlıkla zedeleyip halkın gözünde futbolun değerini düşürme ihtimalinin daha yüksek olduğu vurgulanmıştır¹¹². Sporcuların iyi ya da kötü milyonlarca çocuğun rol modeli olduğunu ileri süren görüşler de bulunmaktadır¹¹³. Dolayısıyla sporcuların bu özellikleri sebebiyle sadece taraftarları eğlendirme değil aynı zamanda sporun imajını olumlu gösterme görevlerinin de olduğu ileri sürülmektedir¹¹⁴.

Rol modellere ve lider sporculara diğer sporculara nazaran sporun itibarsızlaştırılması hükümleri kapsamında daha yüksek standartlar getirilmesi sebebiyle rol model tanımının ne olduğu önem kazanmaktadır.

---

¹¹⁰ Gabris (n 12) 42

¹¹¹ Kosla (n 4) 677; Jonson, Lynch ve Adair (n 9) 56

¹¹² Kosla (n 4) 677

¹¹³ Kim Young and Parlow (n 65) 585

¹¹⁴ Ibid 594

AFL rol modeli, davranışları, örnekleri veya başarıları olan veya diğerleri tarafından imrenilen kişi olarak belirtmiştir¹¹⁵. Cambridge Sözlüğü ise rol modeli; “birileri tarafından imrenilen ve davranışları taklit edilmeye çalışılan kimse” olarak tanımlamıştır¹¹⁶. Öğretide birçok yazar tarafından rol model kavramına ilişkin tanımlamalar yapılmıştır. *Bilis*’e göre, rol model, “bireyin belirli bir toplumsal rol çerçevesindeki ve ona benzer tutumlar benimsediği kimi zaman gerçek bir kişilik, kimi zamansa bir film kahramanı gibi sanal bir kişiliktir”¹¹⁷. *Kongar*’ a göre ise rol model; “siyasal, sosyal, bilimsel veya iletişimsel alanda; insanları ‘etkileme gücü’ olan ve giyim kuşamdan, günlük yaşamlarına hatta kişiliklerine kadar geniş kitlelerce taklit edilmeye çalışılan kişilerdir”¹¹⁸.

Rol model kavramına ilişkin yapılmış olan tanımların ortak noktası aslında rol model olan kişinin rol model olmayı isteyip istemediğinin kendisine sorulmadığıdır. Yani sporcuların rol model olması, kendilerinden bağımsız, tamamen kendilerini örnek alan kişilerin o sporcuları rol model olarak seçip seçmemesine bağlıdır ki bu durum da oldukça subjektiftir. Spor psikoloğu olan *Gavin Freeman Real Footy* isimli makalesinde pek çok futbolcunun aslında rol model olmadığını belirterek, kendi fikrine göre onların sadece sporcu olduklarını, elit bir sporcu olmadıkları sürece rol model olmadıklarını ileri sürmüştür¹¹⁹.

Rol model olma konusunda eski ünlü basketbol oyuncusu Charles Barkley ve Karl Malone tarafından 1993 yılında yapılan açıklamalar da dikkat çekicidir. Charles Barkley profesyonel sporcuların rol model olarak görülmesine ilişkin olarak yaptığı açıklamada;

Ben bir rol model değilim... Koşma ve iyi basketbol oynama yeteneği sizi Tanrı yapmaz. Top oynayabilen milyonlarca hapiste olan genç var. Onlar da rol model mi olmalı? Tabii ki de değil.. Sadece iyi basketbol oynayabilmem çocuklarımızı yetiştirebileceğim anlamına gelmiyor.

---

¹¹⁵ Jonson, Lynch ve Adair (n 9) 78

¹¹⁶ Cambridge Dictionary, <<https://dictionary.cambridge.org/tr/s%C3%B6zl%C3%BCk/ingilizce/role-model/>> erişim tarihi: 17.10.2021

¹¹⁷ Pınar Bilis, ‘Rol Modelleri ve Toplumsal Değerler Açısından ‘Uçaklar’ Adlı Animasyon Filmi Üzerine Bir İnceleme’ (2014) 8(3) Selçuk İletişim Dergisi 201, 205

¹¹⁸ Emre Kongar, *İçimizdeki Zalim* (Remzi Kitapevi 2011) 81-82 (Bilis, s. 205’den naklen)

¹¹⁹ Chris Johnson, ‘On-Field Skills No Use to Errant Sports Stars’ (2008) *The Age – Real Footy* (online) <<http://www.realfooty.com.au/news/news/onfield-skills-no-use-to-errant-sportstars/2008/03/18/1205602388374.html>> erişim Tarihi: 17 Ekim 2021

ifadelerine yer vermiştir¹²⁰.

Karl Malone ise Barkley'in bu ifadelerin karşılık olarak;

Charles, rol model olmayı istediğin kadar reddedebilirsin ancak bu senin vereceğin bir karar değil. Biz rol model olmayı seçmedik, rol model olmak için seçildik. Bizim tek tercihimiz iyi bir rol model mi yoksa kötü bir rol model mi olacağımıza karar vermektir. Çocuklar ve hatta bazı yetişkinler bizleri izleyip örnek alırken, ünlü bir sporcu olmanın getirdiği tüm zafer ve parayı kabul edip, rol model olma sorumluluğunu kabul etmemeyi düşünemiyorum. Yani, neden sponsorlukları ilk biz alıyoruz? Çünkü bizim liderliğimizi takip eden ve sırf biz kullandığımız için sneaker veya mısır gevreği alan insanlar var¹²¹

şeklinde açıklamada bulunmuştur.

Charles Barkley ve Karl Malone örneklerinden de anlaşılacağı üzere rol model kavramı üzerinde iki farklı görüş bulunmaktadır. Bir görüşe göre rol modellerin rol model olmayı kendilerinin seçmediği ve bu sebepten rol model olmanın getirdiği ekstra külfete katlanmaması gerektiği yönündedir. Diğer görüş ise rol modellerin sıradan sporculardan farklı olduğu daha fazla kazandığı ve daha fazla göz önünde bulunduğu, dolayısıyla sıradan sporculara nazaran bu konunun getirdiği külfetlere katlanmasının gerektiği yönündedir. Kanımızca sporun itibarsızlaştırılması hükümleri açısından rol model konumunda olan sporcuların diğer sporculara nazaran daha dikkatli ve özenli olmaları gerekmektedir. Önceki bölümlerde de değindiğimiz üzere, sporun itibarsızlaştırılması için yalnızca uygunsuz bir davranışta bulunulması yeterli olmayıp, bu uygunsuz davranış sonucunda sporun zarar görmesi ve bu durumun geniş kitlelerce öğrenilerek o sporun halkın gözünde değerinin düşmesi gerekmektedir. Sıradan bir sporcuya nazaran rol model statüsündeki sporcuların halkın daha fazla gözü önünde olduğu ve yaptıkları davranışların kamuoyu nezdinde daha büyük sonuçlar doğurduğu bir gerçektir. Şüphesiz ki bu durum rol model statüsündeki sporcunun kendi tercihi sonucu oluşmamaktadır. Ancak sporcunun istemesi veya istememesinin sporun itibarsızlaştırılması açısından bir önemi bulunmamaktadır.

Rol model tartışmaları birçok CAS kararında da kendisine yer bulmuştur. *Nassir Ali N. Alshamrani v. AFK* uyuşmazlığında, davalı AFK tarafından Alshamrani'ye verilen cezanın gerekçeleri arasında davacının Yılın Asyalı Oyuncusu ödülünün sahibi olması ve

---

¹²⁰ Sandra Lynch, Daryl Adair ve Paul T. Jonson, 'Professional Athletes And Their Duty To Be Role Models' (2014) 12 *Achieving Ethical Excellence* 75, 77

¹²¹ *Ibid* 78

bu sebepten rol model olarak görüldüğü yer olsa da¹²²CAS verdiği kararda, rol model olmanın söz konusu uyuşmazlıkta bir öneminin olup olmadığına değinmemiştir.

FIFA tarafından da rol model kavramı gündeme getirilmektedir. *Luis Suarez v FIFA* kararında da, her ne kadar FIFA sporcunun rol model olduğunu ve buna uygun davranması gerektiğini ileri sürmüşse de, CAS rol model kavramının verilecek cezanın tayininde dikkate alınması veya alınmaması yönünde bir açıklamada bulunmamıştır¹²³.

CAS bir başka kararında sporcunun rol model olduğunu kabul ederken, sporcunun yıllardır boks müsabakalarında yarışan seçkin bir boksör olduğunu, 2005 yılında Milletler Topluluğu Oyunları Seçme Müsabakası finalinde hafif sıklette, uyuşmazlıktan etkilenen taraf olan Leonardo Zappavinga'yı mağlup ettiğini, CAS'a sunulan belgelere göre davacı Anthony Little'ın düzgün bir genç olduğunu, yerli gençlere rol model olduğunu ve dürüst bir insan olduğunu vurgulamıştır¹²⁴.

CAS, *Anthony Little* kararında rol model olarak gördüğü kişinin sportif başarısına ve karakter özelliklerine dikkat çekmiştir. Her ne kadar CAS'ın Anthony Little'ı rol model olarak göstermesi makul görünse de, kanımızca CAS tarafından belirtilen nitelikler rol model olmak için yeterli değildir. Örneğin kişinin mücadele ettiği alanda büyük başarılarının olması o kişinin rol model olabilmesi için yeterli olmayabilir. Şüphesiz ki bir sporcunun çok başarılı olması onu ön plana çıkaracak, medyanın ve sponsorların ilgisini çekecek ve o sporcunun halkın daha fazla gözü önünde olmasını sağlayabilecektir. Ancak sporcunun başarısının az olması da o sporcuyu başka özelliklerinden dolayı rol model yapabilecektir. Örneğin su topu oyuncusu olan bir sporcunun ihtiyaç sahiplerine yardımda bulunması, sokak hayvanları için yardım kampanyaları düzenleyerek barınak ve mama ihtiyaçlarını karşılaması ve kimsesiz ve yardıma muhtaç kişiler için destekte bulunması gibi topluma faydalı özellikleriyle de kamuoyunda kendine yer bulması ve rol model olabilmesi mümkündür. Böyle bir durumda söz konusu su topu oyuncusu sportif başarılarından ziyade karakter özellikleriyle rol model olarak gösterilebilecektir.

---

¹²² [2015] CAS 2015/A/3975 para. 42

¹²³ *Luis Suarez v FIFA* [2014] CAS 2014/A/3665, 3666 & 3667, para. 35

¹²⁴ *Anthony Little v. Boxing Australia Inc.* [2006] CAS 2006/A/1040, para.1

Marta Dominguez Azpeleta kararında da CAS, benzer şekilde sporcunun çok tecrübeli ve kıdemli olmasını ve aynı zamanda İspanya Senatosu üyesi olmasını topluma rol model olması için yeterli görmüştür¹²⁵.

CAS *Jongewaard* kararında ise Avustralya Olimpik Takımı'nda yer alan bir sporcunun iyi bir itibara sahip olduğunun varsayıldığı ve bu tip sporcuların Avustralya halkına hem lider hem de rol model olduğu görüşündedir¹²⁶.

Rol modellere ilişkin olarak gerek CAS kararlarında gerekse de çeşitli davranış kurallarında net bir tanım olmaması, bu kavramın içeriğinin tam olarak doldurulamamasına neden olmaktadır. Rol modellerden sporu itibarsızlaştırmamaları yönündeki beklentiler yüksek olmakla birlikte bu beklentilerin neler olduğu veya diğer sporculardan farklı olarak ne yapmaları ya da yapmamaları gerektiği konusunda bir açıklık bulunmamaktadır¹²⁷. Ancak özellikle CAS kararlarında rol model kavramına atıfta bulunulurken sporcunun başarısına ve karakterine değinildiği görülmektedir. Yine bazı yazarlar sporculardan her zaman rol model olmalarını beklemenin çok külfetli olabileceğini de vurgulamaktadır¹²⁸.

2.4 Ters Etik Hüküm Maddeleri

Sporcu ile kulüp arasında akdedilen sözleşmelerde sporun itibarını zedeleyen veya etik ilkelere aykırı olarak hareket eden sporcuların sözleşmelerinin kulüpler tarafından feshedilmek istenebileceği bilinmektedir. Bu durumun tam tersinin olma ihtimali bulunmakta mıdır sorusu da bu kapsamda akıllara gelebilecektir. Yani sporcu ile kulüp arasındaki sözleşmenin, kulüp tarafından etik hükümlere uyulmaması sebebiyle, oyuncu tarafından haklı nedenle feshedilmesi mümkün müdür?

Ters etik hükümlere ilişkin maddelerin sözleşmelerde yer alması özellikle sponsorluk sözleşmelerinde mümkün görünmektedir. Kendi itibarını korumak isteyen sporcu, sponsorun olası itibar kayıplarına karşı kendini güvence altında tutmak isteyebilir.

---

¹²⁵ *International Association of Athletics Federation. (IAAF) & World Anti-Doping Agency (WADA) v. Marta Dominguez Azpeleta & Real Federacion Espanola de Atletismo* [2014] CAS 2014/A/3561 & 3614, para. 392

¹²⁶ *Chris Jongewaard v. AOC* [2008] CAS 2008/A/1605, para.19

¹²⁷ *Jonson, Lynch ve Adair* (n 9) 59

¹²⁸ *Ibid* 71; *George* (n 5) 40

Sporcuların ters etik hüküm maddelerini kullanabilecekleri durumlara örnek olarak Vijay Singh örneği gösterilebilir. Vijay Singh ünlü bir golfçü olup, Stanford Financial Group ile yıllık 8 milyon USD tutarında sponsorluk anlaşması imzalamıştır¹²⁹. Söz konusu anlaşmanın imzalanmasından sonra Stanford Financial Group'un CFO'su Sir Allen Stanford 8 milyar USD tutarında ponzi şeması oluşturmaktan suçlanmış ve şirketine el konulmuştur¹³⁰. Singh, söz konusu suçlamalar sırasında sözleşmesini feshetme yoluna gitmemiş, tam tersine Allen Stanford'un kefalet tutarını ödemek istemiş ancak ABD vatandaşı olmadığı için bu talebi reddedilmiştir. Sözleşmesine devam etmek isteyen Singh, Stanford hakkındaki iddianamenin açıklandığı Haziran 2009 tarihinden sonra Stanford logolu kıyafetlerini giymeyi bırakmıştır¹³¹. Singh örneğinde her ne kadar sporcu sözleşmesine devam etmek istemiş ise de benzer durumlarla karşılaşan ve itibarlarının zedeleneyeceğini düşünen sporcuların sözleşmelerinde ters etik hüküm maddelerine yer vermeleri kaydıyla sözleşmelerini haklı nedenle feshedebileceklerdir.

Ters etik hüküm maddelerinden tüzel kişiliğe sahip kuruluşların da yararlanıp yararlanamayacakları konusuna da değinmekte fayda vardır. Konuya ilişkin olarak Houston Astros örneği gösterilebilir.

ABD'de Enron şirketi Major Lig Beyzbol takımlarından Houston Astros ile 1999 yılında 100 milyon USD karşılığında 30 yıllık sponsorluk anlaşması imzalamıştır ve kulüp stadının ismi Enron Field olarak değiştirilmiştir. Bu anlaşmadan iki yıl sonra Enron'un ismi Ponzi şeması gerçekleştiren bir firma olarak anılmış ve bu durum şirketi çok büyük bir iflasa sürüklemiştir. Bu skandal yüzünden Enron'da çalışan Astros taraftarları işlerini kaybetmiş ve Astros sonraki iki ayı Enron'un adını stadyumdan çıkarmak için sözleşmeyi 2 milyon dolardan fazlaya satın almaya çalışarak geçirmiştir¹³². Bu durum da kulübün marka değerini ciddi bir şekilde düşürmüştür¹³³.

Enron örneğinden de anlaşılacağı üzere tüzel kişilik niteliğini haiz bir spor kulübünün de kendi ismini büyük bir skandala karışmış olan bir firmayla ilişkilendirmek istemeyeceği

---

¹²⁹ <<https://nypost.com/2009/04/12/singh-dons-ponzi-gear-at-the-masters/>> erişim tarihi: 07.04.2022

¹³⁰ <<https://www.smh.com.au/business/stanfords-assets-seized-20090221-8dxg.html>> erişim tarihi: 07.04.2022

¹³¹ <<https://nypost.com/2009/07/02/singh-hangs-up-stanford-logo/>> erişim tarihi: 07.04.2022

¹³² Porcher Taylor, Fernando M. Pinguelo ve Timothy D. Cedrone, 'The Reverse-Morals Clause: The Unique Way to Save Talent's Reputation and Money in a New Era of Corporate Crimes and Scandals' (2010) 28(1) Cardozo Arts & Entertainment Law Journal 65, 68

¹³³ Ibid 69

ve sözleşmesini feshetmeye çalışacağı görülmektedir. Bu noktadan hareketle ters etik hüküm maddelerinin yalnızca sporcular açısından değil tüzel kişiliği haiz spor kulüpleri tarafından da önemli olduğu söylenebilecektir.

Ters etik hüküm maddeleri her ne kadar ağırlıklı olarak sponsorluk sözleşmelerinde yer alsada kulüp ile sporcu arasında yapılacak sözleşmelerde yer almalarında da bir sakınca bulunmamaktadır. Ters etik hüküm maddelerinde, etik hüküm maddelerinin aksine korunan menfaat sponsorun veya kulübün değil, sporcunun menfaatidir. Sporcu kulüp ile yaptığı sözleşmede kendi itibarını korumak adına bu tip maddelere yer verebilecektir. Ancak etik hüküm veya sporun itibarsızlaştırılması hükümlerinin sporcu ile kulüp arasında akdedilecek sözleşmelerde yer alıp almayacağı veya yer alacaksa hangi şartlar altında yer alacağı hususunun da tamamen tarafların pazarlık güçleriyle bağlantılı olduğunu söylemekte fayda bulunmaktadır. Sporcu sözleşmelerinin genellikle standart sözleşmeler oldukları dikkate alındığında birçok sporcu açısından sözleşmeye ters etik hüküm maddesi ekletmek kolay olmayacaktır ancak dünya çapında yıldız olarak bilinen sporcuların bu maddeleri ekletmelerinin çok da zor olmayacağı söylenebilecektir. Bir örnekle açıklamak gerekirse dünyaca ünlü futbolcu Cristiano Ronaldo'nun sadece yetenekli bir sporcu olmadığı, aynı zamanda bir reklam yüzü ve kendi marka değeri olduğu konusunda şüphe bulunmamaktadır. Cristiano Ronaldo'nun özellikle orta sıralarda yer alan bir kulüple sözleşme imzalama aşamasına gelmesi halinde Ronaldo'nun pazarlık gücü ve marka değeri olan bir sporcu olması sebebiyle sözleşmesine ters etik hüküm maddesi ekletmesi mümkün olabilecektir. Böyle bir durumda da sözleşmeye eklenecek olan ters etik hüküm maddesinin açık bir şekilde sözleşmede yer alması ve hangi hallerde bu maddenin ihlal edileceğinin şüpheyi yer vermeyecek şekilde belirlenmiş olması gerekmektedir¹³⁴. Ronaldo tarafından sözleşmeye eklenebilecek ters etik hüküm maddesinde yer alabilecek durumlara ilişkin olarak ise şu örnekler verilebilir: Kulüp yöneticilerinden herhangi birinin Ronaldo'yu basın önünde eleştirmesi, kendi antrenörü tarafından basın toplantısında aşağılanması veya dalga geçilmesi, kulüp başkanı tarafından bir televizyon programında kadro dışı bırakılmakla tehdit edilmesi vb. Örneklerden de görüleceği üzere sporcunun ters etik hüküm maddelerine dayanarak sözleşmeyi haklı nedenle feshedebilmesi için, tıpkı sporun itibarsızlaştırılması

---

¹³⁴ Ibid 105

hükümlerinde olduğu gibi, sporcunun itibarını zedeleyen veya zedeleme ihtimali olan bir durumun oluşması gerekmektedir.

Ters etik hüküm maddesinin kullanılmasını tetikleyen durumlara şike veya doping yapılması da örnek olarak gösterilebilir. Essendon Futbol Kulübü doping skandalında da görüleceği üzere bir takımda yer alan oyuncuların büyük çoğunluğunun doping yapması ve suçlu bulunmaları mümkün olabilecektir. Nitekim Essendon Futbol Kulübü'nün 34 oyuncusu doping yapmakla suçlu bulunmuşlardır¹³⁵. Böyle bir durumda takımda doping yapmamış ve sözleşmesinde ters etik hüküm maddesi olan bir sporcunun sözleşmesini haklı nedenle feshetmesi kanımızca mümkündür. Sözleşmesini haklı nedenle feshetmek isteyen sporcu kendi isminin dopingle özdeşleşen bir takımla veya oyuncularla yan yana gelmesinden dolayı rahatsız olduğunu ileri sürebilecektir.

Günümüzde özellikle sosyal medya kullanımının oldukça artması ve sporcuların oldukça fazla sayıda takipçilerinin olması sebebiyle de sporcular kendi marka değerlerini korumak adına ters etik hüküm maddelerini sözleşmelerine dahil etmek isteyebilirler. Bir sporcu hakkında gerçeğe aykırı beyanatlarda bulunmak suretiyle oyuncunun takipçi sayısında önemli sayıda azalmaya neden olan bir kulüp yöneticisine karşı, sporcu bu durumu önceden öngörebilmeli ve oluşabilecek muhtemel zarara karşı kendini korumak adına sözleşme akdedilmeden önce ters etik hüküm maddelerini sözleşmesine ekletmek için ısrarcı olmalıdır¹³⁶. Diğer taraftan oyuncunun itibarının kulüp tarafından zedelenmesi halinde özellikle elit sporcuların reklam ve sponsorluk gelirlerini de kaybetmeleri mümkün olabilecektir. Örneğin, kulüp başkanı tarafından şike yapmakla suçlanan bir sporcunun gerçekte böyle bir eylemde bulunmaması durumunda sponsorluk ve reklam anlaşmalarını kaybetme ihtimali yüksektir.

2.5 Sporun İtibarsızlaştırılması Hükümlerine İlişkin CAS Yaklaşımı

CAS'ın sporun itibarsızlaştırılmasına yönelik vermiş olduğu kararlardan çalışmamız kapsamında önemli olarak değerlendirdiklerimiz, CAS'ın sporun itibarsızlaştırılmasına ilişkin yaklaşımını ortaya koyabilmek adına, bu bölümde detaylı olarak incelenecektir.

---

¹³⁵ <<https://www.heraldsun.com.au/sport/afl/teams/essendon/essendon-drug-scandal-timeline-of-events/news-story/0ca2d97e5341e7bc27cacdaf56c36617>> erişim tarihi: 07.04.2022

¹³⁶ Ibid 112

2.5.1 *Nicholas D'Arcy v. AOC*

Nicholas D'Arcy 2008 Pekin Olimpiyatları'nda 200 metre erkekler kelebek yüzme takımında yarışmak için 29 Mart 2008 tarihinde Avustralya milli takımına seçilmiştir¹³⁷. Seçildikten birkaç saat sonra, 30 Mart 2008 tarihinde, D'Arcy, Sydney'de halka açık bir barda sarhoş olduktan sonra, Simon Cowley isimli eski bir sporcuya yumruk atarak ciddi bir yüz yaralanmasına sebep olmuştur. D'Arcy 31 Mart 2008 tarihinde New South Wales polisi tarafından saldırıyla suçlanmıştır. 2 Nisan 2008 tarihinde D'Arcy bir basın açıklaması yaparak davranışı dolayısıyla özür dilemiştir¹³⁸. 7 Nisan 2008 tarihinde AOC Başkanı Coates tarafından kendisine gönderilen mektupla olaya ilişkin görüşlerinin sorulması üzerine D'Arcy, Cowley'in kendisine tokat atması üzerine kendini savunduğunu ve yargı tarafından karar verinceye kadar kendisinin masumiyet karinesinden faydalanması gerektiğine dair cevaplar içeren bir mektup göndermiştir. 18 Nisan 2008 tarihinde ise Coates tarafından kendisine gönderilen mektupta Takım Üyelik Sözleşmesi'nin 2 ve 7. maddeleri uyarınca sözleşmesinin feshedildiği kendisine bildirilmiştir. D'Arcy'nin takım üyeliğinin, halk tarafından bilinen ve kendisini, sporu veya AOC veya takımını itibarsızlaştıran veya itibarsızlaştırma ihtimali olan davranışlarda bulunmamasına bağlı olduğuna vurgu yapılmıştır.

CAS vermiş olduğu kararda D'Arcy'nin 30 Mart 2008 tarihinde gerçekleştirmiş olduğu eylemin kendi itibarını zedelediğini veya zedelemesinin muhtemel olduğunu tespit etmiştir. CAS bu kararında "Bir kişinin itibarını zedelemek, o kişinin itibarını halktan sıradan bir kişinin gözünde önemli derecede düşürmektir" şeklinde açıklayarak sporun itibarsızlaştırılmasına ilişkin daha sonra da kullanacağı testi açıklamıştır¹³⁹. CAS'ın görüşüne göre D'Arcy'nin hareketine medya tarafından yer verildiğinde, kendisinin itibarı zedelenmiştir. Vatandaşlar olimpiik milli takımın bir üyesinin sabahın erken saatlerinde bir barda alkollü olarak eski bir sporcuya arbedeye girdiğini ve bu arbede sonucunda o kişinin ciddi bir şekilde yaralandığını ve hastaneye götürüldüğünü öğrenmiştir. Vatandaşlar ayrıca D'Arcy'nin hareketinin, New South Wales polis teşkilatı tarafından ciddi bir cezai suçlamayla itham edileceğini dair makul bir inanışa da

---

¹³⁷ *Nicholas D'Arcy v. AOC* [2008] CAS 2008/A/1574, 2

¹³⁸ Ibid 3

¹³⁹ Ibid para. 8

sahiptirler¹⁴⁰. CAS bu kararında sporcunun davranışının yüzme sporunu veya AOC'nin itibarını zedeleyip zedelediğini tartışmamış ancak bu durumu tespit etmenin oyuncunun kendi itibarını zedelemiş olmasını tespit etmeye kıyasla daha zor olduğundan bahsetmiştir¹⁴¹.

D'Arcy kararı CAS tarafından sporcunun kendisini itibarsızlaştırmasına yönelik davranışlarının belirlenmesindeki standartları ortaya koyduğu için oldukça önemlidir. Öncelikle CAS sporcunun kendi itibarını zedelemesini sözleşmenin feshi için yeterli görmektedir. Dolayısıyla sporcunun kendini itibarsızlaştıran bir harekette bulunması durumunda farklı ceza türlerinin öncelikle uygulanması ve sözleşmenin feshinin son çare (*ultima ratio*) olarak değerlendirilmesi yönündeki anlayışa bu kararda CAS tarafından yer verilmemiştir.

İkinci olarak CAS sporcunun "söz konusu olayın yargı mercileri tarafından öncelikle çözümlenmesi gerektiği ve bu süre boyunca kendisinin masumiyet karinesine sahip olduğu" yönündeki görüşünü de tartışmaya gerek görmemiştir. Kanımızca da söz konusu olayın adli bir suç teşkil edip etmemesinin sporcunun kendi itibarını zedelemesi açısından bir önemi bulunmamaktadır. Ayrıca söz konusu olayda D'Arcy bizzat kendisi yaptığı hatanın farkında olarak bir basın açıklaması yapmış ve özür dilemiştir. Dolayısıyla CAS'ın bu noktada masumiyet karinesi savunmasını tartışmamasının büyük bir eksiklik olmadığı görüşündeyiz.

Üçüncü olarak, CAS'ın bu kararında yalnızca sporcunun kendisini itibarsızlaştırması kavramına değinerek, sporun veya ilgili sportif kuruluşun itibarsızlaştırılmasındaki kıstasların neler olduğunu belirtmemesi yerinde olmamıştır. Şüphesiz ki karar özelinde D'Arcy'nin kendisini itibarsızlaştırması sözleşme hükümleri uyarınca sözleşmesinin feshedilmesi adına yeterli görüldüğü için CAS tarafından sporun veya sportif kuruluşun nasıl itibarsızlaştırılabileceğine dair açıklamalara yer verilmemiştir. Ancak bu durum sporun veya sportif kuruluşun itibarsızlaştırılmasına yönelik iddialarda ve buna dayanarak gerçekleştirilen sözleşme fesihlerinde yoruma açık ve tartışılabilir bir alan bırakılmasına sebebiyet vermektedir.

---

¹⁴⁰ Ibid 8

¹⁴¹ Ibid para. 9

Son olarak CAS'ın *D'Arcy* kararı Sporun İtibarsızlaştırılması Kavramı başlığı altında belirtmiş olduğumuz sporun itibarsızlaştırılması için gerekli olan kıstasların da yerinde olduğunu teyit etmektedir. CAS uygunsuz davranışın medyada yer almasının yani kamuoyunun bilgisine sunulmasının ve sporcunun itibarının halktan sıradan bir kişinin gözünde ciddi derecede düşmesini sporcunun kendini itibarsızlaştırması için yeterli görmüştür. Bu noktada sporun ve ilgili sportif kuruluşun itibarının zedelenmesi için de aynı şartların geçerli olduğu sonucuna kıyasen ulaşmak mümkün olabilecektir. Ancak sporun veya ilgili sportif kuruluşun itibarının zedelenip zedelenmediğini tespit edebilmek sporcunun itibarının zedelenmediğini tespit etmekten daha zordur. Böyle bir durumda nasıl bir yol izleneceği ise belirsizliğini korumaktadır. Ancak itibarın zedelenmesinin şart olmadığı böyle bir ihtimalin olmasının yeterli olduğu yönünde, *D'Arcy*'nin sözleşmesinde de belirtildiği üzere, sözleşmede hükümlerin bulunması halinde yine de sözleşmenin haklı nedenle feshedilmesinin mümkün olabileceği görüşündeyiz.

2.5.2 *Mikhaylo Zubkov v. FINA*

Mikhaylo Zubkov Ukrayna Yüzme Federasyonu'nun yüzme antrenörüdür. Zubkov, 2006 yılında, birisi 2004 yılı Ukrayna Olimpik Milli Takımı sporcusu ve kendi kızı olan Kateryna olmak üzere iki sporcunun kişisel antrenörlüğünü yapmıştır¹⁴². Kateryna, 27 Mart 2007 tarihinde, 12. Uluslararası Dünya Yüzme Şampiyonası başlamadan önce, antrenman bitiminde babası Mikhaylo ile bekleme yerinde buluşmuştur. Mikhaylo ile Kateryna şiddetli bir şekilde tartışmaya başlamış ve baba ile kız arasında sesler yükselmiş ve fiziki olarak itiş kakış yaşanmıştır. Baba ve kızın haberi olmaksızın söz konusu hareketler birkaç metre ötede olan kamera tarafından kayıt altına alınmıştır. Olayın yaşandığı günün akşamı söz konusu görüntüler Melbourne'de televizyonlara yansımıştır. Ertesi gün ise Melbourne polisi tarafından Mikhaylo'nun kızı Kateryna'ya 100 metreden fazla yaklaşmaması kararı verilmiştir. Söz konusu olay, 29 Mart 2007 tarihinde Melbourne Herald Sun Gazetesi'nde haber yapılmış, ayrıca bu olay uluslararası medyada da kendine yer bularak dünya çapında birçok ulusal haber ve magazin programında da yer almıştır¹⁴³. Bu olay üzerine FINA Disiplin Kurulu her ne kadar Mikhaylo pişmanlık

¹⁴² *Mikhaylo Zubkov v. FINA* [2007] CAS 2007/A/1291, 1

¹⁴³ *Ibid* 2

gösterse de davranışının ciddi bir ceza gerektirecek derecede saldırgan olduğunu ifade ederek, Mikhaylo'yu FINA ve üye federasyonların herhangi bir aktivitesinden, derhal geçerli olmak üzere, men etmiş ve Mikhaylo'nun 6 yıldan önce yeniden kabul edilme başvurusu yapamamasına karar vermiştir¹⁴⁴. CAS vermiş olduğu kararda üç soruya cevap aramıştır. Bunlardan ilki; Mikhaylo'nun davranışının Davranış Kuralları Madde 2(b)'de yer alan olumsuz davranışlara ilişkin hükmü ihlal edip etmediği, ikincisi; ek veya alternatif olarak bu davranışın yüzme sporunun itibarını zedeleyip zedelediği ve son olarak Disiplin Komitesi tarafından verilen cezanın uygun olup olmadığıdır¹⁴⁵.

CAS'ın ilk soruya cevabı, söz konusu davranışın yüzme sporuyla bir alakasının olmadığı ve tamamen özel hayata ilişkin bir davranış olduğu, babayla kızı arasındaki olayın kameraya alındığından her ikisinin de haberdar olmadığı, Mikhaylov'un ve Kateryna'nın kendisine vurulmadığı yönünde beyanda bulunduğu, ancak söz konusu davranışın yine de saldırgan bir davranış olduğu ve FINA Davranış Kuralları madde 2(b) hükmünü ihlal ettiği yönünde olmuştur¹⁴⁶. CAS ikinci soruya cevap verirken FINA'nın itibarsızlaştırmaya ilişkin Kural 12.1.3'ün lafzını dikkate almıştır. CAS, söz konusu kuralda “muhtemel” itibarsızlaştırmaya veya davranışın sporu itibarsızlaştırma ihtimalinin olduğu hususuna yer verilmediğini, söz konusu kuralın yoruma açık olmadığını ve anlamının açık olduğunu, dolayısıyla FINA Kural 12.1.3'de yer alan “itibarsızlaştırma” ifadesinin “muhtemel itibarsızlaştırmaları” da kapsamadığını söylemiştir¹⁴⁷. CAS ayrıca söz konusu davranış sebebiyle kamuoyunun yüzme sporuna ilişkin görüşünün olumsuz anlamda düşmesinin zorunlu olduğunu belirtmiş ve söz konusu olayda yüzme sporunun itibarının gerçekten itibarsızlaştığını gösteren delillerin bulunmadığına hükmetmiştir¹⁴⁸. Son olarak CAS üçüncü soruya ise FINA Kuralları madde 12.1.3 uyarınca antrenörün yüzme sporunu itibarsızlaştırmadığını, ancak Davranış Kuralları madde 2(b) uyarınca söz konusu davranışın ihlal niteliğinde olduğunu¹⁴⁹, Mikhaylov'un 6 yıl boyunca FINA'ya tekrar başvuramamasının aslında davacının hayat

---

¹⁴⁴ Ibid 3

¹⁴⁵ Ibid para. 11

¹⁴⁶ Ibid para. 13, 15, 16

¹⁴⁷ Ibid para. 19

¹⁴⁸ Ibid para. 21

¹⁴⁹ Ibid para. 22

boyu men edilmesi anlamına geldiğini¹⁵⁰, dolayısıyla kendisine verilmesi gereken cezanın 8 ay ile sınırlı olması gerektiğini söyleyerek cevaplamıştır¹⁵¹.

CAS'ın *Mikhaylov* kararı sporun itibarsızlaştırılmasına yönelik sözleşme hükümlerinin ne şekilde düzenlenmesi gerektiği yönünden önem arz etmektedir. CAS, sözleşmede yer alan “sporun itibarsızlaştırılması” ifadesinin “sporun itibarsızlaştırılması ihtimalini doğuran” olayları kapsadığını kabul etmemiştir. Buradan çıkarılacak sonuç, sözleşmede “sporun itibarsızlaştırılması” ifadesi yer almışsa gerçekten o sporun itibarsızlaştırıldığını ispat yükünün ilgili sözleşmeyi fesheden kulüp ya da sportif kuruluştaki olduğu ve bunun ispat edilmesinin de oldukça güç olduğudur. Dolayısıyla sporcu ile kulüp arasında sözleşme akdedilirken kulüp açısından avantajlı olan durum, sözleşme metninde “sporun itibarsızlaştırılması veya sporun itibarsızlaştırılmasına neden olabilecek sair davranışlar” ifadesine yer verilmesi olacaktır. Ancak bu durumda yine yapılması gereken bir diğer uygulama sözleşme metninde bu gibi davranışların neler olabileceğinin açıkça yazılması olacaktır ki böyle bir durumda kulübün sporcunun uygunsuz davranışı sebebiyle sözleşmesini feshetmesi mümkün olabilecektir.

2.5.3 Chris Jongewaard v. AOC

Chris Jongewaard Avustralyalı ünlü bir dağ bisikletçisidir. Jongewaard, 16 Şubat 2007 tarihinde arabasıyla bir başka bisikletçi olan Matthew Rex'e çarpmıştır¹⁵². Bu olay sonrasında kendi aleyhinde iki suçlama yapılmıştır. İlk suçlama tehlikeli araç kullanımı sonucunda ciddi yaralanmaya sebebiyet verme ve ikinci suçlama ciddi yaralanmaya sebebiyet verdikten sonra olay yerini terk etmedir. Avustralya Bisiklet Federasyonu, 14 Temmuz 2008 tarihinde, 2008 Pekin Olimpiyatları için Jongewaard'ı milli takıma seçmiştir. Ancak 19 Temmuz 2008 tarihinde AOC Seçim Komisyonu, Jongewaard'ın Avustralya Olimpik Takımı'na seçilmesini kabul etmemiştir. AOC Başkanı Coates, Jongewaard'ın Avustralya Olimpik Takımı'na seçilmeme gerekçesi olarak, kendisinin araba kullanırken bir bisikletçiye çarparak kazaya sebebiyet vermesini, araç kullanmadan önce alkol almış olmasını, çarptığı kişinin ciddi fiziksel ve psikolojik zarar görmesini, söz konusu davranışın Güney Avustralya polisi tarafından da ciddi bir suç olarak görülmesini,

¹⁵⁰ Ibid para. 24

¹⁵¹ Ibid para. 28

¹⁵² *Chris Jongewaard v. AOC* [2008] CAS 2008/A/1605, 1

almış olduğu alkol seviyesinin normalin üzerinde olmasını, kaza yerinden kaçmasını, kamuoyunun söz konusu davranıştan ve suçlamalardan çeşitli medya raporları vasıtasıyla haberdar olmasını¹⁵³ ve adli soruşturmanın Pekin Olimpiyat Oyunları öncesinde görülmesinin mümkün olmamasını göstermiştir. Coates ayrıca söz konusu davranışın Jongewaard'ın itibarını zedelediğini veya zedeleme ihtimalinin bulunduğunu ifade etmiştir¹⁵⁴. Jongewaard'ın bu karara itiraz etmesi üzerine süreç CAS'a intikal etmiştir. CAS, Jongewaard'ın davranışlarının uygunsuz olduğunu belirtmiş ve medya raporları vasıtasıyla da kamuoyunun bu davranışın farkında olduğunu, "halk arasındaki makul bir kişinin basın raporları vasıtasıyla Jongewaard hakkında olumsuz düşündüğü veya düşünme ihtimalinin bulunduğunu" ileri sürmüştür¹⁵⁵. Ayrıca Jongewaard'ın kaza yerinden ayrılmasının da halk tarafından bilindiğini ve Seçim Komitesi tarafından bu olayın da göz önünde bulundurulmasının da makul olduğu değerlendirilmiştir¹⁵⁶. CAS, Jongewaard'ın halk tarafından bilinen, kendisinin itibarını zedeleyecek veya zedeleme ihtimali bulunan davranışlarda bulunmamasına dair sözleşmesel bir yükümlülüğünün bulunduğunu ifade etmiştir¹⁵⁷. CAS, Avustralya Olimpik Takımı'na seçilen bir sporcunun iyi bir itibarının olduğunun varsayıldığını ve sporcunun Avustralya toplumu için lider ve rol model olduğunun kabul edildiğini söyleyerek Jongewaard'ın itirazını reddetmiş ve AOC'nin kararını onamıştır.

CAS'ın rol model kavramına ilişkin yapmış olduğu değerlendirmelere değinilmiş olduğundan, bir kez daha bu kısımda yer verilmemiştir. Ancak olimpiyat ve milli takım oyuncularının rol model olma konusunda özel bir yere sahip olduklarını da, söz konusu sporcular toplumun gözü önünde olduğundan ve davranışları yakın olarak takip edildiğinden, göz ardı etmemek gerekmektedir. Kanımızca Jongewaard kararında üzerinde durulması gereken asıl nokta CAS'ın sporun dışında ve sporla ilgisi olmayan bir davranışın sporcunun itibarını zedelemesinin mümkün olduğuna yer vermesidir. Dolayısıyla CAS'a göre, sporcunun kendi itibarını zedelemiş olması için yapmış olduğu davranışın saha içerisinde meydana gelmesi şart olmayıp, saha dışındaki davranışı da kendini itibarsızlaştırması için yeterlidir.

---

¹⁵³ Ibid 2

¹⁵⁴ Ibid 3

¹⁵⁵ Ibid para.13

¹⁵⁶ Ibid para.15

¹⁵⁷ Ibid para.18

2.5.4 Adrian Mititelu Marin v. RFF

Adrian Mititelu Marin Romen bir futbol kulübü olan Universitatea Craiova'nın başkanıdır¹⁵⁸. Takımının 21 Kasım 2008 tarihinde Steau Bucuresti karşısındaki mücadelesinin 0-0 bitmesinin akabinde, Prosport isimli gazetenin web sitesinde, Marin'in maçın hakemi Alexandru Tudor ve yardımcı hakemi Aurel Onita hakkında yapmış olduğu açıklamalar yer almıştır. Bu açıklamalara göre Marin;

Steau hakemlerin yardımına ihtiyaç duyuyorsa diz çöksün. Hakem hakkında ne söyleyebilirim ki? Maçın yardımcı hakemi Onita tüm stadı aptal yerine koydu ve maçı mahvetti. Wobay'e yapılan açık faule penaltı verilmedi. Steau'nun hakemlere bu kadar muhtaç olmasından dolayı üzgünüm. Steau'nun hakemlerin yardımını ararken çaresiz düşmesinden dolayı üzgünüm. Şansımıza zaman değişmeye başladı. Artık yerel takımların büyük Bükreş takımlarının önünde diz çökme zamanı geçti.

şeklinde beyanlarda bulunmuştur¹⁵⁹.

Gazeta Sporturilor isimli bir gazetenin web sitesinde ise 22 Kasım 2008 tarihinde yine Marin'in müsabakanın orta hakemi ve yardımcı hakemi hakkında yapmış olduğu açıklamalara yer verilmiştir. Bu açıklamalarda ise;

Bizi kimsenin bu pozisyonda istememesine rağmen ligde üçüncü sıradayız. Tek konuşulan Steau. İnsanlar bizi de dikkate almalı. Steau dün tek başına oynamadı. Bükreş takımları bizle karşılaştıklarında her zaman sorun yaşadılar. Dün gece Steau "Tudor" Bükreş'e karşı oynadık. Hakem takımları tarafından en az yedi veya sekiz puanımız çalındı. Onita Steau'nun on üçüncü oyuncusuydu. Herhangi bir itirazda bulunmayacağız çünkü hiçbir şey çözülmeyecek. Bükreş takımları her zaman ayrıcalıklıdır.

ifadelerine yer vermiştir¹⁶⁰.

Marin tarafından Sport.ro kanalına yapılan bir diğer açıklamaya da 22 Kasım 2008 tarihinde Prosport gazetesinin web sitesinde yer verilmiştir. Bu ifade de Marin'in, "Onita'nın yaptığını gördünüz mü? Oyuncu üç metre ofsayttı. Onita gibi bir hakem sahadaki on beşinci oyuncu olmaya başladı." sözlerine yer verilmiştir¹⁶¹.

Son olarak, 23 Kasım 2008 tarihinde "Gazeta Sporturilor" web sitesinde Marin'in, "Steau'nun Craiova'ya karşı hakem yardımıyla kazanmasından bıktım. Ne zaman Steau'ya karşı oynasak aynı şey oluyor. Salağa mı benziyorum?" sözleri yer almıştır¹⁶².

¹⁵⁸ *Adrian Mititelu Marin v. RFF* [2009] CAS 2009/A/1830, 1

¹⁵⁹ Ibid 2

¹⁶⁰ Ibid

¹⁶¹ Ibid

¹⁶² Ibid

Söz konusu açıklamaları sebebiyle RFF Disiplin Kurulu tarafından Marin'e 7 ay hak mahrumiyeti ve 300.000 Rumen Leyi para cezası verilmiştir¹⁶³. Bu cezanın RFF Tahkim Kurulu tarafından da onanması üzerine Marin, CAS'a başvurmuştur. CAS hakemi söz konusu ifadelerin belirli bir olaya özgü hakemin performansına ilişkin eleştiriler olduğunu ve bu açıklamaların hakemlerin onurunu veya itibarını etkilemediğini, farklı ilgi alanlarına sahip farklı kişilerin bu tür olayları farklı bir şekilde görebileceğini ve belirli sınırlar içinde yürütülen bu tür tartışmaların futbolun bir parçası olduğunu¹⁶⁴, hakemlere getirilen eleştirilerin acımasız olduğunu ancak kesinlikle RFF Disiplin Talimatı madde 52/5 anlamında futbola hanel getirecek davranış olarak görülemeyeceğini, bu gibi duygusal ifadelerin futbolda yaygın olduğunu ve hiç kimsenin Marin'in ifadelerini hakemlerin gerçekten "hırsız veya yolsuz" oldukları anlamına gelecek şekilde düşünemeyeceğini vurgulamış¹⁶⁵ ve verilen cezayı iptal etmiştir¹⁶⁶.

CAS'ın bu davada vermiş olduğu kararın doğru olduğu düşüncesindeyiz. Öncelikle futbolun itibarının zedelenmesi için gerekli olan şartların neler olduğunu daha önce de belirtmiştik. Mevcut olayda bir maç sonrası verilen beyanatların, haksız dahi olsa, futbolun itibarını zedeleyecek ve halktan sıradan bir kişinin gözünde futbolun veya söz konusu olayda hakemlerin değerini düşürecek bir durum olmadığı görüşündeyiz. CAS kararında da belirtildiği üzere, ülkemizde de özellikle futbol maçlarından sonra yöneticiler tarafından yapılan ve hakemleri eleştiren birçok açıklama mevcuttur ve bu açıklamalar kişilik haklarını zedelediği sürece ve belirli sınırlar dahilinde futbolun içerisinde değerlendirilebilmektedir. Mevcut olayda görüldüğü üzere ilgili yöneticiler tarafından yapılan her açıklamayı futbolun itibarına zarar veren açıklamalar olarak değerlendirmenin doğru olmayacağı, aksi takdirde benzer türde açıklamalarda bulunan kişilerin uzun süreler keyfi olarak futboldan men edilme ihtimallerinin bulunduğu kanısındayız. Öte yandan sonraki bölümlerde de ayrıntılarıyla değinileceği üzere söz konusu olayda yapılan açıklamanın ifade özgürlüğü çerçevesinde de değerlendirilmesinin mümkün olabileceği görüşündeyiz.

---

¹⁶³ Ibid

¹⁶⁴ Ibid para.14

¹⁶⁵ Ibid para.17

¹⁶⁶ Ibid 8

2.5.5 *Bernardo Rezende & Mario da Silva Pedreira Junior v. FIVB*

Polonya'nın Lodz şehrinde, 16 Eylül 2014 tarihinde oynanan Dünya Erkekler Voleybol Şampiyonası kapsamında Brezilya ile Polonya arasında oynanan müsabakada¹⁶⁷, Brezilya tarafından alınan sayıya Polonya antrenörü tarafından itiraz edilmesi üzerine hakem kararını değiştirmiş ve bu sayede Polonya Brezilya karşısında galip gelmiştir¹⁶⁸. Hemen akabinde Brezilya teknik ekibi de dahil olmak üzere Brezilya takımı üyeleri, FIVB görevlileri sorumlusu ve oyun heyeti başkanı Philip Berben de dahil olmak üzere, FIVB yetkililerine itirazda bulunmuşlardır. Berben maç raporunda Brezilya oyuncularını ve heyetinin maç sonucundan dolayı öfkeli olduklarını, özellikle Polonya antrenörünün itirazının kabul edilmesine öfkelenediklerini belirtmiştir. Berben ayrıca Brezilya takımı oyuncularının ve yetkililerinin kaba ve aşağılayıcı şekilde davrandıklarını ve bir Brezilya takımı üyesi tarafından suratına ıslak havlu fırlatıldığına raporunda yer vermiştir¹⁶⁹. Etkinlik Basın Direktörü Tomasz Wolfke ise ayrıca maç sonunda Brezilya antrenörünün kortta oturan radyo yorumcusuna el hareketi yaptığını ve maç sonu basın toplantısına katılmadığını raporlamıştır. Antrenör maç sonu basın toplantısına katılmadığı için 1.000 USD ceza almıştır. Bir sonraki maçta da ne antrenör ne de Brezilya takımından herhangi bir oyuncu basın toplantısına katılmıştır¹⁷⁰. Son olarak 21 Eylül 2014 tarihinde, Brezilya'nın Polonya'ya kaybettiği final maçının sonrasında, antrenör Brezilya televizyonuna;

FIVB kirlidir. Hakem kadrosu Brezilya takımını istikrarsızlaştırmayı seçti. FIVB Dünya Ligi'nde ciddi sorunlar yaşadığımız tek hakem olduğumu bildikleri bu kişileri görevlendirdi. Kalıcı hale gelen bu kirli oyun voleybolun geleceği açısından beni endişelendirmektedir. FIVB bizimle ne isterse onu yapmaktadır.

şeklinde beyanatlarda bulunmuştur¹⁷¹.

Söz konusu olaylar sonrasında FIVB Disiplin Kurulu oyuncuya fiziki istismar ve kötü davranış sebebiyle 6 maç, antrenöre ise el hareketi sebebiyle 3 maç, basın toplantılarına katılmaması sebebiyle 2.000 USD ve Brezilya televizyonuna yapmış olduğu açıklamalar sebebiyle ise 7 maç ceza vermiş ve bu karar FIVB Tahkim Kurulu tarafından da

¹⁶⁷ *Bernardo Rezende & Mario da Silva Pedreira Junior v. FIVB* [2015] CAS 2015/A/4095, para.5

¹⁶⁸ Ibid para.6

¹⁶⁹ Ibid para.7

¹⁷⁰ Ibid para.8

¹⁷¹ Ibid para.9

onanmıştır¹⁷². CAS hakemi akredite edilmiş bir gazeteciye karşı yapılan orta parmak hareketinin FIVB yargı mercilerince cezalandırılabilen davranışlar içerisinde yer aldığını ve böyle bir davranışın açıkça FIVB'yi itibarsızlaştırdığına kanaat getirmiştir¹⁷³. Antrenör tarafından 7 maç cezaya sebebiyet veren açıklamalar açısından ise CAS hakemi genellikle bu açıklamaların FIVB'nin işlevlerini tarafsız bir şekilde yerine getirmedeği ve Brezilya takımına karşı önyargılı olabileceği sonucuna varmıştır. Bu bağlamda, uluslararası bir spor federasyonuna karşı bu tür önyargı iddialarının ciddi olduğuna ve bu tür ifadeler asılsız olsa bile ilgili kuruluşun itibarı için çok zarar verici olduğuna, belirli bir takımı dezavantajlı hale getirmek amacıyla bir turnuvaya kasıtlı olarak önyargılı bir hakem seçimi yapıldığı iddiasının ise özellikle zarar verici olduğuna kanaat getirmiştir¹⁷⁴. Söz konusu gerekçelerle Rezende ve Mario da Silva Pedreira Junior tarafından yapılan itirazları reddetmiştir¹⁷⁵.

Maç sonu antrenör ve yöneticiler tarafından yapılan açıklamalarla ilgili olarak ise CAS bu kararında, Marin kararından farklı yönde bir yorum yaparak, antrenör tarafından yapılan açıklamaların FIVB'nin itibarını zedelediğine kanaat getirmiştir. CAS uluslararası bir spor turnuvasında asılsız iddialarda bulunan kişilere verilen cezaları onayarak ilgili sportif kuruluşlara zarar vereceğini hüküm altına almışsa da bu karardaki yaklaşımının tam olarak doğru olmadığı görüşündeyiz. Şöyle ki; öncelikle söz konusu kararın Marin kararı ile çeliştiği düşünülmektedir. Netice itibariyle, maç sonrasında yapılan açıklamalar aslında söz konusu maçı haksız olarak kaybettiğini düşünen bir antrenörün açıklamalarıdır. Bu açıklamalara ilişkin olarak FIVB hakkında asılsız olmayan ithamlarda bulunulmuş dahi olsa, söz konusu ithamların FIVB'nin itibarını halktan sıradan bir kişinin gözünde zedelediğini düşünmemekteyiz. Halktan herhangi bir kişi, kazandığını düşündüğü bir maçı son saniyede hakem kararıyla kaybeden bir antrenör tarafından yapılan açıklamaların, FIVB'nin itibarını zedelemek amacıyla yapılmadığını, yaşamış olduğu büyük bir hayal kırıklığının dışı yansıması olduğunu anlayabilecektir. Burada FIVB'nin hedef alınmasındaki tek sebep kanımızca maçın hakemlerini atayan kuruluş olmasıdır. Dolayısıyla maç sonu hakaret içermeyen ve FIVB'yi küçük

---

¹⁷² Ibid para.13

¹⁷³ Ibid para.79

¹⁷⁴ Ibid para.81

¹⁷⁵ Ibid 17

düşürmeyen bu tip açıklamaların, tıpkı Marin kararında olduğu gibi, ifade özgürlüğü çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

2.5.6. Mitchell Whitmore v. ISU

Mitchell Whitmore profesyonel bir uzun mesafe sürat patencisi olup, 2010 ve 2014 Kış Olimpiyat Oyunları'nda ABD adına yarışmıştır. Sporcu, ISU'nun üyesi olan USS'ye kayıtlıdır¹⁷⁶. ISU ise merkezi İsviçre'nin Lozan şehrinde olan ve sürat pateninin küresel anlamdaki en üst düzey yönetim kuruluşu konumundadır¹⁷⁷.

ISU Dünya Şampiyonası 4-6 Aralık 2015 tarihlerinde Almanya'nın Inzell şehrinde düzenlenmiştir¹⁷⁸. Mitchell sakatlığı sebebiyle bu şampiyonada mücadele edememiştir ancak USS takımının fizyoterapisti tarafından tedavi gördüğünden ve söz konusu kişi de şampiyonada bulunduğundan Mitchell de Inzell şehrine gelmiştir¹⁷⁹. 2 Aralık 2015 tarihindeki akşam yemeğinden sonra Mitchell, arkadaşlarıyla Inzell'de bir barda buluşmuştur. Barı terk ettikten sonra, ekip (Mitchell, Reyon Kay, Kierryn Hughes ve Peter Michael ile Yeni Zelanda takımından üç sürat patencisi) Reyon Kay'ı Inzell'deki oteline götürmüştür. Otele gelmesi üzerine, Mitchell, Kay ve Hughes arabadan inip otoyolda sohbet edip gülmeye başlamışlardır. Michael ise arabadan çıkmamıştır¹⁸⁰. Kay otele geldiğinde, Corendon Takımı ve KNSB antrenörü olan Stefano Donagrandi dışarı çıkmıştır¹⁸¹. Bu andan itibaren kavgada yer alan kişilerin anıları birbirlerinden farklılaşmaktadır. Michael ve Kay olaya tanık olmamışlardır¹⁸². Ancak gerçek olan şey Mitchell ve Donagrandi'nin kavga ettikleri, Mitchell'in Donagrandi'ye vurduğu ve yere serdiği ve bunun sonucunda da Donagrandi'nin omuzunun çıktığı ve olaydan birkaç hafta sonra da teşhis edildiği üzere sarsıntı geçirdiğidir¹⁸³. Olaydan sonraki gün ABD antrenörü Matt Koerman ile Donagrandi bir araya gelmiştir. Donagrandi, Mitchell'e hakaret ettiğini, kızgın olduğunu ve ses tonunun sinirlendirici olduğunu itiraf etmiştir. Aynı günkü ikinci buluşmada Mitchell de hazır bulunmuş ve Donagrandi'den özür dilemiştir.

---

¹⁷⁶ *Mitchell Whitmore v. ISU* [2016] CAS 2016/A/4558, para.1

¹⁷⁷ *Ibid* para.2

¹⁷⁸ *Ibid* para.4

¹⁷⁹ *Ibid* para.5

¹⁸⁰ *Ibid* para.6

¹⁸¹ *Ibid* para.7

¹⁸² *Ibid* para.8

¹⁸³ *Ibid* para.9

Her ikisi sarılıp, tokalaşmış ve Koerman'a göre Donagrandi Mitchell'in özür dilediğini ve bunun sadece o odada bulunanlar arasında kalmasını istediğini söylediğini ifade etmiştir¹⁸⁴. Mitchell, USS tarafından ISU Dünya Şampiyonası'ndan evine gönderilmiş ve bu durum sporcunun Heerenveen'de yapılacak ISU Dünya Şampiyonası'nı kaçırmaya neden olmuştur. Sporcu daha sonra USS Davranış Kuralları İhlali Uyarısı'nı imzalamış ve 30 saat sosyal hizmet göreviyle cezalandırılmıştır¹⁸⁵. USS tarafından verilen cezanın yeterince ağır olmadığını düşünen Donagrandi ise olaya ilişkin Hollanda'da suç duyurusunda bulunmuştur. Ancak bu suç duyurusu hiçbir zaman oyuncuya bildirilmemiş ve Hollanda makamları tarafından takip edilmemiştir¹⁸⁶. 18 Ocak 2016 tarihinde ise sporcu, Donagrandi'den e-posta ile özür dilemiştir¹⁸⁷. 26 Ocak 2016 tarihinde KNSB Donagrandi adına ISU'ya şikayette bulunmuştur¹⁸⁸. ISU Disiplin Komitesi 29 Mart 2016 tarihinde sporcunun uygunsuz davranış ve ISU Etik Kuralları 2012'yi ihlal ettiğine hükmederek, oyuncuyu bir yıl süreyle her türlü ISU faaliyetlerinden men etmiştir¹⁸⁹. ISU Etik Kuralları 2012 madde 4/2'de ise oyuncunun

Kişilere ve mallara zarar vermeyeceğim veya yasadışı bir faaliyet içerisinde bulunmayacağım ve bu tip davranışların paten sporunu, ISU'yu itibarsızlaştıracağının farkındayım ve bazı durumlarda bu tip hareketlerin bana karşı cezai suçlamalara ve ISU yaptırımlarına neden olabileceğini kabul ediyorum.

ifadesi yer almaktadır¹⁹⁰.

CAS hakem heyeti, uygunsuz davranışın ISU değerlerine zarar vereceğini ve söz konusu davranışın ISU faaliyetleri içerisinde veya dışarısında gerçekleştiğine bakılmaksızın ISU'nun itibarını zedeleyeceğine hükmetmiştir¹⁹¹. CAS hakem heyeti sporcunun yorumunun aksine ISU Etik Kuralları madde 4(b) fıkra 2 ve (c) ile suçlanan davranışın sadece ISU faaliyetleri sırasında gerçekleşen davranışlar açısından suçlayıcı değil, aynı zamanda ISU faaliyetleriyle ilgisi olmayan davranışlar açısından da suçlayıcı olduğu kanısına varmıştır¹⁹². CAS hakem heyeti, sonuç olarak, ISU Disiplin Kurulu tarafından

---

¹⁸⁴ Ibid para.10

¹⁸⁵ Ibid para.11

¹⁸⁶ Ibid para.13

¹⁸⁷ Ibid para.14

¹⁸⁸ Ibid para.15

¹⁸⁹ Ibid para.18

¹⁹⁰ Ibid para.19

¹⁹¹ Ibid para.54

¹⁹² Ibid para.58

Etik Kuralları'nın ihlaline ilişkin tespiti doğru olsa da ceza miktarını yüksek bulup 6 ay men cezası verilmesini uygun görmüştür¹⁹³.

CAS'ın vermiş olduğu bu kararda, müsabaka sırasında veya müsabaka dışında meydana gelen uygunsuz davranışların ilgili sportif kuruluşun (ISU) itibarını zedeleyici nitelikte olduğu kanısına vardığı anlaşılmaktadır. Ancak CAS'ın bu olayda sporun itibarsızlaştırılmasının unsurlarından biri olan “kamuoyu nezdinde o sporun itibarının düşmesi” unsuruna ilişkin bir yorumda bulunmadığı görülmektedir. Sporcu tarafından gerçekleştirilen eylemin uygunsuz bir davranış niteliğini haiz olduğu konusunda şüphe bulunmamaktadır. Ancak bu noktada söz konusu uygunsuz davranışın kamuoyu tarafından öğrenildiğine ilişkin herhangi bir bulguya karar metninde rastlanılmamıştır. Örneğin söz konusu olayın gazetede, sosyal medyada veya web sitelerinde yer aldığına ilişkin herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Bu noktada kamuoyu tarafından geniş kitlelerce öğrenilmediği varsayılan bir durumun sporu ne derece itibarsızlaştıracağı da soru işareti oluşturmaktadır.

CAS'ın bu kararında, *Kosla*'nın “kamusal alanın sporun itibarsızlaştırılması hükümleri çerçevesinde tüm dünyaya duyurulma değil, suçlanan kişinin dahil olduğu sporun yapıldığı çevre olarak değerlendirilmesi gerektiği”¹⁹⁴ görüşüne yaklaştığı sonucuna da varılmaktadır. ISU paten sporunun uluslararası çaptaki en büyük kurumsal örgütü konumundadır ve ISU tarafından gerçekleştirilen dünya şampiyonalarının da paten sporuyla ilgilenen çevreler tarafından takip edildiği kuvvetle muhtemeldir. Dolayısıyla bu müsabakalarda yaşanan olayların o spor çevresindeki kişilerin nezdinde paten sporunu itibarsızlaştırdığına ilişkin *Kosla*'nın görüşünün CAS tarafından dile getirilmesi mümkün olabilirdi. Ancak söz konusu kararda bu yönde bir açıklama yapılmaması bir eksiklik olarak değerlendirilmektedir.

2.5.7. Değerlendirme

CAS'ın sporun itibarsızlaştırılmasına yönelik incelemiş olduğu uyuşmazlıklarda spor müsabakası sırasında veya sporla ilgisi olup olmadığına bakılmaksızın sporcu tarafından meydana gelen davranışın uygunsuz olması halinde, sporun itibarının zedelendiğine karar

---

¹⁹³ Ibid para.103

¹⁹⁴ *Kosla* (n 5) 667

verdiği görülmektedir. CAS D'Arcy kararında olduğu gibi yalnızca sporun itibarının sporcu tarafından zedelenmesini değil aynı zamanda sporcunun kendi itibarını zedelemesini de sporu itibarsızlaştıran bir durum olarak değerlendirmektedir. CAS'ın sporun itibarsızlaştırılmasına yönelik getirmiş olduğu en önemli husus ise buna ilişkin bir standart belirlemiş olmasıdır. CAS "bir kişinin itibarını zedelemek, o kişinin itibarını halktan sıradan bir kişinin gözünde önemli derecede düşürmektir." hükmüne yer vermek suretiyle sporun itibarsızlaştırılması iddiaları karşısında hangi standardı uygulayacağını açıkça ortaya koymaktadır. Ayrıca CAS uygunsuz davranışın medyada yer almasının yani kamuoyunun bilgisine sunulmasının ve sporcunun itibarının halktan sıradan bir kişinin gözünde ciddi derecede düşmesi durumunda sporcunun kendini itibarsızlaştırdığını söylemiştir. Öte yandan yine CAS tarafından sporun itibarsızlaştırılmasına ilişkin sözleşmede açık hüküm olması gerektiği vurgulanmıştır. CAS tarafından sporun itibarsızlaştırılma ihtimalinin bulunması yönünde sözleşmede açık bir düzenleme bulunmaması halinde sporun itibarsızlaştırıldığının ispatlanması gerektiği de yine belirtilmiştir. Son olarak CAS sporun itibarsızlaştırılması hükümleri kapsamında söylenilen uygunsuz sözlerin ve yapılan uygunsuz davranışların sporu itibarsızlaştırdığı noktasında birbirinden farklı kararlar vermiştir.

2.6 FIFA DRC ve Sporun İtibarsızlaştırılması Hükümlerine Yönelik Yaklaşımı

2.6.1 Genel olarak

FIFA merkezi İsviçre'nin Zürih kentinde yer alan futbolun en üst yönetim organıdır. FIFA DRC ise FIFA'nın uyuşmazlık çözüm organı olup, oyuncu ile kulüp arasındaki iş ilişkisi uluslararası bir niteliği haizse kendini yetkili saymaktadır. Oyuncu futbol oynadığı ülkenin tabiiyetindeyse prensip olarak DRC'nin yetkisi yoktur. Ancak ulusal bir spor tahkim kuruluşu bulunmuyorsa veya ulusal bir spor tahkim kuruluşu bulunsa dahi söz konusu kuruluşta oyuncu ve kulüpler eşit sayıda temsil edilmiyorsa ve bu kuruluşun bağımsız bir başkanı yoksa DRC yine de kendini yetkili saymaktadır ¹⁹⁵.

---

¹⁹⁵ Janwillem Soek, 'Termination of International Employment Agreements And The "Just Cause" Concept In The Case Law Of The FIFA Dispute Resolution Chamber' (2007) 3(4) The International Sports Law Journal 28, 30

2.6.2 Haklı nedenle sporcu sözleşmesinin feshine ilişkin FIFA DRC yaklaşımı

FIFA DRC tarafından verilen kararlara karşı da, FIFA Tüzüğü madde 24/2 uyarınca, yine merkezi İsviçre'nin Lozan kentinde yer alan CAS'a itiraz yoluyla başvurmak mümkündür. Hem FIFA'nın hem de CAS'ın merkezlerinin İsviçre'de yer alması sebebiyle bu iki kurumun da almış oldukları kararların İsviçre hukukuna aykırı olmamaları gerekmekte olup, aksi takdirde söz konusu kararlara karşı İsviçre Federal Mahkemesi'nde iptal davası açılması gündeme gelebilecektir. Dolayısıyla öncelikle yapılması gereken İsviçre hukukunun haklı nedenle feshe ilişkin genel düzenlemelerinin ne şekilde olduğunun belirlenmesidir.

İsviçre Borçlar Kanunu madde 337 derhal feshe ilişkin gerekli şartların neler olduğunu düzenlemektedir. Buna göre,

Hem işçi hem de işveren haklı bir sebebin bulunması halinde her zaman iş sözleşmesini derhal feshedebilir; sözleşmeyi feshetmek isteyen taraf gerekçelerini yazılı olarak diğer tarafa bildirmek zorundadır. Haklı sebep, ihtarda bulunan taraf açısından iş ilişkisinin iyi niyetle devamını mümkün kılamayan herhangi bir durumdur. Mahkeme haklı neden olup olmadığını kendi takdirince belirler. Ancak hiçbir koşulda mahkeme haklı nedenin çalışanın hatası olmaksızın çalışmasının engellenmesinden oluştuğuna karar veremez¹⁹⁶.

İsviçre Borçlar Kanunu'nda yer alan bu hükümlere FIFA DRC ve CAS'ın kararlarında da sıklıkla atıf yapılmaktadır¹⁹⁷. Ancak FIFA DRC söz konusu düzenlemeye atıfta bulunurken, sözleşmenin özellikle kulüp tarafından haklı nedenle feshedilmesi noktasında oldukça katı bir tutum sergilemiştir. FIFA DRC süregelen kararlarında yalnızca belirli bir ihlalin veya suiistimalin bir sözleşmenin haklı nedenle feshine sebep olacağını vurgulamaktadır. Bir başka deyişle, ancak taraflar arasındaki iş ilişkisinin devam edebileceği beklentisine makul bir şekilde izin vermeyen objektif kriterler bulunduğu sözleşmenin feshedilebileceği anlayışını benimsemiştir. FIFA DRC ayrıca, bir işverenin işçinin sözleşmeden doğan görevlerini yerine getirmesini sağlamak için alınabilecek daha yumuşak önlemler varsa, bu tür önlemlerin iş sözleşmesini feshetmeden öne alınması gerektiğini ileri sürmüştür. Son olarak FIFA DRC bir iş sözleşmesinin erken feshinin son çare (*ultima ratio*) olarak yapılması gerektiğini

¹⁹⁶ <https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/en> erişim tarihi: 27.10.2021

¹⁹⁷ *Leandro da Silva v. Sport Lisboa e Benfica & CAS* [2014] CAS 2014/A/3684, *Sport Lisboa e Benfica v. Leandro da Silva* [2014] CAS 2014/A/3693, para. 80; *Football Association of Thailand (FAT) v. Victor Jacobus Hermans* [2017] CAS 2017/A/5164, para.151; *Petar Kolev v. FC Irtys Pavlodar* [2020] FIFA DRC, para.16; *A. v. B.* [2015] FIFA DRC, para. 9; *Omar Tofic v. Wikki Tourists FC* [2021] FIFA DRC, para. 28

belirtmiştir¹⁹⁸. FIFA Oyuncu Statü ve Transfer Tüzükleri Şerhi'nin (FIFA Şerhi), 14. maddesi sözleşmenin haklı nedenle feshine ilişkin birtakım düzenlemeler getirmiştir. Buna göre, haklı nedenin tanımının ve bir olayda haklı neden olup olmadığının tespitinin her somut olayın kendi şartlarına göre değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca FIFA Oyuncu Statü ve Transfer Tüzükleri'nde (FIFA Tüzüğü) kulüp ile oyuncu arasındaki sözleşmenin haklı nedenle feshedilmesine sebebiyet verecek tüm hususlara yer verilmesinin imkansız olacağı da ifade edilmiştir¹⁹⁹. FIFA Şerhi yalnızca geçerli sebeplerin varlığı halinde sözleşmenin feshedilebileceğine yer vermektedir. Sadece sözleşmenin taraflarınca yeterli düzeydeki ciddi sözleşme ihlallerinin sözleşmenin diğer tarafına fesih hakkı verdiği, ihlalin yeterince ciddi olduğunun ise objektif kriterlere göre tarafların iş ilişkisini sürdürmesini beklemenin makul olamayacağı durumları ifade ettiği ve sözleşme feshinin son çare (*ultima ratio*) olarak uygulanması gerektiği FIFA Şerhi tarafından düzenlenmiştir²⁰⁰. Özellikle sebepsiz yere antrenmana gelmeme veya antrenmanda uygunsuz davranış sergileyen sporcuyla sözleşmesini feshetmek isteyen kulüpler açısından sözleşmenin diğer tarafı olan oyuncuyu sözleşmeye konu olan fesih sebebi hakkında daha önceden uyarılmış olması da gerekmektedir²⁰¹.

FIFA Şerhi'nin çalışmamız açısından en önemli noktası, kulüp ile oyuncu arasında imzalanan sözleşmede haklı nedenle fesih sebeplerinin tek tek belirlenmiş olması durumunda bu sebeplerin gerçekleşmesi halinde sözleşmenin haklı nedenle feshedilip edilemeyeceğidir. FIFA Şerhi konuya ilişkin olarak, tarafların bu şekilde bir düzenleme yapabileceğini ve böyle bir düzenleme yapmalarının her iki tarafa da geniş bir hukuki güvence sağlayacağını belirtmiştir. Ancak üzerinde anlaşılan fesih sebeplerinin gerçekleşmesi halinde ve bunun uyuşmazlık konusu edilmesi durumunda, DRC sözleşmede yer alan haklı nedenle fesih sebeplerini inceleyecek ve gerçekten bir haklı sebep olup olmadığını belirleyecektir. Bunu yaparken içtihadını göz önünde bulunduracak ve söz konusu davranış haklı neden olarak sözleşmede yer alsa dahi gerçekten haklı nedenle fesih sebebi oluşturmadığına da kanaat getirebilecektir. FIFA Şerhi ilke olarak tarafların özgürlüklerini aşırı derecede bağlamayan sınırlar içerisindeki iradelerine saygı gösterilmesi gerektiğini belirtmekle birlikte bu tip maddelerin

---

¹⁹⁸ *Player B. v. Club S.* [2014] FIFA DRC 7

¹⁹⁹ FIFA (n 37) 107.

²⁰⁰ Ibid 108.

²⁰¹ Ibid.

sınırlarının olduğunu söylemiştir. Taraflarca sözleşmede kararlaştırılan haklı sebep tanımının geçersiz veya haksız olduğu varsayılırsa, haklı sebebin belirlenmesine ilişkin genel ilkeler uygulanacaktır²⁰².

FIFA Şerhi'nin haklı neden sebeplerinin sözleşmenin imzalanması aşamasında açık bir şekilde belirlenmesine rağmen uyumsuzluk halinde yine de bu sebeplerin geçerliliklerini inceleyeceği ve bunları haklı nedenle fesih sebebi olarak görmeyebileceği yönündeki yaklaşımına katılmamaktayız. Öncelikle taraflar arasında serbest bir şekilde belirlenen haklı nedenle fesih sebeplerinin yeniden incelenmesi sözleşmeyi feshetmek istemeyen tarafça kötüye kullanılabilir ve yeniden FIFA incelemesinden geçirilmesi talep edilebilecektir. Dolayısıyla bu durum tarafların iradelerine müdahale anlamı da taşır ki FIFA'nın serbestçe akdedilen sözleşmelerde sözleşmeye müdahale etme yetkisi de, ilgili ülke hukuku çerçevesinde, bulunmamaktadır. İkinci olarak FIFA'nın böyle bir durumda neden müdahale etme gereği duyduğu da tam olarak anlaşılmamaktadır. Klasik iş sözleşmelerinin aksine özellikle profesyonel futbolcu sözleşmelerinde futbolcuların zayıf taraf konumunda olduklarını söylemek pek mümkün değildir. Kulüpler ise zaten işveren konumunda olduklarından özel bir korumaya muhtaç değillerdir. Dolayısıyla uyumsuzluk halinde FIFA'nın haklı neden sebepleri açısından müdahil olmasını gerektirecek bir durum da bulunmamaktadır. Üçüncü olarak, sözleşmede taraflarca serbest bir şekilde belirlenen haklı nedenle fesih sebeplerinden hangilerinin geçersiz kabul edilebileceğine dair somut bir açıklama da FIFA Şerhi'nde yer almamaktadır. Bu durum ise belirsizlik yaratmaktadır. Son olarak FIFA Şerhi tarafından konuya ilişkin olarak atıf yapılan *Amazulu* kararında ise CAS oyuncunun düşük performans göstermesi halinde sözleşmesinin haklı nedenle feshedilebilmesine ilişkin hükmün subjektif bir ölçüt olduğuna vurgu yapmıştır. CAS, kulübün bunun objektif bir ölçüt olduğunu ispatlaması halinde sözleşme feshinin uygulanabileceğini hüküm altına almıştır²⁰³. CAS'ın söz konusu hükmünden yola çıktığımızda kulüp ile sporcu arasındaki sözleşmelerin hangi durumlarda haklı nedenle feshedilebileceğine ilişkin sebepler objektif olarak belirlenmişse, bu durum meydana geldiğinde tarafların haklı nedenle sözleşmeyi feshetmeleri mümkün olabilecektir. Sporun itibarsızlaşması açısından ise objektif olarak

---

²⁰² Ibid 108-109

²⁰³ *Amazulu FC v. Jacob Pinehas Nambandi & FIFA & National Soccer League South* [2017] CAS 2016/A/4846, para.184

belirlenebilecek ölçütlere örnek olarak sporcunun antrenmana alkollü gelmesi, sporcunun takım arkadaşıyla kavga etmesi, sporcunun işlemiş olduğu bir suç sebebiyle hakkında kesinleşmiş bir mahkumiyet kararı bulunması, sporcunun doping kullanması veya şikeye karışması gibi durumlar gösterilebilecektir.

2.6.3 FIFA tüzüğünde yer alan haklı nedenle fesih sebepleri

FIFA DRC sözleşmenin haklı nedenle feshi için getirmiş olduğu ve bir önceki bölümde bahsetmiş olduğumuz genel kriterler dışında, FIFA Tüzüğü'nde bazı özel kriterlerin var olması halinde sözleşmenin derhal haklı nedenle feshedilebileceği de hüküm altına almıştır.

FIFA Tüzüğü madde 13-18 sporcular ile kulüpler arasındaki sözleşmenin istikrarına ilişkin hükümler içermektedir. FIFA Tüzüğü'nün 13. maddesi sözleşme süresinin sona ermesi veya tarafların karşılıklı olarak anlaşması kaydıyla sözleşmenin her zaman sona erdirilebileceğini ifade etmektedir. FIFA Tüzüğü'nün 14. maddesi ise; haklı bir sebebin varlığı halinde herhangi bir sonuç doğurmaksızın (tazminat ödenmeksizin veya sportif yaptırım uygulanmaksızın) herhangi bir tarafın sözleşmeyi feshedebileceğini düzenlemektedir.

Sözleşmenin sporcu tarafından haklı nedenle feshedilebilmesi için oyuncunun vadesi geçmiş alacaklarının bulunması, sporcunun etkin çalışma hakkının ihlal edilmesi veya sportif haklı nedenle fesih durumlarının meydana gelmesi gerekmektedir²⁰⁴. Ancak söz konusu fesih şartları da birtakım kurallara bağlanmıştır. Sporcunun vadesi geçen alacakları sebebiyle sözleşmesini haklı nedenle feshedebilmesi için, FIFA Tüzüğü'nün Ağustos 2021 yayımınının 14bis maddesi uyarınca, kulübün hukuka aykırı bir şekilde oyuncunun vadesi gelen en az iki maaşını ödememesi, oyuncunun yazılı bir ihtar gönderip kulübe tüm finansal yükümlülüklerini yerine getirmesi için en az on beş gün süre vererek kulübü temerrüde düşürmesi gerekmektedir.

Sporcunun etkin çalışma hakkının ihlal edilmesi ise CAS ve İsviçre Federal Mahkemesi içtihatlarıyla kabul edilmiştir. Buna göre işverenin, çalışmıyor olmalarının müstakbel

---

²⁰⁴ Alper Çağrı Yılmaz, *FIFA & CAS Kuralları Çerçevesinde Uluslararası Nitelikli Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Feshi* (On İki Levha 2017) 27

kariyerlerine etki ettiği işçilerine ücret ödeme borcunun yanında aktif ve verimli bir çalışma ortamı sağlama yükümlülüğü de bulunmaktadır.

Sportif haklı nedenle fesih hali ise FIFA Tüzüğü'nün 15. maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu madde uyarınca sezon süresi boyunca, kulübünün dahil olduğu resmi müsabakaların yüzde onundan daha azında görev alan profesyonel bir as oyuncu, sportif haklı nedenin varlığına dayanarak sözleşmesini süresinden önce feshedebilmektedir. Sportif haklı nedenle feshe ilişkin olarak gerek CAS'ın gerekse de FIFA DRC'nin birçok kararı bulunmaktadır²⁰⁵.

Sporcu sözleşmesinin kulüp tarafından haklı nedenle feshine ilişkin olarak ise FIFA DRC'nin önüne bugüne kadar çok çeşitli davalar gelmiştir. Örnek olarak, uyuşturucu kullanımı nedeniyle sözleşmenin feshedilmesi, oyuncunun fiziksel durumu sebebiyle sözleşmenin feshedilmesi, oyuncunun yetersiz performansı sebebiyle sözleşmesinin feshedilmesi, oyuncunun yeterli sürede görev almaması ve oyuncunun sözleşmesinin uzatılmasını kabul etmemesi üzerine sözleşmesinin feshedilmesi gösterilebilir²⁰⁶.

2.6.4 Uygunsuz davranışlar ve sporun itibarsızlaştırılmasına ilişkin FIFA DRC yaklaşımı

FIFA tarafından sporcuların gerçekleştirmiş oldukları ve sporun itibarını zedeleme ihtimali bulunan davranışlara ilişkin de çeşitli kararlar verilmiştir.

FIFA DRC 2 Kasım 2007 tarihinde vermiş olduğu bir kararda oyuncunun takım arkadaşına bir seferlik saldırısını, sözlü veya fiziksel olarak yapıldığına bakmaksızın, iş ilişkisinin feshi için geçerli bir sebep olmadığına karar vermiştir²⁰⁷.

FIFA DRC tarafından verilmiş olan bir başka ilginç kararda ise kulübü antrenman yapmaktayken kendi özel odasına bir kadın getiren oyuncunun sözleşmesinin feshedilmesinde haklı sebep bulunmadığına karar verilmiştir. Oyuncunun bir seferlik bir eyleminin iş ilişkisinin sona ermesi için geçerli bir sebep olmadığı FIFA DRC tarafından

---

²⁰⁵ DRC Decision 10.08.2007/ No: 871322, para. I,3; *O. v. FC Krylia Sovetov Samara* [2008] CAS 2007/A/1369

²⁰⁶ Soek (n 195) 33-43

²⁰⁷ Frans De Weger, *The Jurisprudence of the FIFA Dispute Resolution Chamber* (2nd Edition, Springer 2016) 229.

ileri sürülmüştür. Böyle bir durumda oyuncunun tekrar eden eylemleri olması halinde öncelikle uyarılması gerektiği FIFA DRC tarafından hatırlatılmıştır. FIFA DRC ayrıca oyuncunun sözleşmesine aykırı davranması sebebiyle as takım antrenmanlarından ve maçlardan men edilmesini ve sözleşmenin feshini aynı suçtan dolayı iki defa cezalandırılmama (*ne bis in idem*) ilkesine de aykırı olduğunu vurgulamıştır²⁰⁸.

FIFA DRC oyuncunun iki antrenmanı kaçırmasının da haklı nedenle sözleşme feshini gerektirmediği, müsabakalardan men etme veya para cezası verme gibi daha yumuşak cezalar verilmesi gerektiği ve söz konusu durumun sözleşmenin feshini gerektirecek ciddiyette olmadığı yönünde karar varmıştır²⁰⁹.

Öte yandan uygunsuz davranışların ciddiyetini artması, örneğin oyuncunun uyuşturucu kullanması durumunda, FIFA DRC sözleşmenin haklı nedenle feshi için yeterli gerekçenin bulunduğu yönünde kararlar vermiştir²¹⁰.

2.6.5 Değerlendirme

FIFA DRC vermiş olduğu kararlarında İsviçre Borçlar Kanunu'nun ilgili düzenlemeleri ve İsviçre Federal Mahkemesi'nin de kararlarını dikkate alarak, sözleşmenin haklı nedenle feshini oldukça sıkı şartlara bağlamıştır. Sözleşme ihlalinin ciddi olması, sözleşme feshinin son çare olarak görülmesi ve öncelikle sporcunun uyarılması veya daha uygun cezalar verilmesi, sözleşme feshinin, sözleşme feshine sebep olan uygunsuz davranıştan hemen sonra yapılması gerektiği ve feshe neden olan gerekçelerin karşı tarafa yazılı olarak bildirilmesi gibi hususların dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir.

Kanımızca FIFA DRC ve İsviçre Borçlar Kanunu iş sözleşmesi ilişkisinin sürekliliğinin sağlanması adına sözleşmenin feshinin kolay bir yol olarak seçilmesini önlemeyi amaçlamıştır. Özellikle birçok takımın transfer yaptığı ve sporcuların kolaylıkla takım değiştirdiği futbolda, kulüplerin performanslarından memnun olmadıkları oyuncuları tazminat ödemeksizin göndermek için haklı nedenle fesih yolları aramaları olasıdır. FIFA DRC kulüplerin bu yöndeki amaçlarını da engellemek adına oyuncuların haklı nedenle sözleşmelerinin feshedilmesini oldukça sınırlı tutmak istemiştir. FIFA DRC'nin söz

---

²⁰⁸ Ibid 230.

²⁰⁹ Ibid 232.

²¹⁰ Ibid 233-234.

konusu yaklaşımını makul karşılamakla birlikte, özellikle bir futbolcunun takım içerisinde tek bir eylemiyle dahi ciddi sorunlara yol açmasının mümkün olduğu görüşünderiz. Örneğin, Türk futbolundan yaşanmış olan bir örnekte, Galatasaray Spor Kulübü'nün oyuncusu Marcao, kendi takım arkadaşı olan Kerem Aktürkoğlu'na milyonlarca kişinin izlediği bir maç sırasında önce kafa daha sonra da yumruk atmış ve hakem tarafından kırmızı kartla oyundan ihraç edilmiştir²¹¹. Söz konusu durumun gerek ulusal gerekse de uluslararası basında yansımaları olmuştur²¹². Böyle bir durumda dahi kulübün oyuncuyu takımda tutmak istemesi mümkündür. Ancak, kulübün oyuncuyu takımda tutmak istememesi halinde, bu durumun haklı nedenle fesih sebebi sayılmadan önce, uyarı veya para cezası verilmesinde kulübün herhangi bir menfaati bulunmamaktadır. Öncelikle oyuncu tarafından gerçekleştirilen eylem hem kendisinin, hem futbolun, hem de kulübünün itibarını zedeleyici bir eylemdir. Dolayısıyla birden fazla kişi ve kuruluşun itibarını zedeleyen bu tip ağır bir eylem karşısında öncelikli olarak uyarı veya para cezası verilmesi ve tekrar edilmesi halinde ancak sözleşme feshine konu edilebilmesinin doğru olmayacağı görüşünderiz. Netice itibariyle oyuncu tarafından yapılan eylem, hem takım arkadaşlarını hem de kulübünü zor duruma sokmuştur. Böyle bir durumda oyuncuya para cezası veya uyarı cezası verilip takımda oynamaya devam etmesini beklemek takım içi huzursuzlukların artmasına sebep olabileceği gibi oyuncunun takımdan dışlanmasına da sebep olabilecektir.

Öte yandan, FIFA DRC'nin sporcu sözleşmesinde haklı nedenle fesih sebepleri tek tek sayılsa dahi uyuşmazlık halinde yine de bu sebeplerin geçerli olup olmadığına dair yerindelik kontrolü yapmasını da tarafların iradesine doğrudan müdahale anlamı taşıdığından doğru bulmamaktayız.

---

²¹¹ Independent Türkçe, <<https://www.indyturk.com/node/400301/spor/marcao-nun-kereme-sald%C4%B1r%C4%B1s%C4%B1-daha-%C3%B6nce-ye%C5%9Ffil-sahalarda-ya%C5%9Ffanan-kavgalar%C4%B1-g%C3%BCndeme/>> erişim tarihi: 27.10.2021

²¹² The Sun, <<https://www.thesun.co.uk/sport/football/15929035/galatasaray-marcao-kerem-akturkoglu-fatih-terim/>> erişim tarihi: 27.10.2021; Sporting News, <<https://www.sportingnews.com/au/football/news/galatasaray-marcao-red-card-fight-teammate/18rp9k9cbooux18scvxtex6hin>> erişim tarihi: 27.10.2021

2.7 Sporun İtibarsızlaştırılması İddiaları Karşısında İleri Sürülebilecek İnsan Hakları Savunmaları

İnsan hakları kayıtsız ve şartsız her insana tanınan haklar oldukları için sporcular ve sportif faaliyetler içerisinde yer alanlar da bu hakların kapsamı içerisindeyler²¹³. Özellikle AİHS madde 6'da kendine yer bulan adil yargılanma hakkı spora ilişkin uyuşmazlıkların çözümünde AİHM tarafından dikkate alınmaktadır²¹⁴.

Sporcuların sporu itibarsızlaştırdıkları yönündeki iddialarda temelinde sportif uyuşmazlıklar olduğu için bu gibi iddialar karşısında da sporcuların, insan haklarına dayanan savunmalar ileri sürmeleri mümkündür. Örneğin sporcunun saha dışında karıştığı bir bar kavgası sebebiyle sporu itibarsızlaştırdığının ileri sürülmesi durumunda özel hayata saygı ve özel hayatın gizliliği; sporcunun sosyal medyada veya basına verdiği ifadelerden dolayı sporu itibarsızlaştırdığı iddiası karşısında ifade özgürlüğü ve sporcunun adli bir vakaya karışması ve henüz mahkumiyet almadan sözleşmesinin sporu itibarsızlaştırdığı gerekçesiyle feshedilmesi halinde ise masumiyet karinesi ve buna bağlı olarak adil yargılanma hakkı savunmaları gündeme gelebilecektir. Dolayısıyla söz konusu savunma argümanlarının sporun itibarsızlaştırılması kapsamında sözleşmenin feshi için geçerli birer sav olup olmadıklarının değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

2.7.1 Sporun itibarsızlaştırılması ve özel hayatın gizliliği

AİHS'in 8. maddesi herkesin özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmalarına saygı gösterilmesi haklarının bulunduğunu vurgulamaktadır.

AİHS'e paralel şekilde, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası da 20/1-2. maddesinde herkesin özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkı olduğunu belirterek istisnai durumlar haricinde kimsenin üstünün, özel kağıtlarının ve eşyalarının aranmayacağını ve bunlara el konulamayacağını da ayrıca hüküm altına almıştır.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 16 Aralık 1966 tarihli ve 2200 A (XXI) sayılı kararıyla kabul edilmiş olan Siyasi ve Medeni Haklar Uluslararası Sözleşmesi'nin 17.

²¹³ Nuray Ekşi, *Spor Tahkim Hukuku* (1. Baskı, Beta 2015) 605.

²¹⁴ Ibid 615.

maddesi de yine hiç kimsenin özel ve aile yaşamına, konutuna veya haberleşmesine keyfi veya hukuka aykırı olarak müdahale edilemeyeceği hükmünü getirmiştir.

5237 sayılı TCK'nın 134. maddesinde ise kişilerin özel hayatlarının gizliliğini ihlal eden kimselerin eylemleri cezai müeyyideye bağlanmış ve bu gizliliğin görüntü veya seslerin kayda alınması suretiyle ihlal edilmesi cezanın ağırlaştırıcı sebebi olarak görülerek ifşa edilen verilerin basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de aynı cezaya hükmedileceği vurgulanmıştır.

5237 sayılı TCK'nın Dokuzuncu Bölümü'nde ise Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar başlığının 132. maddesinde haberleşmenin gizliliğini ihlal, 133. maddesinde kişiler arasındaki konuşmaların dinlenmesi ve kayda alınması, 135. maddesinde kişisel verilerin kaydedilmesi, 136. maddesinde verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme ve 138. maddesinde verileri yok etmeme suçları da düzenlenmiştir.

Sporun itibarsızlaştırılması kavramının özel hayatın gizliliği ile kesiştiği nokta, sporcular tarafından saha dışında ve özel hayatlarında gerçekleştirilen uygunsuz davranışların da sporun itibarının zedelenmesi hükümlerinin kapsamı içerisinde kalabilmesi durumudur. Özel hayatın gizliliği birçok devlet tarafından anayasal düzeyde veya kanunlarla korunmaktadır²¹⁵. Öte yandan “özel hayat” ile belirtmek istenenin ne olduğu konusunda da birbirinden farklı görüşler bulunmaktadır. TDK'ya göre özel hayat; “kişinin kendine özgü yaşayışı, yaşama tarzı, kendisini ilgilendiren tutum ve davranışı, öz yaşam, özel yaşam” anlamlarına gelmektedir²¹⁶. Doktrinde verilen tanımlara baktığımızda ise özel hayat “kişilerin hukuken korunan, herkesle paylaşmadığı ve güvendiği kişiler dışında herkesten gizli tuttuğu yaşam alanı” olarak ifade edilmiştir²¹⁷. Yine başka bir tanımda özel hayat, “kişinin başkalarının gözü önünde olmayan, kamuya kapalı olan, herkesten gizlediği hayatı” olduğu da ileri sürülmüştür²¹⁸. Özel hayatın gizliliği hakkının kapsamına;

Kişinin özel hayatı, aile hayatı, ev yaşantısı, maddi ve manevi bütünlüğü, şeref ve haysiyeti, özel fotoğraflarının izinsiz yayımlanmaması, hukuka aykırı bir biçimde dinlemeye maruz

²¹⁵ Yaşar Salihpaşaoğlu, ‘Özel Hayatın Kapsamı: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihatları Işığında Bir Değerlendirme’ (2013) 27(3) Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 227, 232.

²¹⁶ <<https://sozluk.gov.tr/>> erişim tarihi: 28.10.2021

²¹⁷ Ali Korkmaz, ‘İnsan Hakları Bağlamında Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması’ (2014) 16(1) Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 99, 100

²¹⁸ Zeki Hafizoğulları ve Muharrem Özen, ‘Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar’ (2009) 67(4) Ankara Barosu Dergisi 9, 17

kalmaması ve gözetlenmemesi, özel yazışmalarından gizlice yararlanılmaması ve gizli olarak elde ettiği bilgilerin yayımlanmaması gibi haklar girebilmektedir²¹⁹.

Özel hayatın gizliliğine ve sporun itibarsızlaştırılmasına ilişkin yapılacak olan değerlendirmelerde sporcuların, diğer sıradan kişilerden farklı bir konumda olup olmadıklarını belirlemek, özel hayatın gizliliği ihlallerinin gerçekleşip gerçekleşmediğini tespit etme noktasında önem kazanmaktadır. Sporcuların topluma mal olmuş kişiler arasında olup olmadıklarını belirleyebilmek için öncelikle “topluma mal olmuş kişi” kavramı üzerinde durmak gerekmektedir.

Bianchi della Porta'ya göre, kamuya mal olmuş kişi “toplumda en azından geniş bir insan çevresi tarafından tanınan ve görevi, toplum içindeki yeri veya eylemleri sayesinde başkalarının dikkatini çeken kişidir”²²⁰. AİHM kişilik hakkı ihlalinin gerçekleşip gerçekleşmediğini tespit edebilmek için siyasetçiler, kamuya mal olmuş kişiler ve sıradan kişiler olmak üzere bir ayrıma giderek en geniş korumayı sıradan kişilere, en dar korumayı ise siyasetçilere vermiştir²²¹. Nitekim Anayasa Mahkemesi de benzer görüştedir²²². İsviçre Federal Mahkemesi de vermiş olduğu bir kararında sporcuları kamuya mal olmuş kişiler arasında saymıştır²²³.

Sporcuların kamuya mal olmuş kişiler arasında olmaları bu kişilerin özel hayatlarına müdahale edilmesini meşru kılmakta mıdır? Bu soruya cevap vermeden önce her sporcunun kamuya mal olmuş bir kişi olup olmadığının ayrımının yapılması önemlidir. *Della Porta*'nın tanımından da anlaşılacağı üzere kamuya mal olmuş kişinin toplumda en azından geniş bir insan çevresi tarafından tanınması gerekmektedir. Dolayısıyla toplumda geniş bir kitle tarafından tanınmayan sporcuların kamuya mal olmuş kişiler olmadıkları söylenebilecektir. Bu durum ise kamuya mal olmamış bir sporcunun uygunsuz bir davranışının, sporcunun özel hayatına müdahale teşkil edecek biçimde ortaya çıkarılması halinde, sporcuya özel hayatın gizliliğine müdahale edilmesine yönelik bir savunma imkanı tanıyacaktır. Bir örnekle açıklamak gerekirse, geniş bir kitle tarafından tanınmayan halterci X'in bağlı olduğu federasyon başkanına hakaret ettiği gizli bir video

²¹⁹ Nagihan Türkel, ‘Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu’ (Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010) 4

²²⁰ Manuel Bianchi Della Porta ‘*Information sur les personnalités, personnalisation de l’information: où sont les limites?*’, sic! 2007, s.511 (Kurt, s. 584’den naklen)

²²¹ Müjgan Kurt, ‘Kamuya Mal Olmuş Kişi Kavramı’ (2017) 66(3) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 581, 588

²²² AYM, Karar Tarihi: 23.1.2014, Başvuru No: 2013/2602

²²³ BGE 127 III 481 (489) = JdT 2002 I 426

kaydının ortaya çıkarılarak haber yapılması ve sözleşmesinin sporu itibarsızlaştırdığı gerekçesiyle feshedilmesi durumunda, her ne kadar sporcu tarafından tasvip edilmeyen bir harekette bulunmuş olsa da, özel hayatının gizliliğine müdahale edilmiş olduğu X tarafından ileri sürülebilecektir.

Kamuya mal olmuş sporcularda ise özel hayatlarına müdahalenin nereye kadar haber niteliği kapsamında değerlendirilip, nereden sonra özel hayatın gizliliği hakkına sahip olacaklarına da değinmekte fayda vardır. Bu noktada basın özgürlüğü ve özel hayatın gizliliği kavramlarının çatışması mümkündür. Hangi hakkın ağır basacağı ise “toplumun bilgi edinme menfaatinin hem kişinin kişiliği hem de faaliyetlerine mi yoksa sadece toplumda kişiyi öne çıkaran bir olaya mı ilişkin olduğunun”²²⁴belirlenmesini gerektirmektedir. Söz gelimi kamuya mal olmuş bir sporcunun hayvanlara eziyet ettiği gizli bir videonun haberleştirilmesinde basın özgürlüğünün olduğu ileri sürülebilecektir. Çünkü bu noktada ünlü olan ve belki de rol model olarak görülen kamuya mal olmuş sporcunun davranışlarının artık toplum nezdinde takip edilmemesi gerektiği anlaşılacaktır. Bu olaya bağlı olarak da sporcunun artık sporun itibarsızlaştırılması hükmüne aykırı davrandığının ileri sürülmesi halinde özel hayatın gizliliği savunması yapmasında fayda bulunmayacaktır.

Daha önceden de bahsedildiği gibi *Mikheylo Zubkov v. FINA* davasında da CAS, davacının söz konusu şiddet eğilimli davranışın kızıyla kendi özel hayatı arasındaki bir davranıştan ibaret olduğu ve yüzme sporuyla bir ilgisinin bulunmadığı yönündeki iddiasını da söz konusu olayın yüzme şampiyonası sırasında ve yüzme şampiyonasının yapıldığı yerde gerçekleşmesi sebebiyle dikkate almamıştır²²⁵.

Netice itibariyle, diğer tanınmış kişilerde olduğu gibi sporcuların da kamuya mal olmuş kişiler olmaları ve toplum menfaatini etkileyecek düzeyde bir habere konu edilmeleri durumunda özel hayatlarının gizliliğinin sıradan vatandaşlara nazaran daha sınırlı olması gerektiği yönündeki görüşe katılmaktayız. Ancak söz konusu müdahalenin de belirli sınırlar dahilinde olması ve sporcuların sırf uygunsuz davranışlarının özel hayatlarına gereğinden fazla müdahale edilerek sporu itibarsızlaştırmalarından bahisle sözleşmelerinin feshedilmesinin de hukuken mümkün olamayacağını düşünmekteyiz.

---

²²⁴ Ibid 594.

²²⁵ *Mikheylo Zubkov v. FINA* [2007] CAS 2007/A/1291, para.13-14

2.7.2 Sporun itibarsızlaştırılması ve ifade özgürlüğü

2.7.2.1 Genel olarak

Sporun itibarsızlaştırılması iddiaları karşısında sporcular tarafından ileri sürülen iddialardan bir diğeri de yaptıkları açıklamaların ifade özgürlüğü çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğine ilişkindir. İfade özgürlüğü gerek AİHS’de gerekse de Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nda bir insan hakkı olarak kabul edilmiş ve korumaya alınmıştır. Dolayısıyla sporcuların bu yönde iddialarda bulunmaları makuldür. Burada önemli olan husus hangi açıklama ve beyanların ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilip, hangilerinin değerlendirilemeyeceğidir.

AİHS’in 10. maddesinde herkesin ifade özgürlüğü hakkı olduğuna vurgu yapılmıştır. Her ne kadar ifade özgürlüğü hakkı sınırsız olmasa da bu hak kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüklerini de kapsamaktadır.

AİHS, taraf devletlere madde 10 kapsamında negatif bir yükümlülük yüklemiş olduğundan, devletlerin sadece hak ihlaline sebep olacak işlemlerden kaçınmak değil, aynı zamanda pozitif yükümlülüğü kapsamında herkesin bu hakkını kullanabilmesi için gerekli önlemleri alma yükümlülüğü de bulunmaktadır²²⁶.

AİHS madde 10/2’de yer alan sınırlandırmaları gözeterek AİHM, ifade özgürlüğü ihlalinin gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemek amacıyla üç aşamalı teste başvurmuştur. AİHM bir müdahalede ifade özgürlüğünün meşru olarak sınırlandırılıp sınırlandırılmadığını belirlemek için sırasıyla kanunilik, meşru amaca uygunluk ve demokratik toplumda gereklilik kriterleri açısından müdahaleyi incelemektedir²²⁷.

---

²²⁶ Kamuran Kaya, ‘Dinamik Hak Anlayışı Doğrultusunda İfade Özgürlüğü Bağlamında Devletin Pozitif Yükümlülüğü’ Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi (edr), *İfade Özgürlüğü Üzerine Makaleler Uluslararası Kapanış Sempozyumuna Katkı Kitabı* (Matus 2017) 16

²²⁷ Eda Biçgin, ‘İfade Özgürlüğüne İlişkin Davalarda Üç Aşamalı Test Kapsamında Bağlam Değerlendirmesi’ Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi (edr), *İfade Özgürlüğü Üzerine Makaleler Uluslararası Kapanış Sempozyumuna Katkı Kitabı* (Matus 2017) 91

Bu üç unsurdan herhangi birinde ihlal olduğunun AİHM tarafından tespit edilmesi halinde, ifade özgürlüğü ihlal edilmiş sayılmaktadır. Her üç unsura ilişkin şartların oluştuğuna dair ispat yükü ise devletlere yüklenmiştir²²⁸.

Kanunilik ilkesi, bir sonraki başlıkta detaylı olarak yer verileceği için, burada ayrıca incelenmeyecektir. Meşru amaca uygunluk kriterinin ise çalışmamız açısından önemi, başkalarının şöhret ve haklarının korunmasının, basın özgürlüğü ve halkın bilgi alma hakkı ile karşı karşıya gelen bir kısıtlama nedeni olmasında yatmaktadır²²⁹. Özellikle kamuoyunda gündem yaratan isimler hakkında yapılacak haberlere, kişilerin şöhret ve haklarının korunması gerekçesiyle sansür uygulanması ifade özgürlüğü ile AİHS madde 8’de yer alan özel ve aile hayatına saygı hakkını karşı karşıya getirmektedir²³⁰.

Demokratik toplumda gereklilik kıstası kanunilik ve meşru amaca uygunluk kıstaslarına göre daha soyut bir anlama sahiptir. Bu sebepten söz konusu kıstas AİHM tarafından daha çok içtihatlarla somutlaştırılmaya çalışılmıştır. AİHM, *Silver ve Diğerleri v. Birleşik Krallık* kararında “demokratik bir toplum için gerekli olma” kıstasını açıklarken “toplumsal ihtiyaç baskısını karşılamak” ve “izlenen meşru amaçla orantılı olmak” kıstaslarının göz önünde bulundurulması gerektiğini ifade etmiştir²³¹.

Genel çerçeveyi bu şekilde belirledikten sonra bu kıstası daha da somutlaştırmak için bazı temel unsurlara yönelik AİHM içtihatlarına değinmekte fayda bulunmaktadır. Bunlardan birisi ifade özgürlüğü kapsamında ifadenin içeriğinin ne olduğuna ilişkindir. AİHM;

Şiddet ve silahlı ayaklanma çağrısı içeren, derin ve mantık dışı bir kını aşılıyarak şiddetin artmasına yol açacak nitelikte olan, kişilerin ismi belirtilerek fiziksel bütünlüklerine zarar verme ihtimali oluşturan, terör olaylarını meşrulaştıran veya yücelten, toplumu veya bireyleri ayaklanmaya, intikam almaya tahrik veya teşvik eden yahut ırkçı ifadeler veya hoşgörüsüzlük temelli nefret söylemleri ile özel hayata müdahale oluşturan veya kişisel itibarın ihlali niteliği taşıyan açıklamaları” ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirmemektedir²³².

İfade içeriğinin yanı sıra ifadeyi kullanan kişi ve ifadenin muhatabı da AİHM açısından önemlidir²³³. Şöyle ki, ifadeyi açıklayan kişinin toplumu etkileme düzeyi önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneğin bir politikacının veya tanınmış bir yazar veya

²²⁸ Ibid 92

²²⁹ Ibid 96

²³⁰ Seda Fidan ve Aysun Yıldız, ‘Tazminat Hukukunda İfade Özgürlüğü ile Özel Hayatın Gizliliği Arasında Adil Denge’ Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi (edr), *İfade Özgürlüğü Üzerine Makaleler Uluslararası Kapantış Sempozyumuna Katkı Kitabı* (Matus 2017) 150

²³¹ *Silver ve Diğerleri v Birleşik Krallık* Başvuru No: 5947/72 (ECHR, 25 Mart 1983)

²³² Biçgin (n 227) 99.

²³³ Ibid.

gazetecinin ifadeleriyle toplumu etkileme düzeyi daha yüksek olacaktır. Bu durumda bir gazetecinin yazılarıyla bir terör örgütünün aleni propagandasını yapması ifade özgürlüğü açısından korunmayabilecektir. Öte yandan ifadenin muhatabı da ifade özgürlüğü açısından önem arz etmektedir. Şöyle ki, ifadeye muhatap olan kişi bulunduğu konum itibarıyla sert eleştirilere maruz kalma ihtimali olan bir kişi ise, örneğin devlet başkanı veya siyasi bir lider ise, bu noktada eleştiriye daha fazla tahammül etmeleri gerektiği Anayasa Mahkemesi tarafından da kabul görmüştür²³⁴.

İfadenin yeri, zamanı ve açıklandığı ortam da önemli bir diğer unsurdur. Bir ifadenin belirli bir yer ve zamanda söylenmesi olağandan farklı etkiler yaratabilecektir²³⁵. Örneğin Almanya karşıtı bir söylem, normal zamanda çok fazla etki yaratmayabilirken, Almanya'nın bir terör saldırısına maruz kalması durumunda aynı söylemin dile getirilmesi halk arasında derin bir öfkeye sebep olabilecek ve ifade özgürlüğü kapsamında korunmayabilecektir. Bu noktada önemle vurgulanması gereken bir husus da orantılılık ilkesidir. İfade ile o ifadeye yapılan müdahalenin orantılı olup olmadığı ihlal anlamında oldukça önemlidir²³⁶.

Son olarak ifadelerin kullanılmasındaki araç ve yöntemler de ifade özgürlüğü bakımından önem arz etmektedir. Şöyle ki, bir ifade iki ya da üç kişi arasında sarf edildiğinde belki eleştiri sınırları kapsamında kaldığı gerekçesiyle ifade özgürlüğünün ihlali olarak yorumlanmayabilecektir; ancak aynı ifadenin basın yoluyla veya sosyal medya aracılığıyla daha geniş kitlelere yayılması halinde bu durum ifade özgürlüğü kapsamında korunmayabilecektir²³⁷.

2.7.2.2 CAS'ın ifade özgürlüğüne yönelik kararları

Genel olarak AIHM'in ifade özgürlüğüne ilişkin bakışı bahsedilen şekilde olmakla birlikte, spora özgü olaylarda CAS'ın ifade özgürlüğüne ilişkin yaklaşımı da büyük önem arz etmektedir.

²³⁴ Anayasa Mahkemesi, 2013/2602, 23.01.2014

²³⁵ Biçgin (n 227) 103

²³⁶ Işıl Özkan, 'Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarında Düşünceyi İfade Özgürlüğünün Sınırları ve Türkiye Kararları' Türkiye Barolar Birliği Dergisi (2001) (3) 781, 792

²³⁷ Biçgin (n 227) 104-105

2.7.2.2.1 *Josip Simunic v. FIFA*

CAS, Simunic kararında maç bittikten sonra, İkinci Dünya Savaşı sırasında faşist Ustase hareketi tarafından Hırvat asker selamı olarak kullanılan sözlerle tezahüratta bulunan Josip Simunic'in bu hareketini ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirmemiştir. Ayrıca CAS, Simunic'in söz konusu eylemi, takım arkadaşları olmaksızın tek başına yapmasını, maç bitiminden yaklaşık kırk dakika sonra gerçekleştirmesini, planını gerçekleştirmek için yeterli düşünme süresine sahip olmasını, ayrıca oyuncunun eylemini Ustase rejiminden ayrı tuttuğuna dair pişmanlık belirtisi göstermemesini ağırlaştırıcı unsurlar olarak dikkate almış ve FIFA'nın 10 maç men ve 30.000 İsviçre Frangı para cezasına ilişkin kararını onamıştır²³⁸.

Hırvatistan Sulh Ceza Mahkemesi, Simunic'i, eylemi dolayısıyla, Spor Müsabakalarında Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu'nun 4(1)(7) maddesi gereğince, (tarafatlara yönelik ırka, milliyetçiliğe ve inanca dayalı olarak nefrete teşvik edici mesaj gönderilmesi) suçlu bulmuş ve 5.000 Hırvat Kunası para cezası vermiştir²³⁹. İlk derece mahkemesinin kararına karşı bir üst mahkemeye itiraz eden Simunic'in cezası 25.000 Hırvat Kunasına yükseltilerek onanmıştır²⁴⁰. Son olarak Hırvatistan Anayasa Mahkemesi de ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin kanuni ve meşru bir amaca yönelik olduğunu ayrıca demokratik toplum düzeninin gereği olduğunu ifade ederek davayı reddetmiş ve Simunic AİHM'e başvurmuştur²⁴¹. AİHM vermiş olduğu kararda, başvurunun AİHS madde 10/2 uyarınca meşru olduğu gerekçesiyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir²⁴². AİHM, yerel mahkemeler tarafından mahkumiyete esas olan karara ilişkin ortaya konan gerekçelerin yeterli olduğu görüşündedir²⁴³.

2.7.2.2.2 *Jibril Rajoub v. FIFA*

Jibril Rajoub, karar tarihinde FFF başkanıdır. İsrail ve Arjantin milli takımları arasında 9 Haziran 2018 tarihinde, Kudüs'te oynanacağı açıklanan dostluk maçı hakkında Rajoub,

²³⁸ *Josip Simunic v. FIFA* [2014] CAS 2014/A/3562, p.120

²³⁹ *Josip Simunic v Hırvatistan* Başvuru No: 2037317 (ECHR, 29 Ocak 2019), para. 3

²⁴⁰ *Ibid* para. 5

²⁴¹ *Ibid* para. 15

²⁴² *Ibid* para. 47

²⁴³ *Ibid* para. 48

Al-Jazeera Network tarafından yayınlanan bir programda birtakım açıklamalarda bulunmuştur. Rajoub yapmış olduğu açıklamada;

-Arjantin ve İsrail arasında oynanacak olan karşılaşmanın spordan ziyade politik bir araca dönüştüğünü,

-İsrail hükümetinin bu karşılaşmanın Kudüs'te oynanmasında ısrarcı olmasının spor karşılaşmasını politikleştirdiğini,

-Arap ve İslam ülkelerinde, Asya'da, Afrika'da ve Filistin halkının dostu olan ülkelerde Arjantin Futbol Federasyonu'nu ve özellikle Lionel Messi'yi hedef alan bir kampanya başlattığını ve herkesten Messi formalarını ve resimlerini yakmalarını istediğini,

-Bu maçın dostluk maçı olmadığını tam tersine politik bir maç olduğunu, İsrail'in ırkçı ve faşist politikasını örtbas etmek için yapılacağını,

-Bugün olanlarla Avrupa'da 1930'lu yıllarda olanlar arasında bir fark bulunmadığını, ifade etmiştir²⁴⁴.

Söz konusu açıklamalar üzerine İFF, FIFA'ya, Rajoub'a ceza verilmesi talebiyle, şikâyette bulunmuştur. Ayrıca AFF herkes tarafından bilinen bu mücbir sebep nedeniyle maça çıkmayacağını FIFA'ya bildirmiştir²⁴⁵. FIFA Disiplin Komitesi yapmış olduğu duruşma sonucunda Rajoub'a, nefret ve şiddete teşvik etme suçundan, 12 ay tüm müsabakalardan men ve 20.000 İsviçre Frangı para cezası vermiştir²⁴⁶. FIFA Temyiz Kurulu'nun bu kararı aynen onaması üzerine, Rajoub, CAS'a başvurmuştur²⁴⁷.

Rajoub, CAS nezdinde yapmış olduğu savunmada, AIHM'e atıfta bulunarak, AIHM nezdinde tişört, fotoğraf veya bayrak yakmanın ifade özgürlüğünden başka bir şey olmadığını söylemiş ve FIFA Disiplin Komitesi tarafından verilen cezaya bu açıdan dikkat çekerek, ifade özgürlüğünün aynı zamanda İsviçre hukukunun ve AIHS'in bir parçası olduğunu vurgulamıştır²⁴⁸. Bu sav karşısında ise FIFA, Rajoub'un eyleminin sadece insanları Messi'nin formasını veya resimlerini yakmasına teşvik etmeyle sınırlı kalmadığını, AFF ile Messi'yi hedef aldığını ve Arjantin milli takımının maçtan

---

²⁴⁴ *Jibril Rajoub v. FIFA* [2018] CAS 2018/A/6007, para. 5

²⁴⁵ Ibid para. 7

²⁴⁶ Ibid para. 11

²⁴⁷ Ibid para. 15

²⁴⁸ Ibid para. 34

çekilmesine sebep olduğunu iddia etmiştir. FIFA ayrıca Rajoub'un, karşı düşünce özgürlüğünün sınırsız olmadığını ve CAS içtihadı gereği açıklamalarından dolayı sorumlu olduğunu ileri sürmüştür²⁴⁹.

CAS heyeti, Arap ve İslam dünyasındaki herkesi, özellikle futbol dünyasında çok iyi tanınan bir isme karşı, saldırgan davranışa yönlendirdiği için söz konusu açıklamaların nefrete teşvik olarak değerlendirildiğini ifade etmiş ve FIFA'nın cezasıyla ifade özgürlüğü arasında bir denge kurulmasının da gerekliliğini vurgulamıştır²⁵⁰. Ancak heyet, bu davada durumun farklı olduğunu AIHM'in ceza hukukuyla kişinin ifade özgürlüğü arasında bir denge kurduğunu, mevcut olayın ise ceza hukuku boyutunun olmadığını, özel hukuk boyutunun olduğunu ifade etmiştir. Dolayısıyla mevcut durumda FIFA'nın nefreti teşvik eden söylemleri önleme menfaatiyle, Rajoub'un ifade özgürlüğü arasında bir denge kurması gerektiğine hükmetmiştir. Heyet, bu ayırımın önemli olduğunu çünkü FIFA gibi derneklerin üyelerine katı kurallar uyguladıklarını, Rajoub'un dilediği takdirde, bu yükümlülüklerden istifa ederek kurtulabileceğini belirtmiştir²⁵¹. Her iki menfaati de dikkate aldığı heyet, FIFA'nın menfaatinden yana olmuştur²⁵². CAS heyeti, FIFA Disiplin Talimatı madde 53'ün amacının meşru olduğunu, ancak aynı durumun Rajoub için geçerli olmadığını çünkü İsrail ve Filistin arasındaki politik meseleyle doğrudan bir ilgisi olmayan kişiyi hedef göstererek ifade özgürlüğünün sınırlarını aştığını belirtmiştir. Dolayısıyla heyet, Rajoub'un ifade özgürlüğünün sınırlı olduğuna karar vermiştir²⁵³.

Heyet ayrıca, AIHS'in doğrudan uygulanabilir olup olmadığını incelemeksizin, Rajoub'un tişörtlerin yakılmasının ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilebileceğine dair AIHM içtihadına dayanamayacağını ifade etmiştir çünkü aslında kendisi bir tişört yakmamıştır. Rajoub, bunun ötesine geçerek, herkesten Messi formalarını yakmasını medya yoluyla talep etmiştir. Dolayısıyla Rajoub'un açıklamalarının etkisinin daha büyük olacağını ifade etmiştir²⁵⁴.

Heyet, Arjantin'in İsrail ile oynayacağı milli maçtan vazgeçmesini de dikkate almış ve Rajoub'un açıklamalarıyla, Messi'ye karşı, insanları nefrete teşvik ettiğini ve bunun ifade

---

²⁴⁹ Ibid para. 43

²⁵⁰ Ibid para. 92

²⁵¹ Ibid para. 93

²⁵² Ibid para. 94

²⁵³ Ibid para. 95

²⁵⁴ Ibid para. 96

özgürlüğü kapsamında korunamayacağını vurgulamıştır²⁵⁵. Son olarak, heyet, bu olayın kitlesel medya aracı kullanılmak suretiyle gerçekleştiği gerekçesiyle “ciddi” olarak değerlendirmiştir²⁵⁶.

2.7.2.2.3 *Irina Deleanu v. FIG*

Irina Deleanu (Irina) Romanya Ritmik Jimnastik Federasyonu Başkanı ve III. kategori onaylı FIG hakemidir²⁵⁷.

Londra 2012 Olimpiyatları'na katılmak için iki yarışma düzenlenmiştir. İkinci eleme müsabakası sonucunda Trikomitis Londra Olimpiyatları'na katılmaya hak kazanmış, Piscupescu ise hak kazanamamıştır²⁵⁸. Piscupescu kendisinin Olimpiyatlara katılmasını engelleyen hakem kararlarını protesto etmek için müsabaka etkinliğinin son gününde siyah kol bandı takmıştır²⁵⁹.

24 Ocak 2012 tarihinde Irina ve Piscupescu Romanya'da bir televizyon programına katılmışlar ve bu programda Irina, etkinlik hakkında;

Bu seneye savaşa başladık.... Savaş ilan ettik...Uluslararası Jimnastik Federasyonu ile savaşıyoruz....Chrystalleni Trikomitis adında bir jimnastikçiyle ilgili bu savaş. Kendisine insan olarak nötrüm, mükemmel bir çocuk, çok iyi bir kız, ancak ritmik jimnastikle ilgili hiçbir şey yapmadı. Ritmik jimnastik dışında herhangi bir spora başlayabilir...Evet, sorun ritmik jimnastik yapabilecek bir çocuk olmaması, başka bir şey yapabilir. Bazı kişiler, babası, bir gecede Paris Hilton olabileceğini düşünüyordu ve Olimpiyatlardaki yerini satın aldı. Olanların kısa özeti budur.

İfadelerinde bulunmuştur²⁶⁰.

CGF söz konusu ifadeler için, FIG'den soruşturma başlatılmasını talep etmiş²⁶¹, bu sırada Irina, CGF'ye yanlış anlaşıldığını ve niyetinin herhangi bir kimseyi ya da Kıbrıs'ı incitmek olmadığını açıklayan bir mektup yazmıştır²⁶². FIG Disiplin Kurulu tarafından yapılan soruşturma neticesinde Irina'nın Avrupa Jimnastik Birliği Teknik Komisyonu'ndaki üyeliğinin karar tarihinden başlayarak, 31.12.2016 tarihine kadar

---

²⁵⁵ Ibid para. 97

²⁵⁶ Ibid para. 98

²⁵⁷ *Irina Deleanu v. FIG* [2012] CAS 2012/A/3041, para.1

²⁵⁸ Ibid para.10

²⁵⁹ Ibid para.11

²⁶⁰ Ibid para.12

²⁶¹ Ibid para.13

²⁶² Ibid para.15

askıya alınmasına ve 5.000 İsviçre Frangı ceza ödemesine karar verilmiştir²⁶³. Temyiz Kurulu'na yapılan itiraz sonucunda askıya alınma kararı bir yıl kısaltılarak, 31.12.2015 tarihine kadar geçerli olacak şekilde değiştirilerek onanmıştır²⁶⁴.

CAS nezdindeki duruşmada Irina, diğer savunmalarının yanında, televizyon röportajında CGF veya diğer FIG üyeleri veya FIG hakkında yorum yapmadığını, Trikomitis'in yeterliliği ve performansı hakkında kendi düşüncelerini ve müsabaka sonuçlarına ilişkin hoşnutsuzluğunu ifade özgürlüğü hakkı kapsamında açıkladığını ileri sürmüştür. FIG'nin röportaj içerisinden belirli sözlerini çekerek yorumladığını röportaj boyunca söylediği diğer şeylerden bahsetmediğini, Trikomitis hakkında yaptığı açıklamaların şahsi fikri olduğunu savunmuştur. Irina, kişisel deneyimine dayanarak kendi düşüncelerini söylemeye hakkı olduğunu, ayrıca kendisine verilen cezanın orantısız olduğunu ileri sürmüştür. Irina, CAS heyetinin "ifade özgürlüğü hakkı" ile "itibar hakkı" arasında bir denge kurması gerektiğini, AİHM'in eylemin ağırlığıyla cezanın orantılı olması gerektiği yolundaki görüşüne atıf yaparak, kendini savunmuştur. Son olarak, Irina "ifade özgürlüğü sınırının" aşıldığına hükmedilmesi halinde verilecek cezanın az olmasını çünkü eyleminin sonuçlarının çok az olduğunu ve kamuoyu nezdinde özür dilediğini ileri sürmüştür²⁶⁵.

CAS, Irina'nın iddia ettiği üzere, kendi tecrübelerine dayanarak her iki sporcu arasında yapmış olduğu değerlendirmenin savunulamaz olduğunu, söylediği şeyler yüzünden, ifade özgürlüğü hakkını kullanması sebebiyle cezalandırılmaması gerektiği yönündeki görüşünü ise temelsiz bulmuştur. CAS, ifade özgürlüğünün mutlak olmadığını ve bir kişinin diğer bir insanın onur ve saygınlığına saldırarak şerefini lekelemeye yol açan iddialarda bulunmasının bu kapsamda değerlendirilemeyeceğine hükmetmiştir. Heyet, Irina tarafından kullanılan sözlerin açıkça sporcuyu tanımladığını, yeteneksizliğini eleştirdiğini ve CGFU Başkan Yardımcısı olan babası tarafından olimpiyatlardaki yerinin satın alındığını ortaya koyduğunu belirtmiştir. Ayrıca CAS, Irina'nın itirazında da eleştirilerine devam ederek sporcunun olimpiyatlarda 24 kişi arasından 19. olduğunu gündeme getirdiğine dikkat çekmiştir²⁶⁶. CAS, televizyon röportajında kullanılan dilin,

---

²⁶³ Ibid para.25

²⁶⁴ Ibid para.29

²⁶⁵ Ibid para.39

²⁶⁶ Ibid para.49

insan haklarına ve Tricomitis'in onuruna, saygıdan yoksun olduğunu bu durumun ise FIG Etik Kuralları'nın açık bir şekilde ihlaline sebebiyet verdiğine kararında yer vermiştir²⁶⁷.

2.7.2.3 İfade özgürlüğüne ilişkin CAS kararlarının değerlendirilmesi

İfade özgürlüğü ile ilgili olarak CAS'ın vermiş olduğu kararlarda, AIHM tarafından verilen kararlarda olduğu gibi, sistematik bir inceleme yapılmamaktadır. Ancak yine de bazı ilkelere (ifade özgürlüğünün mutlak olmaması ve ifade özgürlüğünün hangi durumlarda korunmayacağı gibi) CAS kararlarında yer verildiği görülmektedir. Ancak, yukarıdaki örnek kararlarda incelediğimiz gibi, CAS'ın her davada ifade özgürlüğüne getirilen sınırlamaları aynı şekilde yorumlamadığını söylemek de mümkündür. Kanımızca, CAS tarafından, ifade özgürlüğüne yönelik sınırlandırmaların değerlendirilmesi için üç aşamalı test benzeri bir sisteminin oluşturulması, ifade özgürlüğünün sınırlandırılmasına ilişkin yapılan iddia, savunma ve değerlendirmelerde taraflara önceden öngörülebilir bir yol haritası çizecektir.

2.7.3 Sporun itibarsızlaştırılması ve masumiyet karinesi

2.7.3.1 Genel olarak

Sporu itibarsızlaştırdığı ileri sürülen sporcuların söz konusu iddialara ilişkin kanunilik ilkesi kapsamında savunmalar öne sürmesi de mümkündür. Özellikle sporcular ile kulüpler arasındaki sözleşmelerde veya kulübün kendi iç disiplin talimatlarında sporun itibarsızlaştırılmasına yönelik hükümlerin bulunmaması halinde sporcuların sözleşmelerinin bu kapsamda feshedilmesi kanunilik ilkesine aykırılık teşkil edebilecektir. Diğer taraftan toplu iş sözleşmelerinde veya federasyonların disiplin talimatlarında da sporun itibarsızlaştırılmasına yönelik sözleşme feshine sebebiyet verecek hükümler bulunmadığı takdirde kulüplerin sporcuların sözleşmelerini sporun itibarsızlaştırılması hükümleri kapsamında feshetmeleri kanunilik ilkesine aykırılık teşkil edecektir.

---

²⁶⁷ Ibid para.52

Sporun itibarsızlaştırılması yönünde kulüpler tarafından ileri sürülen argümanlara karşılık olarak, oyuncular tarafından masumiyet karinesine ilişkin de savunmalar yapıldığı ve bir sporcunun yaptığı davranışın cezai niteliğe sahip olması durumunda sporcunun sadece suçlu bulunduğu takdirde sözleşmesinin feshedilmesi gerektiğine ilişkin görüşler mevcuttur²⁶⁸. Bunun yanında tam tersini, yani adli suçlamalara maruz kalındığında masumiyet karinesi gibi haklara sahip olmanın konuyla bir ilgisinin bulunmadığı, itibarsızlık hükümlerinin genel olarak itibar sorunuyla ilgili olduğu ve adli suça konu bir saldırının gerçekleşip gerçekleşmediğiyle ilgilenmediği de ileri sürülmektedir²⁶⁹. Kanımızca sporcuların sporu itibarsızlaştırdıkları için sözleşmelerinin feshedilmesi durumunda yapmış oldukları hareketin adli olarak bir suç teşkil etmesine ve bu suçun kesinleşmesine gerek bulunmamaktadır. Öncelikle kamu adına dava açma yetkisi savcılarda bulunmaktadır. Savcılık tarafından iddianame düzenlenip mahkeme tarafından düzenlenen iddianame kabul edilmeden söz konusu hareketi yapan oyuncuların adli olarak cezalandırılmaları mümkün olamayacaktır.

İkinci olarak, söz konusu iddianame düzenlense ve mahkeme tarafından kabul edilse bile sporcunun adli bir olaydan dolayı ceza alması ve bu cezanın tüm yargı yolları tüketildikten sonra kesinleşmesi oldukça uzun bir zaman alabilecektir. Böyle bir durumda sporcunun sözleşmesini uzun yargı süreçlerini bekleyerek feshetmenin kulüplere, oyuncuların sözleşmelerinin belirli süreli sözleşmeler olmaları sebebiyle, pratikte bir faydası olmayacaktır. Örneğin, kariyerinin son yılını yaşamakta olan bir sporcunun saha dışında bir kadına cinsel tacizde bulunması halinde kulübünün sporu itibarsızlaştırdığı gerekçesiyle oyuncuyla sözleşmesini feshedebilmesi için yargı kararını beklemesi gerektiği görüşü kabul edilirse, sporcu o yıl spor kariyerini bitirdiğinde adli cezası halen kesinleşmemiş olabilecektir. Kariyeri bittikten sonra sporcunun adli cezasının kesinleşmesi halinde ise doğal olarak kulübü kendisiyle olan sözleşmesini feshedemeyecektir.

Üçüncü olarak, spor hukukundaki adli ve disipline yönelik yaptırımların birbirinden ayrılması gerekmektedir. Sporcu tarafından yapılan bir davranış hem idari yaptırıma hem de adli yaptırıma konu olabilecektir. Bu noktada kulüp tarafından itibarsızlık hükümlerine

---

²⁶⁸ Buono (n 29) 392; Jonson, Lynch ve Adair (n 9) 75

²⁶⁹ George (n 5) 45

dayanılarak sözleşmenin feshedilmesi idari bir yaptırım olup, sporcunun adli olarak alacağı ceza ile bir ilgisi bulunmamaktadır.

Son olarak *George*'un da yerinde olarak belirttiği üzere, itibarsızlık hükümlerinin sözleşmeye konulma amacı kulübün, sporcunun, sporun, ligin, ilgili spor kuruluşlarının ve genel anlamda sporun paydaşlarının itibarını korumaktır²⁷⁰. Dolayısıyla itibarsız bir hareket suç teşkil etmese dahi idari yaptırıma tabi kılınabilecektir.

2.7.3.2 Kanunilik ilkesinin unsurları ve AİHS yaklaşımı

Kanunilik ilkesinin genel olarak unsurlarının; suç ve cezaların sadece kanunla belirlenebilir olması, kıyas yasağı, ceza kanunlarının failin aleyhine olarak geriye yürüyememesi ve belirlilik olmak üzere dört başlık altında yer aldığını söylemek mümkündür²⁷¹.

Kanunilik ilkesi AİHS madde 7'de, hiç kimsenin işlendiği zaman ulusla ve uluslararası hukuka göre suç sayılmayan bir fiil veya ihmalden dolayı mahkum edilemeyeceği şeklinde yer almaktadır.

Kanunilik ilkesi her ne kadar AİHS tarafından korunan bir ilke olsa da spor yargılamasına uygulanıp uygulanmayacağı konusunda çeşitli tartışmalar bulunmaktadır. Ancak özellikle CAS söz konusu ilkenin spor tahkiminde uygulanabilirliğini kabul etmektedir ve kararlarında yer vermektedir²⁷².

2.7.3.3 Kanunilik ilkesi, CAS kararları ve İsviçre Federal Mahkemesi yaklaşımı

CAS, kanunilik ilkesine ilişkin olarak öncelikle kuralların önceden belirlenmiş olması gerektiğini, açık bir şekilde yazılı olmaları gerektiğini ve olaylar ve davranışlara yönelik olarak değiştirilmelerinin doğru olmayacağını dile getirmiştir²⁷³

---

²⁷⁰ Ibid 31

²⁷¹ Antonio Cassese, Paola Gaeta, Laurel Baig, Mary Fan, Christopher Gosnell ve Alex Whiting, *Cassese's International Criminal Law* (Oxford University Press 2013) 27

²⁷² Oytun Azkanar, 'Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) ve Kanunilik İlkesi' *İstanbul Spor Hukuku Dergisi* (2016) 2(1) 50, 70

²⁷³ Ibid 76

Masar Omeragik kararında ise CAS, disiplin ihlaliyle ceza arasında açık bir bağlantı olması gerektiğini vurgulayarak, disiplin kurullarının istedikleri gibi cezalandırma yapamayacaklarını belirtmiştir. CAS ayrıca kişinin meşru haklarını korumak adına mahkemelere her zaman başvurabileceğini ifade ederek, bu durumun cezalandırmaya sebebiyet vermeyeceğine de kararında yer vermiştir²⁷⁴.

Fenerbahçe ve UEFA arasındaki bir uyuşmazlıkta ise CAS, “AİHS madde 6(2)’de yer alan kanunilik ilkesinin sadece ceza davalarında ileri sürülebileceğini” belirterek özel hukuk ceza hukuku ayırımına gitmiştir²⁷⁵.

Son olarak İsviçre Federal Mahkemesi’nin de kanunilik ilkesi konusunda CAS ile fikir birliği içerisinde olduğunu söylemek mümkündür. İsviçre hukukuna göre ancak açık ve yazılı bir düzenleme veya talimat olduğu müddetçe disiplin kurulları tarafından disiplin cezası verilebilmektedir²⁷⁶. Ancak oyun kuralları haricinde hangi eyleme karşı hangi cezanın verilmesi gerektiğine ilişkin kurulların talimatlarda birebir yazılmasının zorunlu olmadığı, bu konuda disiplin kurullarının geniş takdirine bırakılmıştır²⁷⁷.

---

²⁷⁴ Ibid 72

²⁷⁵ Ibid 73

²⁷⁶ *Gundel v. FEI*, ATF 119 II 271

²⁷⁷ Ibid 79.

3. TÜRK HUKUKU VE SPOR HUKUKU KAPSAMINDA SPORCU SÖZLEŞMELERİNİN HAKLI NEDENLE DERHAL FESHİ

Türk hukuku kapsamında sporcu sözleşmelerine ilişkin yasal mevzuatta özel bir düzenleme bulunmamakla birlikte, bu tip sözleşmelere ilişkin uygulanacak olan kanun genel düzenlemeler çerçevesinde TBK'dır. Yasal düzenlemelere aykırı olmamak kaydıyla ilgili federasyonların da kulüp ve sporcu arasındaki sözleşmelerin hangi sınırlar dahilinde ve hangi unsurları kapsaması gerektiğine dair kendi iç düzenlemeleri de bulunmaktadır. TFF'nin Tek Tıp Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi, THF Standart Oyuncu Sözleşmesi ve TVF Tek Tıp Sözleşmesi, spor federasyonlarının kulüp ile sporcu arasındaki sözleşmelerin ne şekilde düzenlenmesi gerektiğine ve hangi maddelerin mutlaka sözleşmede yer alması gerektiğine dair hazırlamış olduğu sözleşmelere örnek olarak gösterilebilmektedir.

Sporcuların özellikle sporu itibarsızlaştırdıkları gerekçesiyle sözleşmelerinin Türk hukuku kapsamında kulübe haklı nedenle sözleşmeyi feshetme imkanı verip veremediğini irdeleyebilmek için öncelikle sporcuların hukuki statülerine değinmekte fayda bulunmaktadır.

3.1 Sporcunun Hukuki Statüsü ve Hizmet Sözleşmesi

3.1.1 Sporcunun hukuki statüsü

Sporcu sözleşmelerine hangi yasal mevzuatın uygulanacağını belirleyebilmek için öncelikle sporcu ile kulüp arasındaki hukuki ilişkiyi tanımlamak gerekmektedir. Konu kapsamında öncelikle 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerine değinmekte fayda bulunmaktadır.

4857 sayılı İş Kanunu madde 2/1;

Bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişiye işçi, işçi çalıştıran gerçek veya tüzel kişiye yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlara işveren, işçi ile işveren arasında kurulan ilişkiye iş ilişkisi denir. İşveren tarafından mal veya hizmet üretmek amacıyla maddi olan ve olmaya unsurları ile işçinin birlikte örgütlendiği birime işyeri denir.

hükmüne yer vermiştir.

İlgili tanım kapsamında bir sözleşme ile çalışan ve bu sözleşme karşılığında ücret alan sporcunun ve sporcuyla arasındaki ilişkiye dayanarak sporcuya ücret ödeme yükümlülüğünde bulunan kulübün imzaladığı sözleşmenin iş sözleşmesi olarak değerlendirilmesi gerektiği ileri sürülebilir. Ancak 4857 sayılı İş Kanunu'nun 4. maddesinin (g) bendinde açıkça söz konusu kanunun sporcular hakkında uygulanmayacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla her ne kadar sporcu ile kulüp arasında işçi-işveren ilişkisi bulunsada ilgili yasanın açık hükmü uyarınca sporcular ile kulüpler arasındaki ilişkilere 4857 sayılı İş Kanunu'nun uygulanması hukuken mümkün olmayacaktır. Ancak söz konusu kanunun uygulanmayacak olması sporcu ile kulübü arasındaki hukuki uyuşmazlıkların çözümsüz kalacağı anlamına gelmemektedir.

3.1.2 Hizmet sözleşmesi

6098 sayılı TBK'nın 393/1. maddesi; "Hizmet sözleşmesi, işçinin işverene bağımlı olarak belirli veya belirli olmayan süreyle iş görmeyi ve işverenin de ona zamana veya yapılan işe göre ücret ödemeyi üstlendiği sözleşmedir." hükmüne yer vermektedir.

Hizmet sözleşmesinin tanımına ilişkin kanun maddesinden de anlaşıldığı üzere hizmet sözleşmelerinin iş görme, bağımlılık ve ücret olmak üzere zorunlu unsurları bulunmaktadır.

İş görme, işçinin hizmet sözleşmesinden kaynaklanmış olan temel borcu olup, kural olarak işçinin bu borcu şahsen ifa etmesi gerekmektedir²⁷⁸. İş görme unsuru açısından işveren ve işçi arasındaki sözleşmenin belirli, belirsiz veya kısmi süreli olmasının herhangi bir önemi bulunmamaktadır²⁷⁹. Burada önemli olan işçinin işverenin talimatlarına uyacak şekilde kendisine verilen işi yapmaya hazır olmasıdır. İş görme edimine ilişkin olarak işçinin her an iş görme edimini gerçekleştiriyor olması şart değildir²⁸⁰. Futbola ilişkin bir örnek vermek gerekirse, A kulübü oyuncusu B'nin iş görme edimini gerçekleştirme için takımıyla maça ilk on birde çıkması şart değildir. Oyuncu B, maça yedek olarak başlasa hatta kadroya alınmamış olsa bile teknik direktörünün veya

²⁷⁸ Öner Eyrenci, Savaş Taşkent, Devrim Ulucan ve Esra Başkan, *İş Hukuku* (10. Baskı, Beta 2020) 63

²⁷⁹ Mustafa Halit Korkusuz, *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununda Düzenlenen Hizmet Sözleşmesinin Sona Ermesinin Sonuçları ve 4857 Sayılı İş Kanununa Tabi İşçilere Etkisi* (Beta 2017) 11

²⁸⁰ Ibid 12

kulüp yöneticisinin talimatlarını gerçekleştirmek için hazır olarak beklemesi halinde iş görme edimini yerine getirmiş sayılacaktır. Burada önemli ve spora has olan bir nokta ise oyuncu B'nin ne kadar süreyle işverenin talimatlarına hazır olması gerektiğidir. Diğer bir deyişle, sporcular sıradan işçiler gibi belirli mesai saatlerine ve hafta sonu tatili gibi diğer işçilere tanınan haklara sahip olmadıklarından, sporcuların iş görme edimlerini hangi sürelerde yapmaya hazır olduklarının belirlenmesinin zordur. Bu noktada futbol örneğinden hareketle, oyuncunun takımının hazırlık kamplarına, antrenmanlarına, takım etkinliklerine, maçlara veya kulübün diğer etkinliklerine (tarafar günü, imza töreni gibi) katılmak için hazır olması kanımızca iş görme edimini yerine getirmesi için yeterli olabilecektir.

Hizmet sözleşmesinin bir diğer unsuru olan bağımlılık unsuru ise, işin görülmesi sırasında işçinin işverenin talimatlarıyla bağılı olması ve işveren tarafından denetlenmesini ifade etmektedir²⁸¹. Bağımlılık unsurunun ne olduğunu anlayabilmek için Yargıtay kararlarına da bakmakta fayda bulunmaktadır. Yargıtay vermiş olduğu kararlarda iş sözleşmesini belirleyen ölçütün hukuki ve kişisel bağımlılık olduğunu hüküm altına almıştır. Yargıtay, gerçek anlamda hukuki bağımlılığın işçinin işin yürütümüne ve iş yerindeki talimatlara uyma yükümlülüğü içerdiğine, iş sözleşmesinde bağımlılık unsurunun içeriğini işverenin talimatlarına göre hareket etmek ve iş sürecinin ve sonuçlarının işveren tarafından denetlenmesinin oluşturduğuna da ayrıca kararlarında yer vermiştir. Yargıtay ayrıca bağımlılığın iş sözleşmesini karakterize eden bir unsur olduğunu, genel anlamıyla bağımlılığın hukuki bağımlılık olarak anlaşıldığını, işçinin belirli veya belirsiz bir süre için işverenin talimatına göre ve onun denetimine bağılı olarak çalışmasını ifade ettiğini de söylemiştir. Son olarak Yargıtay'ın yerleşik içtihadında ise iş sözleşmesinde bağımlılık unsurunun içeriğinin; işverenin talimatlarına göre hareket etme ve iş sürecinin ve sonuçlarının işveren tarafından denetlenmesi olduğuna yer verilmektedir²⁸².

Bağımlılık unsuru hizmet sözleşmesini benzer sözleşmelerden ayıran en önemli unsurdur. Örneğin eser sözleşmesi de bir iş görme borcu doğuran sözleşme olmasına karşın bu sözleşmede ücret eserin meydana getirilmesi için ödenir ancak işverene kişisel veya

²⁸¹ Nuri Çelik, Nurşen Caniklioğlu, Talat Canbolat ve Ercüment Özkaraca, *İş Hukuku Dersleri* (34. Bası, Beta 2021) 182

²⁸² Yargıtay 9 HD, 18122/18067, 18.10.2016; Yargıtay HGK, 21-2129/1012, 16.09.2021; Yargıtay HGK, 10-822/351, 26.03.2019; Yargıtay HGK, 10-2222/1183, 06.06.2018; Yargıtay İBGK, 3/4, 09.06.2017; www.kazanci.com.tr erişim tarihi 15 Temmuz 2022

hukuki bir bağımlılık söz konusu olmamaktadır. Benzer şekilde vekalet sözleşmesinde de vekil açısından iş görme ve müvekkilin talimatlarıyla bağlı olma borçları bulunmasına karşın işin yapılması sırasında vekilin müvekkile bağımlılığı bulunmamaktadır²⁸³.

Bağımlılık unsurunun çalışmamız açısından önemli olan tarafı ise sporun itibarsızlaştırılması hükümleri kapsamında sporcunun kulübü tarafından verilen tüm emir ve talimatları yerine getirmekle yükümlü olup olmadığının tespit edilmesi noktasındadır. Örneğin sözleşmeli olarak çalıştığı kulüp tarafından sporcuya özel hayatında sporun, sporcunun veya kulübünü itibarını zedeleyecek davranışlarda (madde kullanımı, halka açık bir yerde kavga çıkarma, hakaret etme gibi) bulunmama gibi bir talimat verildiğinde, hizmet sözleşmesi kapsamında, söz konusu olaylar kendi özel hayatında gerçekleşse bile sporcunun bu talimata aykırı davrandığı ileri sürülebilir mi? Kanımızca sporcular açısından işveren kulüp tarafından verilen bu gibi talimatların gerekçelerinin belirlenerek yorum yapılması yerinde olacaktır. Her ne kadar Yargıtay “işçinin işin yürütümüne ve iş yerindeki talimatlara uyma yükümlülüğü içerdiğini” ifade etmişse de sporcuların daimi bir iş yerleri ve belirli mesai saatleri olmadığından bu talimatlara uyma yükümlülüğünün söz konusu olmadığını söylemek doğru olmayacaktır. Kulüp tarafından sporcuya yasaklı madde kullanmama yönünde bir talimat verilmesi halinde, şüphesiz ki bu durum sporcunun özel hayatında gerçekleşse dahi, sporcunun ve dolayısıyla kulübünün sportif veya adli bir cezayla karşılaşma riski taşıdığından, söz konusu talimata sporcunun tarafından uyulmaması hizmet sözleşmesine aykırı bir davranış olarak değerlendirilebilecektir. Öte yandan kulüp tarafından verilen her talimatın da sporcunun tarafından yerine getirilmemesi sözleşmeye aykırılık teşkil etmeyebilecektir. İşveren kanuna aykırı talimat veremeyeceğinden sporcunun bu gibi talimatlara uyma gibi yükümlülüğü de bulunmamaktadır. Diğer taraftan işverenin işçinin kişilik haklarını ihlal eden talimatlar vermesi de mümkün değildir. Bu gibi talimatların dürüstlük kuralına aykırı olacağı ve sporcunun tarafından yerine getirilmeyeceği kabul edilmektedir²⁸⁴. İşçinin özel yaşamına ve iş dışı yaşamına ilişkin talimatlara uyma zorunluluğu bulunmadığı da ileri sürülmektedir²⁸⁵. Örneğin kulübün sporcunun kendi özel hayatıyla ilgili olan ve kulübü hiçbir şekilde etkilemeyen, basınla röportaj yapma yasağı gibi bir yasak getirmesinin

---

²⁸³ Sarper Süzek, *İş Hukuku* (21. Baskı, Beta 2021) 239-240; Çelik, Caniklioğlu, Canbolat ve Özkaraca (n 281) 185-186

²⁸⁴ Çelik, Caniklioğlu, Canbolat ve Özkaraca (n 281) 327

²⁸⁵ Eyrenci, Taşkent, Ulucan ve Baskan (n 278) 131

herhangi makul bir gerekçesi olmadığı sürece mantıklı bir tarafı bulunmamaktadır. İşveren, sadakat borcunun ihlali sonucunu doğurmayan düşünce açıklamalarına saygı göstermelidir²⁸⁶. Dolayısıyla sporcunun ifade özgürlüğünü de kısıtlayan bu yasağa uymaması hizmet sözleşmesinin bağımlılık unsuru açısından bir ihlal teşkil etmeyecektir.

Kulüpler tarafından, sporcuların özel hayatlarına ilişkin, sporun itibarsızlaştırılmaması adına verilecek bazı talimatların sporcuların kişilik haklarına aykırılık teşkil etmesi mümkün olabilecektir. Sporcuların özellikle maç günlerinden önce aşırı alkol tüketmeme, saha dışında uygunsuz hareketlerde bulunmak suretiyle kulübün ve sporun itibarının zedelenmesine sebebiyet vermeme, ayrımcılık ve ırkçılık içeren sosyal medya paylaşımlarında bulunmama gibi talimatlar karşısında da özel hayatlarına ve dolayısıyla kişilik haklarına müdahale edildiğini ileri sürmelerinin mümkün olup olamayacağının tartışılması gerekmektedir.

Kişilik haklarına ilişkin tanım TMK veya sair yasal mevzuatta yapılmamıştır. Doktrinde ise kişilik haklarına ilişkin tanımlamalar mevcuttur. *Özsunay*, kişilik hakkının kişinin var olmak, gelişmek, özgür olmak ve saygı görmek konusundaki haklarını kapsadığını ileri sürmüştür²⁸⁷. *Arpacı* ise, kişiliğin kişinin kişi olması sebebiyle haiz olduğu hak ve fiil ehliyeti, hayat, sağlığı, bedeni bütünlüğü, şeref ve haysiyeti, itibarı, sırları adı ve diğer değerleri üzerindeki haklarının tamamını içerdiği kişilik hakkının ise bu değerlerin tamamı üzerindeki hak olduğu görüşündedir²⁸⁸. *Öztan* ise kişilik kavramının kişinin hürriyeti alanına dahil temel hak ve talepleri kapsadığını, pozitif anlamda kişinin serbest karar vermesi ve kendini serbestçe geliştirmesi, negatif anlamda ise kişinin vücut ve ruh bütünlüğünün dokunulmazlığının anlaşılması gerektiğini ifade etmiştir²⁸⁹. *Dural ve Öğüz* ise “kişilik hakkını kişinin toplum içindeki saygınlığını ve kişiliğini serbestçe geliştirmesini temin eden varlıkların tümü üzerindeki hak” şeklinde tanımlamıştır²⁹⁰. *Yargıtay* ise kişilik haklarının kişinin kendi hür ve bağımsız varlık bütünlüğünü sağladığını, bu hakkın insanın doğumu ile kazanılan ve kişiliğe bağlı olan bir hak olduğunu ifade etmiştir²⁹¹.

²⁸⁶ Deniz Ugan Çatalkaya, *İş Hukukunda Ölçülülük İlkesi* (Beta 2019) 372

²⁸⁷ Ergun Özsunay, *Gerçek Kişilerin Hukuki Durumu* (Fakülteler Matbaası, 1979) 97

²⁸⁸ Abdülkadir Arpacı, *Kişiler Hukuku (Gerçek Kişiler)* (Beta Yayınevi, 2000) 103

²⁸⁹ Bilge Öztan, *Şahsın Hukuku: Hakiki Şahıslar* (7. Bası, Turhan Kitabevi, 1997) 111

²⁹⁰ Mustafa Dural ve Tufan Öğüz, *Türk Özel Hukuku Cilt II Kişiler Hukuku* (Filiz Kitabevi, 2015) 100

²⁹¹ Yargıtay HGK, 15-502/1024, 16.09.2021 www.kazanci.com.tr erişim tarihi 15 Temmuz 2022

Sporun itibarsızlaştırılması hükümleri kapsamında özellikle “özel alan ve sır alanı” haklarının kişilik hakları kapsamında yer aldıkları²⁹² göz önüne alındığında, sporcuların özel hayatlarında veya sır hayatlarında meydana gelen ve haberleştirilerek halkın gözü önüne getirilen olaylar karşısında sporcular tarafından kişilik haklarının ihlaline ilişkin iddialarda bulunulması muhtemeldir. Ancak özellikle ünlü sporcuların özel alanlarının daha dar olarak yorumlanması gerektiği dikkate alınır, sporcuların uygunsuz davranışlarda bulunarak sporu itibarsızlaştırmalarında ve bunun haber yapılması durumunda söz konusu iddiaların göz ardı edilmesi gerektiği kanaatindeyiz. Nitekim Yargıtay da basın özgürlüğü ile kişilik haklarının karşı karşıya geldiği durumlarda her iki menfaatin de aynı anda korunamayacağını, kişilik hakkının basın yoluyla ihlal edilmesi halinde ise basın özgürlüğünün ağır basması için yapılan haberin gerçek olmasını, kamu yararı bulunmasını, toplumsal ilginin varlığını ve konunun güncel olmasını ve haberi verirken öze biçim arasında denge kurulması gerektiğini şart olarak ileri sürmüştür²⁹³.

TMK'nın 24/2. maddesi “Kişilik hakkı zedelenen kimsenin rızası, daha üstün nitelikte özel veya kamusal yarar ya da kanunun verdiği yetkinin kullanılması sebeplerinden biriyle haklı kılınmadıkça, kişilik haklarına yapılan her saldırı hukuka aykırıdır.” hükmüne yer vermektedir. Yukarıda bahsettiğimiz örnekler üzerinden hareket edersek kanımızca kulüp tarafından sporcunun özel hayatına ilişkin verilen talimatların daha üstün nitelikte bir kamusal yarar kapsamında kaldığı için kişilik haklarına müdahaleyi hukuka uygun kılacağı söylenebilecektir. Şöyle ki; maç öncesi aşırı alkol tüketilmesi ve sporcunun bu davranışının basında yer alması kendisini rol model olarak gören kişiler için alkole özendirici bir davranış olarak algılanabilecektir. Benzer şekilde özellikle kamuya mal olmuş sporcuların saha dışında uygunsuz hareketlerde bulunması ve bu yönlerinin basına yansması da sporun amacına ters düşecektir. Son olarak ayrımcılık ve ırkçılık gibi evrensel olarak insanlığa karşı en büyük tehditler olarak kabul edilen suçlar karşısında da bu davranışları destekleyici türde sporcu tarafından sosyal medyada mesajlar verilmesi kamusal yarara aykırı düşecektir.

---

²⁹² Ferhat Canbolat ve Günhan Koşar, ‘Basın Yoluyla Kişilik Hakkının İhlalinin Tespitinde Kullanılan Yargıtay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Ölçütlerinin Değerlendirilmesi’ (2020) 151(1) Türkiye Barolar Birliği Dergisi 259, 268

²⁹³ Yargıtay HGK, 4-278/376, 1.6.2011 www. kazanci.com.tr erişim tarihi 15 Temmuz 2022

Yargıtay tarafından verilmiş olan bir kararda da özel hayata ilişkin sınırlar gündeme getirilmiştir. Uçuş görevlisi olarak çalışan işçinin konakladığı otele telekız getirmesi ve daha sonra bu sebepten dolayı otel yönetimiyle işçi arasında kavga çıkması üzerine işveren tarafından iş akdi haklı nedenle feshedilmiştir. İlgili kararın temyiz edilmesi üzerine Yargıtay söz konusu olaydan aynı otelde konaklayan dava dışı uçak mürettebatının da etkileneceğinin aşikar olduğu, söz konusu olayın şirket çalışanları arasında olumsuzluğa yol açacağına kabulünün gerektiği, mürettebat haricindeki çalışanlar tarafından da bahsi geçen olayın duyulması üzerine işyeri çalışma huzur ve ortamının olumsuz etkileneceği, ayrıca davalı şirketin ulusal ve uluslararası alanda faaliyet gösteren ve dolayısıyla takip edilen bir şirket olması nedeniyle şirket tüzel kişiliğinin ticari prestijini sarsıcı bir durum olduğu gerekçeleriyle yaşanan olayın özel hayat sınırları dahilinde değerlendirilmesinin mümkün olamayacağına karar vermiştir. Ancak Yargıtay söz konusu olayda haklı nedenle fesih yerine geçerli nedenle feshin kabulünün gerektiğine hükmetmiştir²⁹⁴.

Sporcuların özel hayatlarına ilişkin kişisel haklarının zedelenmesi ihtimalini doğuran davranışlar ise özel veya kamusal yarar olmasa dahi kişilik hakkı zedelenen sporcunun rızasıyla hukuka uygun hale gelebilecektir. Bu kapsamda sporcuların kulüpleriyle yapacakları sözleşmelerde kulüp disiplin talimatlarına uyacakları yönünde hükümlerin bulunması ve kulüp disiplin talimatlarının da sporcuların özel hayatlarına ilişkin hükümler içermesi halinde verilen talimat sporcunun özel hayatına ve dolayısıyla kişilik haklarına müdahale niteliği taşısa da sporcu tarafından rıza gösterilmiş olduğundan hukuka uygunluk sebebi oluşturabilecektir. Diğer taraftan müdahalenin hukuka uygun olabilmesi için sporcu tarafından verilen rızanın sınırlarının belli, somut bir müdahaleye ilişkin ve açık olması gerekmektedir. Ayrıca sporcu tarafından verilen rıza sonucunda vazgeçilen sonuç öngörülebilir, sporcunun serbest iradesiyle bu rıza verilmeli ve verilen rızanın ahlaka aykırı olmaması gerekmektedir²⁹⁵. Dolayısıyla sporcu tarafından kabul edilen kulüp disiplin talimatlarında sporcunun özel hayatında nelere dikkat etmesi gerektiği açık bir şekilde yer almalıdır. Örneğin, kulüp tarafından yayımlanan ve sporcu tarafından kabul edilen disiplin talimatında sporcunun özel hayatındaki davranışlarına dikkat etmesi ve kavgaya karışmaması yönünde bir hüküm bulunması halinde sporcunun

²⁹⁴ Yargıtay 9 HD, 89/10358, 08.05.2019 www. kazanci.com.tr erişim tarihi 15 Temmuz 2022

²⁹⁵ Ugan Çatalkaya (n 286) 277

özel hayatına ilişkin verilmiş ve geçerli bir rızanın varlığından söz edilebilecektir. Öte yandan aynı kulüp disiplin talimatında sporcunun özel hayatında yalnızca kulüp tarafından belirlenecek türde kıyafetler giymesi aksi takdirde disiplin yaptırımı uygulanacağı yönünde bir hüküm bulunması halinde sporcunun özel hayatına yönelik yapılan müdahalenin ölçüsüz olacağı söylenebilecektir.

Hizmet sözleşmesine ilişkin ücret unsuru ise işçinin iş görme borcu karşısında işverenin yerine getirmekle zorunlu olduğu borç olarak karşımıza çıkmaktadır. Ücret alınmadan yapılan iş görmelerde, örneğin gönüllü olarak yapılan işlerde, hizmet sözleşmesinin varlığından söz etmek mümkün değildir. Ücret hizmet sözleşmesinin esaslı unsurlarındandır. Diğer taraftan işçiye ödenecek olan ücretin belirli olmaması ise söz konusu sözleşmenin hizmet sözleşmesi sayılmasını engellemektedir²⁹⁶. Ücret unsuru hizmet sözleşmesinde iş görme borcu altında olan işçinin söz konusu ediminin karşılığında yer alan bir unsurdur. Bu unsur sebebiyle hizmet sözleşmesini tam iki tarafa borç yükleyen sözleşme olarak değerlendirmek doğru olacaktır. Hizmet sözleşmesi kapsamında ücret unsurunun varlığından bahsedebilmek için söz konusu ücretin iş görme ediminin karşılığında ödenmesi gereken bir tutar olması gerekmektedir. Dolayısıyla iş görme ediminin karşılığı olmayan bir ödeme hizmet sözleşmesi kapsamında ücret olarak değerlendirilemeyecektir²⁹⁷.

Hizmet sözleşmesi kapsamında ücret unsurunun tam olarak ne anlama geldiğini ve hangi tür ödemelerin ücret olarak değerlendirilmesi gerektiğinin de belirlenmesi gerekmektedir.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 61. maddesinde;

Ücret işverene tabi ve belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerdir. Ücretin ödenek, tazminat, kasa tazminatı (Mali sorumluluk tazminatı), tahsisat, zam, avans, aidat, huzur hakkı, prim, ikramiye, gider karşılığı veya başka adlar altında ödenmiş olması veya bir ortaklık münasebeti niteliğinde olmamak şartıyla kazancın belli bir yüzdesi şeklinde tayin edilmiş olması onun mahiyetini değiştirmez.

Hükmüne yer verilmektedir.

Gelir Vergisi Kanunu ücret kavramını oldukça geniş bir şekilde ele almaktadır. Dolayısıyla hizmet sözleşmesi kapsamında bir sporcuya ödeme olarak yapılan garanti ücret dışındaki, imza parası, prim, maç başı ücreti, ikramiye gibi çeşitli ödemelerin de,

---

²⁹⁶ Süzek (n 283) 234

²⁹⁷ Ibid.

söz konusu ödemeler iş görme ediminin karşılığını oluşturduğu için, ücret kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

Hizmet sözleşmesinin unsurlarına ilişkin yapılan değerlendirmeler sonucunda sporcu ile kulüp arasındaki sözleşmenin niteliğinin hizmet sözleşmesi olduğu söylenebilecektir²⁹⁸. Nitekim Yargıtay da vermiş olduğu bir kararda sporcu sözleşmelerini hizmet sözleşmesi kapsamında değerlendirmiş ve kararın gerekçesinde;

Profesyonel sporcu ile kulübünün arasındaki hizmet sözleşmesinin belirli veya belirsiz süreli olsun hizmet sözleşmesinin unsurları olan hizmetin görülmesi, süreklilik, ücret, bağımlılık ve tarafların anlaşması sporcu sözleşmelerinde de bulunmaktadır. Ayrıca her tür iş, hizmet sözleşmesinin konusunu oluşturabileceğinden; bedeni, fikri, artistik, teknik, ilmi faaliyetler arasında bu açıdan bir farklılık mevzubahis olmamaktadır.

ifadesine yer vermiştir²⁹⁹.

Diğer taraftan sporcu sözleşmelerinin hizmet sözleşmesi olduğu hususu doktrinde kesin olarak kabul edilen bir görüş değildir. Bir görüşe göre sporcu sözleşmeleri hizmet sözleşmesi olarak değerlendirilmemelidir çünkü bu şekilde bir kabul sporcuların işçi olarak nitelendirilmesine yol açacak ve işçilere tanınan bütün haklardan sporcuların da yararlanması gündeme gelebilecektir³⁰⁰. Kanımızca bu görüşe katılmak mümkün değildir. İlgili kanunda yer alan tanıma göre sporcuların işçi olarak sayılmalarının önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır. İş Kanunu'nun 4. maddesinde sadece bu kanunun sporculara uygulanamayacağı belirtilmiştir. Sporcuların işçi sayılmayacaklarına yönelik bir düzenleme bulunmamaktadır. Nitekim Yargıtay da vermiş olduğu bir kararda kulüp bünyesinde ücret karşılığı çalışan profesyonel sporcuların işçi olduklarını belirtmiştir³⁰¹. Doktrindeki bir diğer görüşe göre özellikle futbol gibi sporlarda yıldız oyuncuların yüksek tutarda ücretler almaları sebebiyle bunların müteşebbis sayılması gerektiği de ileri sürülmüştür³⁰². Bu görüşe de katılmak mümkün değildir çünkü sporcuların aldıkları ücretlerin yüksek olması onların işçi statüsünden çıkarılmasına sebebiyet

²⁹⁸ Hasan Petek, *Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi* (Yetkin 2002), 46

²⁹⁹ Yargıtay 10 HD, 199/1274, 24.01.1974. Ayrıca Yargıtay'ın sporcunun hizmet sözleşmesi kapsamında çalıştığını ifade ettiği kararlar için bkz. Yargıtay 3 HD, 7165/5239, 1.10.2020; Yargıtay 13 HD, 5139/3711, 23.03.2017; Yargıtay 22 HD, 15655/26568, 5.10.2015 www.kazanci.com.tr erişim tarihi 15 Temmuz 2022

³⁰⁰ Petek (n 298) 47

³⁰¹ Yargıtay 3 HD, 7165/5239, 1.10.2020 www.kazanci.com.tr erişim tarihi 15 Temmuz 2022

³⁰² Frank Rybak, *Das Rechtsverhältnis zwischen dem Lizenzfußballspieler und seinem Verein*, FriedrichSchiller-Universität Jena 1998, 38 (Petek, s. 47'den naklen)

veremeyecektir³⁰³. Bu görüş kabul edildiği takdirde ünlü bir şirketin CEO'sunun da sırf yüksek ücret aldığı gerekçesiyle işçi olarak kabul edilmemesi gerekmektedir.

Son olarak sporcu sözleşmelerinin eser sözleşmesi niteliğinde olduğunu ileri süren görüşün gerekçesinde de sporcuların her daim en yüksek performansı göstermek zorunda olmaları gerektiği belirtilmiştir³⁰⁴. Ancak taahhüt edilen performansın sonuç olarak değerlendirilmesi mümkün olmayacağından ve işverene bağımlılık ilişkisi eser sözleşmelerinde düşük olduğundan bu görüşe de katılmak mümkün olmayacaktır.

Sporcuların işçi statüsünde olmaları ve kulüpleri ile aralarındaki sözleşmenin hizmet sözleşmesi olması sporcuların kulüpleri ile olan uyuşmazlıklarda başvuracakları yargı yolunun belirlenmesi açısından da önem arz etmektedir. 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu madde 5/1-a uyarınca;

İş mahkemeleri 5953 sayılı Kanuna tabi gazeteciler, 854 sayılı Kanuna tabi gemiadamları, 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa veya 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun İkinci Kısımının Altıncı Bölümünde düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına...

bakmaya yetkilidirler.

7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu madde 3/1; “Kanuna, bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayanan işçi veya işveren alacağı ve tazminatı ile işe iade talebiyle açılan davalarda, arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır.” hükmüne yer vermektedir.

İş Mahkemeleri Kanunu'nun ilgili hükümleri dikkate alındığında, sporcuların kulüpleri ile aralarındaki hizmet sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda, UÇK veya herhangi bir tahkim kuruluşu görevlendirilmediği takdirde, öncelikle zorunlu arabuluculuğa başvurmak kaydıyla iş mahkemelerinde dava açılması mümkün olabilmektedir. Burada önemli olan nokta sporcuların İş Kanunu'na tabi olmamalarına rağmen sporcu ile kulüp arasındaki sözleşmesel uyuşmazlıkların iş mahkemelerince görülebmesidir.

Sporcu ile kulüp arasındaki sözleşmelerin hukuken ne şekilde düzenlenmesi gerektiği de söz konusu sözleşmelere sporun itibarsızlaştırılmasına yönelik hükümlerin eklenip eklenemeyeceğini belirlemek adına önemlidir.

³⁰³ Petek (n 266) 47

³⁰⁴ Fritz Graf, Das Vertragsspielerstatut, Mainz 1954, 3 (Petek, s.48'den naklen)

3.1.3 Sporcu sözleşmesinin şekli

Sporcu ile kulüp arasında akdedilen sözleşmenin niteliğinin hizmet sözleşmesi olduğunu belirledikten sonra, hizmet sözleşmelerine ilişkin öncelikle Türk hukukundaki şekil şartlarının incelenmesi önem kazanmaktadır.

TBK madde 394;

Hizmet sözleşmesi kanunda aksine bir hüküm olmadıkça özel bir şekle bağlı değildir. Bir kimse, durumun gereklerine göre ancak ücret karşılığında yapılabilecek bir işi belli bir zaman için görür ve bu iş de işveren tarafından kabul edilirse, aralarında hizmet sözleşmesi kurulmuş sayılır. Geçersizliği sonradan anlaşılan hizmet sözleşmesi, hizmet ilişkisi ortadan kaldırılıncaya kadar, geçerli bir hizmet sözleşmesinin bütün hüküm ve sonuçlarını doğurur.

hükmüne yer vermektedir.

İlgili kanun maddesinden de anlaşılacağı üzere hizmet sözleşmesi TBK madde 12'deki genel kurala uygun bir şekilde hiçbir şekle bağlı tutulmamıştır.

Sporcular ile kulüpler arasında yapılacak sözleşmelere ilişkin, kanunlarda sayılmayan haklı nedenlerin eklenip eklenemeyeceği önem arz etmektedir. Öncelikle sporcu sözleşmeleri TBK kapsamında kaldığından ve TBK'da ise İş Kanunu'nun aksine haklı nedenle fesih sebepleri ayrı ayrı belirtilmediğinden kanımızca tarafların hangi sebeplerin kendileri açısından haklı neden oluşturacağına karar vermeleri sözleşme özgürlüğü çerçevesinde kanunun emredici hükümlerine ve ahlaka aykırı olmadığı sürece mümkün olabilecektir. Nitekim *Atabek ve Kaplan* da benzer görüştedir³⁰⁵. *Seliçi* de haklı nedenle fesih sebeplerinin genişletilebileceğini ve sözleşmeye yeni haklı nedenle fesih sebepleri eklenebileceği görüşündedir³⁰⁶. Diğer taraftan aksi görüşteki yazarlar ise sözleşmeye işçi aleyhine olacak şekilde kanunda sayılmayan haklı nedenlerin eklenmesini mümkün görmemektedirler³⁰⁷. Ancak TBK'da haklı nedenle fesih sebepleri ayrı ayrı sayılmadığından ve sporcu sözleşmelerine TBK uygulanacağından söz konusu aksi görüşlerin İş Kanunu'nda sayılan haklı nedenle fesih sebepleri açısından değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Sporcu sözleşmelerine haklı neden

³⁰⁵ Reşat Atabek, *İş Aktinin Feshi* (Arkadaş 1938) 165; Emine Tuncay Kaplan, *İşverenin Fesih Hakkı, Sınırları, Hüküm ve Sonuçları* (Kadıoğlu 1987) 127

³⁰⁶ Özer Seliçi, *Borçlar Kanuna Göre Sözleşmeden Doğan Sürekli Borç İlişkilerinin Sona Ermesi* (Fakülteler 1976) 165

³⁰⁷ Gaye Baycık, *İş Hukukunda Yenilik Doğuran Haklar* (Yetkin 2011) 77; Hamdi Mollamahmutoğlu, Muhittin Astarlı ve Ulaş Baysal, *İş Hukuku* (Turhan 2014) 812

eklenebilmesine ilişkin yaklaşım CAS tarafından da kabul edilmiş olup, tarafların prensip olarak sözleşmelerinde haklı nedenlere yer verebileceği vurgulanmıştır³⁰⁸.

3.1.3.1 Sporcu sözleşmesine ilişkin uluslararası düzenlemeler

Sporcu sözleşmelerinin şekline ilişkin hukuki durum bu şekilde olmakla birlikte, gerek uluslararası gerekse de ulusal federasyon ve kuruluşların yapmış oldukları bazı düzenlemelerde, tek tip sözleşme imzalama zorunluluğu getirildiği de görülmektedir. Konuya ilişkin örnekler detaylı ve ağırlıklı olarak futbola ilişkin olduğundan aşağıdaki bölümlerde futbolcu sözleşmelerinin şekline ilişkin yapılan düzenlemeler ele alınacaktır.

3.1.3.1.1 Standart oyuncu sözleşmelerinin asgari gerekliliklerine ilişkin anlaşma

Futbola ilişkin olarak, uluslararası alanda, 19 Nisan 2012 tarihinde, UEFA, Avrupa Profesyonel Futbol Ligleri, Avrupa Kulüpler Birliği ve FIFPro'nun taraf olduğu, Profesyonel Futbol Sektöründe, Avrupa Birliği'nde ve UEFA'nın Geri Kalan Nüfuz Alanında Standart Oyuncu Sözleşmelerinin Asgari Gerekliliklere İlişkin Anlaşma (Anlaşma) imzalanmıştır³⁰⁹. Anlaşma futbolcu sözleşmelerine ilişkin şekil şartlarını ve asgari ölçütleri belirlemektedir. Anlaşma'nın 3.1. maddesi uyarınca futbolcuyla kulüp arasındaki sözleşmeler yazılı olmalıdır ve sözleşmenin imzalandığı yer ve tarihe sözleşmede yer verilmek zorundadır. Anlaşma'nın 3.3. maddesinde ise sözleşmede oyuncunun ismine, soy ismine, doğum tarihine, milliyetine ve adresine yer verilmesi zorunlu tutulmuştur. Ayrıca Anlaşma'nın 3.4 maddesinde kulübün de tam adı ve kulübü temsile yetkili olan kişinin isminin, soy isminin ve adresinin yazılı olması şart koşulmuştur. Sözleşmenin başlangıç ve bitiş tarihleri ile sözleşmenin erken fesih haline ilişkin düzenlemelerin de 3.5. madde uyarınca sözleşmede yer alması zorunlu kılınmıştır. Anlaşma'nın 5.2. maddesi uyarınca sözleşmenin tarafların hak ve yükümlülüklerini de içermesi gerekmektedir.

³⁰⁸ *Club Al-Taawoun v. Darije Kalezic* [2018] CAS 2017/A/5402, para. 118; *Galatasaray SK v. Frank Ribery & Olympique de Marseille* [2006] CAS 2006/A/1180, para.21

³⁰⁹ UEFA, <https://editorial.uefa.com/resources/0259-0f842ff7af4d-790c6cd56074-1000/mrspc_autonomous_agreement.pdf> erişim tarihi: 30 Ekim 2021

FIFA tarafından 2008 yılında çıkarılan 1171/2008 sayılı sirkülerde de profesyonel futbolcu sözleşmesinde yer alması gereken asgari unsurların neler olması gerektiğine yer verilmiştir. Söz konusu unsurlarla Anlaşma'da yer alan unsurların birbirlerine paralellik gösterdiği söylenebilecektir³¹⁰.

3.1.3.1.2 FIFA oyuncu statü ve transfer tüzükleri

FIFA tarafından son versiyonu Mart 2022 yılında yayımlanan FIFA Oyuncu Statü ve Transfer Tüzükleri (Tüzük) de futbolcular ile kulüpler arasında yapılacak olan sözleşmelere ilişkin hükümler içermektedir.

Tüzüğün 1. maddesinin 3. fıkrasının (a) bendinde, Tüzüğün 2-8, 10, 11, 12bis, 18, 18bis, 18ter, 19 ve 19 bis maddelerinin ulusal düzeyde bağlayıcı oldukları ve ilgili federasyonunun tüzüğünde bu hükümlerin değiştirilmeksizin yer alması gerektiği vurgulanmıştır. Madde 2-8 oyuncuların statüleri ve tescillerine ilişkin hükümleri içermektedir. 10. madde profesyonel oyuncuların kiralanmasına, 11. madde tescil edilmemiş oyuncuların durumuna, 12 bis ise gecikmiş ödeme olması halinde uygulanacak hükümlere ilişkindir. Tüzüğün 18. maddesi futbolcularla kulüpler arasındaki sözleşmelere ilişkin özel hükümleri, 18bis ve 18ter maddeleri ise üçüncü taraf etkisine, oyuncuların ekonomik haklarına üçüncü tarafın sahip olmasına ilişkindir. Tüzüğün 19 ve 19bis maddelerinde ise küçüklerin uluslararası transferleri düzenlenmiştir.

Tüzüğün 1. maddesinin 3. fıkrasının (b) bendinde her federasyonun kendi tüzüğünde, sözleşme istikrarının korunması, zorunlu ulusal hukuk ve toplu iş sözleşmelerine gerekli saygının gösterilmesi için uygun yöntemleri kullanması vurgulanmıştır. Bu kapsamda özellikle madde13'de yer alan ahde vefa prensibi, madde 14'de yer alan haklı nedenin bulunması durumunda sözleşmelerin her iki taraf açısından da sonuç doğurmaksızın feshedilebileceği hususu, madde 15'de yer alan sportif haklı nedenin bulunması durumunda profesyonel oyuncuların sözleşmelerini feshedebileceği düzenlemesi, madde 16'da yer alan sözleşmenin sezon devam ederken feshedilemeyeceği ifadesi, madde 17/1-2'de yer alan haklı neden bulunmaksızın sözleşmenin feshedilmesi durumunda tazminat ödeneceği ve bu miktara sözleşmede yer verileceğine ilişkin hüküm, madde 17/3-5'de yer

---

³¹⁰ FIFA Circular, No. 1171/2008, <http://www.rdes.it/RDES_3_08_FIFA1171.pdf> erişim tarihi: 30 Ekim 2021

alan haklı neden bulunmaksızın sözleşmenin feshedilmesi durumunda, ihlalde bulunan tarafa sportif yaptırımların uygulanacağına ilişkin düzenlemelerin dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır.

Futbolcu sözleşmelerine ilişkin uluslararası düzenlemelerde özellikle ulusal federasyonlara görevler verildiği ve bazı unsurların sözleşmelere mutlaka dercedilmesi gerektiği söylenebilecektir. Ancak bu noktada önemli olan husus söz konusu unsurlara kulüp ile futbolcu arasındaki sözleşmede yer verilmezse ne olacaktır. Şüphesiz ki, Türkiye’de oynayan profesyonel futbolcular için TFF’nin hazırlamış olduğu tek tip sözleşmeyi imzalamamanın yaptırımı sözleşmenin tescil edilememesi dolayısıyla oyuncunun müsabakalarda oynayamaması olacaktır. Ancak sporcu ile kulüp arasındaki sözleşmenin TBK uyarınca hizmet sözleşmesi olduğu ve hizmet sözleşmesinin de yine TBK madde 394’de de belirtildiği üzere kanunda aksine bir hüküm olmadıkça özel bir şekle bağlı olmaksızın düzenlenebileceği bilinmektedir. TFF ve FIFA düzenlemeleri de kanun niteliğini haiz olmadıklarından bu kuruluşların belirlediği şartları içermeyen bir sözleşmenin sporcu ile kulüp arasında imzalanması durumunda ve sözleşmeye Türk hukuku uygulanması halinde, ortada yine hukuken geçerli bir sözleşme olacaktır. Ancak FIFA ve TFF tarafından istenilen nitelikleri sağlamayan bir sözleşme tescil edilemeyeceği için, sporcunun temel yükümlülüklerinden biri olan görev aldığı karşılaşmalarda elinden gelenin en iyisini yapma yükümlülüğünü de ifa etmesi mümkün olmayacaktır. Dolayısıyla böyle bir sözleşme hukuki sonuç doğurması mümkün olmayan bir sözleşme olarak kabul edilecektir³¹¹.

3.1.3.2 Sporcu sözleşmesine ilişkin ulusal düzenlemeler

Sporcu sözleşmelerine ilişkin ulusal düzenlemeler ilgili federasyonların kendi iç talimatlarında da yer almaktadır. Bu başlık altında, sporcu sözleşmelerinin şekline yönelik olarak, diğer federasyonlara nazaran daha detaylı düzenlenmiş olmaları sebebiyle, TFF, TBF ve TVF düzenlemeleri üzerinden değerlendirmelerde bulunulacaktır.

---

³¹¹ Petek (n 298) 54

3.1.3.2.1 TFF profesyonel futbolcuların statüsü ve transferleri talimatı

TFF tarafından yayımlanmış olan Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı (Futbol Talimatı) profesyonel futbolcu sözleşmelerine ilişkin esasları belirlemiştir. Söz konusu talimatta sporcuların yapacakları sözleşmelerin ne şekilde düzenlenmesi gerektiğine dair de ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir.

Futbol Talimatı'nın 19. maddesinde profesyonel futbolcular ile kulüpler arasındaki sözleşmenin ne şekilde yapılması gerektiği açıklanmaktadır. Söz konusu madde uyarınca; tarafların imzaladıkları sözleşmenin TFF'ye tescil için sunulması zorunludur. Beş yıldan uzun süreli sözleşme yapılamamakla birlikte bu süre 18 yaşın altındaki çocuklar için üç yıldır. Sözleşme bitiş tarihinin 31 Mayıs olarak gösterilmesi zorunlu olup, şayet resmi müsabakalar bu tarihten sonra da devam ediyorsa, söz konusu müsabaka tamamlanıncaya kadar sözleşme süresi uzamış sayılır. Kulüp, futbolcuyla imzaladığı sözleşmenin geçerliliğini futbolcunun sağlık kontrolünde sağlam çıkmasına veya çalışma izni almasına bağlayamaz. Kulübü ile sözleşmesi devam etmekte olan bir oyuncuyu transfer etmek isteyen bir kulüp öncelikle oyuncunun oynadığı kulübün yazılı rızasını almak zorunda olup, aksi takdirde izin almayan kulüp, menajer, futbolcu ve diğer kişiler hakkında Futbol Disiplin Talimatı hükümleri uygulanır³¹².

Profesyonel futbolcular ile kulüpler arasında TFF tarafından yayımlanmış olan Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi'nin imzalanması da zorunludur. Dolayısıyla TFF'nin de sporcu sözleşmelerinde yazılı şekil şartı aradığı söylenebilecektir. Söz konusu tip sözleşmede futbolcunun kimlik bilgileriyle, adresi, telefonu ve önceki kulübünün yazılması zorunlu tutulmuştur. Benzer şekilde futbolcunun varsa kanuni temsilcisi ve futbolcu adına hareket eden futbolcu temsilcisinin de kimlik bilgileri ve adresi yazılması zorunlu olan unsurlar arasındadır. Kulüp bilgileriyle kulüp adına hareket eden futbolcu temsilcisine ilişkin de benzeri bilgilere sözleşmede yer verilmesi gerekmektedir. Sözleşmenin süresi ve futbolcuya ödenecek ücret de sözleşmede açıkça yazılması gereken unsurlardandır. Kulübün ve futbolcunun yükümlülükleri ise yine sözleşmede standart olarak belirlenmiş olup, bir sonraki bölümde detaylı olarak incelenecekleri için burada

---

³¹² TFF, Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı, <<https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Profesyonel-Futbolcularin-Statusu-ve-Transferleri-Talimatı.pdf>> erişim tarihi: 30.10.2021

değnilmeyeceklerdir. Son olarak tip sözleşmede gizlilik, tebligat ve uyuşmazlık çözüm yollarına ilişkin hükümler de mevcuttur³¹³.

TFF tarafından yayımlanan profesyonel futbolcu sözleşmesinde yer alması zorunlu tutulan unsurların Anlaşma ile belirtilen hususlara paralellik taşıdığı görülmektedir. Ancak çalışmamız açısından bir hususa dikkat çekmekte fayda bulunmaktadır. Anlaşma'da futbolcunun yükümlülükleri arasında kulübünü veya futbolu itibarsızlaştırmamak hükmüne yer verilmişken, TFF tarafından yayımlanan profesyonel futbolcu sözleşmesinde futbolcunun yükümlülükleri başlıklı 5. maddesinin d bendinde, “Beyanları ve davranışlarıyla TFF'nin ve paydaşlarının saygınlığını zedelememek” hükmüne yer verilmiştir. Daha önce de ifade ettiğimiz üzere saygınlığın veya itibarın zedelenmesiyle ne anlaşılması gerektiğinin doktrin ve CAS kararlarına bırakılmasının uygun olacağı düşünülse de, TFF'nin paydaşlarıyla kastedilenin ne veya kimler olduğu konusunda sözleşmede bir açıklık bulunmamaktadır. Ayrıca TFF ve paydaşlarının saygınlığının ön plana çıkarılması ve kulüpler ile futbolun spor olarak saygınlığından veya itibarından bahsedilmemiş olması da kanımızca bir eksiklik olarak göze çarpmaktadır.

3.1.3.2.2 TBF Sporcu lisans, vize ve transfer talimatı

TBF tarafından yayımlanan Sporcu Lisans, Vize ve Transfer Talimatı (Basketbol Talimatı) madde 2'de de belirtildiği üzere, “Türkiye Basketbol Federasyonu bünyesindeki spor dalı faaliyetlerine ve yarışmalara katılacak olan sporculara” uygulanmaktadır³¹⁴.

Basketbol Talimatı'nın Üçüncü Kısmı basketbolcu sözleşmelerine ayrılmıştır. Basketbol Talimatı'nın 32/1. maddesinde;

Basketbol Süper ve 1. Liglerinde yer alan sözleşmeli basketbolcular ve kulüpler aralarında yapacakları anlaşma için Federasyonun hazırladığı tek tip sözleşmeyi imzalamak ve bu sözleşmeyi Federasyona tescil ettirmek zorundadır. Sporcu ve kulüplerin, tek tip sözleşme dışında sözleşme yapmaları yasak olup, bu tür sözleşmeler Federasyon tarafından tescil edilmez.

³¹³ TFF, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi, <<https://www.tff.org/default.aspx?pageID=128>> erişim tarihi: 30.10.2021

³¹⁴ TBF, Sporcu Lisans, Vize ve Transfer Talimatı, <https://www.tbf.org.tr/sitefiny-tbf-media/dokuman/73E8BA1739BE4BB591B6202154548A9B_turkiye-basketbol-federasyonu-sporcu-lisans-vize-ve-transfer-talimati.pdf> erişim tarihi: 30.10.2021

ifadesine yer verilmiştir. Aynı maddenin devamında da Basketbol Talimatı'na aykırı olmamak kaydıyla tarafların tek tip sözleşmeye özel şartlar ekleyebilmelerine de olanak sağlanmıştır.

Basketbol Talimatı'nın 32/1. maddesinde yer alan tek tip sözleşme dışında sözleşme yapma yasağı öncelikle Anayasa'nın 48. maddesinde kendine yer bulan "sözleşme hürriyeti" ilkesine aykırıdır. Benzer şekilde TBK'nın 26. maddesinde yer alan ve tarafların sözleşmenin içeriğini kanunda öngörülen sınırlar içerisinde serbestçe belirleyebileceklerine dair sözleşme özgürlüğü prensibini de ihlal etmektedir. Şüphesiz ki, TBF tek tip sözleşme dışında sözleşme yapılmasını engellemek istemekte ve yalnızca kendi hazırladığı tek tip sözleşmenin tescil edilmesini istemektedir. Ancak bunu yapmak isterken Basketbol Talimatı'nda yer alan ifadenin doğru şekilde kaleme alınması gerekmektedir. Öte yandan Futbol Talimatı'nda da tek tip sözleşmeden bahsedilmekte olup, tarafların tek tip sözleşme dışında sözleşme yapmasını engelleyecek herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Basketbol Talimatı'nın 31/3. maddesinde ise, basketbolcuların aynı sezon içerisinde bir kulüple birden fazla sözleşme imzalayabileceği ancak böyle bir durumda da aynı anda birden fazla geçerli sözleşme bulunamayacağını vurgulanmıştır.

TBF'nin birden fazla sözleşmeyi engellemek istemesi olası birden fazla sözleşmenin birbiriyle çelişmesi ve hukuki ihtilaflara sebebiyet verebilecek olması gerekçesiyle makul karşılanabilecektir. Ancak tarafların tek tip sözleşmenin yanında bu sözleşme hükümleriyle çelişmeyen başka bir sözleşme yapmalarının neden yasaklandığını anlamak güçtür. Futbolda da benzer şekilde TFF tek tip sözleşme zorunluluğu getirirse de *Vicente Del Bosque v. Beşiktaş*³¹⁵ kararından da anlaşılacağı üzere tarafların birden fazla sözleşme yapmış olmaları bu sözleşmeleri otomatik olarak geçersiz hale getirmemektedir. Dolayısıyla tarafların tek tip sözleşme dışında kendi aralarında yaptıkları sözleşmelerin TBF tarafından yasaklanmasını hukuken doğru bulmamaktayız.

3.1.3.2.3 TVF sporcu lisans, vize ve transfer talimatı

TVF tarafından yayımlanan Sporcu Lisans, Vize ve Transfer Talimatı (Voleybol Talimatı) 21. maddesinde sporcu sözleşmelerine ilişkin şekli unsurlara yer vermiştir.

---

³¹⁵ *Vicente Del Bosque v. Beşiktaş* [2006] CAS 2006/O/1055.

Türkiye Sultanlar/Efeler Ligi'nde, Türkiye 1. Ligi'nde ve Türkiye 2. Ligi'nde yer alan kulüplerin, sporcuları ile tek tip sözleşme imzalayarak bu sözleşmeleri federasyona sunmaları zorunlu tutulmuştur. Tek tip sözleşme şartlarına ve Talimat'a uygun olmayan sözleşmelerin onaylanmayacağı ve sözleşmelerde yer alan tutarların net tutarlar olması gerektiği de ayrıca söz konusu maddede belirtilmiştir. Tarafların Voleybol Talimatı'na veya tek tip sözleşmeye aykırı olmayan maddeleri sözleşmeye eklemeleri mümkün kılınmıştır³¹⁶.

Futbol Talimatı ve Basketbol Talimatı'ndan farklı olarak Voleybol Talimatı'nda sporcular ile kulüpler arasındaki tek tip sözleşme dışındaki sözleşmelere cevaz verildiği yine Voleybol Talimatı'nın 21/13. maddesinden anlaşılmaktadır. Söz konusu maddede;

Kulüpler ve sporcular arasında tek tip sözleşme ve transfer sözleşmesi haricinde özel nitelikte sözleşme imzalandığı tespit edilir ise kulüp tek tip sözleşme veya transfer sözleşmesi ile özel sözleşme arasındaki fark üzerinden Federasyona yatırılması zorunlu bedelleri tamamlamak zorundadır. Aksi halde bu bedel kulübün Federasyondan olan alacaklarından mahsup edilebilir, kulübe transfer yasağı getirilebilir, sporcunun lisansı askıya alınabilir ve taraflar hakkında disiplin işlemi başlatılabilir.

ifadesine yer verilmiştir.

İlgili madde hükmünden de anlaşılacağı üzere TVF her ne kadar tek tip sözleşmeyi zorunlu tutmuşsa da, TBF örneğinin aksine, sporcuyla kulüp arasında yapılan diğer sözleşmeleri yasaklama yoluna gitmemiş, sadece tek tip sözleşme ile özel sözleşme arasındaki fark üzerinden Federasyona yatırılması gereken bedellerin tamamlanmasını talep etmiştir. TVF'nin bu yaklaşımının TBK'nın sözleşme serbestisi ilkesine paralel bir düzenleme olduğunu söylemek mümkündür.

3.2 Sporcu Sözleşmesinde Tarafların Borçları

Sporcu sözleşmeleri TBK kapsamında hizmet sözleşmesi olarak değerlendirildiğinden öncelikli olarak TBK'nın hizmet sözleşmesine ilişkin tarafların borçlarını, sonrasında ise federasyonların kendi iç mevzuatlarında ve tek tip sözleşmelerinde yer alan ve özel

³¹⁶ TVF, Sporcu Lisans, Vize ve Transfer Talimatı, <https://www.tvf.org.tr/_dosyalar/Talimatlar/Sporcu_Lisans/Turkiye_Voleybol_Federasyonu_Sporcu_Lisans_Vize_ve_Transfer_Talimati.pdf> erişim tarihi: 30.10.2021

nitelikte olan tarafların hak ve yükümlülüklerini incelemenin yerinde olacağı düşünülmektedir.

3.2.1 Hizmet sözleşmesinde tarafların borçları

TBK uyarınca hizmet sözleşmesinin unsurları bir işin görülmesi, o iş karşılığında ücret ödenmesi ve işçinin işverene bağımlı olarak söz konusu işi yerine getirmesidir³¹⁷.

Hizmet sözleşmesi kapsamında tarafların borçlarını spor hukuku açısından sözleşmenin tarafı olan sporcunun borçları ile kulübün borçları olarak iki ayrı başlıkta incelemek gerekmektedir.

3.2.1.1 İşçinin (sporcunun) borçları

Hizmet sözleşmesi kapsamında işçinin borçlarına TBK madde 395-400 maddeleri arasında yer verilmiştir. İlgili maddeler uyarınca işçinin; bizzat çalışma borcu, özen ve sadakat borcu, teslim ve hesap verme borcu, fazla çalışma borcu, düzenleme ve talimatlara uyma borcu ve işçinin sorumluluğuna ilişkin borçları bulunmaktadır. İşçinin bizzat çalışma borcuna TBK madde 395’de yer verilmiş olup, ilgili madde kapsamında sözleşmeden veya durumun gereğinden aksi anlaşılmadıkça işçinin yüklendiği işi bizzat yapma yükümlülüğü olduğu belirtilmiştir. Teslim ve hesap verme borcu ise TBK’nın 397. maddesinde yer alan ve işçinin işin ifası için üçüncü kişilerden işveren için aldığı şeyleri ve özellikleri paraları teslim etme ve hesap verme yükümlülüğü ile hizmetin ifasından dolayı elde ettiği şeyleri işverene derhal teslim etme yükümlülüğünü kapsamaktadır. Fazla çalışma borcu TBK’nın 398. maddesinde düzenlenmiştir. İlgili kanun hükmüne göre fazla çalışma işçinin kanunlarda belirtilen normal çalışma saati dışında kendi rızasıyla gerçekleştirdiği fazla çalışmayı ifade etmektedir. Ancak normal süreden daha fazla çalışmayı gerektiren bir işin doğması, işçinin bunu yapabilecek durumda olması ve aynı zamanda işçinin bu işten kaçınmasının da dürüstlük kurallarına aykırılık teşkil edebilmesi halinde ve karşılığı ödenmek kaydıyla işçi fazla çalışmayı gerçekleştirmek zorundadır. Çalışma konumuz olan sporun itibarsızlaştırılmasıyla doğrudan ilgisi olması

---

³¹⁷ Korkusuz (n 279) 10

sebebiyle işçinin özen ve sadakat borcu ile düzenleme ve talimatlara uyma borçları detaylı olarak aşağıda incelenecektir.

3.2.1.1.1 Özen ve sadakat borcu

TBK madde 396 uyarınca işçinin işverene karşı özen ve sadakat borcu bulunmaktadır. Sadakat borcuna ilişkin olarak aynı maddenin 1. fıkrası “İşçi yüklendiği işi özenle yapmak ve işverenin haklı menfaatinin korunmasında sadakatle davranmak zorundadır.” hükmüne yer vermiştir. Sadakat borcunun işçinin bazı hareketleri yapması ve bazı hareketlerden kaçınması olmak üzere olumlu ve olumsuz iki yanı bulunmaktadır. Sadakat borcunun olumlu yanını işçinin hesap verme yükümlülüğü ve işlerin yolunda gitmesi, işverenin şöhret ve itibarının sarsılmaması için yapılması gereken hususların yerine getirilmesi, işverene zarar verecek tehlikelerin önlenmesi ve işverene zarar verebilecek veya vermekte olan olayların işverene bildirilmesi oluşturmaktadır³¹⁸. Sadakat borcunun olumsuz yanını ise işçinin işverene zarar verecek davranışlardan kaçınma yükümlülüğünün oluşturduğunu söylemek mümkündür. İş Kanunu’nun 25. maddesinin II. bendinin (b), (d) ve (e) fıkraları uyarınca işçinin işveren yahut bunların aile üyelerinden birinin şeref ve namusuna dokunacak sözler sarf etmekten veya davranışlarda bulunmaktan ve işveren hakkında şeref ve haysiyet kırıcı asılsız ihbar ve isnatlarda bulunmaktan kaçınması; işçinin işverene yahut onun aile üyelerinden birinin şeref ve namusuna dokunacak sözler sarf etmekten, iş yerine sarhoş veya uyuşturucu madde alarak gelmesi ya da iş yerinde bu maddeleri kullanmaktan kaçınması; işçinin işverenin güvenini kötüye kullanmaması, hırsızlık yapmaması, işverenin meslek sıralarını ortaya atmak gibi doğruluk ve bağlılığa uymayan davranışlardan kaçınması gerekmektedir³¹⁹. Ancak ilgili maddede sayılan hususların sınırlı olmadığı doğruluk ve bağlılığa uymayan diğer davranışların da bu kapsamda sadakat borcuna aykırılık teşkil edeceği söylenebilecektir. Ayrıca TBK’nın 396/3. maddesi uyarınca işçi hizmet ilişkisi devam ettiği sürece sadakat borcuna aykırı olarak bir ücret karşılığında üçüncü kişiye hizmette bulunamaz ve özellikle kendi işvereni ile rekabete girişemez. İşçinin ayrıca TBK’nın 396/4. maddesi uyarınca sır saklama yükümlülüğü de bulunmaktadır.

³¹⁸ Çelik, Caniklioğlu, Canbolat ve Özkaraca (n 281) 331

³¹⁹ Ibid

Sadakat borcuna ilişkin yasal düzenlemelerde bir tanım bulunmamasıyla birlikte Yargıtay “işçinin sadakat borcunun işverenin işi ve iş yeri ile ilgili hukuken haklı menfaatlerini korumak, zarar verici ve risk altına sokabilecek davranışlardan kaçınmayı gerektirdiğine” hükmetmiştir³²⁰. Diğer taraftan *Ertük*’e göre sadakat borcu “aralarındaki iş ilişkisi gereğince işçinin, işverenin korunmaya değer menfaatlerini, doğruluk ve güven ilkesinin gerektirdiği şekilde ve kendisinden beklenebilecek makul ölçülerde koruması ve bu menfaatlere zarar verebilecek davranışlardan kaçınması” olarak tanımlanmıştır³²¹.

İlgili yasal düzenlemeler çerçevesinde sporun veya kulübünün itibarını zedeleyen bir sporcunun aslında sadakat ve özen yükümlülüğüne aykırı davrandığını ileri sürmek kulüp açısından mümkün olabilecektir.

İtibarın zedelenmesinin işçinin sadakat yükümlülüğüne aykırı bir davranış olduğu Yargıtay tarafından da kabul görmüştür. Yargıtay bir kararında yazılı uyarılar ve eğitime rağmen işverenin itibar ve müşteri kaybına neden olacak türde davranışlarını düzeltmeyen işçinin sadakat yükümlülüğüne aykırı davrandığını belirtilerek işverence sözleşmenin haklı nedenle feshedildiğine karar vermiştir³²².

Yargıtay başka bir kararında ise ameliyat sırasında davacı hemşire ile doktor arasında çıkan ve doktorun davacının boğazını sıkmasıyla sonuçlanan bir olayda davacının işveren tarafından yapılan soruşturmanın sonucunu beklemezsin basına haber verdiğini ve bu haber neticesinde de basında “doktor hemşirenin boğazını sıktı..yetkililer hastanın ölüm nedenin yaşanan kavgadan kaynaklandığını belirtti... açık kalp ameliyatında doktor hemşirenin boğazını sıktı.” şeklinde haberlerin çıktığını, söz konusu olayda sataşma olayı aşılacak hastanın bu kavga sebebiyle öldüğü şeklindeki haberlere davranışıyla sebebiyet veren davacının işverenin itibarını zedelediği ve sözleşmesinin haklı nedenle feshinin kabul edilmesi gerektiği sonucuna varmıştır³²³. Yargıtay’ın söz konusu kararı çalışma konumuz açısından oldukça önemlidir. Öncelikle, davacının da dahil olduğu uygunsuz bir olay yaşanmıştır. Söz konusu uygunsuz olay basına yansımış ve bu yansıma sonucunda işverenin itibarı zedelenmiştir. Dolayısıyla söz konusu olay sporcu tarafından

³²⁰ Yargıtay 9 HD, 2626/6555, 25.03.2019 www. kazanci.com.tr erişim tarihi 15 Temmuz 2022

³²¹ Arzu Arslan Ertürk, ‘Türk İş Hukukunda İşçinin Sadakat Borcu’ (Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi 2007), 135

³²² Yargıtay 9 HD, 13418/1813, 10.02.2020 www. kazanci.com.tr erişim tarihi 15 Temmuz 2022

³²³ Yargıtay 22 HD, 28577/37117, 25.12.2014 www. kazanci.com.tr erişim tarihi 15 Temmuz 2022

sporun itibarsızlaştırılmasına yönelik davranışlarıyla ve bunun sonuçlarıyla benzeşmektedir. Yargıtay bu olayda işçinin sadakat yükümlülüğüne aykırı davranmasını ve bunun sonucunda işverenin itibarının sarsılmasını haklı nedenle fesih için yeterli görmüştür.

İşverenin haklı menfaatlerinin korunması kapsamında, sporculardan kulüplerinin menfaatlerini koruması da beklenmektedir. Bu kapsamda, bir sporcunun takım arkadaşlarından bir veya birkaçının şike veya benzeri türden kulübe zarar verecek bir harekette bulunduğunu fark etmesi halinde, bunu derhal kulüp yönetimine bildirmelidir. Sporcunun aksi yönde bir davranış, söz konusu durum işveren kulübün haklı menfaatlerine zarar vereceğinden (kulübün sportif ceza alması ve buna bağlı olarak itibar ve gelir kaybı yaşaması) sadakat borcunun olumlu yanına ilişkin yükümlülüğün yerine getirilmemesi anlamına gelecektir.

İş Kanunu'nda da belirtildiği üzere doğruluk ve bağlılığa uygun olmayan davranışlar sadakat borcuna aykırı davranışlardır. Doğruluk ve bağlılığa uygun olmayan davranışlar ise her olay özelinde ayrı olarak incelenmekte olup, Yargıtay tarafından konuya ilişkin verilmiş olan birçok karar bulunmaktadır. Kısa aralıklarla farklı fiyatlardan alınan ürünlerin zamanında kayıtlara girilmemesi sonucu satış fiyatlarının şirket politikasına uygun belirlenmeyerek usulsüz işlemler yapılarak işverenin zarara uğratılması³²⁴, işçinin işvereni yanıltıcı beyanda bulunması³²⁵, işçinin ihalelerden menfaat temin ederek işvereni zarara uğratması³²⁶, işçinin şirket servisinde tamir ve bakımlarını yaptırdığı şahsına ait araçlara ait bir kısım iş emirlerini şirket uygulamaları dışında sildirmesi, söz konusu bakım ve onarımlarda %99'a varan indirimler yaptırması, şirkete dahili fatura kestirerek işvereni zarara uğratması ve bu işlemlerden şahsi menfaat temin etmesi³²⁷, işçinin bir kadına arkadaşlık teklif etmesi ve reddedilmesi üzerine kadını tehdit etmesi³²⁸ gibi hususların doğruluk ve bağlılığa uygun olmayan davranışlar olarak kabul edilerek sadakat borcuna aykırılık teşkil ettikleri hüküm altına alınmıştır.

³²⁴ Yargıtay 9 HD, 11747/12, 10.01.2022 www.kazanci.com.tr erişim tarihi 15 Temmuz 2022

³²⁵ Yargıtay 9 HD, 6394/10519, 21.06.2021 www.kazanci.com.tr erişim tarihi 15 Temmuz 2022

³²⁶ Yargıtay 9 HD, 2606/6795, 24.03.2021 www.kazanci.com.tr erişim tarihi 15 Temmuz 2022

³²⁷ Yargıtay 9 HD, 2372/6295, 16.03.2021 www.kazanci.com.tr erişim tarihi 15 Temmuz 2022

³²⁸ Yargıtay 9 HD, 5218/3793, 15.02.2021 www.kazanci.com.tr erişim tarihi 15 Temmuz 2022

İşçinin sadakat borcuna aykırı davranışı neticesinde bir zararın oluşup oluşmadığının da önemi bulunmamaktadır³²⁹. Dolayısıyla sporun itibarsızlaştırılması hükümleri kapsamında sporcu sözleşmesinin feshedilebilmesi için gerekli olan zarar şartı, sporcunun sadakat borcu kapsamında aranmayacaktır. Sporcunun işveren kulübün ya da sporun itibarına zarar verme ihtimali doğuran uygunsuz davranışlarının da sadakat borcuna aykırılık teşkil ettiği söylenebilecektir.

İşçinin sadakat borcuna aykırı davranışının suç teşkil edip etmemesinin ise söz konusu yükümlülüğe aykırılık konusunda bir önem teşkil etmediği düşünülmektedir. Her ne kadar ilgili kanun metninde örnek olarak belirtilen doğruluk ve bağlılığa uygun olmayan davranışlar suç da teşkil etse kanımızca, haklı nedenle fesih için sözleşmenin taraflardan biri için dürüstlük kuralları uyarınca çekilemez hale gelmesi arandığından, suç teşkil etmeyen bir eylemin de doğruluk ve bağlılığa uygun olmaması mümkündür. Ayrıca doğruluk ve bağlılığa uygun düşmeyen davranışların yalnızca suça konu davranışlar olduğu yönünde bir kanaat getirilmek istenilseydi ilgili kanun metninde “davranışlar” ifadesi yerine “suça konu davranışlar” ifadesi kullanılabilirdi. Sporcuların sporu itibarsızlaştıran hareketlerinin de dolayısıyla suç teşkil edip etmemesinin bir önemi bulunmamaktadır. Ancak sporcu tarafından gerçekleştirilen konusu suç teşkil eden bir davranışın da sadakat yükümlülüğüne aykırılık oluşturması kuvvetle muhtemeldir.

İşçinin özen ve sadakat borcu kapsamında tartışılması gereken bir diğer husus da işçinin ifade özgürlüğü çerçevesinde gerçekleştirdiği davranışların doğruluk ve bağlılığa uygun bir davranış olup olmadığıdır. Sporcular tarafından zaman zaman işveren kulüpler hakkında basına verilen beyanlarda da işveren kulüplerin eleştirildikleri görülmektedir. Bu eleştiriler bazen o sporcunun kadro dışı bırakılmasına dahi sebep olabilmektedir³³⁰. İşçinin ifade özgürlüğü noktasında önem kazanan husus işçinin sadakat borcunun ifade özgürlüğünü de kapsayıp kapsamadığı ve ifade özgürlüğünün sınırlarının ne olduğudur. İşçinin işverenin aleyhine olacak şekilde ifade özgürlüğünü kullanıp kullanamayacağı Türk hukukunda tartışmalıdır. İşçinin ifade özgürlüğünün sadakat borcuyla çelişmesi mümkün olabileceğinden sınırlanması gündeme gelebilecektir³³¹. Ancak bu sınırlamanın

---

³²⁹ Arslan Ertürk (n 333) 151

³³⁰ <www.mynet.com/amp/yonetimi-elestiren-sozleri-sonrasi-galatasaray-belhanda-yi-kadro-disi-birakabilir-spor-310072> erişim tarihi: 14.07.2022

³³¹ Ugan Çatalkaya (n 286) 371

hukuka uygun sayılabilmesi için işletmenin meşru menfaatinin korunması için elverişli ve gerekli olması gerekmektedir³³². *Ertaş*, işçinin işverenin itibarına zarar veren açıklamalardan kaçınmakla yükümlü olduğunu ve bu yükümlülüğün de işçinin kaçınma borcu altında düzenlenmesi gerektiğini belirtmiştir³³³. *Arslan Ertürk*, işçinin işyerinin özellikli durumu ile bağdaşmayacak açıklamalarda bulunmamakla yükümlü olduğunu ileri sürmüştür³³⁴. *Tunçomağ* ve *Centel* ise, işçinin işverene zarar verecek açıklamalar yapmasının sadakat borcuna aykırılık teşkil edeceğini ifade etmektedir³³⁵. *Tuncay* ise sadakat borcunun ihlali için işçinin eleştirilerinin makul sınır aşması gerektiği görüşündedir³³⁶.

İşçinin ifade özgürlüğünün sadakat borcuyla olan ilişkisine ilişkin olarak ise Yargıtay bir kararında “fabrikada işçiler hasta olurken siz nelerle uğraşıyorsunuz, yoksa sadece göz boyamak için mi denetliyorsunuz, denetmen gönderiyorsunuz, işçi elinden gelse birbirini kıracak, siz uyuyor musunuz orada, bir dahakine ... Bakanlığı’na yazacağım” şeklindeki işçinin kullanmış olduğu ifadelerle işverenin olumsuz duruma son vermesini amaçladığını ve işverenin kişilik, onur, haysiyet ve şerefini hedef almadığını ve feshe konu olan beyanların eleştiri sınırları içerisinde kaldığını belirterek haklı sebeple fesih kararının bozulmasına hükmetmiştir³³⁷.

İfade özgürlüğüne ilişkin doktrindeki görüşler ve Yargıtay kararları birlikte değerlendirildiğinde işçinin ifade özgürlüğü ile işverenin itibarı arasında adil bir dengenin kurulması gerekmektedir³³⁸. Buradan hareketle sporcunun saha zemininin bakımının yapılmamasına ilişkin kulüp yöneticilerini hedef alan bir açıklaması eleştiri sınırları içerisinde kalacağından ve işçi tarafından iş yerine ilişkin bir sorunu dile getirdiğinden ifade özgürlüğü sınırları içerisinde kalabilecek ve sporu veya işvereni itibarsızlaştırdığı gerekçesiyle sözleşmesinin feshedilmesi mümkün olamayacaktır. Diğer taraftan sporcu tarafından kendisine vadedilen sözlerin tutulmaması üzerine kulüp yöneticilerini hedef alarak “bunların tamamı yalancı, kulübü de bizleri de dolandırıyorlar” şeklinde yapmış

---

³³² Ibid

³³³ Kudret Ertaş, *Türk Hukukunda İşçinin Sadakat Borcu*, (Ankara 1982) 21

³³⁴ Arslan Ertürk (n 333) 229

³³⁵ Kenan Tunçomağ ve Tankut Centel, *İş Hukukunun Esasları* (Seçkin 2018) 104

³³⁶ Can Tuncay, *İşçinin Sadakat (Bağlılık) Yükümlülüğü*, Prof. Dr. Hayri Domaniç’e 80. Yaş Günü Armağanı, II. Cilt (Beta 2001) 1072

³³⁷ Yargıtay 22 HD, 8023/13598, 05.05.2016 www.kazanci.com.tr erişim tarihi 15 Temmuz 2022

³³⁸ AYM, 14.04.2016 B. no. 2013/6829 39-40

olduğu açıklamaların ise eleştirinin makul sınırlarını aşıp hakaret boyutuna ulaşması sebebiyle korunmasının mümkün olamayacağı ve sadakat borcuna aykırılık oluşturacağı söylenebilecektir.

TBK madde 396 kapsamında işçinin işverene karşı sır saklama ve rekabet etmeme borçlarının da olduğu belirtilmiştir. Sır saklama yükümlülüğü sporcular açısından da geçerli olabilmektedir. Örneğin kulübünün takım arkadaşını transfer etmek için ne kadar ücret ödediğini öğrenen bir sporcu, bu bilgiyi halka açıklayamayacaktır. Ancak sporcuların da kanunen yetkili merciler tarafından sır olarak bilgileri açıklamaya zorlanmaları halinde, bu bilgileri ilgili mercilerle paylaşmaları sır saklama yükümlülüğü kapsamında değerlendirilemeyecektir³³⁹. Örneğin Şike yapıldığına ilişkin savcının başlatmış olduğu soruşturma kapsamında o takımda oynayan bir oyuncudan bilgi talep etmesi halinde bu sporcunun artık sır saklama yükümlülüğü olduğunu ileri sürerek bilgi paylaşmaması mümkün olamayacaktır.

Rekabet etmeme borcunun ise niteliği gereği sporcu sözleşmelerinde yer alması mümkün bulunmamaktadır. Sözleşmesi devam eden bir sporcunun başka bir kulüple sözleşmeli olarak çalışması mümkün değildir. Diğer taraftan sözleşmesi sona erdikten sonra sporcunun rekabet yasağı gerekçesiyle başka bir takımda çalışmasının yasaklanması da aynı Şekilde mümkün görünmemektedir.

3.2.1.1.2 Düzenleme ve talimatlara uyma borcu

İşçinin işverene karşı hizmet sözleşmesi kapsamında yerine getirmekle yükümlü olduğu bir diğer borcu düzenleme ve talimatlara uyma borcudur. TBK madde 399’da yer alan bu düzenleme uyarınca işçilerin işverenlerin işin görölmesi ve işçilerin iş yerindeki davranışlarıyla ilgili genel düzenlemeler yapması mümkün olup, işçilerin de bu düzenlemelere dürüstlük kurallarının gerektirdiği ölçüde uyma yükümlülükleri bulunmaktadır.

---

³³⁹ Hasan Kayırgan, ‘İş Hukukunda Sadakat Borcunun Genel Bir Değerlendirmesi’ (2014) 20(1) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakóltesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 459, 466

Yargıtay da vermiş olduğu bir kararında işverenin işçiye işin yerine getirilmesi sırasında emir, direktif, gözetim, kontrol ve hatta cezalandırma yetkisi dahi verebileceğini belirterek işçinin işverene bağımlı olduğu hususuna vurgu yapmıştır³⁴⁰.

Sporcu ile kulüp arasındaki ilişkilerde söz konusu borcun hizmet sözleşmesi kapsamında işçi statüsündeki sporcular için de geçerli olacağından şüphe yoktur. Özellikle işveren konumundaki kulüplerin iç disiplin talimatları dikkate alındığında sporcuların bu talimatlarla bağlı olmaları TBK 399. maddesinin bir yansıması olarak değerlendirilebilmektedir. Diğer taraftan işveren kulüpler tarafından verilen bu talimatların içerikleri çalışmamız açısından oldukça önem arz etmektedir. Kulüp tarafından sporcuların kulübü itibarsızlaştırıcı hareketlerden kaçınmaları yönünde bir talimat verilebilmesi mümkündür. Ancak söz konusu davranışların neler olduğuna yönelik detaylı bir açıklama yapılmak zorundadır.

TBK madde 399'un sporun itibarsızlaştırılması kapsamında bir diğer önemi ise "işçilerin işverenin işin görülmesiyle ve iş yerindeki genel davranışlarıyla ilgili talimatlarına" uymakla yükümlü olmalarıdır. Dolayısıyla sporcuların iş yerlerinin neresi olduğu ilgili kanun maddesinin uygulanmasında önem kazanmaktadır. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 2/1. maddesi "İşveren tarafından mal veya hizmet üretmek amacıyla maddi olan ve olmayan unsurlar ile işçinin birlikte örgütlendiği birime işyeri denir." hükmüne yer vermektedir. İlgili tanımdan yola çıkarsak sporcuların hizmet ürettikleri yerlerin spor alanları ve müsabaka alanları olduğu bir gerçektir. Dolayısıyla sporcuların bu yerler dışında ve özellikle kendi özel hayatlarında TBK madde 399 hükümleri uyarınca işverenin talimatlarına uyma zorunlulukları bulunmamaktadır. Kaldı ki kendi özel hayatlarındaki veya spor alanı veya müsabaka alanı dışındaki alanlarda sporcuların davranışları işin görülmesi yani sportif amaçlı hizmet verilmesi kapsamında değilse, sporcuların özel hayatlarına kulüpler tarafından disiplin talimatlarıyla müdahalelerde bulunulması TBK madde 399 dikkate alındığında mümkün olamayacaktır.

---

³⁴⁰ Yargıtay 9 CD, 725/889, 05.03.1981; Yargıtay İBGK, 3/4, 09.06.2017 www. kazanci.com.tr erişim tarihi 15 Temmuz 2022

3.2.1.1.3 İşçinin Sorumluluğu

İşçinin hizmet sözleşmesi kapsamında TBK uyarınca işverene karşı sorumluluğu TBK'nın 400. maddesinde düzenlenmiştir. İlgili kanun hükmü uyarınca işçi işveren kusuruyla verdiği her türlü zarardan sorumludur. Söz konusu sorumluluk belirlenirken işin tehlikesi, uzmanlık gerektiren bir iş olup olmaması ve işçinin işveren tarafından bilinen veya bilinmesi gereken yetenekleri dikkate alınmaktadır.

Öğretide, işçinin her türlü kusurundan dolayı işverenin haklı nedenle derhal fesih hakkına sahip olmasının hakkaniyete aykırı bir durum olduğu, işçinin ancak ağır kusurundan dolayı tazminata mahkum edilebileceği ve hafif kusurundan dolayı tazminat ödemesinin mümkün olmayacağını ileri süren görüşler bulunmaktadır³⁴¹. Yargıtay ise vermiş olduğu kararlarında hasarla ilgili olarak işçinin kusuruna ilişkin bilirkişi incelemesi yapılmasının ve zarar miktarının, işçinin kusur oranının ve oluşan zararın otuz günlük ücreti aşp aşmadığının tereddüde yer vermeyecek şekilde belirlenmesinin gerektiği yönünde kararlar vermiştir³⁴².

Sporun itibarsızlaştırılması kapsamında TBK madde 400 oldukça önemlidir. Şöyle ki, davranışlarıyla kulübünü ve icra ettiği sporu itibarsızlaştıran bir sporcuya karşı işveren kulübün ilgili madde hükmü uyarınca tazminat talep etmesi veya sözleşmeyi haklı nedenle feshetme imkanı doğabilecektir. Bu noktada önemli olan husus, sporcunun davranışı nedeniyle kulübün gerçekten bir zarara uğrayıp uğramadığının, şayet böyle bir zarara uğranıldıysa bu zararın miktarının ve zararlar davranış arasında illiyet bağının olup olmadığının tespiti. Böyle bir durumda işveren kulüp, sporcunun uygunsuz davranışı nedeniyle, sponsorlarının kulüple olan sözleşmelerini feshettiğini ve bundan dolayı bir gelir kaybına uğradığını ispat edebildiği takdirde sporcudan bu zararı tazmin etmesini isteyebilecektir. Kulüp ayrıca sporcunun sözleşmesini sporcunun ağır kusurunun bulunması halinde fesih de edebilecektir. Sponsorluk gelirlerinin yanı sıra, ispatı güç olmakla birlikte, işveren kulüp sporcunun uygunsuz davranışı sebebiyle forma geliri,

---

³⁴¹ Hamdi Mollamahmutoğlu ve Muhittin Astarlı, *İş Hukuku (Gözden Geçirilmiş, Genişletilmiş ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu İşlenmiş)* (Turhan Kitabevi 2011) 761; Hamdi Mollamahmutoğlu, *Hizmet Sözleşmesi – Kuruluş, İçerik, Sona Erme* (Ankara 1995) 232; Erdem Özdemir, *İş Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıklarda İspat Yükü ve Araçları* (Beta 2006) 240

³⁴² Yargıtay 9 HD, 18058/20472, 30.12.1999; Yargıtay 9 HD, 15246/7281, 01.04.2008 www.kazanci.com.tr erişim tarihi 15 Temmuz 2022

reklam geliri, yayın hakları gibi gelirlerden de mahrum kaldığını gösterebilmesi halinde bunları da işçi sporcudan tazmin edebilecektir.

3.2.1.2 İşverenin (kulübün) borçları

TBK uyarınca işverenin işçiye karşı borçlarının temelini ücret ödeme borcu teşkil etmektedir. TBK madde 401 ve devamında işverenin işçiye karşı, işçinin masraflarını karşılama ve işçinin korunmasına ilişkin borçları olduğunu da düzenlemektedir. İşverenin işçinin masraflarını karşılama borcu TBK'nın 414. maddesinde düzenlenmiş olup, bu madde uyarınca işçinin yaptığı her türlü masrafın işveren tarafından işçiye ödenmesi gerekmektedir. Çalışma konumuz kapsamında işverenin işçinin masraflarını karşılama borcu çok büyük önem arz etmediğinden aşağıda detaylı olarak incelenmeyecektir.

3.2.1.2.1 İşverenin ücret ödeme borcu

TBK madde 401 uyarınca işveren işçiye sözleşmede veya toplu iş sözleşmesinde belirtilen tutarda, sözleşmede hüküm bulunmaması halinde ise asgari ücretten az olmayacak şekilde ücret ödeme zorundadır. İşçinin fazla mesai yapması halinde ise işveren işçiye normal çalışma ücretinin yüzde elli fazlası tutarında fazla çalışma ücreti ödemekle mükelleftir. İşveren ayrıca özel günlerde işçiye ikramiye de verebilir.

TBK'da yer alan işverenin borçları arasında en önemli yeri tutan ücret ödeme borcuna ilişkin bazı hükümlerin sporcu ile kulüp arasındaki sözleşmelere de uygulanması mümkündür. Öncelikle sporcu kulübe hizmet sözleşmesiyle bağlı çalışan bir işçi olup, yapmış olduğu hizmetin karşılığında ücret almaktadır. TBK madde 401'de yer alan sözleşmede kararlaştırılmadığı takdirde asgari ücret tutarında işverenin işçiye ödeme yapması, özellikle Türkiye'deki profesyonel olarak kabul edilen tek spor dalı olan futbolda fazlaca gündeme gelmemektedir. Ancak burada önemle vurgulamakta fayda vardır ki, profesyonel ve amatör ayrımı ücret borcunun ödenmesi açısından önemlidir. Şöyle ki, Futbol Talimatı madde 3 ve 4 profesyonel ve amatör sporcu kavramlarına ilişkin tanımlara yer vermektedir. İlgili Talimatın 3. maddesinde profesyonel futbolcu "Bir kulüple yazılı sözleşme yapmış olan ve kendisine futbol faaliyetleri kapsamında yaptığı harcamalardan daha fazla miktarda ödeme yapılan futbolcu" olarak tanımlanmıştır. Aynı Talimat'ın 4. maddesinde ise 3. maddedeki tanımın dışında kalan tüm futbolcuların

amatör futbolcular oldukları, “bir maç ile ilgili gerçekleşen ulaşım, konaklama, malzeme, sigorta, beslenme ve antrenman giderlerinin karşılanması futbolcunun amatör statüsünü bozmayacağı” ifade edilmektedir. *Fişek*’e göre ise profesyonel, “Bir işi, mesleği, amatörler gibi zevk için veya heves dolayısıyla değil, kazanç sağlamak amacıyla yapan kimselerdir”³⁴³.

GSGM’nin 05.12.2006 tarih ve 1351 sayılı yazısında Genel Müdürlüğe bağlı bütün branşların amatör statüde, Türkiye Süper Ligi, Birinci, İkinci ve Üçüncü Liglerin profesyonel, diğer/daha alt düzeyde yapılan futbol faaliyetlerinin ise amatör statüde oldukları belirtilmiştir³⁴⁴. Kanımızca GSGM’nin bu şekilde bir ayrıma gitmesi yerinde olmamıştır. Profesyonel sporcunun mücadele ettiği spor dalına ilişkin yapılan bir değerlendirme, o sporcunun geçimini, iştiğal ettiği sporla kazanmasına ve yaptığı harcamadan daha fazla kazanmasına rağmen profesyonel statüde olmasına engel olacaktır. Buradan hareketle aslında amatör statüde sayıldığı halde kulübüyle sözleşmesel bir ilişkisi olan sporcu oldukça yüksek meblağlar kazansa dahi amatör statüden kurtulamayacaktır. Örneğin Voleybol Efeler Ligi’nde mücadele eden bir takımının oyuncusu, şampiyonluk halinde aldığı primlerle birlikte oldukça yüksek bir gelir elde etse bile amatör statüde olmaya devam edecektir. Amatör statüde sayılmaları ise özellikle vergisel düzenlemelerde farklı türden sorunlara yol açabilecektir.

TBK’da düzenlenen işçiye fazla mesai ücreti ödenmesi konusunda ise sporcuların fazla mesai kavramlarının, daha doğrusu çalışma saatlerinin net bir şekilde belirli olmaması sebebiyle uygulanamayacağı düşüncesindeyiz.

3.2.1.2.2 İşverenin işçiyi koruma borcu

TBK madde 417, işverenin işçiyi koruma borcunun kapsamına işçinin kişiliğinin korunması, işçinin tacize karşı korunması ve işyerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması unsurlarının gireceğini belirtmiştir.

³⁴³ Kurthan Fişek, *100 Soruda Türkiye Spor Tarihi* (Gerçek 1985) 9 (Petek, s. 93’den naklen)

³⁴⁴ <<http://www.vergisorumlari.com.tr/yazi/murat-basaran/turk-spor-hukukunda-cozulemeyen-sorun--amator-profesyonel-sportif-faaliyet-ayriminin-sinirlarinin-temeline-vergisel-bakis/234/>> erişim tarihi: 31.10.2021

İşçinin kişiliğinin korunması ise işçinin yaşamının, sağlığının, bedensel ve ruhsal bütünlüğünün, şeref ve haysiyetinin, kişisel ve mesleki saygınlığının, özel yaşamının, ahlaki değerlerinin ve genel olarak özgürlüğünün korunması anlamına gelmektedir³⁴⁵.

İşverenin işçiyi koruma borcu işçinin sadakat borcunun karşısında yer alan bir borçtur³⁴⁶. İşçinin kişilik haklarının korunması hakkında daha önce detaylı olarak açıklama yapıldığından burada ayrıca değinilmeyecektir. İşverenin işçiyi koruma borcu kapsamında ise işverenin işçileri sadece fiziksel değil psikolojik tacize karşı da koruma yükümlülüğü bulunmaktadır³⁴⁷.

İşçinin işveren tarafından fiziksel tacize karşı korunması spor için ayrı bir öneme haizdir. Özellikle sporda küçük yaşta yetişmeye başlayan sporcuların korunmaya ihtiyaçları bulunmaktadır. Kulüp ile yaşı küçük olduğu için velisi ya da vasisi aracılığıyla sözleşme imzalayan sporcunun kendisine karşı yapılma ihtimali olan her türlü uygunsuz davranışa karşı işveren kulüp tarafından korunması gerekmektedir.

Psikolojik taciz ise “işçinin manevi kişiliğine karşı işveren, işveren vekili veya diğer işçiler tarafından gerçekleştirilen, süreklilik göstererek sistematik hale gelen, kötü muamele, aşağılama, dışlama vb. biçimde ortaya çıkan, onur kırıcı, küçültücü, yıldırıcı, bezdirici, kaygı verici, genellikle işçinin istifasını sağlama amacı taşıyan davranışlardır”³⁴⁸. Kulüpler tarafından zaman zaman, tazminat ödememek için, sporcuların kendi isteğiyle kulüpten ayrılmalarını sağlamak amacıyla psikolojik taciz yöntemlerine başvurarak işçiyi koruma yükümlülüklerine aykırı davrandıkları gözlemlenmektedir. Örneğin, kulübüyle sözleşme yenilemek istemeyen bir futbolcunun kadro dışı bırakılması oldukça sık karşılaşılan bir durumdur. Söz konusu davranış sporcu açısından işveren tarafından yapılan bir ayrımcılığı ifade etmekte olup, amacı oyuncunun kulüple sözleşme yenilemesini sağlamaktır. Diğer taraftan yüksek ücretini ödememek için kendisinden kulüp bulması istenen sporcunun bunu kabul etmemesi üzerine, oyuncunun kulüpten kendi isteğiyle ayrılmasını sağlamak amacıyla kadro dışı bırakılması, oyuncunun kötü bir sahada tek başına antrenman yapmaya zorlanması, kadro

---

³⁴⁵ Mustafa Tiftik ve Ayşe Adıgüzel, ‘İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’na Göre Genel Hizmet Sözleşmesinde İşverenin İşçiyi Koruma Borcu’ (2016) 1 Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi 319, 330; Süzek (n 283) 412-413; Çelik, Caniklioğlu, Canbolat ve Özkara (n 281) 385

³⁴⁶ Süzek (n 283) 412; Çelik, Caniklioğlu, Canbolat ve Özkara (n 281) 386

³⁴⁷ Süzek (n 283) 415

³⁴⁸ Ibid 416

dışı bırakılan sporcunun sabahın çok erken saatinde veya gece çok geç bir saatte antrenman yapmaya zorlanması gibi davranışlar da kulüp tarafından sporcuya karşı uygulanması muhtemel psikolojik tacizlere örnek olarak gösterilebilir.

İşçinin kişiliğinin korunmasının spora yansması ise sporculara verilecek olan disiplin cezalarının işçinin kişilik haklarına aykırı olacak şekilde uygulanması şeklinde olabilecektir. Örneğin antrenmana geç kalan bir basketbolcunun ceza olarak takım arkadaşlarının önünde aşağılanarak parkeleri cilalama cezası verilmesi işverenin işçinin kişiliğini koruma borcuna aykırılık teşkil edecektir.

3.2.2 Ulusal federasyonların düzenlemeleri uyarınca tarafların hak ve yükümlülükleri

Türkiye'deki tek tip sözleşme zorunluluğu getiren federasyonların, tarafların hak ve yükümlülüklerine bu sözleşmelerde de yer verdikleri görülmektedir. Tek tip sözleşmelerin dışında da ulusal federasyonların talimatlarında tarafların hak ve yükümlülükleri detaylandırılmıştır. Bu kapsamda Sporcu Sözleşmelerin İlişkin Ulusal Düzenlemeler bölümünde de bahsetmiş olduğumuz TFF, TBF ve TVF düzenlemeleri üzerinden değerlendirmelerde bulunmanın, Türkiye'deki yerel federasyonların tarafların hak ve yükümlülüklerini ne şekilde düzenlediğini belirleme konusunda faydalı olacağı düşünülmektedir.

3.2.2.1 TFF profesyonel futbolcuların statüsü ve transferleri talimatı ve tip sözleşme

3.2.2.1.1 Kulübün hak ve yükümlülükleri

TFF Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferi Talimatı'nın 2. maddesi uyarınca, profesyonel futbolcular ile kulüpler arasında TFF tarafından hazırlanan tip profesyonel futbolcu sözleşmesi imzalanmak zorundadır. Bu sözleşmede kulübün yükümlülükleri; futbolcunun ücretini zamanında ödemek, hastalık ve sakatlığa dair maddelerdeki esaslar dahilinde futbolcunun sağlığı ile ilgilenmek, müsabaka, antrenman, kamp ve seyahatlerde gerekli tedbirleri almak, futbolcunun mesleğinde gelişimini sağlamak için dersler, konferanslar, kurslar tertip etmek, gerekli materyali sağlamak, FIFA, UEFA ve TFF

Statü'lerine ve düzenlemelerine uymak, futbolun ahlaki prensiplerini gözetmek ve teşvik etmek ve Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı'nın kendisine yüklemiş olduğu diğer yükümlülükleri yerine getirmektir³⁴⁹.

Tip sözleşme dışında Futbol Talimatı'nın 24. maddesi de kulüplerin hak ve yükümlülüklerini düzenlemektedir. İlgili madde uyarınca kulüpler; futbolcuların eğitimi ve sağlığı için uzman teknik adam ve sağlık personelini temin etmek, futbol faaliyetlerinin gerektirdiği spor malzemelerini temin etmek, iç yönetmeliklerini ve disiplin talimatlarını imza karşılığında futbolcuya veya noter aracılığıyla tebliğ etmek, futbolculara verdikleri para cezalarına ait kararlarını nedenleri ve tutarlarıyla birlikte karar tarihinden itibaren 15 gün içerisinde noter aracılığıyla futbolcuya tebliğ etmek, kadro dışı bıraktıkları futbolculara antrenman yapabilmeleri için en az bir antrenör nezaretinde hakkın kötüye kullanımını teşkil etmeyecek şekilde saha tahsis etmek ve antrenman koşullarını noter aracılığıyla futbolcuya bildirmek, futbolcuları sigorta ettirmekle yükümlüdürler.

Kulüplerin sporculara karşı yükümlülüklerinin gerek tip sözleşmede gerekse de Futbol Talimatı'nda ayrıntılı olarak düzenlenmesi oldukça önemli olmakla birlikte çalışma konumuz açısından büyük bir yer teşkil etmemektedir. Ancak burada önemli olan bir nokta tip sözleşmede ve kulübün yükümlülükleri arasında yer alan "futbolun ahlaki prensiplerini gözetmek ve teşvik etmek" hükmüdür. Söz konusu hüküm oldukça soyut olup, bu hükümden ne anlaşılması gerektiği yoruma bırakılmıştır. Çalışma konumuz kapsamında, saha içinde veya saha dışında ahlaka aykırı bir harekette bulunan futbolcunun cezalandırılması veya sözleşmesinin feshedilmesi halinde ilgili madde hükmüne dayanılabilir mi sorusu akıllara gelebilecektir. Ancak söz konusu hükmün oldukça soyut olması, futbolu itibarsızlaştıran futbolcuların cezalandırılması veya sözleşmesinin feshedilmesinin bu kapsamda yer almasının geniş bir yoruma ihtiyaç duyması ve özellikle bu hususa ilişkin bir vurgu yapılmamasından dolayı söz konusu hükme dayanarak kulüplerin futbol ahlakına aykırı davranan futbolcuların sözleşmelerini feshetmelerinin mümkün olamayacağı söylenebilecektir.

---

³⁴⁹ TFF, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi, <<https://www.tff.org/default.aspx?pageID=128/>> erişim tarihi: 1.11.2021

3.2.2.1.2 Futbolcunun hak ve yükümlülükleri

Futbol Talimatı ve tip sözleşmede kulüplerin yanı sıra futbolcuların da hak ve yükümlülükleri ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Tip sözleşme kapsamında futbolcuların yükümlülükleri; profesyonel futbolcu sözleşmesinin kendilerine yüklediği edimleri yerine getirmek, kulübün, yurt içinde ve yurt dışında yapacağı tüm müsabakalara ve antrenmanlara katılmak, FIFA, UEFA ve TFF Statülerine ve düzenlemelerine uymak, futbolun ahlaki prensiplerini gözetmek ve teşvik etmek, beyanları ve davranışlarıyla TFF'nin ve paydaşlarının saygınlığını zedelememek, kulübün onayı olmaksızın herhangi tehlikeli veya sportif bir faaliyete katılmamak, kulübün yer alacağı müsabakalarda oynayabilmek ve kendisinden beklenen verimi ortaya koyabilmek için özel hayatına ve sağlığına gerekli dikkat ve özeni göstermek, kulübün kendisine vermiş olduğu eşyaları kullanılabilir halde tutmak ve sözleşmenin sona ermesi ile birlikte bunları kulübe iade etmek, kulüp Sağlık Kurulunun veya kulüp doktorunun isteği üzerine düzenli olarak sağlık taramalarına girmek ve tedavi uygulanmasına izin vermek, acil durumlar haricinde kulüp sağlık kuruluşunun veya kulüp doktorunun ön bilgisi olmadan herhangi bir tıbbi tedavi uygulamamak, antrenman ve müsabakalarda oyun kurallarına uygun hareket etmek ve sportmence davranmak, müsabaka görevlilerinin kararlarına saygı duymak ve bunlara riayet etmek, futbolla ilgili bahis ve benzeri faaliyetlere dahil olmamaktır³⁵⁰.

Futbolcular, Futbol Talimatı'nın 25. maddesi uyarınca da müsabakalara katılmak için kendisi tarafından yapılması gereken işlemleri takip etmek ve tamamlamak, gerekli belgeleri temin etmek, TFF'nin ve kulübün düzenlediği kurs, ders ve konferanslara katılmak ve hastalık veya sakatlık nedeni ile alınacak raporlarını, rapor tarihinden itibaren on gün içerisinde kulübüne ve TFF'ye bildirmek zorundadırlar.

Sporcu Sözleşmelerine İlişkin Ulusal Düzenlemeler bölümünde de değinildiği üzere futbolcuların yükümlülükleri arasında çalışmamız açısından en önemli konu tip sözleşmesi uyarınca futbolcuların beyan ve davranışlarıyla TFF'nin ve paydaşlarının saygınlığını zedeleyemeyecekleri yönündeki hükümdür. Burada dikkat çeken husus, tip sözleşmenin, sözleşmeye taraf olan kulübün veya futbolcunun itibarını korumak yerine, sözleşmenin tarafı olmayan TFF'nin saygınlığının korumaya çalışmasıdır. Dolayısıyla

---

³⁵⁰ Ibid

yalnızca kulüple futbolcu arasındaki sözleşmenin tarafı olmayan üçüncü kişilerin saygınlığının korunmak istenmesi dikkat çekicidir. Öte yandan TFF'nin paydaşları arasında kulüplerin de yer aldığı ve futbolcuların kulüplerin de saygınlığını gözetmek zorunda oldukları ileri sürülebilecekse de TFF'nin paydaşlarının kimlerden ibaret olduğu açıkça belirtilmemiştir. Bu sebeplerden dolayı futbolcuların söz konusu hükme dayanarak cezalandırılmalarının veya sözleşmelerinin feshedilmesinin doğru olmayacağı düşünülmektedir.

Futbolcuların yükümlülükleri açısından bir diğer önemli husus da futbolun ahlaki prensiplerini gözetmek ve teşvik etmek yükümlülüğüdür. Futbolun ahlaki prensipleri oldukça geniş bir şekilde yorumlanabilmektedir. Örneğin şike yapma, bahis ve kumar oynama, yasaklı madde kullanma, hakeme ya da rakibine hakaret etme veya aşağılama gibi saha içi ve saha dışı uygunsuz davranışların futbolun ahlaki prensipleri içerisinde yer almayan davranışlar olduğu konusunda şüphe bulunmamaktadır. Bu gibi uygunsuz davranışların aynı zamanda futbolun, kulübün, TFF'nin ve/veya sporcunun itibarını zedeleyen veya zedeleme ihtimali olan hareketler arasında yer aldıklarını da belirtmek gerekir. Dolayısıyla futbolcunun futbolun ahlaki prensiplerini gözetmemesi itibarsızlık hükümleriyle de bağlantılıdır.

Son olarak futbolcuların FIFA, UEFA ve TFF Statülerine de uyma zorunlulukları bulunmaktadır. FIFA ve UEFA talimatlarında ise sporun itibarsızlaştırılmaması yönünde hükümlerin bulunduğu dikkate alındığında futbolcuların sözleşmeden kaynaklı ve dolaylı olarak futbolu itibarsızlaştırmama yükümlülüklerinin olduğu söylenebilecektir.

3.2.2.2 TBF sporcu lisans, vize ve transfer talimatı ve tip sözleşme

TBF basketbolcuların ve kulüplerin hak ve yükümlülüklerini tıpkı TFF gibi tip sözleşmede ve Basketbol Talimatı'nda düzenlemiştir. Basketbol Talimatı'nın 32/1. maddesi uyarınca, Basketbol Süper ve 1. Ligi'nde yer alan basketbolcular ve kulüpler arasında tip sözleşme imzalama zorunluluğu bulunmaktadır. Dolayısıyla kulüpler ve basketbolcuların hak ve yükümlülüklerini ayrı ayrı incelemekte fayda bulunmaktadır.

3.2.2.2.1 Kulübün hak ve yükümlülükleri

Basketbolcu ile kulüp arasında imzalanacak olan tip sözleşmenin 5. maddesine göre kulüp; basketbolcudan sözleşme süresince kulübe karşı sorumluluklarını yerine getirmeyi, Lig takviminde yer alan All Star maçı, milli takım ya da lig tanıtımı ve bağlı etkinlikler için seçilen basketbolcuya herhangi bir ücret ödememeyi, federasyon onayı dahilinde düzenlenen ve dijital platformlarda oynanabilen e-oyun da dahil olmak üzere her türlü oyun, aktivite, seminer vb. etkinliklerde isminin kullanılmasına rıza göstermesini ve bunun için ücret talep etmemesini ve doping kontrolü için hazır bulunmasını talep etme hakkına sahiptir³⁵¹.

Basketbol Talimatı'nın 39. maddesi uyarınca ise kulüpler; hazırlayacakları ceza yönetmeliği, iç yönetmelik ve talimatlarını basketbolcularının imzasına sunmak ve karşılıklı imzalanan bu belgeyi federasyona sunmak, basketbolculara ceza vermesi halinde bu cezanın gerekçesi ve miktarı ile birlikte kararın verildiği tarihten itibaren yedi gün içerisinde federasyona sunmak ve basketbolculara olayın öğrenildiği tarihten itibaren 7 gün ve her hâlükârda en geç 15 gün içerisinde ceza vermek, basketbolcularını Sosyal Güvenlik Kurumu'na kaydettirmek, sözleşmede belirtilen net tutar kapsamındaki tüm ödemelerini eksiksiz yapmak, kadro dışı bıraktığı basketbolcularına karşı tüm yükümlülüklerini yerine getirerek salon ve antrenman temin etmek zorundadırlar.

Kulüplerin hak ve yükümlülükleri incelendiğinde genel olarak ücret ödeme yükümlülüğü ve basketbolcuların sosyal haklarını yerine getirmeye ilişkin yükümlülükleri olduğu söylenebilecektir. Çalışma konumuz açısından kulüplerin sporun itibarsızlaştırılmamasını talep etme gibi bir haklarının en azından sözleşmesel düzeyde ve Basketbol Talimatı uyarınca olmadığı söylenebilecektir.

3.2.2.2.2 Basketbolcuların hak ve yükümlülükleri

Basketbol Tip Sözleşmesi'nin 4. maddesi uyarınca basketbolcuların sözleşmede gösterilen transfer ücretinden kaynaklı tüm yükümlülükleri talep etme, Sosyal Güvenlik

---

³⁵¹ TBF, <[http://www.tbf.org.tr/docs/default-source/sicil-lisans/sicil-lisans-evraklari-\(sozlesmeli-sporcular-icin\)/s%C3%B6zle%C5%9Fme---t%C3%BCrk-sporcu-\(kad%C4%B1n-ligleri\).doc?sfvrsn=8/](http://www.tbf.org.tr/docs/default-source/sicil-lisans/sicil-lisans-evraklari-(sozlesmeli-sporcular-icin)/s%C3%B6zle%C5%9Fme---t%C3%BCrk-sporcu-(kad%C4%B1n-ligleri).doc?sfvrsn=8/)> erişim tarihi: 1.11.2021

Kurumu'na kaydını talep etme hakları olduğu gibi, doping testlerine hazır olma gibi yükümlülükleri de bulunmaktadır.

Basketbol Talimatı'nın 40. maddesinde ise Basketbol Süper ve 1. Liglerinde yer alan basketbolcuların sözleşmeden kaynaklı yükümlülükleri şu şekilde belirlenmiştir: Federasyon ve kulübün emir ve talimatlarını bilmek ve bunlara uymak, kulübün ve federasyonunun yurt içinde ve dışında yapacağı özel ve resmi her türlü basketbol organizasyonuna katılmak, antrenman ve çalışmalara düzenli olarak katılmak, müsabakalara katılmak için kendisi adına gerekli olan belgeleri temin etmek, federasyon ve kulübün düzenlediği ders, seminer ve eğitimlere katılmak ve yetkili makamlar tarafından talep edildiğinde doping testlerine katılmak.

Tip sözleşme ve Basketbol Talimatı incelendiğinde basketbolcuların ne sözleşmeden ne de Basketbol Talimatı'ndan kaynaklanan sporu itibarsızlaştırmama gibi bir yükümlülüklerinin olduğu söylenemeyecektir.

3.2.2.3 TVF sporcu lisans, vize ve transfer talimatı ve tip sözleşme

TVF tarafından Deplasmanlı ligde yer alan veya almaya hak kazanan kulüpler ile bu ligde yer alacak sporcular arasında imzalanması zorunlu olan tek tip sözleşme ve Voleybol Talimatı kulüp ve sporcuların yükümlülüklerini düzenlemektedir.

3.2.2.3.1 Kulüplerin hak ve yükümlülükleri

Tek tip sözleşmenin 4. maddesi uyarınca; kulüp, sözleşmede belirtilen ücrete ait vergi yükümlülüklerini yerine getirmek, sporcuyla Sosyal Güvenlik Kurumu'na kaydettirmek ve sigorta primini sporcunun sözleşmesinde belirtilen ücretine karşılık gelecek ve sözleşme süresini kapsayacak şekilde ödemekle yükümlü kılınmıştır.

Tek tip sözleşmeye her ne kadar özel hükümler ekleme imkanı bulunsa da matbu olarak düzenlenen hükümlerin oldukça yetersiz olduğu ve tarafların hak ve yükümlülüklerinin neler olduğuna ilişkin oldukça az sayıda düzenleme bulunduğu görülmektedir.

Voleybol Talimatı'nın 30. maddesinde ise kulüplerin sözleşmeden doğan yükümlülükleri detaylı olarak düzenlenmiştir. İlgili madde uyarınca kulüpler; federasyon tarafından

onaylanan sözleşmenin bir nüshasını sporculara vermek, sporculara sigorta yaptırmak ve sigorta primlerini sözleşmede belirtilen ücret nispetinde yatırmak, sporcunun sağlığı ile ilgilenerek, sözleşme süresi bitmiş olsa bile sporcunun meslek faaliyetlerinden doğan sakatlıklarının tedavi masraflarını karşılamaya devam etmek, sporcunun fizik bakımından istenen seviyede tutulabilmesi için gerekli önlemleri almak, sporcuların teknik bilgi anlamında gelişimini sağlamak, sporcuların eğitimi ve sağlığı için belge almış teknik direktör, antrenör, masör ve doktor temin etmek, voleybol sporu ile ilgili lüzumlu spor malzemelerini temin etmek, kadro dışı bıraktıkları sporcularına antrenman yapabilmeleri için en az bir antrenör tahsis etmek ve antrenman sahası göstermek, sporcuların mesleki faaliyetlerinden doğan sakatlıklarında iş göremezlik ve maluliyet istisnaları dışında ücretlerini ödemeye devam etmekle yükümlüdürler.

Voleybol Talimatı'nın ilgili hükümlerinden de anlaşılacağı üzere sporun itibarsızlaştırılmasına ilişkin kulüplerin sporculara karşı sözleşmeden doğan bir yükümlülükleri bulunmamaktadır.

3.2.2.3.2 Voleybolcuların hak ve yükümlülükleri

Tek tip sözleşmede voleybolcuların yükümlülüklerinin neler olduğuna ilişkin bir hükme yer verilmemiştir. Voleybol Talimatı'nda ise 31. madde, sporcuların sözleşmeden doğan yükümlülüklerini açıklamaktadır. İlgili madde uyarınca voleybolcular; bakanlığın, federasyonun il/ilçe müdürlüğünün ve kulüplerin mevzuat, talimat ve kurallarını bilmek ve bunlara uymakla, bakanlığın, federasyonunun, il müdürlüğünün, kulübün, idarecilerin, diğer sporcuların ve hakemlerin manevi şahsiyetini rencide edecek her türlü yazılı ve sözlü beyan ve davranışlardan kaçınmakla, kulübün yurt içi ve yurt dışındaki tüm müsabakalarına katılmakla, kulübün onayı olmaksızın herhangi bir sportif faaliyete katılmamakla, özel hayatına ve sağlığına gereken özeni göstermekle, müsabakalara katılması için gerekli işlemleri takip etmekle ve belgeleri temin etmekle, kulübün düzenlediği ve kendi gelişimine yönelik faaliyetlere katılmakla, müsabaka içinde ve dışında gerek kulüp arkadaşları ve gerekse diğer takım oyuncularına ve hakemlere karşı şikayet ve cezayı gerektirecek her türlü hareketten sakınmakla, hastalık ve sakatlık durumlarını ve bunlara ilişkin raporları alınma tarihlerinden itibaren en geç on gün içerisinde kulübe bildirmekle yükümlüdürler.

Voleybol Talimatı'nın voleybolculara getirdiği yükümlülükler arasında çalışma konumuz açısından iki husus önem arz etmektedir. Bunlardan ilki sporcuların bakanlığın, federasyonunu, il müdürlüğünün, idarecilerin, diğer sporcuların ve hakemlerin manevi şahsiyetini rencide edecek her türlü yazılı ve sözlü beyan ve davranıştan kaçınma yükümlülüğüdür. Söz konusu maddede dikkat çeken ilk husus manevi şahsiyeti rencide edilme ihtimali olanlar arasında voleybol sporunun kendisinin sayılmamış olmasıdır. Bir diğer deyişle ilgili talimat maddesi uyarınca, sporcunun davranışı voleybol sporunun itibarını zedelemesine karşın talimatta bahsi geçen kişilerin itibarını zedelemiyorsa söz konusu davranışın sözleşmeye aykırı olduğu ileri sürülemeyecektir. İkinci olarak, sporcunun saygınlığını zedeleme ihtimali olduğu kişiler madde kapsamında oldukça geniş tutulmuştur. Üçüncü olarak, madde metninde yer alan "idareci" ifadesiyle kimlerin kastedildiği belirsizdir. Bu noktada idareci sıfatını haiz olan kişilerin kulüp idarecileri mi, bakanlık idarecileri mi, federasyon idarecileri mi, il müdürlüğü idarecileri mi yoksa hepsi mi olduğu konusunda bir açıklık bulunmamaktadır. Dolayısıyla il müdürlüğü idarecisine karşı sporcunun bu madde kapsamında bir ihlalde bulunduğu iddia edilerek sözleşmeye aykırılığı iddia edilirse bunun kabul görmemesi gerekmektedir. Son olarak, manevi şahsiyetin rencide edilmesi oldukça subjektif bir kavramdır. Özellikle manevi tazminat davalarında bu gibi durumların tespiti mahkeme kararlarıyla mümkün olabilmektedir. Dolayısıyla sporcunun yaptığı bir açıklamanın kulüp tarafından manevi şahsiyetin rencide edildiği gerekçesiyle sözleşmeye aykırılık iddiasında bulunulması, tek başına sporcunun ihlali gerçekleştirdiği anlamına gelmemelidir. Son olarak manevi şahsiyeti rencide edecek her türlü davranış ifadesi de açık değildir. Elbette ki sporcunun kulüp başkanına alenen hakaret etmesi manevi şahsiyeti zedeleyici davranışlar arasında sayılabilecektir. Ancak her durumda yapılan bir davranışın manevi şahsiyeti zedeleyici olduğunu tespit etmek bu kadar kolay değildir. Örneğin, voleybolcunun parke zeminlerinin yeterince bakımının yapılmadığı ve bu durumun sakatlıklara sebebiyet verdiği gerekçesiyle kulübe bir eleştiri getirmesinin ifade özgürlüğü ve halkın haber alma özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi gerekmekte olup, kulübün manevi şahsiyetinin zedelendiği iddiasının yerinde görülmemesi gerekmektedir.

Voleybol Talimatı'nda konumuz açısından önem arz eden ikinci husus voleybolcuların müsabaka içinde ve dışında gerek kulüp arkadaşları ve gerekse diğer takım oyuncularına ve hakemlere karşı şikayet ve cezayı gerektirecek her türlü hareketten sakınma

yükümlülükleridir. İlgili talimat maddesi voleybolcuların sadece saha içi değil saha dışındaki uygunsuz davranışlarından da sorumlu olduklarına yönelik bir düzenleme getirmiştir. Ancak bu maddede de sorun bulunmaktadır. Öncelikle cezayı gerektirecek hareketten anlaşılması gerekenin ne olduğu belirsizdir. Söz konusu “ceza” disiplin cezası olabileceği gibi adli yargılamayı gerektiren bir ceza da olabilir. Eğer kastedilen disiplin cezası ise hangi disiplin cezasını gerektirecek hareketin yasaklandığının belirtilmesi gerekmektedir. Örneğin saha dışında voleybolcunun rakibiyle ağız dalaşına girmesi uyarı cezasını gerektiren bir hareket olabilecektir. Ancak yine aynı voleybolcunun saha dışında rakibine tacizde bulunması sporcunun sözleşmesinin feshini gerektirecek boyutta ağır bir davranış olarak değerlendirilebilir. Bu noktada Voleybol Talimatı net bir şey söyleyememiştir. Benzer şekilde şikayet kavramı da belirsizdir. Sporcunun şikayet edilmesini engelleyecek herhangi bir durum bulunmamaktadır. Cezalar kulüp tarafından sporculara tebliğ edilip belirsizlikleri ortadan kaldırılabilirken, aynı uygulama şikayet için geçerli değildir. Dolayısıyla bir voleybolcunun saha dışındaki bir davranışı nedeniyle şikayet edilmesi o sporcunun sözleşmeden doğan yükümlülüğüne aykırı davrandığı anlamına gelmemelidir.

3.2.3 UEFA tarafından getirilen düzenleme (anlaşma) kapsamında futbolcu ve kulüplerin yükümlülükleri

Sporcu ve kulüplerin sözleşmeden kaynaklı hak ve yükümlülüklerine ilişkin olarak, Sporcu Sözleşmesi'nin Şekli başlığı altında da bahsedilmiş olduğu üzere, UEFA tarafından yapılan Anlaşma önem arz etmektedir. Söz konusu Anlaşma yalnızca sporcu sözleşmelerinde bulunması gereken asgari unsurlara yer vermeyip sözleşmenin tarafı olan futbolcular ve kulüplerin de yükümlülüklerine yer vermiştir.

Anlaşma'nın 6 ve 7. maddelerinde tarafların bu yükümlülüklerin neler olduğuna değinilmiştir. Anlaşma'nın 6.2 maddesine göre kulübün yükümlülükleri; ücret ödeme, diğer mali ödemeler (prim veya uluslararası maça çıkma primi gibi), kaza ve hastalıklara ilişkin sigorta yapma ve oyuncunun oynayamadığı süre boyunca maaşını ödemeye devam etme, sosyal güvenlik masraflarını karşılama ve oyuncu tarafından yapılan giderleri karşılama olarak sayılmıştır. 6.3 maddede ise bu masrafların hangi döviz cinsinden ödeneceğinin ve ödeme yönteminin sözleşmede yer alması zorunlu tutulmuştur. Ayrıca

asgari yılda dört hafta oyuncuya izin verilmesinin de sözleşmede kararlaştırılması 6.7. madde uyarınca zorunludur.

Futbolcunun yükümlülükleri ise Anlaşma'nın 7.2. maddesinde yer almaktadır. Buna göre oyuncu, oynatıldığı zaman maçlarda elinden gelenin en iyisini yapmak, antrenörünün talimatları doğrultusunda antrenmanlara ve maç hazırlıklarına katılmak, sağlıklı bir yaşam sürmek ve fit olmak, kulüp yöneticilerinin talimatları doğrultusunda hareket etmek, kulübün etkinliklerine katılmak, kulübün kurallarına uymak, maçlardaki insanlara karşı sportmence davranmak, oyun kurallarını öğrenmek ve maç görevlilerinin kararlarını kabul etmek, diğer futbol aktivitelerine veya tehlikeli olabilecek diğer aktivitelere katılmamak, kulüp tarafından kendisine verilen malzemelere iyi bakmak ve sözleşme feshinde iade etmek, hastalık veya sakatlık durumunu kulübe derhal bildirerek kulüp doktorunun talimatları dışında harekete etmemek, herhangi bir birliğin, ligin, oyuncular birliğinin ve/veya kulübün ayrımcılık karşıtı politikalarına uyum göstermek, kulübü veya futbolu itibarsızlaştırmamak ve futbolla ilgili kumar oynamamak veya benzeri türden faaliyetlerde bulunmamak zorundadır.

Anlaşma hükümlerinde konumuz açısından dikkat çekici olan nokta futbolcunun yükümlülükleri arasında kulübü veya futbolu itibarsızlaştırmama zorunluluğunun bulunmasıdır. Dolayısıyla UEFA'ya üye olan ulusal federasyonların tek tip futbolcu sözleşmesi hazırlarken sporun itibarsızlaştırılmasına yönelik hükümlere yer vermesi zorunluluk arz etmektedir. Elbette ki sporun itibarsızlaştırılmasıyla ne anlaşılması gerektiği Anlaşma metninde yer almamakta ve doğal olarak söz konusu kavramın doktrinde ve CAS kararları dahilinde içinin doldurulması gerekmektedir.

3.3 TBK Kapsamında Sporcu Sözleşmesinin Kulüp Tarafından Haklı Nedenle Derhal Feshi

Sporcu ve kulüpler arasında imzalanan sözleşmelerin Türk hukuku kapsamında hizmet sözleşmesi niteliğine sahip olduklarından önceki bölümlerde bahsedilmişti. Hizmet sözleşmelerinin TBK kapsamında hangi durumlarda kulüpler tarafından haklı nedenle derhal feshedilebileceğine ilişkin olarak ise 435. madde yol gösterici olacaktır. TBK madde 435;

Taraflardan her biri, haklı sebeplerle sözleşmeyi derhal feshedebilir. Sözleşmeyi fesheden taraf, fesih sebebini yazılı olarak bildirmek zorundadır. Sözleşmeyi fesheden taraftan, dürüstlük kurallarına göre hizmet ilişkisini sürdürmesi beklenemeyen bütün durum ve koşullar, haklı sebep sayılır.

hükmüne yer vermektedir.

Fesih, niteliği itibariyle bozucu yenilik doğuran bir hak olup, hüküm ve sonuçlarını fesih bildirimini karşı tarafa ulaştıncaya geleceğe etkili olarak doğurmaya başlar. Bu hakkın kullanıldıktan sonra geriye alınması mümkün değildir. Fesih hakkının kanundan veya sözleşmeden doğması mümkündür³⁵². TBK madde 435 de kanundan doğan bir fesih hakkı olup tarafların hangi durumların haklı nedenle derhal feshe sebep olacağına ilişkin aralarındaki sözleşmede düzenleme yapmaları mümkündür. Nitekim TBK kapsamında sözleşmenin haklı nedenle feshi için gereken hizmet ilişkisinin sürdürülmesinin beklenemeyeceği bütün durum ve koşullar” ifadesi haklı nedenle fesih sebepleri için oldukça geniş bir düzenleme getirmiştir. Hem olağan hem de olağanüstü fesih, sonuçlarını geleceğe etkili olarak doğuracağı için tarafların fesih tarihinden önceki doğmuş bulunan alacak ve borçları geçerliliklerini koruyacaktır³⁵³.

TBK tarafından derhal feshe ilişkin getirilen bu düzenlemenin emredici olup olmadığı da önem taşımaktadır. Nitekim spora ilişkin sözleşmelerde, özellikle futbolda, birden fazla talimatta sözleşmelerin hangi durumlarda derhal feshedilebileceği yer almaktadır. Örneğin FIFA Oyuncu Statü ve Transfer Talimatı, TFF Futbol Talimatı ve TVF Voleybol Talimatı gibi talimatlarda sporcu sözleşmelerinin hangi durumlarda feshedilebileceği düzenlenmiştir. *Yılmaz*, profesyonel futbolcu sözleşmeleri açısından öncelikle Futbol Talimatı’nda belirtilen düzenlemelerin uygulanmasını, TBK hükümlerinin ise tamamlayıcı olarak tatbik edilmesi gerektiğini ileri sürmektedir³⁵⁴. Kanımızca da, TBK’da özellikle derhal feshe yönelik düzenlemelerin oldukça geniş tutulması ve tarafların sözleşmeden kaynaklanan fesih sebeplerini özgürce belirleyebilme durumları da göz önüne alındığında önceliğin sporcu sözleşmelerinin derhal feshe ilişkin düzenlemelerini barındıran özel nitelikli talimatlar ve tüzüklere verilmesinin daha uygun olacağı düşünülmektedir.

---

³⁵² Eren (n 70) 1289

³⁵³ Ibid 1290

³⁵⁴ Yılmaz (n 204) 16

Haklı sebeple fesih durumunda fesih sebebinin yazılı olarak bildirilmesi TBK'nın 435/1. maddesi kapsamında bir geçerlilik şartı olup, söz konusu şarta uyulmaması halinde yapılan haklı nedenle feshin geçersiz bir fesih olacağı ileri sürülmektedir³⁵⁵. Birden fazla haklı sebebin varlığı halinde ise sözleşmeyi derhal fesheden taraf her sebebi tek tek bildirmek zorunda olmayıp, en önemli sebebi bildirmek suretiyle hizmet sözleşmesini derhal feshedebilir³⁵⁶.

Sözleşmenin derhal feshi için gerekli olan haklı sebep, taraflardan birinin sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerini ağır biçimde ihlal etmesiyle meydana gelebileceği gibi, sözleşmede yer verilmeyen ancak sonradan oluşan ve hizmet sözleşmesini sürdürmenin beklenemeyeceği diğer durumlarda da oluşabilir³⁵⁷.

TBK kapsamında işverenin hizmet sözleşmesini haklı nedenle derhal feshedebileceği durumlara örnek olarak işçinin işvereni aldatması gösterilebilir. İşçinin işe alım sırasında iş için gerekli olan esas unsurlardan birinin veya birkaçının kendinde bulunmadığı halde bu unsurlara sahipmiş gibi işvereni aldatması işverene derhal fesih hakkı tanımaktadır³⁵⁸. İşçinin şahsından doğan ve sözleşmeye bağlılık hakkında güveni sarsan durumlarda da işveren tarafından haklı nedenle derhal fesih yapılabilir³⁵⁹. Örnek olarak, antrenmanlara katılma yükümlülüğü olan bir basketbolcunun uyarılmasına rağmen üst üste üç antrenmana katılmayarak şehir dışına gitmiş olması durumunda TBK uyarınca hizmet sözleşmesi işveren kulüp tarafından haklı nedenle feshedilebilecektir. TBK uyarınca işçinin yükümlülükleri arasında sayılan işi özenle yapma borcuna aykırı davranışları da işveren tarafından haklı nedenle derhal fesih kapsamında değerlendirilebilir. Örneğin, işçinin kendi ağır kusuruyla iş yerindeki güvenliği tehlikeye düşürmesi halinde işveren tarafından haklı nedenle derhal fesih yapılabilir³⁶⁰. İşçinin sadakat borcuna aykırı davranmak suretiyle rüşvet alması, zimmetine para geçirmesi veya hırsızlık yapması gibi durumlarda da hizmet sözleşmesi işveren tarafından haklı nedenle derhal feshedilebilecektir³⁶¹.

---

³⁵⁵ Sabahattin Yürekli, *Hizmet Sözleşmesinin Sona Ermesi* (2. Baskı, Seçkin 2014) 235

³⁵⁶ Çelik, Caniklioğlu, Canbolat ve Özkaraca (n 281) 659

³⁵⁷ Yürekli (n 369) 238

³⁵⁸ Süzek (n 283) 694, Çelik, Caniklioğlu, Canbolat ve Özkaraca (n 281) 673, Eyrenci, Taşkent, Ulucan ve Başkan (n 278) 234

³⁵⁹ Süzek (n 283) 700

³⁶⁰ Ibid 705

³⁶¹ Yürekli (n 369) 249

İşçinin haklı nedenle hizmet sözleşmesini derhal feshedebileceği durumlar da mevcuttur. İşverenin sözleşme ile yerine getirmeye yükümlü olduğu borçlarına aykırı hareket etmesi işçi açısından derhal fesih sebebi oluşturabilecekse de işverenin önemsiz nitelikteki yükümlülüklerine aykırı davranması işçiye bu hakkı vermemektedir³⁶². İşverenin iş sözleşmesi yapıldığı sırada işçiyi aldatması³⁶³, işverenin iş yerinde iş sağlığı ve güvenliği için gerekli tedbirleri almaması³⁶⁴, işverenin eşit davranma yükümlülüğüne aykırı hareket etmesi³⁶⁵, işçinin ücretinin ödenmemesi³⁶⁶ ve işçinin haklı izin talebinin dikkate alınmaması³⁶⁷ gibi durumlarda işçinin haklı nedenle derhal fesih hakkını kullanma imkanı bulunmaktadır.

Bahsetmiş olduğumuz örneklerden de anlaşılacağı üzere TBK’da hizmet sözleşmesinin hangi durumlarda haklı nedenle derhal feshedilebileceğine ilişkin hususlar tek tek sayılmamış, her olay haklı nedenle derhal fesih gerektirip gerektirmemesi açısından ayrıca değerlendirilmiştir.

Sporcular 4857 sayılı İş Kanunu’nun 4. maddesi ile bu kanun kapsamı dışında bırakılmışlardır. Ancak kulüp ile sporcu arasındaki ilişkinin işçi-işveren ilişkisi olması ve TBK’da haklı nedenle feshin hangi durumlarda oluşacağına ilişkin durumların somut olarak belirtilmemesi sebebiyle, niteliğine uygun düştüğü ölçüde, İş Kanunu’nda yer alan haklı nedenle derhal feshe ilişkin hükümlerin kıyasen sporcu sözleşmelerine de uygulanabileceği düşünülmektedir³⁶⁸.

İş Kanunu’nun yanı sıra ulusal ve uluslararası federasyonlar tarafından sözleşmenin haklı nedenle derhal feshine ilişkin hükümlerin de TBK’ya aykırı olmadığı sürece sporcu sözleşmelerinin derhal feshinde uygulanması mümkün olabilecektir. Ancak İş Kanunu madde 24 ve 25’de taraflar açısından haklı nedenle fesih sebebi oluşturan davranışlar tek tek gösterilmiş olup, bu hükümler TBK madde 435 anlamında sınırlı olarak kabul edilemezler. Yani İş Kanunu’nda belirtilen hususlar TBK açısından da haklı nedenle derhal feshe sebep olabilmektedirler. Öte yandan İş Kanunu’nda yer alan bu hükümlerin

---

³⁶² Ibid 257

³⁶³ Eyrenci, Taşkent, Ulucan ve Baskan (n 278) 234

³⁶⁴ Yürekli (n 369) 259

³⁶⁵ Ibid.

³⁶⁶ Süzek (n 283) 713

³⁶⁷ Yürekli (n 369) 261

³⁶⁸ Başak Baysal ve Deniz Ugan Çatalkaya, ‘Profesyonel Futbolcu Hizmet Sözleşmesinin Sona Erdirilmesi’ (2020) 2(2) İstanbul Spor Hukuku Dergisi 1, 21

emredici nitelikte olduklarından sözleşmeyle değiştirilemeyecekleri de ileri sürülmektedir³⁶⁹. Haklı nedenle feshe ilişkin İş Kanunu'nda yer verilen hükümlerin emredici niteliklerinin ve dolayısıyla değiştirilip değiştirilemeyeceklerinin işçi ve işveren açısından ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir. İşverenin haklı nedenle fesih hakkının yasama tasarrufuyla ve tarafların anlaşması üzerine özellikle toplu iş sözleşmeleriyle sınırlandırılmasının mümkün olduğu öğretide ileri sürülmektedir³⁷⁰. Şüphesiz ki kanunun emredici hükümlerine aykırı olarak düzenleme yapılması işçi veya işveren lehine de olsa mümkün değildir. Ancak bu noktada özellikle İş Kanunu'nun 25. maddesinin mutlak emredici mi yoksa nisbi emredici hükümleri mi haiz olduğunun incelenmesi gerekmektedir³⁷¹. İşçi aleyhine nisbi emredici hükümlerin dahi sözleşmeyle sınırlandırılmasının işçinin iş sözleşmesinde zayıf tarafı teşkil etmesi ve korunmaya daha fazla ihtiyacı olması sebebiyle mümkün olamayacağı ileri sürülmektedir³⁷². Diğer taraftan işverenin fesih hakkının nisbi emredici hükümler açısından sınırlandırılmasının ise mümkün olabileceği öğretide ifade edilmektedir³⁷³. Örneğin işçinin mazeretsiz olarak iki iş günü arka arkaya işe gelmemesi sebebiyle işverene haklı nedenle fesih hakkı veren düzenlemenin mazeretsiz olarak dört gün arka arkaya işe gelmeme olarak düzenlenmesi söz konusu hükmün nisbi emredici hüküm olması sebebiyle mümkün olabilecektir³⁷⁴. Diğer taraftan işçinin işverenin bir başka işçisine cinsel tacizde bulunması sebebiyle işverenin derhal fesih hakkının sınırlanması söz konusu düzenleme mutlak emredici niteliği haiz olduğundan mümkün olamayacaktır. Esasen de söz konusu hükümle korunmak istenen değer cinsel tacizde bulunan işçi değil, işverenin diğer işçilerinin kişilik hakları ve manevi haklarıdır³⁷⁵. İşverenin derhal fesih hakkının sınırlandırılmasının bir sınırının olup olmadığına ise ayrıca değinmekte fayda vardır. İşverenin fesih hakkının özüne dokunan aşırı nitelikteki sınırlamalar geçerli kabul edilemez³⁷⁶.

---

³⁶⁹ Yürekli (n 369) 237

³⁷⁰ Ali Uçar, 'İşverenin Haklı Nedenle Fesih Hakkının Sınırlandırılması' (Yüksek Lisans Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi 2019) 124; Hande Bahar Aykaç, *İşverenin Fesih Hakkının Sözleşmelerle Sınırlandırılması* (Oniki Levha 2020) 112 vd; Süzek (n 283) 738; Merve Abak, 'İşverenin Fesih Hakkının Toplu İş Sözleşmesiyle Sınırlandırılmasının Sınırı' (2020) 3(3) İş Sağlığı ve Güvenliği Akademi Dergisi 194, 195

³⁷¹ Aykaç (n 384) 113

³⁷² Uçar (n 384) 125

³⁷³ Ibid 126

³⁷⁴ Aykaç (n 384) 113

³⁷⁵ Ibid 116

³⁷⁶ Ibid 115

Bu kapsamda öncelikle İş Kanunu’nda işçi ve işverenin derhal fesih hakkı, sonrasında ise ulusal düzenlemeler kapsamında sporcu sözleşmelerinde yer alan derhal fesih hakları incelenecektir.

3.3.1 Hizmet Sözleşmesinin Haklı Nedenle Feshi Usulü

Fesih hakkı, tek taraflı yöneltilmesi gereken irade açıklamasıyla kullanılan, muhatabına ulaşmakla birlikte karşı tarafın kabulüne ihtiyaç duyulmaksızın söz konusu hukuki ilişkiyi sona erdiren, bozucu yenilik doğuran bir haktır³⁷⁷.

TBK’nın 435/1. maddesi uyarınca, sözleşmeyi fesheden taraf, fesih sebebini yazılı olarak bildirmek zorundadır. TBK’nın 12/2. maddesinde ise kanunda sözleşmeler için öngörülen şeklin kural olarak geçerlilik şekli olduğu ve öngörülen şekle uyulmaksızın kurulan sözleşmelerin hüküm doğurmayacağı hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla fesih sebebini yazılı olarak bildirmeyen tarafın yapmış olduğu feshin geçerli bir fesih olmayacağı ileri sürülmektedir³⁷⁸. Diğer yandan *Süzek*, haklı nedenle fesih sebebi bulunan işçinin fesih nedenini yazılı olarak belirtmemesi halinde, uyarlamaya tabi tutularak, sözleşmenin işçi tarafından haklı nedenle feshedildiğine karar verilmesi görüşündedir³⁷⁹. Her ne kadar fesih sebebini yazılı olarak bildirme zorunluluğu bulunsa da fesih bildirimini yazılı olarak yapılmasına ilişkin yasal mevzuatta bir düzenleme bulunmamaktadır. Buradan hareketle fesih bildirimini yazılı olarak yapılmamasının feshi haksız hale getirmeyeceği sonucuna ulaşılabilecektir³⁸⁰.

Haklı nedenle fesih hakkının ne zaman kullanılması gerektiği konusunda ise TBK’da belirli bir süre belirtilmemiş olmakla birlikte “derhal” kullanılması gerektiği vurgulanmıştır. “Derhal” ifadesi ile kastedilenin ise haklı nedenle fesih hakkının öğrenilmesinden itibaren makul bir süre içerisinde kullanılması olduğu ileri sürülmektedir³⁸¹.

---

³⁷⁷ Cevdet Yavuz, *Borçlar Hukuku Dersleri Özel Hükümler* (17. Baskı, Beta 2021) 526

³⁷⁸ Fatma Burcu Savaş, ‘İş Sözleşmesinin İşveren Tarafından Haklı Nedenle Feshi’ (Doktora Tezi Galatasaray Üniversitesi 2011), 190

³⁷⁹ *Süzek* (n 283) 725

³⁸⁰ Savaş (n 392) 190

³⁸¹ *Ibid* 199

Haklı nedenle feshin hüküm doğurması fesih beyanının açıklanması ve karşı tarafça öğrenilmesi sonucunda gerçekleşmektedir³⁸². Söz konusu fesih beyanı ise sözlü olarak yapılabileceği gibi TBK'nın 4. maddesi gereğince telefon, bilgisayar gibi iletişim sağlayabilen araçlarla doğrudan iletişim sağlayan araçlarla da yapılabilecektir. Bu doğrultuda telefon, Whatsapp veya Skype aracılığıyla yapılacak bildirimlerle de karşı tarafça öğrenilmesinin aynı anda gerçekleştiği kabul edilebilecektir³⁸³.

3.3.2 4857 sayılı İş Kanunu'nda yer alan işveren açısından haklı nedenle fesih sebepleri

İş Kanunu'nun 24 ve 25. maddelerinde derhal feshe yönelik hükümlerin nitelikleri itibariyle TBK'ya tabi olan işçilere, yani konumuz özelinde sporcu ve kulüplere, uygulanmasında TBK madde 435 anlamında bir engel bulunmadığını ifade etmiştik. Bu kapsamda İş Kanunu'nda yer işverenin derhal fesih hakkının incelenmesinde fayda bulunmakta olup, çalışmamız kapsamı dışında kalması sebebiyle işçinin fesih haklarına değinilmeyecektir.

3.3.2.1 İşverenin İş Kanunu kapsamında derhal fesih hakkı

İşverenin İş Kanunu kapsamında haklı nedenle derhal fesih hakkı sağlık sebepleri, ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller ve benzerleri, zorlayıcı sebepler ve işçinin gözüne alınması veya tutuklanması başlıkları altında İş Kanunu'nun 25. maddesinde kendine yer bulmuştur.

İş Kanunu madde 25/I-a uyarınca sağlık sebepleri sebebiyle fesih gerekçeleri; işçinin kendi kastından veya derli toplu olmayan yaşayışından yahut içkiye düşkünlüğünden doğacak bir hastalığa yakalanması veya engelli hale gelmesi durumunda, bu sebeple doğacak devamsızlığın ardı ardına üç iş günü veya bir ayda beş iş gününden fazla sürmesi ve işçinin tutulduğu hastalığın tedavi edilemeyecek nitelikte olması ve iş yerinde çalışmasında sakınca bulunduğu Sağlık Kurulunca saptanmasıdır.

---

³⁸² Ibid 206

³⁸³ Ibid 207

Sağlık nedenleriyle işverenin işçinin sözleşmesini haklı nedenle feshetmesi madde metninden de anlaşılacağı üzere zorlaştırılmıştır. Öncelikle işçinin kendi kastı, derli toplu olmayan yaşayışı veya içkiye düşkünlüğünün bulunması gerekmektedir. Ancak bu koşulların varlığı halinde ikinci aşama olan hastalığa yakalanma veya engelli hale gelme durumundan bahsedilebilecektir. Son olarak hastalığa yakalanma ve engelli olma durumu da yeterli görülmeyip bu sebepten kaynaklanan devamsızlığın üç iş günü ardı ardına olması veya bir ayda beş iş gününden fazla sürmesi ve bu hastalığın tedavi edilemez olması gerekmektedir. Ancak bu da yeterli olmayıp son olarak çalışmasında sakınca olduğunun da Sağlık Kurulunca saptanması gerekmektedir.

İlgili kanun maddesinin sporcu ve kulüp arasındaki sözleşmelere yansımaları ve sporun itibarsızlaştırılması hükümleri çerçevesinde incelenmesi gerekirse sporcunun bu hükme dayanarak sözleşmesinin feshedilmesinin güç olduğu söylenebilecektir. Öncelikle derli toplu olmayan yaşayış ve içkiye düşkünlüğün itibarı zedeleyen uygunsuz davranışlar olarak sayılması tartışmaya açıktır. Dolayısıyla bu kavramlarla ne ifade edilmek istendiğinin belirlenmesi gerekir. Derli toplu olmayan yaşayış ile kastedilenin “işçinin derbeder hayat sürmesi, normal olmayan başıboş ve düzensiz yaşayışı, aşırı derecede safahata düşkünlüğü” olduğu ileri sürülmüştür³⁸⁴. İçkiye düşkünlükle anlatılmak istenen ise tutkunluk derecesinde alkol bağımlılığı ve alkolü içmekten vazgeçememektir³⁸⁵. Ancak söz konusu durumlar gerçekleşse dahi, yani işçinin kastı, alkol düşkünlüğü ve başıboş ve düzensiz hayatı olsa da bunların sporu itibarsızlaştırdığından bahsetmek tek başına mümkün olmayacaktır. Söz konusu hususlar ancak uygunsuz davranış kategorisinde değerlendirilebilecektir. Sporun itibarsızlaştırılması için uygunsuz davranışların tek başına yeterli olmadığından ve bunun kamuoyu tarafından da bilinmesinin zorunlu olduğundan 1. Bölümde bahsetmiştik. Dolayısıyla sağlık nedenleri kapsamında yer alan durumların tek başına kulüplere sporun itibarsızlaştırılması kapsamında haklı nedenle fesih imkanı vermesi mümkün görünmemektedir. Ancak İş Kanunu çerçevesinde yapılacak bir değerlendirmede de sporcuların bu sebeple üç iş günü arka arkaya işyerine gitmemesi gibi bir durum ancak antrenmanlara ya da müsabakalara katılamaması halinde gündeme gelebilecektir. Ancak, sporcuların sakatlıklarına ilişkin federasyon talimatlarında özel düzenlemeler bulunması sebebiyle söz konusu hükümlerin

³⁸⁴ Seda Arslan, *İşverenin Haklı Nedenle Fesih Hakkı* (On İki Levha 2012) 29

³⁸⁵ Ibid 30

İş Kanunu çerçevesinde ve dolaylı olarak TBK madde 435 kapsamında da işveren kulüp açısından haklı nedenle fesih sebebi oluşturmasının sporcu sözleşmesinin niteliğine uygun düşmediği değerlendirilmektedir.

İşveren tarafından haklı nedenle derhal feshin kullanılmasına ilişkin İş Kanunu'nda yer alan ikinci ayırım ahlak ve iyi niyet kurallarına aykırılık halleridir. İş Kanunu madde 25/II'de yer alan bu aykırılık halleri şu şekilde sayılmıştır: İş sözleşmesi yapıldığı sırada işçinin işvereni sözleşmenin esaslı unsurlarını teşkil eden vasıflar kendisinde olmadığı halde bu şartları taşıdığını söyleyerek yanıltması; işçinin işveren yahut bunların aile üyelerinden birinin şeref ve namusuna dokunacak sözler söylemesi veya davranışlarda bulunması yahut işveren hakkında şeref ve haysiyet kırıcı asılsız ihbar ve isnatlarda bulunması; işçinin işveren yahut bunların aile üyelerinden birine yahut işverenin başka işçisine sataşması, iş yerine sarhoş yahut uyuşturucu madde almış olarak gelmesi ya da iş yerinde bu maddeleri kullanması; işçinin işverenin başka bir işçisine cinsel tacizde bulunması; işçinin işverenin güvenini kötüye kullanmak, hırsızlık yapmak, işverenin meslek sırlarını ortaya atmak gibi doğruluk ve bağlılığa uymayan davranışlarda bulunması; işçinin, iş yerinde yedi günden fazla hapisle cezalandırılan ve cezası ertelenmeyen bir suç işlemesi; işçinin işverenden izin almaksızın haklı bir sebebe dayanmaksızın ardı ardına iki iş günü veya bir ay içinde iki defa herhangi bir tatil gününden sonraki iş günü, yahut bir ayda üç iş günü işine devam etmemesi; işçinin yapmakla ödevli bulunduğu görevleri kendisine hatırlatıldığı halde yapmamakta ısrar etmesi; işçinin kendi isteği veya savsaması yüzünden işin güvenliğini tehlikeye düşürmesi, iş yerinin malı olan veya malı olmayıp da eli altında bulunan makineleri, tesisatı veya başka eşya ve maddeleri otuz günlük ücretinin tutarıyla ödeyemeyecek derecede hasara ve kayba uğratması.

İlgili kanun maddesinde her ne kadar ahlak ve iyi niyet kurallarına aykırılık halleri sayılmışsa da bendin başlığında da yer verildiği üzere madde kapsamında sayılan "benzeri haller" de işveren açısından haklı nedenle fesih sebebi oluşturabilecektir. Dolayısıyla ilgili madde kapsamında yer verilen hususların sınırlı olmadıkları söylenebilecektir. Nitekim Yargıtay da vermiş olduğu kararlarda bu hususa dikkat

çekerek, genel olarak işçinin sadakat borcuna aykırılık oluşturan söz ve davranışlarının işverene haklı nedenle fesih imkanı sağladığını vurgulamıştır³⁸⁶.

İş Kanunu ahlak ve iyi niyet kurallarına aykırılık hallerini oldukça detaylı olarak düzenlemiştir. Kanımızca bu başlık atındaki birçok hükmün TBK madde 435 kapsamında hizmet sözleşmesine tabi işçi statüsündeki sporcular için de uygulanmasında hukuken bir engel bulunmamaktadır.

Sporcunun işveren kulübü yanılması durumuna ilişkin olarak, transfer edilen bir futbolcunun aslında futbolcu olmadığına ortaya çıkması hali örnek olarak gösterilebilecektir. Vermiş olduğumuz örneğe ilişkin benzer bir durum Akhisar Spor Kulübü'nde yaşanmıştır. Martins Chisom Onyebueke isimli futbolcunun Akhisar Spor Kulübü'ne transfer olduktan sonra aslında futbolcu olmadığı anlaşılmıştır³⁸⁷. Böyle bir durumda eğer futbolcu kulübü yanılarak bu transferin gerçekleşmesini sağlamışsa, kulübün işveren olarak İş Kanunu madde 25/II(a) uyarınca sözleşmenin esaslı unsurlarından birinde yanıldığı iddiasıyla derhal fesih hakkını kullanması mümkün olabilecektir. Bu durum TBK madde 435 kapsamında da haklı nedenle derhal fesih sebebi oluşturabilecektir.

Sporcunun kulüp başkanına veya ailesine veya kulübün kendisine küfretmesi durumu da hem sporun itibarın zedeleyici bir uygunsuz davranış olarak değerlendirilebilecek hem de TBK madde 435 ve İş Kanunu madde 25 uyarınca haklı nedenle derhal fesih sebebi teşkil edebilecektir.

“İşçinin sataşması” kavramının ise kapsamının belirlenmesi haklı nedenle fesih konusunda önem arz etmektedir. Yargıtay bir kararında “İşçinin işverene veya işverenin ailesine ya da işverenin diğer bir işçisine sözlü veya eylemle yapılan sataşma, işverene hizmet sözleşmesini haklı ve tazminatsız fesih hakkı verir.” ifadesine yer vermiştir³⁸⁸. Dolayısıyla işçinin sataşması sözlü veya fiili olarak meydana gelebilecektir. TDK'ya göre ise sataşmak, “Bir kimseyi rahatsız edici davranışta bulunmak, musallat olmak”

³⁸⁶ Yargıtay 9 HD, 12070/33439, 03.12.2009; Yargıtay 9 HD, 40375/7979, 25.03.2009; Yargıtay 9 HD, 11747/12, 10.01.2022; Yargıtay HGK, 22-372/873, 29.06.2021; Yargıtay 9 HD, 2484/3260, 03.02.2021 www.kazanci.com.tr erişim tarihi 15 Temmuz 2022

³⁸⁷ Takvim, <<https://www.takvim.com.tr/spor/2021/04/23/akhisar-spora-transfer-edilen-martins-chisom-onyebuekenin-futbolcu-olmadigi-ortaya-cikti-baskan-ozbey-tffye-sikayet-edildi/>> erişim tarihi: 2.11.2021

³⁸⁸ Yargıtay 9 HD, 17725/34508, 23.11.1995 www.kazanci.com.tr erişim tarihi 15 Temmuz 2022

anlamlarına gelmektedir³⁸⁹. Doktrinde ise sataşma, “bir kimseyi rahatsız edecek şekilde sözlü ve fiili davranışlarda bulunmak veya ona sarkıntılık etmek”³⁹⁰, “başkasının kişilik haklarına saldırı oluşturan her türlü söz ve davranış”³⁹¹ ve “söz veya eylemle bir kişinin yaşam, sağlık gibi vücut bütünlüğüne veya namus gibi manevi değerleri ile maddi varlığına yönelik tecavüz”³⁹² olarak tanımlanmıştır. Sporcu sözleşmeleri açısından ise bir örnek vermek gerekirse, antrenman sırasında bir sporcunun diğer bir sporcuya düzgün pas vermediği gerekçesiyle laf atması veya boğazına yapışarak onu itmesi sataşma kapsamında değerlendirilebilecektir.

İşçinin sarhoş veya uyuşturucu madde etkisinde iş yerine gelmesi ise sporcu sözleşmeleri açısından yani TBK madde 435 açısından da haklı nedenle derhal fesih sebebi oluşturabilecektir. İşçinin işverenin bir başka işçisine cinsel tacizde bulunması ya da işverenin güvenini kötüye kullanması, hırsızlık yapması ve işverenin meslek sırlarını ortaya çıkarması da kulüpler açısından sporcuların sözleşmelerini haklı nedenle derhal feshetmeleri için imkan sağlayabilecektir. Sporcunun özellikle saha içinde veya saha dışında gerçekleştirdiği uygunsuz davranış adli bir cezayı gerektiriyorsa hem sporun itibarını zedeleyecek hem de İş Kanunu uyarınca ertelenmeyen yedi günden fazla bir hapis cezası ise işverene haklı nedenle derhal fesih hakkı verecektir.

İlk bölümde de bahsedildiği üzere sporun itibarsızlaştırılması kapsamında yer alan uygunsuz davranışların mutlaka adli bir suç konusunu oluşturması gerekmez. Ancak adli bir suça da sebep olan uygunsuz davranışların sporu itibarsızlaştırdığı söylenebilecektir. Dolayısıyla İş Kanunu'nun 25. maddesinden yola çıkarak sporcunun ertelenmeyen 7 günden fazla hapis cezası almasına neden olabilecek bir uygunsuz davranışın, İş Kanunu kapsamında işveren kulüp açısından haklı nedenle fesih sebebi teşkil edeceği, bu durumun ayrıca TBK madde 435 uyarınca da haklı sebep teşkil edebileceği söylenebilecektir.

İşçinin işverenden habersiz olarak devamsızlık yapmasına ilişkin düzenlenen kanun hükmünün ise sporcuların sebepsiz yere antrenmanlara veya müsabakalara katılmaması şeklinde yorumlanması mümkündür. Konuya ilişkin olarak zaten ilgili ulusal ve

---

³⁸⁹ <<https://sozluk.gov.tr/>> erişim tarihi: 16.10.2021

³⁹⁰ Arslan (n 401) 73

³⁹¹ Süzek (n 283) 697

³⁹² Savaş (n 392) 94

uluslararası federasyonların talimatlarında da hükümler bulunmakta olup, böyle bir gerekçesiz devamsızlık hali İş Kanunu ve TBK açısından da haklı nedenle kulüp tarafından iş akdinin derhal feshine sebebiyet verebilecektir.

İşçinin yapmakla görevli olduğu ödevleri hatırlatılmasına rağmen yerine getirmemekte ısrar etmesi yine sporcular açısından geçerli olabilecek bir düzenlemedir. Özellikle antrenmanlara ve müsabakalara katılmak, sağlığına dikkat etmek, kulübün izni olmadan farklı spor müsabakalarına katılmamak gibi yükümlülükleri olan sporcuların bu yükümlülüklerine işveren kulübün uyarılarına rağmen aykırı davranması halinde kulübe haklı nedenle derhal fesih imkanı verebilecektir.

İşçinin kendi isteği veya savsaması yüzünden işin güvenliğini tehlikeye düşürmesine örnek olarak ise antrenmanda kale direğine asılan bir futbolcunun bu hareketi sonrasında kale direğinin bir başka takım arkadaşının üzerine düşmesine sebep olması durumu gösterilebilir.

Son olarak işçinin işverene ait veya işverene ait olmayıp da elinin altında bulunan malzemelere otuz günlük ücretinden daha fazla bir tutarda zarar vermesi hali de sporcu sözleşmelerinde dikkate alınabilecek hususlar arasındadır. Örneğin bir basketbolcunun dikkatsiz davranışları sonucunda kulübe ait spor salonunun yanmasına sebebiyet vermesi halinde böyle bir durum söz konusu olabilecek ve işveren kulübe haklı nedenle derhal fesih imkanı doğabilecektir.

3.3.3 Ulusal federasyonların talimatları kapsamında işçi ve işverenin fesih hakkı

Türkiye'deki spor federasyonlarının talimatlarında sporcu sözleşmelerinin hangi durumlarda feshedilebileceğine ilişkin detaylı düzenlemelere yer verilmiştir. Önceki bölümlerde de yer verdiğimiz üzere bu başlık altında da TFF, TBF ve TVF'nin düzenlemeleri kapsamında işveren kulüp ve işçi sporcu statüsünde olan tarafların hangi durumlarda sözleşmeyi haklı nedenle feshedebileceklerine ilişkin detaylı bir inceleme gerçekleştirilecektir.

3.3.3.1 TFF Profesyonel futbolcuların statüsü ve transferleri talimatı kapsamında sözleşmenin haklı nedenle feshi

Futbol Talimatı'nın 27. maddesi kulübün haklı nedenle feshini düzenlemiştir. Söz konusu madde uyarınca futbolcunun futbol faaliyeti dışında vaki hastalık veya istirahat halinin altı ayı aşması, futbolcunun en az altı ay müddetle kesinleşmiş hak mahrumiyeti veya müsabakadan men cezası almış olması, futbolcunun Futbol Talimatı'nın 25. maddesinde yer verilen yükümlülüklerini ağır surette ihlal etmesi ve futbolcunun Futbol Menajerleriyle Çalışma Talimatı'na aykırı davranışları nedeniyle en az dört resmi müsabakadan men cezası almış olması kulüp açısından haklı nedenle fesih sebebi sayılacaktır.

Futbol Talimatı'nın kulübe derhal fesih hakkı tanıyan ilgili maddelerinin TBK madde 435 uyarınca da haklı nedenle derhal fesih sebebi teşkil edip etmediğini de tartışmakta fayda bulunmaktadır. Kanımızca Futbol Talimatı'ndaki futbolcunun sağlığına ilişkin hükümler TBK açısından da haklı nedenle fesih sebebi teşkil edebilecektir. Nitekim İş Kanunu'nda da işçi sağlığına yönelik işverene fesih hakkı tanıyan hükümlerin mevcut olduğuna değinmiştik. Futbolcunun futbol faaliyeti dışındaki hastalığının ya da istirahat halinin altı ayı aşması durumunda artık işveren kulübün futbolcudan alacağı verim azalmış olacaktır. Özellikle futbolcu sözleşmelerinin belirli süreli yapıldıkları da dikkate alındığında altı ayı aşan futbol dışı hastalık halleri sözleşmenin tarafları için önemli bir süre arz etmektedir. Benzer şekilde futbolcunun altı ay müddetle kesinleşmiş men cezası da belirli süreli futbolcu sözleşmelerde önemli bir süre olarak değerlendirilebilecektir.

Kulübün, futbolcunun 25. maddede belirtilen yükümlülüklerini ağır surette ihlal ettiği gerekçesiyle futbolcunun sözleşmesini haklı nedenle feshedebileceğine ilişkin düzenlemenin ise açıklanması gerekmektedir. Öncelikle, bu yükümlülüklerin hiçbirinin futbolcunun sözleşmeden doğan asıl borcunu karşılamadığı söylenebilecektir. Futbolcunun ders, konferans, seminerlere katılma, belge temin etme veya raporlarını TFF'ye bildirme yükümlülüklerini ne şekilde "ağır surette" ihlal edilebileceği şüphelidir. Futbolcunun üst üste iki derse mazeretsiz katılmaması mı yoksa raporunu hiçbir zaman TFF'ye ulaştırmaması mı bu yükümlülüklerinin "ağır surette" ihlaline sebebiyet verecektir? Kaldı ki futbolcuyla kulübü arasındaki sözleşmenin hizmet sözleşmesi olduğu dikkate alındığında TBK'nın 435/2. maddesi uyarınca sözleşmeyi fesheden taraf

açısından bu yükümlülüklerle aykırı davranmanın dürüstlük kurallarına göre hizmet ilişkisinin sürdürülmesinin beklenemeyeceği haller olarak değerlendirilmesi de mümkün görünmemektedir. Dolayısıyla Futbol Talimatı'nın 27(1-c) maddesinde yer alan bu düzenlemenin yerinde olmadığı düşünülmektedir.

Son olarak futbolcunun Futbol Menajerleriyle Çalışma Talimatı'na aykırı olarak en az dört resmi müsabakadan men cezası almasının da kulübe haklı nedenle fesih hakkı vermesini doğru bulmuyoruz. Öncelikle yapılan sözleşme futbolcu ile kulüp arasındadır. Futbolcunun herhangi bir saha içi veya saha dışı davranışından dolayı beş resmi müsabakadan men cezası alması mümkündür. Böyle bir durum kulübe sözleşmenin haklı nedenle derhal feshi imkanı vermiyorken, bahsi geçen talimata aykırılık uyarınca futbolcunun dört maç men cezası almasının kulübe böyle bir hak vermesi anlamsızdır. Bu düzenlemeyle TFF kendi talimatlarına uyulmasını hedeflemektedir. Ancak unutulmaması gereken husus TFF'nin futbolcu ile kulüp arasındaki sözleşmeye taraf olmadığıdır. Futbolcu ile kulüp arasındaki sözleşme TFF'nin çıkarlarını değil futbolcu ile kulübün karşılıklı menfaatlerini gözetmeyi hedeflemektedir. Dolayısıyla sırf kendi talimatlarına uyulmasını sağlama amacıyla kulübe derhal fesih hakkı tanıyan bu düzenlemenin de yerinde olmadığı kanaatindeyiz.

Futbolcunun fesih hakkını düzenleyen Futbol Talimatı'nın 28. maddesinde ise futbolcunun ücretlerinin ödenmemesi ve/veya sosyal güvenlik haklarının ihlal edilmesi ile kulübün sözleşmeden kaynaklı diğer edimlerini yerine getirmemesi hallerine yer vermiştir. Futbolcunun 23 yaş üzerinde bir profesyonel olması halinde ise, sezon sonunda kulübünün oynadığı resmi müsabakaların %10'undan daha azında görevlendirildiği takdirde sözleşmesini sportif haklı nedenle fesih imkanı da bulunmaktadır.

Kulübün derhal fesih hakkıyla futbolcunun derhal fesih hakkı karşılaştırıldığında Futbol Talimatı'nda önemli bir eksiklik dikkat çekmektedir. Futbol Talimatı futbolcunun söz konusu talimatın 25. maddesinde yer alan yükümlülüklerini yerine getirmemesinin kulübe fesih hakkı verdiğini belirtirken, aynı talimatın kulübün yükümlülüklerini düzenleyen 24. maddesine aykırı davranmanın futbolcuya fesih hakkı tanıdığına dair bir düzenlemeye yer vermemiş, yalnızca sözleşmeden kaynaklanan diğer edimlerin kulüp tarafından yerine getirilmemesinin futbolcuya fesih hakkı verdiğini belirtmiştir.

İşçi statüsünde bulunan futbolcunun ücret ve sosyal güvenlik gibi haklarının yerine getirilmemesinin ise futbolcuya fesih hakkı vereceği konusunda şüphe bulunmamaktadır.

Futbolcuya tanınan sportif haklı nedenle fesih kavramı ise, daha sonra detaylı olarak anlatılacağı üzere, FIFA kuralları çerçevesinde getirilmiş ve Futbol Talimatı'na eklenmiş bir düzenlemedir.

3.3.3.2 TBF sporcu lisans, vize ve transfer talimatı kapsamında sözleşmenin haklı nedenle feshi

Basketbol Talimatı'nın 43 ve 44. maddeleri basketbolcu ve kulübün feshi haklarını düzenlemiştir. Basketbolcuların fesih haklarının düzenlendiği 43. maddede Futbol Talimatı'nda farklı olarak iki husus bulunmaktadır. Bu hususlardan ilki basketbolcuya ücretini vadesini takip eden 30 gün içerisinde almayan veya Sosyal Güvenlik Kurumu kaydı çıkışı yapılan veya silinen basketbolcuya, kulübe gönderdiği ihtar ve verdiği süreye rağmen ödemesinin yapılmaması durumunda, Federasyon Yönetim Kurulu tarafından sözleşmenin feshi ve başka bir kulübe transfer hakkı verilebilmesidir.

Basketbol Talimatı'nı, Futbol Talimatı'nda ayıran ikinci husus ise basketbolcunun yükümlülüğünü yerine getirmeyen kulüp hakkında transfer yasağı uygulanmasını talep hakkıdır. Basketbolcunun ihtarına rağmen yükümlülüğünü yerine getirmeyen kulübe Yönetim Kurulu kararıyla transfer yasağı getirilebilir. Basketbol Talimatı'nın 43/2. maddesinde ise hakkında transfer yasağı kararı verilmiş olan bir kulübün transfer yasağına neden olan ödemeyi yapması, basketbolcu tarafından ibra edilmesi ya da talepten feragat edilmesi halinde transfer yasağının kalkacağı belirtilmiştir. Basketbol Talimatı'nın transfer yasağına ilişkin söz konusu maddesinin de tartışmalara açık olduğunu düşünmekteyiz. Öncelikle söz konusu talimatın 43/2. maddesinde kulübün yükümlülüğünden bahsedilmiş olup, söz konusu yükümlülüğün sözleşmeden kaynaklanan yükümlülük mü yoksa talimattan kaynaklanan yükümlülükler mi olduğu konusunda bir açıklık bulunmamaktadır. Ancak aynı maddenin 3. fıkrasına bakıldığında bu defa transfer yasağının kalkması için kulüp tarafından basketbolcuya ödeme yapılması, basketbolcudan ibra alınması veya talepten feragat edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Söz konusu fıkradan yola çıkarak 43/2. maddede belirtilen kulübün yükümlülükleriyle kastedilenin aslında sadece ücret ödeme yükümlülüğü olduğu

anlaşılmaktadır. Hâlbuki kulübün aynı talimatın 39. maddesinde yer alan farklı türden yükümlülükleri de bulunmaktadır. Dolayısıyla 43/2. maddede belirtilen “yükümlülük” ifadesinden yalnızca ücret ödeme yükümlülüğünün anlaşılması, kulübün ücret ödeme dışındaki basketbolcuyu Sosyal Güvenlik Kurumu’na kaydettirme, kadro dışı kalan basketbolcuya spor alanı ve antrenör tahsis etme gibi yükümlülüklerine de aykırı davranması halinde basketbolcunun kulübe transfer yasağı koydurabilmesi gerekmektedir.

Basketbol Talimatı’nın 44. maddesinde ise kulübün derhal fesih hakkı düzenlenmiştir. Kulüp, sözleşmeli basketbolcunun, basketboldan kaynaklanmayan hastalık ve istirahat halinin altı ayı geçmesi veya geçeceğinin önceden tam teşekküllü bir hastaneden alınacak bir heyet raporuyla anlaşılması, basketbolcunun mücbir sebep durumları hariç ne olursa olsun yedi gün veya daha fazla bir süreyle kulüple irtibatını kesmesi ve bu sürede antrenman ve maçlara çıkmadığının noter kanalıyla tespit edilmesi, sözleşmeli basketbolcuya aralıksız altı ay hak mahrumiyeti veya men cezası verilmesi ve bu cezanın kesinleşmesi, sözleşmeli basketbolcunun kulüp disiplini ve genel ahlak kurallarına aykırı davranışlarda bulunması hallerinde sözleşmeyi derhal feshedebilecektir.

Basketbol Talimatı’nda kulübe derhal fesih hakkı veren basketbolcunun kulüp disiplini ve genel ahlak kurallarına aykırı davranmasına ilişkin hususlar çalışmamız açısından önem arz etmektedir. Bilindiği üzere kulüp yükümlülüklerinden biri olarak kulüp disiplin talimatı basketbolcu ve kulüp tarafından imzalanarak federasyona gönderilmektedir. Dolayısıyla basketbolcunun kulüp disiplin talimatlarından haberdar olmadığını iddia etme şansı bulunmamaktadır. Ancak burada önemli olan nokta basketbolcunun her kulüp disiplin talimatına aykırı hareket etmesinin kulübe derhal fesih imkanı verip veremeyeceğidir. Örneğin basketbolcunun özel hayatına dikkat etmeyerek bar çıkışı sarhoş bir şekilde gazetecilere hakaret etmesi kulüp disiplin talimatına aykırılık oluşturabilecekken, aynı durumun sözleşmenin derhal feshi için kulübe bir hak vermesi, kulüple sporcu arasındaki sözleşmenin çekilemez hale gelmemesinden dolayı, TBK’da yer verilen dürüstlük kurallarına aykırılık teşkil edecektir.

Genel ahlak kurallarına aykırı davranış ile kastedilenin ne olduğu ise belirsizdir. Elbette ki bir basketbolcunun başka bir kişiye karşı cinsel tacizde bulunması genel ahlak kurallarına aykırılık oluşturacaktır. Ancak bir basketbolcunun antrenmanda takım

arkadaşıyla ağız dalaşına girerek hoş olmayan sözler sarf etmesi ve sonrasında ise arkadaşıyla barışması durumun da sarf edilen sözler genel ahlaka aykırı olabilecektir. Ancak böyle bir durumun kulüp tarafından zaten takımdan gönderilmek istenen oyuncu için koz olarak kullanılması ve sözleşmesinin derhal feshedilmesi de yine dürüstlük kuralına aykırılık teşkil edebilecektir.

Kulüp ve sporcuya tanınan söz konusu fesih hakları dışında Basketbol Talimatı'nın 33. maddesinde, taraflara, diğer tarafın Basketbol Talimatı'na veya karşılıklı yükümlülüklerine aykırı davranması durumunda ve bu yükümlülüklerin yerine getirilmesine ilişkin ihtar gönderildikten sonra, sözleşmenin feshini talep etme imkanı da getirilmiştir.

3.3.3.3 TVF sporcu lisans, vize ve transfer talimatı kapsamında sözleşmenin haklı nedenle feshi

Voleybol Talimatı'nın 33 ve 34. maddeleri kulüp ve voleybolcunun sözleşmeyi fesih haklarını düzenlemektedir. Talimatın 33. maddesi uyarınca kulüp; sporcunun voleybol faaliyeti dışındaki hastalık veya istirahat halinin üç ayı geçmesi, sporcunun ne sebeple olursa olsun on beş gün veya daha fazla süreyle kulübüyle irtibatını kesmiş olması ve sporcuya aralıksız üç ay müddetle hak mahrumiyeti veya müsabakalardan men cezası verilmesi hallerinde sözleşmeyi feshedebilecektir.

Voleybol Talimatı'nda kulübün sözleşmeyi feshetme halleri futbol ve basketbol talimatlarına kıyasla daha dardır. Bununla birlikte söz konusu şartlardan “sporcunun ne sebeple olursa olsun kulübüyle on beş gün veya daha fazla süreyle irtibatını kesmesi” ifadesi yoruma açıktır. Şöyle ki; öncelikle “ne sebeple olursa olsun” ifadesi oldukça kesin bir ifadedir. Voleybolcunun izinde olduğu bir zamanda kulüple irtibatını kesmesi kadar doğal bir durum olamayacaktır. Dolayısıyla böyle bir durumun söz konusu hüküm kapsamında değerlendirilemeyeceği de açıktır. Öte yandan kulüple irtibatın kesilmesine neden olan mücbir bir sebep de olabilecektir. Örneğin izin alarak gittiği bir yurt dışı seyahatinde voleybolcunun o ülkedeki sorunlar nedeniyle kulübünün bulunduğu ülkeye on beş günden fazla bir süre boyunca geri dönememesi hali buna örnek gösterilebilir. Son olarak “irtibat” kavramıyla ne anlatılmak istenildiğinin belirlenmesi gerekmektedir. TDK'ya göre irtibat, bağlantı anlamına gelmektedir. Bağlantı ise, “iki veya daha çok

şeyin birbiriyle bağlı bulunması, ilişki, irtibat, bağlanak” anlamlarına gelmektedir³⁹³. İlgili tanımlardan da yola çıkarak voleybolcunun kulübüyle on beş günden fazla irtibat kurmamasının ne şekilde anlaşılması gerektiğinin belirlenmesi gerekmektedir. Örneğin voleybolcu on beş günden daha fazla bir süre boyunca takımının antrenman ve müsabakalarına mazeretsiz olarak katılmasa ancak bu süre zarfında kulüple sürekli olarak telefonla veya başka bir şekilde iletişim halinde olsa kulüp sözleşmesini söz konusu madde uyarınca feshedebilecek midir? Kanımızca voleybolcunun temel yükümlülüklerini aykırı bir şekilde davranması sözleşmenin kulüp tarafından feshedilmesine neden olabilecektir ancak burada Voleybol Talimatı’nda hatalı ve yoruma açık bir ifadeye yer verilmiş olması lafza göre yorum yapılması halinde bunu mümkün kılamamaktadır.

Voleybol Talimatı’nda yer alan kulübün fesih hakkına ilişkin düzenlemelerde dikkat çeken bir diğer husus da voleybolcunun sözleşmedeki veya talimattaki yükümlülüklerine aykırı davranması halinin kulübe fesih hakkı verdiğine ilişkin bir düzenlemenin bulunmamasıdır. Böyle bir durumda voleybolcu ile kulüp arasındaki sözleşme hizmet sözleşmesi niteliğini haiz olduğundan TBK madde 435 kapsamında söz konusu durumun kulüp açısından haklı nedenle fesih sebebi teşkil edip edemeyeceği gündeme gelecektir. Sözleşmedeki temel yükümlülüğüne aykırı davranarak, kendisine ihtar çekildiği de varsayıldığında, antrenmanlara katılmayıp müsabakalarda yer almayan voleybolcunun sözleşmesini, kulübün sözleşmenin devamını kendisi açısından sürdürmenin dürüstlük kuralları uyarınca mümkün olamayacağı gerekçesiyle haklı nedenle feshetmesi mümkün olacaktır.

Voleybol Talimatı’nın 34. maddesinde ise sporcunun fesih hakkı düzenlenmiştir. İlgili madde uyarınca sporcu, kulüp tarafından kendisine yapılması gereken ödemelerin ödeme tarihini takip eden otuz gün içerisinde yapılmaması halinde sözleşmesini feshedebilecektir. Sporcunun net maaşını ödemeyen kulüp hakkında transfer yasağı kararı aldırma imkanı da bulunmaktadır. Ancak transfer yasağı kararı verildikten sonra transfer yasağına konu olan ödemenin sonradan gerçekleşmesi, kulübün sporcu tarafından ibra edilmesi veya talepten feragat edilmesi hallerinde kulüp hakkında verilen transfer yasağı kaldırılacaktır. İlgili talimat maddesinden de anlaşılacağı üzere sporcuya fesih hakkının tanındığı tek durum ücretinin ödenmemesidir. Söz konusu durum kulübün temel

---

³⁹³ <<https://sozluk.gov.tr/>> Erişim tarihi: 2.11.2021.

yükümlülüklerinden biri olduğu için talimatta yer verilmesi dahi TBK madde 435 kapsamında sporcunun sözleşmeyi haklı nedenle derhal feshetmesi için yeterli görünmektedir.

3.4 Sporun İtibarsızlaştırılması Hükümlerinin TBK'nın Haklı Nedenle Feshe İlişkin Hükümleri Kapsamında Değerlendirilmesi

3.4.1 Genel olarak

Sporun itibarsızlaştırılması hükümlerinden ne anlaşılması gerektiğine ilişkin detaylı bilgilere I. Bölüm'de yer verilmişti. Bu başlık altında ise söz konusu hükümlerin TBK kapsamında işveren kulüplere sözleşmenin derhal feshine olanak tanıyıp tanımadığı konusu son çare (*ultima ratio*) ve ölçülülük ilkeleri çerçevesinde irdelenecektir. Sporun itibarsızlaştırılması hükümlerinin TBK uyarınca Türk hukukunda uygulanmasının ne şekilde olacağı hususunun da Türkiye'de geçmiş dönemde yaşanan örnekler çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir.

3.4.2 Son çare (*Ultima Ratio*) ilkesi

Hizmet sözleşmelerinin haklı nedenle derhal feshine ilişkin genel kuralın TBK madde 435'de yer aldığından, taraflardan her birinin haklı sebeplerle sözleşmeyi derhal fesih hakkı olduğundan ve sözleşmeyi fesheden taraftan, dürüstlük kurallarına göre hizmet ilişkisini sürdürmesi beklenemeyen bütün durum ve koşulların haklı sebep sayıldığından daha önce de bahsetmiştik. TBK madde 435'te yer alan hizmet sözleşmesinin derhal feshine ilişkin koşullar arasında açıkça yer verilmeyen ancak gerek İsviçre hukuku gerek Türk hukuku gerekse de CAS ve FIFA tarafından kabul edilmiş olan "son çare (*ultima ratio*)" ilkesinden de bahsetmek sözleşmenin derhal feshi açısından oldukça önemlidir.

Son çare ilkesi, "meşru bir amacın gerçekleştirilmesi için belli bir yetki veya hakkın kullanılmasının, aynı amacı gerçekleştirmeye elverişli ve karşı tarafın hukuki alanında daha az müdahale eden diğer tüm önlemler tüketildikten sonra başvurulması koşuluna bağlı olmasıdır"³⁹⁴.

---

³⁹⁴ Esra Baskan, *İş Sözleşmesinin Feshinde Son Çare (Ultima Ratio) İlkesi* (Legal 2021) 6

Son çare ilkesinin uygulanmasındaki amaçlar arasında ahde vefa ilkesinin gözetilmesi, sözleşme istikrarının sağlanması³⁹⁵, iş sözleşmesinde zayıf konumda olan işçinin korunması ve işverenin keyfi davranışlarda bulunmasının engellenmesinin yattığı söylenebilir³⁹⁶.

İş Kanunu'nun "Feshin Geçerli Sebebe Dayandırılması" başlıklı 18. maddesinin gerekçesinde son çare ilkesinden bahsedilmiştir. Buna göre; "Bu uygulamaya giderken işverenden beklenen feshe en son çare olarak bakmasıdır. Bu nedenle geçerli sebep kavramına uygun yorum yaparken sürekli olarak fesihten kaçınma olanağının olup olmadığı araştırılmalıdır"³⁹⁷.

Son çare ilkesinin İş Kanunu'nun "Feshin Geçerli Sebebe Dayandırılması" başlıklı maddesinin gerekçesinde yer alması, iş sözleşmesinin geçerli nedenle feshedildiği durumlarda son çare ilkesine başvurmayı zorunlu kılmaktadır. Nitekim gerek doktrinde gerekse de Yargıtay kararlarında geçerli sebeple fesihte son çare ilkesinin uygulanması gerektiğine ilişkin bir tartışma bulunmamaktadır³⁹⁸. Diğer taraftan son çare ilkesinin haklı nedenle fesih durumunda da uyulması gereken bir ilke olup olmadığına da çalışmamız kapsamında değinmekte fayda bulunmaktadır. Haklı nedenle fesih durumunda son çare ilkesinin uygulanması gerektiği tartışmalıdır. Öğretide yer alan bir görüşe göre, geçerli nedenle yapılan fesihlerde bile işverenin daha hafif tedbirlere öncelikle başvurması gerektiği kabul edilmişken haklı nedenle fesihte de evleviyetle daha hafif ve elverişli araçlara başvurma imkanı olup olmadığı denetlenmelidir³⁹⁹. Benzer şekilde haklı nedenle fesihte de geçerli sebeple fesihte olduğu gibi ölçülülük ve son çare ilkesinin uygulanması gerektiği de yine ileri sürülen bir görüştür⁴⁰⁰. Diğer taraftan haklı nedenle fesihte son çare ilkesinin kategorik olarak dışlanmaması, bazı haklı nedenle fesih sebepleri için son çare

---

³⁹⁵ Ayşe Akpulat, 'The Principle of 'Ultima Ratio' in Termination of Employment Contract in Turkish Labour Law' (2018) 67 *Annales de la Faculte de Droit d'Istanbul* 43, 46

³⁹⁶ Onur Anıl Deniz, 'Türk İş Hukuku'nda İş Güvencesine Hakim Olan Son Çare (Ultima Ratio) İlkesi' (Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi 2019) 213

³⁹⁷ Eyrenci, Taşkent, Ulucan ve Baskan (n 278) 206

³⁹⁸ Eyrenci, Taşkent, Ulucan ve Baskan (n 278) 206; Süzek (n 283) 624; Çelik, Caniklioğlu, Canbolat ve Özkaraca (n 281) 556; Baskan (n 412) 50; ayrıca Yargıtay kararları için bkz. Yargıtay 9. HD 36997/8174, 22.03.2007; Yargıtay 9. HD 23819/31666, 04.12.2006; Yargıtay 9. HD 22485/31067, 27.11.2006; Yargıtay 9. HD 22752/31085, 27.11.2006; Yargıtay 9. HD 14475/28303, 20.12.2004; Yargıtay 9. HD 7049/5112, 28.02.2019; Yargıtay 9. HD 10230/1612, 21.01.2019; Yargıtay 9. HD 33507/15027, 22.06.2016; Yargıtay 9. HD 1199/6314, 12.02.2015 www.kazanci.com.tr erişim tarihi 15 Temmuz 2022

³⁹⁹ Ugan Çatalkaya (n 286) 504-505

⁴⁰⁰ Hazal Tolu, *İş Sözleşmesinin Haksız Feshi* (Legal 2017) 160-161

ilkesinin uygulanması gerektiğini ileri sürenler de vardır. Bu görüşte olan yazarlara göre işverenin bir başka işçisine tacizde bulunan bir işçinin davranışında son çare ilkesinin gündeme gelmesine gerek bulunmazken, sağlık nedeniyle olan haklı nedenle fesih durumlarında işçinin sağlığına uygun başka bir işte çalışma imkanının olup olmadığının araştırılması gerekmektedir⁴⁰¹. Son olarak *Baskan*'ın da ileri sürdüğü ve katıldığı bir diğer görüşe göre haklı nedenle fesih durumunda son çare ilkesinin uygulanması mümkün olamamaktadır⁴⁰². Öncelikle haklı nedenle fesih için gerekli olan şart taraflardan birisi için sözleşme ilişkisinin devamının çekilemez bir hal almasıdır. Dolayısıyla haklı nedenle fesih durumu oluştuğunda artık fesih hakkını kullanan tarafa daha hafif tedbirlere başvurma zorunluluğu getirmek mümkün olmamalıdır. *Baskan*'ın da ifade ettiği üzere, somut olayda iş ilişkisi çekilemez durumda değilse zaten haklı nedenle fesih durumu oluşmamış, durumun şartlarına göre geçerli nedenle fesih durumu oluşmuş olabilir. Geçerli nedenle fesih ise zaten son çare ilkesine başvurma zorunluluğu olduğu konusunda şüphe bulunmamaktadır⁴⁰³.

Son çare ilkesinin sporcu sözleşmelerinde uygulanıp uygulanamayacağının da tartışılması önem arz etmektedir. Son çare ilkesi iş sözleşmesini feshetmek isteyen işverene öncelikle fesihden daha hafif nitelikteki diğer önlemleri almasını ancak bunların da fayda etmemesi halinde feshe son çare olarak gidilmesi yükümlülüğünü getirmektedir. Yukarıda da belirttiğimiz üzere buradaki amaç iş sözleşmelerinde nispeten daha zayıf konumda olan işçiyi işverene karşı korumak ve işverenin keyfi fesihlerini önlemektir. Özellikle profesyonel futbolcular dikkate alındığında sporcularla işveren kulüpler arasında sıradan işçi-işveren ilişkisi gibi bir dengesizlik söz konusu olduğunu söylemek güçtür. Elit düzeydeki sporcuların kazandıkları ücretler göz önünde bulundurulduğunda bazı durumlarda işçi sporcu karşısında işveren kulübün daha savunmasız kaldığı anlar bile olabilmektedir. Örneğin, dünyaca ünlü futbolcu Lionel Messi'nin bir önceki kulübü Barcelona'dan ayrılmamak için kulübüne sunmuş olduğu antrenör değişimi de dahil olmak üzere ağır şartlar, söz konusu sporcu sözleşmesinde işçi sporcunun işveren kulübe

---

⁴⁰¹ Eda Manav, 'İş Hukukunda Geçersiz Fesih ve Geçersiz Feshin Hüküm ve Sonuçları' (Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi 2009) 117; Muhittin Astarlı, *İş İlişkisinin Sona Ermesi ve Kıdem Tazminatı, İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Derneği Yargıtay'ın İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Kararlarının Değerlendirilmesi* (Oniki Levha 2015) 295-297

⁴⁰² *Baskan* (n 412) 110

⁴⁰³ *Ibid*

karşı daha avantajlı olduğu duruma bir örnek olarak gösterilebilir⁴⁰⁴. Diğer taraftan sporcular arasında sadece elit sporcular yer almamaktadır. Özellikle alt liglerde mücadele eden sporcuların durumları ve kazançları da dikkate alındığında işçi-işveren arasındaki dengenin işverenin lehine daha ağır bastığı söylenebilecektir. Dolayısıyla sporcunun kazancıyla orantılı olarak işveren karşısında daha fazla korunmaya ihtiyaç duyacağı açıktır.

İşverenin iş sözleşmesini son çare olarak feshetmeden önce daha uygun tedbirler alması gerekmektedir. İşveren tarafından alınması gereken bu tedbirler arasında; mesleki eğitime tabi tutma, başka bir işte çalıştırma, işin zamana yayılması, çalışma saatlerini düşürme, fazla çalışmaların kaldırılması, geçici iş ilişkilerinin sonlandırılması, işçilerin ücretsiz izne çıkarılması ve kısa çalışma sayılabilmektedir⁴⁰⁵. Son çare ilkesine başvurabilmek için öncelikle geçerli bir nedenin bulunması, sonrasında ise işverenin amacını gerçekleştirmeye elverişli ve işverenden beklenebilen önlemlerin alınması gerekmektedir. İşveren tarafından alınabilecek önlemlerin neler olduğu dikkate alındığında ise sporcular için söz konusu önlemlere başvurmanın işveren açısından fayda sağlamayacağı söylenebilecektir. Ancak bu tedbirlerin uygulanamaması başka tedbirlerin de uygulanamayacağı ve dolayısıyla son çare ilkesinin sporcu sözleşmelerinde göz ardı edilebileceği anlamına da gelmemektedir⁴⁰⁶.

Sporcu sözleşmelerinin feshedilmesinden önce işveren kulüplerin işçi sporculara karşı fesih öncesinde alabileceği önlemler mevcuttur. Kulüplerin disiplin talimatlarının fesihten önce uygulanabilecek önlemler içerisinde önemli bir yeri vardır. Örneğin bir futbolcunun başka bir takım arkadaşına hakaret etmesi, kulüp açısından dürüstlük kuralına göre hizmet ilişkisinin sürdürmesinin beklenemeyeceği bir durum olarak değerlendirilebilir. Ancak söz konusu oyuncunun bu davranışı ilk kez sergilemesi halinde öncelikle kulüp tarafından uyarılması⁴⁰⁷ veya para cezası gibi daha hafif bir ceza ile cezalandırılması gerekmekte olup, bunu yapmayarak doğrudan futbolcunun sözleşmesini feshetmesi TBK madde 435'de ve TMK madde 2'de belirtilen dürüstlük kuralına aykırılık teşkil edecektir.

---

⁴⁰⁴ <<https://www.fanatik.com.tr/barcelonada-messinin-kalma-sarti-xavi-2155256>>, erişim tarihi: 2.11.2021

⁴⁰⁵ Deniz (n 415) 231-248

⁴⁰⁶ Yılmaz (n 204) 25

⁴⁰⁷ Ibid

Son çare ilkesi kapsamında sporcuların hizmet sözleşmelerinin feshine ilişkin tartışılması gereken bir diğer konu da sporcunun sporu itibarsızlaştıran davranışlarına karşı işveren kulübün her durumda bu ilkeye başvurma zorunluluğunun olup olmamasıdır. Örneğin sözleşmede sporcunun hangi davranışlarda bulunduğu takdirde sözleşmesinin kulüp tarafından haklı nedenle derhal feshedileceğine ilişkin bir hüküm bulunsa dahi kulübün yine de son çare ilkesine başvurması zorunlu mudur?

Son çare ilkesi gerek İş Kanunu'nun 18. maddesinin gerekçesinde gerekse de Yargıtay kararlarında iş sözleşmesinin geçerli nedenle feshi durumunda uygulanması gereken bir ilke olarak kabul edilmektedir. TBK madde 435'de ise derhal fesih nedenleri İş Kanunu'nun aksine sayılmamış ve dürüstlük kuralına gönderme yapılarak iş ilişkisinin sürdürülmesinin beklenemeyeceği tüm durumlar derhal haklı nedenle fesih sebebi sayılmıştır. Dolayısıyla bu noktada tartışılması gereken husus TBK madde 435'in emredici bir hukuk kuralı olup olmadığıdır⁴⁰⁸. *Seliçi*, tarafların feshin geçerliliği için sebebin bildirilmesine yönelik önceden anlaşmalarının mümkün olabileceğini belirtmektedir⁴⁰⁹. Doktrinde ağırlıklı görüş haklı nedenle derhal fesihte haklı sebebe dayanıldığıнын bildirilmesinin gerektiği ancak somut olay veya neden gösterilmesinin zorunlu olmadığı yönündedir⁴¹⁰. *Yılmaz*, profesyonel futbolcu sözleşmesinin sona ermesine ilişkin olarak TBK'dan farklı düzenleme yapılabileceğini ve tarafların bahse konu TBK hükümlerinin aksini kararlaştırmalarının dahi mümkün olabileceğini ileri sürmüştür⁴¹¹. *Yılmaz*'ın görüşlerine katılmakla birlikte tarafların kendi aralarında akdedecekleri sporcu sözleşmelerinde derhal haklı nedenle feshe sebebiyet verecek sporu itibarsızlaştıran davranışların nelerden ibaret olacağını ve son çare ilkesine başvurma zorunlulukları olmayacağına dair hükümlere de yer vermelerinin, TBK madde 435 hükmü emredici niteliği haiz olmadığından, mümkün olabileceği söylenebilecektir⁴¹².

Sporcu ile kulüp arasındaki sözleşmede, haklı nedenle derhal feshin hangi durumlarda gerçekleşebileceğine dair hükümler bulunması halinde ise, kulüp tarafından son çare ilkesine başvurulmaksızın derhal fesih yapmanın önünde TBK açısından bir engel

---

⁴⁰⁸ Ibid 15

⁴⁰⁹ *Seliçi* (n 308) 163

⁴¹⁰ *Süzek* (n 283) 724; *Çelik, Caniklioğlu, Canbolat ve Özkaraca* (n 281) 659; *Eyrenci, Taşkent, Ulucan ve Başkan* (n 278) 233

⁴¹¹ *Yılmaz* (n 204) 16

⁴¹² *İrem Yayvak Namlı, 'İş Hukuku'nda Cezai Şart' (Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi 2019) 307*

bulunmadığı değerlendirilmektedir. *Deniz*'in de belirttiği üzere; son çare ilkesi “bizzat bildirimsiz feshin kendisini son çare olarak nitelendirmektedir”⁴¹³.

TBK açısından son çare ilkesinin haklı nedenle derhal fesih durumunda göz önünde bulundurulamayacağı düşünülmele birlikte spor hukukuna ilişkin uyuşmazlıklarda CAS son çare ilkesini kabul etmektedir. Bu sebeple CAS'ın emsal kararlarını incelemekte fayda bulunmaktadır.

3.4.2.1 Son çare (*ultima ratio*) ilkesine ilişkin CAS yaklaşımı

Spora ilişkin uyuşmazlıkları çözmekle görevli olan CAS'ın sporcu sözleşmelerinin feshine ilişkin olarak da birçok kararı bulunmaktadır. Bu kararlarında CAS *ultima ratio* ilkesine de vurgu yapmaktadır.

CAS *FC Lugano S.A v. FC Internazionale Milano* kararında oyuncunun haklı nedenle sözleşmesini feshetmesi halinde kulübe yazılı ihtar göndermesi gerektiğini, bu şekilde bir ihtar göndermenin çok önemli olduğunu çünkü sözleşme ilişkisinde feshin son çare (*ultima ratio*) olduğunu vurgulamıştır. CAS ilke olarak işverenin, yalnızca iyi niyetli olarak işçi tarafından gerçekleştirilen ve tatmin edici olarak kabul edilemeyen davranışını düzeltme imkanı vermesi halinde iş sözleşmesinin feshedilebileceğini kabul etmiştir. Bu durum İsviçre Federal Mahkemesi ve CAS'ın süreklilik kazanan kararlarında da kabul edilmektedir⁴¹⁴.

*FC Ural Sverdlovsk v. Toto Tamuz*⁴¹⁵ uyuşmazlığında Sverdlovsk kulübünün oyuncusu Tamuz'un antrenmanlara birden fazla defa katılmaması sebebiyle sözleşmesi kulüp tarafından haklı nedene dayanılarak feshedilmiştir. FIFA'nın kulüp tarafından yapılan feshin haksız olduğuna karar vermesi sonrasında uyuşmazlık CAS'a taşınmıştır. CAS bu kararında kulübün yapmış olduğu feshi haksız bulmuştur. Kararının gerekçesinde ise yerleşik CAS içtihadı uyarınca, bir tarafın haklı nedene dayanarak fesih yapabilmesini, diğer tarafın kabul edilemez davranışlarını veya hareketlerini yapmaması konusunda karşı tarafı daha önce uyarmasına bağlı olduğunu belirtmiştir⁴¹⁶. CAS ayrıca İsviçre

⁴¹³ Deniz (n 415) 263

⁴¹⁴ *FC Lugano S.A v. FC Internazionale Milano* [2018] CAS 2018/A/6017, para.5, ATF 130 III213 V. 3.1 p.221, ATF 127 III 153 c. 1c para.157

⁴¹⁵ [2016] CAS 2016/A/4884

⁴¹⁶ Ibid para.71

hukukuna göre sözleşmenin derhal feshinde *ultima ratio* ilkesinin uygulanacağını vurgulamıştır. CAS'a göre sözleşmenin oyuncu tarafından ciddi olarak ihlal edilmediği bir durumda, örneğin oyuncunun davranışından kaynaklanan disiplin sorunlarında, sözleşmenin derhal feshi yalnızca işçinin daha önce uyarılmış olmasına ve uyarıldığı davranışı tekrar etmesi halinde sözleşmesinin feshedileceğinin farkında olmasına bağlı tutulmuştur⁴¹⁷.

*Al-Arabi Sports Club v. Houssine Kharja*⁴¹⁸ kararında ise CAS, kulübü tarafından maçta kavgaya karışıp sekiz maç men cezası aldığı için sözleşmesi feshedilen Kharja'nın FIFA tarafından haklı bulunması üzerine kulüp tarafından yapılan başvuruyu incelemiştir⁴¹⁹. Futbolcu Kharja yapmış olduğu savunmada saha içindeki olayların sözleşmenin haklı nedenle feshine gerekçe olamayacağını ifade etmiş ve CAS içtihadına dayanarak CAS'ın sadece istisnai olarak ve *ultima ratio* olarak sözleşmenin feshe ilişkin ihtar gönderilmeden sonlandırılmasına izin verdiğini belirtmiştir⁴²⁰. CAS bu kararında da "haklı neden" kavramının ne olduğunu açıklamıştır. CAS'a göre haklı neden, "sözleşmeyi fesheden taraftan iş ilişkisine devam etmenin dürüstlük kuralları çerçevesinde beklenemeyeceği her durum" olarak açıklanmaktadır⁴²¹. CAS heyeti bu açıklamadan sonra söz konusu maça ilişkin görüntüleri inceleyerek kavgayı çıkarmanın aslında Kharja olmadığını, kendisinin kavgaya sonradan dahil olduğunu, dolayısıyla kavganın tek başına haklı sebeple feshe sebebiyet veremeyeceğini ifade etmiştir⁴²². Son olarak CAS geçmiş kararlarına atıfta bulunarak, işveren tarafından verilecek daha hafif bir önlem ya da ceza, işçinin sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerine uymasını sağlayacaksa, sözleşmenin feshinden önce bu gibi önlemlerin alınması gerektiğini ifade etmiştir. Söz konusu uyuşmazlıkta davacı kulübün *ultima ratio* ilkesine başvurmadığını, yazılı uyarı veya geçici men etme gibi önlemleri uygulamanın anlaşılabilir olacağını ancak sözleşmenin feshedilmemesi gerektiğine de ayrıca kararında yer vermiştir⁴²³.

---

⁴¹⁷ Ibid para.72

⁴¹⁸ [2016] CAS 2016/A/4606

⁴¹⁹ Ibid para.31

⁴²⁰ Ibid para.85

⁴²¹ Ibid para.114

⁴²² Ibid para.115

⁴²³ Ibid para.118

*Ionikis FC v. L.*⁴²⁴ uyuşmazlığında ise CAS, Ionikis kulübü tarafından, takım arkadaşına sözlü ve fiziki saldırıda bulunduğunu iddia ettiği futbolcusu L'nin sözleşmesini L'nin gecikmiş ödemelerini de talep etmesi üzerine feshetmiştir⁴²⁵. FIFA kendisine başvuran L.'yi haklı bularak sözleşmenin haksız feshedildiğine karar vermiş ve bunun üzerine Ionikis kulübü CAS'a başvurmuştur⁴²⁶. CAS ise vermiş olduğu kararda, FIFA'nın kararını haklı bularak Ionikis'in talebini reddetmiştir. CAS, kararın gerekçesinde FIFA'nın kararına da atıfta bulunarak, takım arkadaşına karşı tek seferlik sözlü veya fiziki saldırının iş ilişkisinin sonlandırılması için yeterli bir neden olmadığını, sözleşmenin sadece *ultima ratio* olarak sonlandırılabilceğini, bu gibi bir olayda ise bunun süreklilik gösteren bir davranış hali olması durumunda kulübün fesih yapabileceğini, bu şartlar altında öncelikle oyuncunun söz konusu davranışı tekrarlaması halinde bunun sonuçlarının neler olacağına dair kulüp tarafından uyarılması gerektiğini vurgulamıştır⁴²⁷.

CAS, *Club Tofta Itrottarfelag, B68 v. R.*⁴²⁸ kararında ise kulübü tarafından alkol kullanması ve düşük performans gösterdiği gerekçesiyle sözleşmesi haklı nedene dayanılarak feshedilen futbolcu lehinde karar vermiştir. CAS, kararına gerekçe olarak, sözleşmenin derhal haklı nedenle feshedilebilmesi için işçi tarafından ciddi bir sözleşme ihlalinin meydana gelmesi gerektiğini, İsviçre hukukuna göre sözleşme feshinin *ultima ratio* olarak uygulanabileceğini, oyuncunun davranışlarından kaynaklı disiplin sorunları gibi oyuncunun sözleşmeyi ihlalinin ciddi olmadığı durumlarda sözleşmenin derhal feshinin sadece söz konusu davranış sebebiyle oyuncunun daha önce uyarılmasına ve bu gibi davranışlarının sözleşmenin feshine sebebiyet vereceğinin kendisine önceden bildirilmiş olmasına bağlı olduğunu, göstermiştir⁴²⁹.

3.4.2.2 Son çare (*ultima ratio*) ilkesine ilişkin CAS kararlarının değerlendirilmesi

CAS son çare ilkesine ilişkin vermiş olduğu diğer kararlarında, kendisinin İsviçre hukukuna tabi olması sebebiyle İsviçre hukukuna atıflar yapmaktadır. TBK'nın İsviçre

---

⁴²⁴ [2008] CAS 2008/A/1518

⁴²⁵ Ibid 5

⁴²⁶ Ibid 9

⁴²⁷ Ibid para. 63

⁴²⁸ [2009] CAS 2009/A/1956

⁴²⁹ Ibid para. 25

hukukuna paralellik gösterdiği dikkate alındığında, özellikle TBK madde 435’de yer alan derhal fesih kavramının İsviçre hukukunda da ele alındığı söylenebilecektir.

CAS kararlarına baktığımızda genel olarak, haklı nedenle derhal feshin istisnai bir durum olduğu ve son çare olarak ele alındığı anlaşılmaktadır. Sözleşmenin feshedilmesinden önce ihtar göndermenin zorunlu olduğuna da CAS kararlarında yer verildiğini görmekteyiz. Son çare ilkesinin bir yansıması olarak, CAS işçinin olumsuz davranışlarının düzeltilmesi için kendisine bir şans verilmesi gerektiği görüşündedir. Buna bağlı olarak sporcu tarafından gerçekleştirilen ciddi nitelikte olmayan ve genelde sporcunun disiplinine ilişkin olan olumsuz bir hareketin derhal fesih sebebi olabilmesi için, sporcunun bu hareketi sebebiyle önceden uyarılmış olması ve benzer hareketlerde bulunması halinde sözleşmesinin feshedilebileceğinin kendisine bildirilmiş olması gerekmektedir. İşveren tarafından daha hafif bir önlem ya da ceza işçinin sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerine uymasını sağlayacaksa, sözleşmenin feshinden önce bu gibi önlemlerin alınması gerektiği de yine CAS kararlarında yer almıştır.

CAS’ın son çare ilkesi kapsamında oluşturmuş olduğu içtihat sporcu sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar için oldukça önemli bir yere sahiptir. Ancak her ne kadar CAS’ın son çare ilkesi doğrultusundaki genel yaklaşımını doğru buluyor olsak da CAS’ın sporcu sözleşmelerinde yer alan ve kulüp ile sporcu arasında haklı nedenle derhal feshi düzenleyen maddeler konusunda açıklama yapmamasını bir eksiklik olarak değerlendirmekteyiz.

Sözleşme istikrarı ve ahde vefa prensibi sporcu sözleşmelerinde olduğu kadar diğer tüm sözleşmelerde de oldukça önemli bir yere sahiptir. Tarafların akdetmiş oldukları sözleşmedeki hak ve yükümlülüklerine tam ve eksiksiz olarak uymaları da bu amaca hizmet etmektedir. Sporcu ile kulüp arasında imzalanan bir sözleşmede tarafların açıkça hangi unsurların haklı nedenle derhal feshe sebebiyet vereceğine ilişkin düzenlemeler yapabilmeleri de sözleşme serbestisi doğrultusunda mümkün olabilmektedir. Dolayısıyla kulüp ve sporcu arasında; sporcunun alkollü olarak antrenmana gelmesi, sporcunun antrenmana mazeretsiz ve aralıksız beş gün gelmemesi, sporcunun halka açık bir ortamda takımının ve ilgilendiği sporun itibarını zedeleyecek şekilde bir vatandaşla kavga etmesi ve bunun medyaya yansıması gibi hallerin kulübe derhal haklı nedenle fesih hakkı vermesinin düzenlenmesi durumunda kulüp tarafından oyuncunun bu davranışından

dolayı uyarılmasına da gerek bulunmamaktadır. Şöyle ki; CAS kararlarında ve son çare ilkesinin uygulama alanında da amaç işçinin olumsuz bir davranışını düzeltmesinin sağlanması ve işçiye karşı uygulanabilecek olan en güçlü yaptırımın en sona saklanması gerektiği düşüncesidir. Ancak kulüp ile sporcu arasında akdedilen sözleşmede sporcuya hangi davranışlarda bulunmaması gerektiği ve bu davranışlarda bulunduğu takdirde sözleşmesinin derhal haklı nedenle kulüp tarafından feshedileceğine ilişkin hükümlere ayrıntılı olarak yer verilmişse, bu sözleşme maddelerine aykırılık durumunda sporcunun öncelikle uyarılması anlamsız olacaktır. Sözleşme kulüp ile sporcu arasında imzalanırken zaten yazılı olarak fesih sebepleri detaylandırılmışsa bu durumda sporcunun daha sözleşme akdedilirken en baştan uyarıldığını kabul etmek gerekmektedir. Sözleşmenin imzalandığı sırada kulüp kendisi açısından en önemli ve en ciddi gördüğü hususlara zaten sözleşme maddesinde yer vermiş olacaktır. Bu nedenle bu maddelerin sporcu tarafından ihlal edilmesi, kulüp açısından sözleşme ilişkisine dürüstlük kuralları çerçevesinde devam etmenin mümkün olamayacağı bir durumdur.

CAS tarafından yapılması gereken, derhal fesih sebeplerinin ayrıntılı olarak düzenlendiği ve düzenlenmediği sözleşmelerin ayırımına gitmesidir. Yukarıda verdiğimiz örneklerin haricinde derhal haklı nedenle fesih sebepleri arasında; sporun itibarına zarar verilmesi, örnek bir sporcu olmanın gereğinin yerine getirilmemesi, kulübün marka değerine zarar verilmesi gibi hususların yer alması hallerinde, CAS'ın son çare ilkesi uyarınca öncelikle sporcunun uyarılması veya daha hafif disiplin tedbirlerinin uygulanması yönündeki görüşüne katılmaktayız.

3.4.3 Ölçülülük İlkesi

Ölçülülük ilkesi “bir amaca ulaşmak için başvurulacak aracın, amacın gerçekleşmesi için elverişli ve gerekli olmasını, ayrıca araçla amacın ölçüsüz bir ilişki içinde olmamasını” ifade etmektedir⁴³⁰. Ölçülülük ilkesi özel hukuka kıyasla kamu hukukunda kendisine daha geniş bir yer bulsa da⁴³¹ iş sözleşmelerinin feshinde özellikle Yargıtay tarafından dikkate alınan bir ilkedir⁴³². İş hukukunda sözleşmenin haklı nedenle feshedilip edilmediğinin

⁴³⁰ Ugan Çatalkaya (n 286) 11

⁴³¹ Baskan (n 412) 110

⁴³² YHGK, 22-3279/1429, 04.10.2018; YHGK, 22-835/513, 20.04.2021; Yargıtay 9. HD, 2399/6646, 23.03.2021; Yargıtay 9 HD, 3669/20770, 25.11.2019; Yargıtay 9 HD, 1584/14662, 01.07.2019; Yargıtay 9

tespiti noktasında ölçülülük ilkesi, feshe konu davranışla fesih arasında uygun bir oran bulunup bulunmadığının denetimi anlamında kendini göstermektedir. Davranış ile fesih arasında orantısızlık bulunduğu takdirde geçerli bir fesih yapılmadığı söylenebilecektir⁴³³. Özel hukukta taraflar arasındaki sözleşmelerin kanunun emredici hükümlerine ve ahlaka aykırı olmamak kaydıyla taraflarca serbest olarak belirlenmesinde bir engel bulunmamaktadır. Ancak, iş hukukunda uygulama alanı bulduğu üzere, işçi ve işveren eşit konumda olmadıkları takdirde menfaatlerin dengelenmesi yoluna gidilerek ölçülülük ilkesine başvurulmaktadır. Dolayısıyla ölçülülük ilkesinin sözleşme özgürlüğü prensibinin bir istisnasını oluşturduğunu söylemek mümkündür⁴³⁴.

Sporcu sözleşmelerinde ölçülülük ilkesinin uygulanması ise ayrı bir önem arz etmektedir. Sporcu sözleşmelerinin hizmet sözleşmesi niteliğini haiz oldukları ve dolayısıyla TBK'ya tabi oldukları dikkate alındığında, sporcu sözleşmelerinin feshinde İş Kanunu yerine TBK'nın 435. maddesinde yer alan haklı nedenle fesih hükmünün uygulanması gerekmektedir. İlgili hükme istinaden de daha önce de belirttiğimiz üzere, dürüstlük kuralları uyarınca sözleşmenin devamını çekilmez kılan her olay haklı nedenle fesih sebebi sayılmaktadır. Dolayısıyla işveren kulüp tarafından sporcunun sporun itibarını zedelenmesi hükümlerine aykırı davranmasının haklı nedenle fesih sebebi olabilmesi mümkün olabilecektir.

Spor hukukunda ölçülülük ilkesi genel olarak kabul görmüş bir ilkedir. Gerek CAS kararları⁴³⁵ gerekse de FIFA DRC kararlarında⁴³⁶ sıklıkla ölçülülük ilkesine atıf yapıldığı görülmekte ve özellikle disiplin cezalarının ölçülü olup olmadığı incelenmektedir. CAS, 21 Nisan 2006 tarihli FIFA ve WADA'ya vermiş olduğu tavsiye görüşünde ölçülülük ilkesiyle ilgili olarak önemli değerlendirmelerde bulunmuştur. CAS verilecek olan disiplin cezasının ölçülülük ilkesiyle uyumlu olması gerektiğini ve uygunsuz davranışla

---

HD, 4548/14050, 24.06.2019; YHGK, 9-331/633, 30.05.2019 www. kazanci.com.tr erişim tarihi 15 Temmuz 2022

⁴³³ Seracettin Göktaş, 'Türk İş Hukukunda Haksız Fesih' (Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi 2020) 150-151

⁴³⁴ Abak (n 384) 197

⁴³⁵ *World Anti-Doping Agency (WADA) v. International Weightlifting Federation (IWF) & Davit Gogia* [2015] CAS 2015/A/4160; *FIFA v. Korea Football Association (KFA)* [2015] CAS 2015/A/4215; *Zamalek FC v. Ricardo Alves Fernandes* [2015] CAS 2015/A/4217; *William Brothers v. FINA* [2016] CAS 2016/A/4631; *FC Shakhtar Donetsk v. Luiz Adriano Souza da Silva* [2017] CAS 2017/A/5101; *Ittihad FC, Saudi Arabia v. Etoile Sportive du Sachel* [2017] CAS 2017/A/5233; *Kwesi Nyantakyi v. FIFA* [2018] CAS 2018/A/6072; *Lyukman Adams v. IAAF* [2019] CAS 2019/A/6161

⁴³⁶ *Sporting Clube de Portugal v. Ruben Tiago Rodrigues Ribeiro* [2020] FIFA DRC

ceza arasında makul bir denge bulunmasının zorunlu olduğunu ifade etmiştir. CAS idare hukuku anlamında ölçülülük ilkesinin elverişlilik, gereklilik ve orantılılık ilkelerini içermesi gerektiğini söylemiştir⁴³⁷. Söz konusu tavsiye görüşünde spor davalarına ilişkin olarak CAS'ın ölçülülük ilkesi kapsamında bir içtihadının bulunduğu ve bu ilke uyarınca cezanın ağırlığının gerçekleştirilen eylemle orantılı olmak zorunda olduğu vurgulanmıştır. Cezanın ölçülü olabilmesi için, cezayla hedeflenen amacı aşmamak zorunda olduğu belirtilmiştir. İlgili tavsiye görüşünde ayrıca İsviçre Federal Mahkemesi ve İsviçre hukuk doktrininin de ölçülülük ilkesini kabul ettiği belirtilmiştir. Son olarak tavsiye görüşünde doping davalarında verilecek cezalar için de ölçülülük ilkesinin uygulanması gerektiği belirtilmiştir⁴³⁸.

Türk hukuku ve spor hukuku çerçevesinde ölçülülük ilkesinin kabul edilmiş bir ilke olduğu şüphesizdir. Ancak bu noktada sporcu sözleşmelerinin sporcu tarafından sporun itibarsızlaştırılması hükümlerinin ihlal edilmesi halinde de uygulanmasının gerekip gerekmediğinin tartışılması gerekmektedir. Kanımızca Türk hukuku açısından, son çare ilkesinde de olduğu üzere, haklı nedenle fesih halinde ölçülülük ilkesine başvurma zorunluluğu bulunmamaktadır. Sözleşmenin feshine sebebiyet veren durum kulüp açısından sözleşmenin devamını çekilemez hale getirmişse sözleşmeye devam etmek kulüpten beklenemez. Haklı nedenle feshe konu olan davranışın haklı neden oluşturmadığına yargı tarafından karar verilmesi halinde ise bu defa haksız nedenle sözleşme feshi gerçekleşeceğinden kulübün haksız fesih sebebiyle oluşacak sporcu mağduriyetini gidermesi gerekecektir.

Spor hukuku açısından ise sporcunun uygunsuz davranışı ve bu davranış dolayısıyla sporun itibarını zedelemesi halinde kulüp tarafından sözleşmenin feshinde yapılan davranışın ağırlığıyla sözleşme feshi arasında bir oran olup olmadığı incelenmelidir. Ancak bu noktada önemli olan husus sporcu ile kulüp arasındaki sözleşmede hangi hareket ve/veya davranışların sporcunun sözleşmesinin haklı nedenle feshedileceğine açık bir şekilde yer verilip verilmemesidir. Örneğin sporcunun alkol alarak antrenmana gelmesi, bu olayın basına yansması neticesinde sporun itibarının zedelenmesi ve sporcunun sözleşmesinin haklı nedenle feshedilmesine sebebiyet vermesi hususu sporcu

---

⁴³⁷ CAS Advisory Opinion 2005/C/976 & 986, FIFA & WADA 138

⁴³⁸ Ibid 139

sözleşmesinde düzenlenmişse, bu noktada artık tarafların ölçülülük denetimi yapmasını gerekli kılacak bir durum bulunmamaktadır. Taraflar daha sözleşme akdedilmeden hangi durumların kendileri açısından haklı nedenle fesih sebebi teşkil edeceğini detaylı olarak belirlemişlerdir. Diğer taraftan sporcu sözleşmesinde, sporcuya sporun itibarını zedelememe gibi çok detaylı olarak belirlenmemiş bir yükümlülük yüklenmişse, bu durumda sporcunun gerçekleştirdiği eylemle sözleşmesinin feshedilmesi arasında ölçülülük denetimi yapılması makul olacaktır. Bunun sebebi ise sporcuyla kulüp arasındaki sözleşmede sporun itibarsızlaştırılmasına yönelik hükümlerin detaylı olarak belirlenmemesi ve yoruma açık bırakılmasıdır.

3.4.4 Sporun itibarsızlaştırılması hükümlerinin TBK uyarınca değerlendirilmesi

Sporun sporcu tarafından itibarsızlaştırılabilmesi, çalışmamızın birinci bölümünde de bahsedildiği üzere, sporcunun uygunsuz bir davranışta bulunmasına ve bu davranış neticesinde de söz konusu sporun değerinin halkın gözünde düşmesine bağlıdır.

Kulüpler tarafından sporcuların sporu itibarsızlaştırmalarının kendileri açısından olumsuz etkileri bulunmaktadır. Sporun itibarsızlaştırılan bir sporcu bu davranışıyla dolaylı olarak aslında işveren kulübünü de maddi veya manevi zarara uğratabilmektedir. Maddi zarar, sporcunun davranışı sonucunda kulübün forma, reklam, sponsorluk, bilet satışı gibi gelirlerinden azalma olması şeklinde doğrudan olabilecek iken, sporcunun uygunsuz davranışı neticesinde sahasının kapanması sonucu ilgili maçlardan elde edebileceği gelirlerden mahrum kalması şeklinde dolaylı da olabilecektir. Manevi zarar ise kulübün sporcunun gerçekleştirdiği eylemle doğrudan ilişkilendirilerek itibar kaybına sebep olunması durumunda ortaya çıkabilecektir.

TBK madde 435 taraflardan her birinin haklı neden olması durumunda sözleşmeyi derhal feshedebileceğini öngörmüş ve sözleşmeyi fesheden taraftan dürüstlük kuralları gereğince hizmet ilişkisini sürdürmesi beklenemeyecek tüm durum ve koşulları haklı sebep saymıştır. Dolayısıyla işçi konumunda olan sporcunun uygunsuz bir davranışta bulunması ve bu davranışın kamuoyuna aksetmesi neticesinde kulübün doğrudan veya dolaylı, maddi veya manevi zarara uğraması halinde durumun koşulları ve dürüstlük kuralı da dikkate alınarak kulüp tarafından derhal haklı nedenle fesih yapılmasının önünde yasal bir engel bulunmamaktadır. Elbette ki, sporcu tarafından sporun

itibarsızlaştırılması kapsamında kulübe verilen her maddi veya manevi zarar derhal haklı nedenle fesih sebebi oluşturmaz. Ayrıca sporcunun uygunsuz davranışının söz konusu sporun kamuoyu nezdindeki değerini düşürüp düşürmediği de ispatı oldukça zor bir durum olup, ispat yükü de haklı nedenle sözleşmeyi derhal feshetmek isteyen kulüp üzerindedir. Ancak burada üzerinde durulması gereken nokta, tek başına sporcunun uygunsuz davranışının sporun itibarsızlaştırılması kapsamında fesih için yeterli olmaması, söz konusu uygunsuz davranışın aynı zamanda kamuoyu nezdinde o sporun değerinin düşmesine neden olmasıdır.

TBK madde 435 açısından tek başına sporcunun uygunsuz davranışı bile durumun koşullarına göre sözleşmenin haklı nedenle derhal feshine sebebiyet verebilecek iken uygunsuz davranışın ayrıca sporun kamuoyu nezdindeki değerini de düşürmesi her halükarda işveren kulübe derhal haklı nedenle sözleşmeyi fesih hakkı verebilecektir.

İşveren kulübün işçi sporcunun uygunsuz davranışı ve buna bağlı olarak sporu itibarsızlaştırması neticesinde sadece işçinin sözleşmesini derhal haklı nedenle feshetme hakkı bulunmamaktadır. Bu hakkın yanında kulüp, uğramış olduğu maddi ve manevi zararların tazminini de işçi sporcudan talep edebilecektir.

TBK madde 437;

Haklı fesih sebepleri, taraflardan birinin sözleşmeye uymamasından doğmuşsa o taraf, sebep olduğu zararı, hizmet ilişkisine dayanan bütün haklar göz önünde tutularak, tamamen gidermekle yükümlüdür. Diğer durumlarda hakim, bütün durum ve koşulları göz önünde tutarak haklı sebeple feshin maddi sonuçlarını serbestçe değerlendirir.

hükmüne yer vermiştir. İlgili kanun maddesinden de anlaşılacağı üzere sporcunun sözleşmeye aykırı davranması sonucunda yukarıda belirtmiş olduğumuz maddi ve manevi zararları kulübün talep etme hakkı bulunmaktadır.

Sözleşmeyi haklı nedenle fesheden tarafın diğer taraftan talep edeceği tazminatın kapsamına ilişkin olarak ise *Petek*, “sözleşmenin sona ermesi sebebiyle haklı sebebi gerçekleştirmeyen tarafın yoksun kaldığı kazançlar ve sözleşmeden beklediği menfaatler, tazminatın kapsamını belirler.” demektedir⁴³⁹. *Petek*'in görüşlerine katılmakla birlikte kulüp tarafından sporcunun sporu itibarsızlaştırılması sebebiyle uğramış olduğu manevi zararların da tazminat kapsamında yer alması gerektiği düşünülmektedir.

---

⁴³⁹ Petek (n 298) 352

4. SONUÇ

İtibar kavramı gerçek kişiler kadar tüzel kişiler açısından da büyük önem arz etmektedir. Özellikle spor gibi ekonomik boyutu oldukça yüksek bir sektörün paydaşları arasında yer alan ve tüzel kişiliği haiz olan spor kulüpleri için de itibarın zedelenmesi oldukça büyük bir risk teşkil etmektedir. Kulüplerin işveren, sporcuların ise işçi olarak değerlendirildiği sporcu sözleşmelerinde ise kulüplerin, sporcuların uygunsuz davranışlarından ötürü itibarsızlaştırılma ihtimalleri bulunmaktadır. Sporcular uygunsuz davranışlarını doğrudan kulübe karşı yapmak zorunda değildir. Sporcuların kendilerini veya doğrudan sporun kendisini itibarsızlaştıran davranışlarda bulunmaları da işveren kulüplerinin itibarlarının zedelenmesine yol açabilecektir.

Sporun sporcu tarafından itibarsızlaştırılabilmesi için ise öncelikle sporcunun uygunsuz bir davranışının olması, bu davranış sonucunda sporun zarara uğraması ve son olarak bu zarar sonucunda da o sporun kamuoyu nezdindeki itibarının azalması gerekmektedir. Sporcu sözleşmelerinde, sporcu tarafından hangi davranışların gerçekleşmesi halinde sporun itibarsızlaştırılacağına dair detaylı hükümler yer alabileceği gibi, üstü kapalı bir şekilde sporcuya sporu itibarsızlaştırmama yükümlülüğü de yüklenebilir. Elbette ki, ikinci durumda, sporun sporcu tarafından itibarsızlaştırılıp itibarsızlaştırılmadığının tespiti, hiç kolay olmayacaktır. Dolayısıyla sporcu sözleşmeleri akdedilirken sporun itibarsızlaştırılmasına yönelik hükümlerin sözleşmede tereddüde yer bırakmayacak şekilde ayrıntılı düzenlenmesi, olası uyuşmazlıkların çözümünde hem sporcuya hem de kulüplere büyük kolaylıklar sağlayacaktır. Nitekim FIFA da aynı görüştedir.

Sporun itibarsızlaştırılması kapsamında CAS ise genel standardını “Bir kişinin itibarını zedeleme, o kişinin itibarını halktan sıradan bir kişinin gözünde önemli derecede düşürmek” olarak açıklamış ve vermiş olduğu birçok kararda bu standardını gözetmiştir. Sporun itibarsızlaştırılmasına yönelik hükümler sadece sporcu sözleşmelerinde değil, aynı zamanda birçok toplu iş sözleşmesinde de yer almaktadır. Türkiye’de sporcuların toplu iş sözleşmesi yapamamaları sebebiyle şimdilik bu hükümlere toplu iş sözleşmelerinde rastlanamamaktadır. Ancak toplu iş sözleşmeleri dışında da sporun itibarsızlaştırılmamasına yönelik düzenlemeler mevcuttur. Örneğin, FIFA ve UEFA Disiplin Talimatları’nda, ITF Davranış Kuralları’nda, FIVB Etik Kuralları’nda, ABD’de

NFL Davranış Kuralları'nda ve Avustralya'da AFL Davranış Kuralları'nda bu hükümlere rastlanmaktadır. Türkiye'de ise çeşitli federasyonların disiplin talimatlarında benzer hükümleri görmek mümkündür.

Sporcuların sporu itibarsızlaştırdıkları yönündeki iddiaların ciddi olması hatta bazı ülkelerde bu sebeple sporcuların sözleşmelerinin dahi feshedilebilmesi oyunculara savunma hakkı verilmesini gerektirmektedir. Sporcular tarafından sporun itibarsızlaştırılmasına yönelik yapılan savunmalarda ise zaman zaman insan hakları ihlallerine ilişkin savunmalara yer verildiği gözlemlenmektedir. Bu kapsamda sporun itibarsızlaştırılmasının özel hayatın gizliliği, ifade özgürlüğü ve masumiyet karinesi gibi temel insan haklarıyla da bir noktada kesiştiğinin kabul edilmesi gerekmektedir. CAS da vermiş olduğu bazı kararlarında özellikle ifade özgürlüğüne yönelik savunmaları ciddi bularak bunlara ilişkin değerlendirmelerde bulunmuştur. İnsan haklarına yönelik savunmalar, özellikle ifade özgürlüğü kapsamında açıklama yapan sporcuların, bu açıklamalarının kulüpler tarafından beğenilmemesi halinde, sözleşmelerinin keyfi olarak feshedilmesinin engellenmesi noktasında ciddi bir savunma aracı olarak kullanılabilir.

Her sporcunun sporu itibarsızlaştırmasının mümkün olup olamayacağı noktasında ise özellikle rol model veya elit statüdeki sporcuların durumları diğer sporculara nazaran farklılık göstermektedir. Rol model olan sporcuların diğer sporculara göre sporun itibarsızlaştırılması noktasında daha ağır bir yük taşıdıkları ve bu nedenle davranışlarında diğer sporculara göre daha dikkatli olmaları gerektiği ileri sürülmüşse de buna ilişkin kesin bir talimat maddesi veya düzenleme de bulunmamaktadır. Ancak bu konuda tartışmalar sürmekte olup, kendileri istemeseler de halkın daha fazla gözü önünde olan ve diğer sporculara karşı daha fazla kazanan rol model statüsündeki sporcuların bu sorumluluğu da taşımaları ve hareketlerine diğer sporculardan çok daha fazla dikkat etmeleri gerektiği kanısındayız.

Türkiye'deki sporcuların, kendilerinin işçi statüsünde olmasına rağmen, İş Kanunu'na tabi olmamaları sporcuların sözleşmelerinin TBK'ya tabi olmasına sebebiyet vermektedir. Sporcu ve kulüpler arasındaki sözleşmelerin ise hizmet sözleşmesi niteliğine sahip olduğu ise gerek Yargıtay gerekse de öğreti de kabul edilmektedir. Sporcu sözleşmelerinin şekil şartlarına ise genellikle tek tip sözleşmelerde ve/veya FIFA gibi

uluslararası spor kuruluşlarının talimatlarında yer verilmektedir. Türkiye’de ise ilgili federasyonların talimatlarında sporcuların sözleşmelerine ilişkin kurallara detaylı olarak yer verilmiştir. Bu kapsamda özellikle TFF, TBF ve TVF talimatları içerdikleri hükümler açısından önem arz etmektedirler.

Sporcu sözleşmeleri hizmet sözleşmesi niteliğini haiz olduğundan bu sözleşmelerdeki tarafların hak ve borçları, ilgili federasyon talimatlarının yanı sıra TBK’nın hizmet sözleşmesine yönelik hükümlerine de tabiidir. Ayrıca ulusal federasyonlar tarafından sporcu ile kulüp arasında imzalanması talep edilen tek tip sözleşmelerde de tarafların hak ve yükümlülükleri düzenlenmiştir.

TBK hizmet sözleşmesi kapsamında derhal feshe ilişkin maddelere de yer vermektedir. TBK’da hangi hareketlerin haklı nedenle derhal feshe sebebiyet verdiği, İş Kanunu’nun aksine, açık bir şekilde yazılmamış olduğundan, İş Kanunu’nda yer alan ve işçi ve işverene haklı nedenle derhal fesih imkanı tanıyan hükümlerin de niteliklerine uygun düştüğü ölçüde sporcu sözleşmelerine de uygulanmaları mümkündür. Her ne kadar İş Kanunu sporcuları İş Kanunu’nun uygulanmayacağı kişiler arasında saymışsa da İş Kanunu’nda belirtilen ve haklı nedenle fesih sebepleri arasında sayılan hususların TBK uyarınca da haklı neden teşkil etmesinin önünde yasal bir engel bulunmamaktadır. TBK ve İş Kanunu dışında ilgili ulusal federasyon talimatlarında da tarafların haklı nedenle hangi hallerde sözleşmeyi feshedebilecekleri düzenlenmiştir.

Yasal mevzuatta düzenlenmemiş olsa da süreklilik kazanan Yargıtay kararları ve özellikle İsviçre hukukunda da kabul görmüş son çare (*ultima ratio*) ilkesi ise gerek iş hukukunda gerekse de CAS tarafından kabul görmüş bir ilkedir. Bu ilke uyarınca sporcunun sözleşmesi son çare olarak feshedilmeli, öncelikle sporcu uygunsuz davranışı sebebiyle uyarılmalı ve bu hareketlerinin tekrar etmesi halinde sözleşmesinin feshedilebileceği kendisine bildirilmelidir. Ayrıca sporcunun sözleşmede belirtilen her yükümlülüğüne aykırı davranışı da sözleşmenin feshi anlamına gelmediğinden, sözleşmenin haklı nedenle feshi için sporcunun ağır bir yükümlülük ihlalinde bulunması gerektiği ileri sürülmektedir. Diğer taraftan yine Türk hukuku ve CAS tarafından kabul edilen ölçülülük ilkesi uyarınca sporcuların davranışlarıyla fesih işlemi arasında bir ölçünün olması gerektiği kabul edilmiştir.

Sporcu sözleşmelerinin, sporcunun sporu itibarsızlaştırması sebebiyle feshedilip edilemeyeceğine ilişkin durumu ise ikiye ayırmakta fayda bulunmaktadır.

Öncelikle sporcu tarafından gerçekleştirilen ve sporu itibarsızlaştıran uygunsuz davranışlara taraflar arasındaki sözleşmede detaylı olarak yer verilmesi halinde, CAS ve Yargıtay kararlarının aksine, sporcunun söz konusu davranışı sebebiyle öncelikle uyarılması gerektiği veya söz konusu davranışın önemsiz olarak görüldüğü için sözleşme feshine sebebiyet veremeyeceği yönündeki görüşe katılmamaktayız. TBK’da da belirtildiği ve İsviçre hukukunda da kabul edildiği üzere taraflardan biri tarafından meydana gelen bir uygunsuz davranış diğer tarafın sözleşmeye dürüstlük kuralı uyarınca devam etmesini mümkün kılmıyorsa, *ultima ratio* ve ölçülülük ilkeleri etkinliğini yitirecektir. Netice itibariyle taraflar, aralarındaki sözleşmede hangi durumların kendileri için sözleşmeyi çekilmez hale getirdiğini detaylı olarak önceden belirlemişlerse, daha sonra bu durumun aksini iddia etmeleri mümkün olamayacaktır ve TBK madde 435 uyarınca da derhal fesih devreye girebilecektir. CAS kararlarında belirtildiği üzere öncelikle *ultima ratio* ilkesine başvurma zorunluluğu TBK madde 435’de belirtilen haklı nedenle derhal fesih maddesinin işlevini yitirmesine neden olabilecektir. TBK madde 435’in amacı öncelikle uyarı veya daha hafif cezaların uygulanmasını sağlamak olsaydı zaten derhal fesih kavramına hiç yer vermeyerek yalnızca haklı nedenle fesih kavramını düzenleyerek söz konusu işlevi sağlayabilecekti.

Sporcu ile kulüp arasındaki sözleşmede futbolcunun yükümlülükleri arasında sadece “sporu itibarsızlaştırmama” şeklinde genel bir ifade geçiyorsa ve bu durum kulüp açısından sözleşmede haklı nedenle derhal fesih sebebi olarak yer almamışsa o zaman oyuncunun tek bir uygunsuz davranışının sporu itibarsızlaştırmasına yetip yetmeyeceği tartışılabilir. Bu durumda dahi oyuncu tarafından gerçekleştirilen ve sözleşmenin diğer tarafı olan kulüpten sözleşmeye devam etmesinin dürüstlük kuralları gereğince beklenemeyeceği davranışlar kulübe haklı nedenle derhal fesih imkanı verebilecektir. Ancak, sporcunun antrenmanda takım arkadaşıyla tartışması ve birbirlerine hakaret etmeleri, oyuncunun antrenmana alkollü gelmesi, sporcunun sorumsuz davranışı yüzünden müsabakayı kaçırmaması gibi nispeten hoş görülebilir davranışlar için CAS kararlarında da belirtildiği üzere öncelikle *ultima ratio* ve ölçülülük ilkelerine başvurmanın daha doğru olacağını düşünmekteyiz.

KAYNAKÇA

- Abak M, 'İşverenin Fesih Hakkının Toplu İş Sözleşmesiyle Sınırlandırılmasının Sınırı' (2020) 3(3) İş Sağlığı ve Güvenliği Akademi Dergisi 194
- Akputat A, 'The Principle of 'Ultima Ratio' in Termination of Employment Contract in Turkish Labour Law' (2018) 67 Annales de la Faculte de Droit d'Istanbul 43
- Arslan S, *İşverenin Haklı Nedenle Fesih Hakkı* (On İki Levha 2012) 29
- Arpacı A, *Kişiler Hukuku (Gerçek Kişiler)* (Beta Yayınevi, 2000)
- Artuk ME, Gökçen A, Alşahin ME ve Çakır K, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (13. Baskı, Adalet 2019)
- Arslan Ertürk A, 'Türk İş Hukukunda İşçinin Sadakat Borcu' (Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi 2007)
- Astarlı M, *İş İlişkisinin Sona Ermesi ve Kıdem Tazminatı, İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Derneği Yargıtay'ın İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Kararlarının Değerlendirilmesi* (Oniki Levha 2015)
- Atabek R, *İş Akdinin Feshi* (İstanbul 1938)
- Auerbach D, 'Morals Clauses as Corporate Protection in Athlete Endorsement Contracts' (2005) 3(1), DePaul Journal of Sports Law & Contemporary Problems 1
- Aykaç HB, *İşverenin Fesih Hakkının Sözleşmelerle Sınırlandırılması* (Oniki Levha 2020)
- Azkanar O, 'The Need for an Effective Players' Association in Turkish Football in the Light of Sports Law and Legal Regulations in Turkey' (2016) 6(2) Human Rights Review 49
- Azkanar O, 'Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) ve Kanunilik İlkesi' İstanbul Spor Hukuku Dergisi (2016) 2(1) 50
- Barlett G ve Sterry R, 'Regulating The Private Conduct Of Employees' (2012) 7(1) Australian and New Zealand Sports Law Journal 91
- Baskan E, *İş Sözleşmesinin Feshinde Son Çare (Ultima Ratio) İlkesi* (Legal 2021)
- Baycık G, *İş Hukukunda Yenilik Doğuran Haklar* (Yetkin 2011)
- Baysal B ve Ugan Çatalkaya D, 'Profesyonel Futbolcu Hizmet Sözleşmesinin Sona Erdirilmesi' (2020) 2(2) İstanbul Spor Hukuku Dergisi 1
- Biçgin E, 'İfade Özgürlüğüne İlişkin Davalarda Üç Aşamalı Test Kapsamında Bağlam Değerlendirmesi' iç Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi (edr), *İfade Özgürlüğü Üzerine Makaleler Uluslararası Kapanış Sempozyumuna Katkı Kitabı* (Matus 2017)

Bilis P, 'Rol Modelleri ve Toplumsal Değerler Açısından 'Uçaklar' Adlı Animasyon Filmi Üzerine Bir İnceleme' (2014) 8(3) Selçuk İletişim Dergisi 201

Buono KN, 'Athletes Sacked By Moral Turpitude Clauses: Presumed Guilty Unless Proven Innocent'(2015) 41(2) New England Journal on Criminal and Civil Confinement 367

Canbolat F ve Koşar G, 'Basın Yoluyla Kişilik Hakkının İhlalinin Tespitinde Kullanılan Yargıtay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Ölçütlerinin Değerlendirilmesi' (2020) 151(1) Türkiye Barolar Birliği Dergisi 259

Carpenter K ve Pendlebury A, 'Tweeting The Game Into Disrepute: Regulation of Social Media by Governing Bodies – Lessons From English Football' (2015) (1) International Sports Law Review 1

Cassese A, Gaeta P, Baig L, Fan M, Gosnell C ve Whiting A, *Cassese's International Criminal Law* (Oxford University Press 2013)

Çelik N, Caniklioğlu N, Canbolat T ve Özkaraca E, *İş Hukuku Dersleri (34. Bası Beta 2021)*

Çenberci M, *İş Kanunu Şerhi* (5. Bası Olgaç Yayınları 1984)

Davies C, 'The International World Of Sport And The Liability For Off-field Indiscretions' (2011) 23(1) Bond Law Review 41

De Weger F, *The Jurisprudence of the FIFA Dispute Resolution Chamber* (2nd Edition, Springer 2016) 229

Della Porta MB '*Information sur les personnalités, personnalisation de l'information: où sont les limites?*', sic! 2007, 511

Deniz OA, 'Türk İş Hukuku'nda İş Güvencesine Hakim Olan Son Çare (Ultima Ratio) İlkesi' (Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, 2019)

Dural M ve Öğüz T, *Türk Özel Hukuku Cilt II Kişiler Hukuku* (Filiz Kitabevi, 2015)

Ekşi N, *Spor Tahkim Hukuku* (1. Baskı, Beta 2015)

Epstein C, 'Morals Clauses: Past, Present and Future' (2015) 5(1) The New York University Journal of Intellectual Property and Entertainment Law 72

Eren F, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (23. Baskı, Yetkin 2018)

Ertaş K, *Türk Hukukunda İşçinin Sadakat Borcu*, (Ankara 1982)

Esen E, 'Türkiye'deki ve Dünya'daki İtibar Ölçümlerinin Karşılaştırılması' (2011) 31(2) Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi 289

Eyrenci Ö, Taşkent S, Ulucan D ve Baskan E, *İş Hukuku* (10. Baskı, Beta 2020)

- FIFA, *Commentary on the Regulations on the Status and Transfer of Players*, (2021 ed)
- Fidan S ve Yıldız A, 'Tazminat Hukukunda İfade Özgürlüğü ile Özel Hayatın Gizliliği Arasında Adil Denge' iç Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi (edr), *İfade Özgürlüğü Üzerine Makaleler Uluslararası Kapanış Sempozyumuna Katkı Kitabı* (Matus 2017)
- Fişek K, *100 Soruda Türkiye Spor Tarihi* (Gerçek 1985)
- Gabison GA, 'The Gray Problem: Should Athletes Be Punished For Their Social Media Posts' (2017) (13) DePaul Journal of Sports Law 31
- Gabris T, 'Behaviour Clauses in Sports: Basic Rights of Sportsmen' (Master thesis, Tillburg University, 2010)
- George P, 'Sport in Disrepute' (2009) 4(1) Australian and New Zealand Sports Law Journal 24
- Göktaş S, 'Türk İş Hukukunda Haksız Fesih' (Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi 2020)
- Graf F, *Das Vertragsspielerstatut*, Mainz 1954, 3 (Petek, s.48'den naklen)Hafizoğulları Z ve Özen M, 'Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar' (2009) 67(4) Ankara Barosu Dergisi 9
- Jonson PT, Lynch S ve Adair D, 'The Contractual And Ethical Duty For A Professional Athlete To Be An Exemplary Role Model: Bringing The Sport And Sportsperson Into Unreasonable And Unfair Disrepute' (2013) 8(1) Australian and New Zealand Sports Law Journal 55
- Kaplan ET, *İşverenin Fesih Hakkı, Sınırları, Hüküm ve Sonuçları* (Kadioğlu 1987)
- Kaya K, 'Dinamik Hak Anlayışı Doğrultusunda İfade Özgürlüğü Bağlamında Devletin Pozitif Yükümlülüğü' iç Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi (edr), *İfade Özgürlüğü Üzerine Makaleler Uluslararası Kapanış Sempozyumuna Katkı Kitabı* (Matus 2017)
- Kayırgan H, 'İş Hukukunda Sadakat Borcunun Genel Bir Değerlendirmesi' (2014) 20(1) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 459
- Kelly P ve Hickey C, 'Bringing The Game Into Disrepute: The Ben Cousins Saga, Sports, Entertainment, Player Welfare And Surveillance In The Australian Football League' (2012) 3(1) Asia-Pacific Journal of Health, Sport and Physical Education 35
- Kongar E, *İçimizdeki Zalim* (Remzi Kitapevi 2011)
- Korkmaz A, 'İnsan Hakları Bağlamında Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması' (2014) 16(1) Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 99
- Korkusuz MH, *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununda Düzenlenen Hizmet Sözleşmesinin Sona Ermesinin Sonuçları ve 4857 Sayılı İş Kanununa Tabi İşçilere Etkisi* (Beta 2017)

Kosla M, 'Disciplined for Bringing a Sport Into Disrepute – A Framework for Judicial Review' (2001) 25(3) Melbourne University Law Review 654

Kurt M, 'Kamuya Mal Olmuş Kişi Kavramı' (2017) 66(3) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 581

Law N, 'Manufacturing A Run: How Major League Baseball Can Use The Morals Clause To Clean Up Baseball' (2015) 48(2) The John Marshall Law Review 539

Lynch S, Adair D ve Jonson PT, 'Professional Athletes And Their Duty To Be Role Models' (2014) 12 Achieving Ethical Excellence 75

Manav E, 'İş Hukukunda Geçersiz Fesih ve Geçersiz Feshin Hüküm ve Sonuçları' (Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi 2009)

Mollamahmutoğlu H, *Hizmet Sözleşmesi – Kuruluş, İçerik, Sona Erme* (Ankara 1995)

Mollamahmutoğlu H ve Astarlı M, *İş Hukuku (Gözden Geçirilmiş, Genişletilmiş ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu İşlenmiş)* (Turhan Kitabevi 2011)

Mollamahmutoğlu H, Astarlı M ve Baysal U, *İş Hukuku* (Turhan 2014)

Murray JH, 'Morality Clauses And Escrow Accounts In Sports Contracts' (2018) 17(2) Virginia Sports and Entertainment Law Journal 119

Oğuzman K, *Türk Borçlar Kanunu ve İş Mevzuatına Göre Hizmet "İş" Akdinin Feshi* (İsmail Akgün 1955)

Özdemir E, *İş Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıklarda İspat Yükü ve Araçları* (Beta 2006)

Özdoğan N, 'Sözleşmenin Yorumunda Gerçek İradenin Tespiti' (2017) 8(1) İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 33

Özen M, 'Non Bis İn İdem (Aynı Fiilden Dolayı İki Kez Yargılama Olmaz) İlkesi (2010) 14(1) Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 389

Özkan I, 'Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarında Düşüncüyü İfade Özgürlüğünün Sınırları ve Türkiye Kararları' Türkiye Barolar Birliği Dergisi (2001) (3) 781

Özsunay E, *Gerçek Kişilerin Hukuki Durumu* (Fakülteler Matbaası, 1979)

Öztañ B, *Şahsın Hukuku: Hakiki Şahıslar* (7. Bası, Turhan Kitabevi, 1997)

Paterson JJ, 'Disciplining Athletes for Off-field Indiscretions: A Comparative Review Of The Australian Football League And The National Football League's Personal Conduct Policies' (2009) 4(1) Australian and New Zealand Sports Law Journal 105

Petek H, *Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi* (Yetkin 2002)

Pinguelo FM ve Cedrone TD, 'Morals? Who Cares About Morals? An Examination of Morals Clauses in Talent Contracts And What Talent Needs To Know' (2009) 19(2) Seton Hall Journal of Sports and Entertainment Law 347

Rybak F, *Das Rechtsverhältnis zwischen dem Lizenzfußballspieler und seinem Verein*, FriedrichSchiller-Universität Jena 1998, 38 (Petek, s. 47'den naklen)

Salihpaşaoğlu Y, 'Özel Hayatın Kapsamı: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihatları Işığında Bir Değerlendirme' (2013) 27(3) Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 227

Savaş FB, 'İş Sözleşmesinin İşveren Tarafından Haklı Nedenle Feshi' (Doktora Tezi Galatasaray Üniversitesi 2011)

Seliçi Ö, *Borçlar Kanununa Göre Sözleşmeden Doğan Sürekli Borç İlişkilerinin Sona Ermesi* (İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi 1976) 163

Soek J, 'Termination of International Employment Agreements And The 'Just Cause' Concept In The Case Law Of The FIFA Dispute Resolution Chamber' (2007) 3(4) The International Sports Law Journal 28

Stiglitz J, 'Player Discipline in Team Sports' (1995) 5(2) Marquette Sports Law Journal 167

Süzek S, *İş Hukuku* (21. Baskı, Beta 2021)

Taylor P, Pinguelo FM ve Cedrone TD, 'The Reverse-Morals Clause: The Unique Way to Save Talent's Reputation and Money in a New Era of Corporate Crimes and Scandals' (2010) 28(1) Cardozo Arts & Entertainment Law Journal 65

Thorpe D, 'CEOs and Domestic Tribunals – The Rights and Risks of Penalising Athletes for Off-field Misconduct' (2011) 14 Sport Management Review 269

Tiftik M ve Adıgüzel A, 'İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'na Göre Genel Hizmet Sözleşmesinde İşverenin İşçiyi Koruma Borcu' (2016) 1 Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi 319

Tolu H, *İş Sözleşmesinin Haksız Feshi* (Legal 2017)

Tozman Ö, 'İhmal Suçlarında Teşebbüs ve Gönüllü Vazgeçme' (2009) 84 Türkiye Barolar Birliği Dergisi 160

Tuncay C, *İşçinin Sadakat (Bağlılık) Yükümlülüğü, Prof. Dr. Hayri Domaniç'e 80. Yaş Günü Armağanı, II. Cilt* (Beta 2001)

Tunçomağ K ve Centel T, *İş Hukukunun Esasları* (Seçkin 2018)

Türkel N, 'Özel Hayatın Gizliliğini İhlal Suçu' (Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi 2010)

Uçar A, 'İşverenin Haklı Nedenle Fesih Hakkının Sınırlandırılması' (Yüksek Lisans Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi 2019)

Ugan Çatalkaya D, *İş Hukukunda Ölçülülük İlkesi* (Beta 2019)

Yakar Ağmaz H, ‘Yargıtay Kararları Işığında İş Sözleşmesinin İşveren Tarafından Haklı Nedenle Feshi’ (Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi 2019)

Yavuz C, *Borçlar Hukuku Dersleri Özel Hükümler* (17. Baskı, Beta 2021)

Yayvak Namı İ, ‘İş Hukuku’nda Cezai Şart’ (Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi 2019)

Yılmaz AÇ, *FIFA & CAS Kuralları Çerçevesinde Uluslararası Nitelikli Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Feshi* (On İki Levha 2017)

Young JK ve Parlow MJ, ‘Off-court Misbehaviour: Sports Leagues and Private Punishment’ (2009) 99(3) *Journal of Criminal Law and Criminology* 573

Yürekli S, *Hizmet Sözleşmesinin Sona Ermesi* (2. Baskı, Seçkin 2014)

Zevkliler A ve Gökyayla KE, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri* (17. Baskı, Turhan 2017)

CAS Kararları

Adrian Mititelu Marin v. RFF [2009] CAS 2009/A/1830

Al-Arabi Sports Club v. Houssine Kharja [2016] CAS 2016/A/4606

Amazulu FC v. Jacob Pinehas Nambandi & FIFA & National Soccer League South [2017] CAS 2016/A/4846

Anthony Little v. Boxing Australia Inc. [2006] CAS 2006/A/1040

Bernardo Rezende & Mario da Silva Pedreira Junior v. FIVB [2015] CAS 2015/A/4095

Chris Jongewaard v. AOC [2008] CAS 2008/A/1605

Club Al-Taawoun v. Darije Kalezic [2018] CAS 2017/A/5402

Club Tofta Itrottarfelag, B68 v. R. [2009] CAS 2009/A/1956

Cruzeiro EC v. FIFA [2019] CAS 2019/A/6278

Cruzeiro EC v. FC Zarya Luhansk [2019] CAS 2019/A/5805

D’Arcy v AOC [2008] CAS 2008/A/1539

FC Lugano S.A v. FC Internazionale Milano [2018] CAS 2018/A/6017

FC Shakhtar Donetsk v. Luiz Adriano Souza da Silva [2017] CAS 2017/A/5101

FC Ural Sverdlovsk v. Toto Tamuz [2016] CAS 2016/A/4884

FIFA v. Korea Football Association (KFA) [2015] CAS 2015/A/4215

FIFA & WADA, CAS Advisory Opinion [2005] 2005/C/976 & 986

Football Association of Thailand (FAT) v. Victor Jacobus Hermans [2017] CAS 2017/A/5164

Galatasaray SK v. Frank Ribery & Olympique de Marseille [2006] CAS 2006/A/1180

International Association of Athletics Federation. (IAAF) & World Anti-Doping Agency (WADA) v. Marta Dominguez Azpeleta & Real Federacion Espanola de Atletismo [2014] CAS 2014/A/3561 & 3614

Ionikis FC v. L. [2008] CAS 2008/A/1518

Irina Deleanu v. FIG [2012] CAS 2012/A/3041

Ittihad FC, Saudi Arabia v. Etoile Sportive du Sachel [2017] CAS 2017/A/5233

Jibril Rajoub v. FIFA [2018] CAS 2018/A/6007

Josip Simunic v. FIFA [2014] CAS 2014/A/3562

Kwesi Nyantakyi v. FIFA [2018] CAS 2018/A/6072

Leandro da Silva v. Sport Lisboa e Benfica & CAS [2014] CAS 2014/A/3684

Luis Suarez v FIFA [2014] CAS 2014/A/3665, 3666 & 3667

Lyukman Adams v. IAAF [2019] CAS 2019/A/6161

Mikhaylo Zubkov v. FINA [2007] CAS 2007/A/1291

Mitchell Whitmore v. ISU [2016] CAS 2016/A/4558

Nassir Ali N. Alshamrani v. AFK [2015] CAS 2015/A/3975

Nicholas D'Arcy v. AOC [2008] CAS 2008/A/1574

O. v. FC Krylia Sovetov Samara [2008] CAS 2007/A/1369

Samir Arab v. UEFA [2018] CAS 2018/A/5800

Sport Lisboa e Benfica v. Leandro da Silva [2014] CAS 2014/A/3693

Vicente Del Bosque v. Beşiktaş [2006] CAS 2006/O/1055

William Brothers v. FINA [2016] CAS 2016/A/4631

World Anti-Doping Agency (WADA) v. International Weightlifting Federation (IWF) & Davit Gogia [2015] CAS 2015/A/4160

Wydad Athletic Club v. Confederation Africaine de Football (CAF) & Esperance Sportive de Tunis [2019] CAS 2019/A/6483

Zamalek FC v. Ricardo Alves Fernandes [2015] CAS 2015/A/4217

FIFA DRC Kararları

A. v. B. [2015] FIFA DRC

Omar Tofic v. Wikki Tourists FC [2021] FIFA DRC

Petar Kolev v. FC Irtys Pavlodar [2020] FIFA DRC

Player B. v. Club S. [2014] FIFA DRC

Sporting Clube de Portugal v. Ruben Tiago Rodrigues Ribeiro [2020] FIFA DRC

T. v. K. [2007] FIFA DRC

Yargı Kararları

Anayasa Mahkemesi, 2013/2602, 23.01.2014

Anayasa Mahkemesi, 2013/6829, 14.04.2016

ATF 130 III213 V. 3.1

ATF 127 III 153 c. 1c

BGE 127 III 481 (489) = JdT 2002 I 426

BP Refinery (Westernport) Pty Ltd v. Shire of Hastings (1977) 180 CLR 266

Chappel v TCN Channel (1988) 14 NSWLR 153

Gundel v. FEI, ATF 119 II 271

Josip Simunic v Hırvatistan Başvuru No: 2037317 (ECHR, 29 Ocak 2019)

Rose v Telstra Corporation Ltd [1998] IRCommA 1592

Silver ve Diğerleri v Birleşik Krallık Başvuru No: 5947/72 (ECHR, 25 Mart 1983)

Yargıtay HGK, 21-2129/1012, 16.09.2021

Yargıtay HGK, 10-822/351, 26.03.2019

Yargıtay HGK, 10-2222/1183, 06.06.2018
Yargıtay HGK, 22-3279/1429, 04.10.2018
Yargıtay HGK, 22-835/513, 20.04.2021
Yargıtay HGK, 22-372/873, 29.06.2021
Yargıtay HGK, 4-278/376, 1.6.2011
Yargıtay HGK, 15-502/1024, 16.09.2021
Yargıtay HGK, 9-331/633, 30.05.2019
Yargıtay HGK, 4-687/26, 01.02.2012
Yargıtay HGK, 4-213/70, 22.01.2016
Yargıtay HGK, 4-278/376, 1.6.2011
Yargıtay İBGK, 3/4, 09.06.2017
Yargıtay İBGK, 3/4, 09.06.2017
Yargıtay 9 CD, 725/889, 05.03.1981
Yargıtay 2 HD, 18122/18067, 18.10.2016
Yargıtay 3 HD, 7165/5239, 1.10.2020
Yargıtay 3 HD, 7165/5239, 27.11.2018
Yargıtay 9 HD, 2399/6646, 23.03.2021
Yargıtay 9 HD, 3669/20770, 25.11.2019
Yargıtay 9 HD, 1584/14662, 01.07.2019
Yargıtay 9 HD, 4548/14050, 24.06.2019
Yargıtay 9 HD, 18122/18067, 18.10.2016
Yargıtay 9 HD 36997/8174, 22.03.2007
Yargıtay 9 HD 23819/31666, 04.12.2006
Yargıtay 9 HD 22485/31067, 27.11.2006
Yargıtay 9 HD 22752/31085, 27.11.2006
Yargıtay 9 HD 14475/28303, 20.12.2004

Yargıtay 9 HD 7049/5112, 28.02.2019
Yargıtay 9 HD 10230/1612, 21.01.2019
Yargıtay 9 HD 33507/15027, 22.06.2016
Yargıtay 9 HD 1199/6314, 12.02.2015
Yargıtay 9 HD, 12070/33439, 03.12.2009
Yargıtay 9 HD, 40375/7979, 25.03.2009
Yargıtay 9 HD, 11747/12, 10.01.2022
Yargıtay 9 HD, 2484/3260, 03.02.2021
Yargıtay 9 HD, 18058/20472, 30.12.1999
Yargıtay 9 HD, 15246/7281, 01.04.2008
Yargıtay 9 HD, 11747/12, 10.01.2022
Yargıtay 9 HD, 6394/10519, 21.06.2021
Yargıtay 9 HD, 2606/6795, 24.03.2021
Yargıtay 9 HD, 2372/6295, 16.03.2021
Yargıtay 9 HD, 5218/3793, 15.02.2021
Yargıtay 9 HD, 89/10358, 08.05.2019
Yargıtay 9 HD, 13418/1813, 10.02.2020
Yargıtay 9 HD, 2626/6555, 25.03.2019
Yargıtay 9 HD, 17725/34508, 23.11.1995
Yargıtay 9 HD, 30246/2024, 05.02.2007
Yargıtay 10 HD, 199/1274, 24.01.1974
Yargıtay 13 HD, 5139/3711, 23.03.2017
Yargıtay 22 HD, 28577/37117, 25.12.2014
Yargıtay 22 HD, 8023/13598, 05.05.2016
Yargıtay 22 HD, 15655/26568, 5.10.2015
Ziems v Prothonotary of the Supreme Court of New South Wales (1957) 97 CLR 279

Web Siteleri

6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu Gereğince; İşkollarındaki İşçi Sayıları ve Sendikaların Üye Sayılarına İlişkin 2022 Ocak Ayı İstatistikleri, <https://www.csbg.gov.tr/media/88077/2022_ocak.pdf>

Cambridge Dictionary, <<https://dictionary.cambridge.org/tr/s%C3%B6zl%C3%BCk/ingilizce/role-model/>>

Chris Johnson, ‘On-Field Skills No Use to Errant Sports Stars’ (2008) The Age – Real Footy (online) <<http://www.realfooty.com.au/news/news/onfield-skills-no-use-to-errant-sportsstars/2008/03/18/1205602388374.html>>

FFA Code of Conduct, <<https://www.footballaustralia.com.au/sites/ffa/files/2017-09/National%20Code%20of%20Conduct.pdf>>

FIFA Disciplinary Code 2019, <<https://digitalhub.fifa.com/m/1b1c85f7bbc8b3e6/original/i8zsik8xws0pyl8uay9i-pdf.pdf/>>

FIFA Circular, No. 1171/2008, <http://www.rdes.it/RDES_3_08_FIFA1171.pdf>
Independent Türkçe, <<https://www.indytrk.com/node/400301/spor/marcao-nun-kereme-sald%C4%B1r%C4%B1s%C4%B1-daha-%C3%B6nce-ye%C5%9Fil-sahalarda-ya%C5%9Fan-an-kavgalar%C4%B1-g%C3%BCndeme/>>

ITF Code of Conduct for Officials, <<https://www.itftennis.com/media/2511/2021-code-of-conduct-for-officials.pdf>>

Premier League Contract, <<https://static1.squarespace.com/static/579f1eef2e69cf81541f5565/t/57bc6605e58c62993057c155/1471964677468/standard%2Bpl%2Bcontract.pdf/>>

Sporting News, <<https://www.sportingnews.com/au/football/news/galatasaray-marcao-red-card-fight-teammate/18rp9k9cbooux18scvxtex6hin>>

Swimming Australia, Swimmer & Team Member Code of Conduct, <<https://www.swimming.org.au/sites/default/files/assets/documents/Swimmer%20%26%20Team%20Member%20Code%20of%20Conduct.pdf/>>

TAF Disiplin Talimatı, <http://www.taf.org.tr/wp-content/uploads/2016/02/Disiplin_talimati_16.12.2015.pdf/>

Takvim, <<https://www.takvim.com.tr/spor/2021/04/23/akhisar-spora-transfer-edilen-martins-chisom-onyebuekenin-futbolcu-olmadigi-ortaya-cikti-baskan-ozbey-tffye-sikayet-edildi/>>

TBF Basketbol Disiplin Talimatı, <<https://www.tbf.org.tr/docs/default-source/mevzuat/yonergeler/disiplin-talimati.pdf?sfvrsn=4/>>

TBF, Sporcu Lisans, Vize ve Transfer Talimatı, <https://www.tbf.org.tr/sitefiny-tbf-media/dokuman/73E8BA1739BE4BB591B6202154548A9B_turkiye-basketbol-federasyonu-sporcu-lisans-vize-ve-transfer-talimati.pdf>

TBF, <[http://www.tbf.org.tr/docs/default-source/sicil-lisans/sicil-lisans-evraklari-\(sozlesmeli-sporcular-icin\)/s%C3%B6zle%C5%9Fme---t%C3%BCrk-sporcu-\(kad%C4%B1n-ligleri\).doc?sfvrsn=8/](http://www.tbf.org.tr/docs/default-source/sicil-lisans/sicil-lisans-evraklari-(sozlesmeli-sporcular-icin)/s%C3%B6zle%C5%9Fme---t%C3%BCrk-sporcu-(kad%C4%B1n-ligleri).doc?sfvrsn=8/)>

TFF Futbol Disiplin Talimatı, <<https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Futbol-Disiplin-Talimati.pdf/>>

TFF, Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı, <<https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Profesyonel-Futbolcularin-Statusu-ve-Transferleri-Talimati.pdf>>

TFF, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi, <<https://www.tff.org/default.aspx?pageID=128>>
The 2020/21 ePremier League Code of Conduct, <https://epl-docs.s3.eu-west-2.amazonaws.com/Code_of_Conduct.pdf/>

The Sun, <<https://www.thesun.co.uk/sport/football/15929035/galatasaray-marcao-kerem-akturkoglu-fatih-terim/>>

TVF Disiplin Talimatı, <<https://www.tvf.org.tr/tvf-talimatlar-yeni/>>

TVF, Sporcu Lisans, Vize ve Transfer Talimatı, <https://www.tvf.org.tr/_dosyalar/Talimatlar/Sporcu_Lisans/Turkiye_Voleybol_Federasyonu_Sporcu_Lisans_Vize_ve_Transfer_Talimati.pdf>

UEFA Disciplinary Regulations 2020, <https://www.aemef.org/archivos_documentos/16088238670a1.pdf>

UEFA, <https://editorial.uefa.com/resources/0259-0f842ff7af4d-790c6cd56074-1000/mrspc_autonomous_agreement.pdf>

<<https://nypost.com/2009/04/12/singh-dons-ponzi-gear-at-the-masters/>>

<<https://www.smh.com.au/business/stanfords-assets-seized-20090221-8dxg.html>>

<<https://nypost.com/2009/07/02/singh-hangs-up-stanford-logo/>>

<<https://www.heraldsun.com.au/sport/afl/teams/essendon/essendon-drug-scandal-timeline-of-events/news-story/0ca2d97e5341e7bc27caddaf56c36617>>

<https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/en>

<<https://sozluk.gov.tr/>>

<<http://www.vergisorunlari.com.tr/yazi/murat-basaran/turk-spor-hukukunda-cozulemeyen-sorun--amator-profesyonel-sportif-faaliyet-ayriminin-sinirlarinin-temeline-vergisel-bakis/234/>>

<<https://www.fanatik.com.tr/barcelonada-messinin-kalma-sarti-xavi-2155256>>

<<http://arsiv.ntv.com.tr/news/211907.asp/>>

<<https://www.haberler.com/nouma-dan-tombala-itirafi-4630802-haberi/>>

< <https://www.milliyet.com.tr/skorer/noumanin-cezasi-dort-mac-5336648>>

< <https://www.hurriyet.com.tr/orasi-tuvalet-degil-nouma-39231805>>

< <https://www.milliyet.com.tr/skorer/noumadan-iskoc-hakeme-kufur-2357428>>

<<https://www.hurriyet.com.tr/noumaya-3-mac-ceza-39225730>>

<<https://www.ntvspor.net/futbol/beni-vurmakla-tehdit-etti-579e1825c873cc3eb4247cdf/>>

<<https://www.posta.com.tr/bodrumda-gokhan-toreye-silah-cektiler-350579/>>

<<https://www.milliyet.com.tr/skorer/emre-belozoglunun-vukuatlari-1977667/>>

<<https://www.aa.com.tr/tr/spor/emre-belozogluna-hapis-cezasi/150327/>>

<<https://www.thelocal.ch/20140805/uefa-states-zero-tolerance-policy-towards-racism/>>

<<https://www.thenews.com.pk/print/504352-fifa-calls-for-zero-tolerance-towards-racism>>

<<https://www.fotomac.com.tr/galeri/futbol/dunden-bugune-arda-turanin-tum-vukuatlari/18/>>

<<https://www.trthaber.com/haber/spor/arda-turan-hakkindaki-beraat-karari-bozuldu-548735.html/>>

<www.mynet.com/amp/yonetimi-elestiren-sozleri-sonrasi-galatasaray-belhanda-yi-kadro-disi-birakabilir-spor-310072> erişim tarihi: 14.07.2022

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Oytun AZKANAR

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Anadolu Üniversitesi

Yüksek Lisans Öğrenimi : University of Melbourne

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar ve Tarihleri: Halk Bankası A.Ş – Müşavir Avukat (2009-2022)

